Süleyman Oğlu Cihangir

Jean-Louis Mattei

Fransızca Aslından Çeviren: Nurcan Mattei



Tarihi Roman

GiTa

Jean-Louis Mattei

Süleyman Oğlu Cihangir

Tarihi Roman

GiTa
Yayınları

Kapak Resmi: Osmanlı Minyatürü
Kapak Tasarım: Levent Dönmez
Genel Koordinatör: Mine Sarıkaya
Editör: Aksel Köseoğlu
Yayın Yönetmeni: Taceddin Köseoğlu
1. basım: Temmuz 2015

Orjinal Adı: *Djihanguir, fils de Soliman*

GiTa Yayınları

ISBN: 978-975-8915-79-8
GiTa Yayınları (Boy-San İnşaat Taahhüt Turizm Sanayi Yayım ve Ticaret Ltd. Şti.)
Dolapdere Caddesi, Yunus Bey Sokak, No: 28/A Pangaltı-İstanbul
Tel: (0212) 219 09 58 Faks: (0212) 225 94 39
gita@boysantr.com
www.gitayayinlari.com
www.gitakitap.com

Bu kitap İstanbul Arı Matbaası'nda basılmış ve ciltlenmiştir. Temmuz 2015

Jean-Louis Mattei

Süleyman Oğlu Cihangir

Tarihi roman

Fransızca aslından çeviren
Nurcan Mattei

GiTa
Yayınları

Yazarın Önsözü

Bir Kitap Birkaç Hayat

1978 yılında Türkiye'de görevliydim. Türkçeden sonra Osmanlıca da öğrenmeye çalıştım. Bir gün İstanbul sahaflarında dolaşırken 1915'te çıkmış, *"Kadınlar Saltanatı"* adlı bir kitap keşfettim. Ahmet Refik olan yazarını hiç tanımıyordum. Anlattığı hikâye ilgimi çekmişti. "Hürrem" dediği kişi Roxelane'dan başkası değilmiş meğer. Fakat Roxelane'ın hikâyesini de çok iyi bilmiyordum. Çevirmeye başladım. Baştanbaşa okudum. Aslında harem entrikalarından çok, Cihangir hakkında yazılan satırlar ilham kaynağım oldu. Onunla sıkı bağları olan Mustafa'nın asil şahsiyeti de çok hoşuma gitmişti. O günden sonra Muhteşem Süleyman ve devri hakkında daha çok şeyi öğrenmeye çalıştım. O yıllarda piyasada çok az şey vardı, bana inanın. Türkiye'de "Muhteşem Yüzyıl" gibi diziler düşünülemezdi. İlk önce Türkçe yazılan kaynaklara ulaşmak için çaba sarf ettim. Fransa'ya döndüğümde ise Paris'te, Marsilya'da, Boulogne'da (Pas de Calais) ve Toulon'daki kütüphanelerde bulunan Fransızca ve de başka dillerde belgelere ulaşmaya çalıştım. Böylelikle Baudier'nin *"İnventaire Général du Sérail"* (17. yüzyıl), Hammer Purgstall'ın (19. yüzyıl) bir cildi ve elçi Busbecque'in (16. yüzyıl) Latince mektuplarından yararlandım.

Aynı konuyla ilgili başvurduğum başka kitaplar da oldu. Burada sıralamam mümkün değil. Şunu da unutmamak gerekiyor ki, Süleyman ve Roxelane'ın hikâyesi Batı'da da çok iyi biliniyordu. Daha çarpıcı bir gerçek ise; 1550 yıllarında bazı yabancı elçiler Hürrem'in yaptığı entrikaları çok iyi biliyorlardı ve Akhöyük dramına da çok şaşırmamışlardı. Yani bütün bu olanları öngörmüşlerdi. Ama 16., 17., ve 18. yüzyıllarda çok iyi bilinen ve çok sayıda kitaba konu olan bu dram, artık günümüzde Fransa'da bile nerdeyse herkes tarafından tamamen unutulmuştu.

Dört yıl sonra İstanbul'a döndüğümde Renzo Sertoli Salis'in yazdığı, tarihçi Şerafettin Turan tarafından Türkçeye çevrilmiş bir kitap okudum. Ali Cevat'ın Osmanlıca yazdığı *"Şehzade Şehit Mustafa"* adındaki başka bir kitap da bana yardımcı oldu. "Turcica" dergisinin XV. cildi bana orijinal veriler sundu. Nihayet, daha doğrusu en fazla *"Divan-ı Muhibbi"* ve *"Şair Sultanlar"* (Rüştü Şardağ) adlı kitaplar bana çok faydalı oldu.

İlginç bir tesadüf sonucu, iki yıl boyunca eşim ve oğlumla İstanbul'da kahramanımın adını taşıyan "Cihangir"de oturdum. Araştırmalarım devam ediyordu. Üstelik de Hürrem Sultan'ı tasvir eden ve eskiden Avusturya Arşidükü Ferdinand'ın koleksiyonunda bulunan portre bana Hürrem'e ait en hakiki tasvir gibi göründü. Çözemediğim bir soru kalıyordu: Tam olarak Hürrem ve Cihangir arasında ne tür bir bağ vardı? Okuduğum bütün kitaplarda o konuda tek bir satır yoktu… Nitekim daha önce söylediğim gibi Süleyman ve Hürrem'in sakat oğlunun dokunaklı hikâyesi daha çok ilgimi çekiyordu. Onun içindir ki 1985 ve 1986 yılları arasında Kuzey Fransa'da görevde bulunduğum Dieppe kentinde, Türkiye'de değil, tam tersi bir coğrafyada, yani Manş Denizi'nin kıyılarında, "*Süleyman Oğlu Cihangir"*i Fransızca olarak yazdım.

Mimar Sinan'a dair olan ve sonralarda iptal edilen bir bölüm hariç o tarihteki metne nazaran çok az şey değiştirdim. Daha sonra da 1988'de eşim ve ben Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fransızca Bölümünde öğretim görevlisi olunca Bursa'ya yerleştik.

Burada tabii hikâyemin kahramanlarından birinin *(Şehzade Mustafa)* türbesini duygulanarak defalarca ziyaret ettim. Bana göre, yanında yatan ve kimliği belirsiz küçük katafalkın, kendisi gibi cesur olan oğlu Şehzade Mehmet'e ait olması kaçınılmazdı. Romanı Fransızca yazmıştım. Hem Fransız hem de Türk birçok yetkin kişi tarafından da beğenilmişti. Cihangir aklımdaydı ama Türkiye'de de Fransa'da da hikâyesini bastırmak o kadar kolay değildi. Ayrıca beni bambaşka çalışma ve araştırmalar bekliyordu. Bursa'dan sonra ailemle Ankara'ya yerleştim.

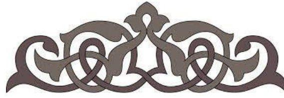
Cihangir hâlâ bekliyordu.

2009-2010 arasında Türkçe kaleme aldığım *"Aynı Toprağın Kardeşleri"* 2013'te GiTa Yayınları'ndan çıktı. Gisèle Hanım, Taceddin Bey ve Mine Hanım *"Süleyman Oğlu Cihangir"*'i de okuyup beğendiklerini söylediler. Sağ olsunlar. Sevgili eşim Nurcan Türkçeye çevirisini üstlendi. Ona da çok teşekkür ediyorum. Bu arada birkaç gün önce Cihangir'e dair yeni sayılabilecek ve bazıları hiç bilinmeyen belgeler buldum. Bu belgeler genelde daha önce benim yazdıklarımı onaylıyordu. Zaten "mon siège est fait", yani bu kitap böyle yazıldı ve yeni verilerin kitabın genel hatlarını değiştirmesi söz konusu değil.

Özetlemek gerekirse, tarihsel gerçeğe çok yakın kalmaya çalıştım ama bazı olaylar tabii ki yoruma açık. Ne olursa olsun bu vesileyle şunu bilmemiz lazım: Düşüncelerin ürününün er geç somutlanması şart fakat bir araştırma hiçbir zaman bitmiş sayılmaz, daha da sürer, sürer…

Jean-Louis Mattei

I



Kuş, uzun uzun çember çizerek gökyüzünde durmaksızın süzülüyordu. Bu kuş, hiç şüphesiz bir kartaldı ve etraftaki dağlardan ovada avlanmaya gelmişti. Her ne kadar sarıklı güruhu fark etmiş olsa bile, bir türlü baş edemediği açlıkla hedeflediği ava odaklanmıştı.

Şehzade Mustafa, attan inip toprağa ayakbastı… Yayı elinde, okunu fırlatmaya hazır bekliyordu. Bu arada, büyük bir ihtimalle bu tür sahnelere alışık olan atı da kıpırdamıyordu. Görkemli giysilerinin içinde Mustafa, avının hiçbir hareketini gözden kaçırmıyordu. Kartal gözlü olmuştu. Şehzadenin tam yanında, kambur, aksak ve aşırı gergin biri vardı. Bu adamın önemli biri olma ihtimali yüksekti çünkü herkes arkada kalırken Şehzade Mustafa'nın tam hizasında olan tek kişi oydu.

Kambur, "Bırak onu!" dedi ellerini bükerek, "Bırak! Öldürme!" diye ısrar etti.

Mustafa gülümseyip cevap vermedi. Kambur adam ise ellerini sırtının arkasına koyarak kendi ekseninde bir dönüş

yaptı: aynı noktaya vardığında bu ani hareket, –kamburun hak ettiği saygıya rağmen– şehzadenin maiyetindeki şahısların yüzünde hafif, alaycı bir sırıtma yarattı.

"Ama kartal da avını öldürmek istiyor," dedi Mustafa cümlesinin hecelerini tane tane telaffuz ederek. O an gelmişti. Kartal gitgide yere yaklaşıyordu. Gök rengi bir ışık parladı Mustafa'nın gözünde. Yay gerildi, ok fırladı, acımasızca kuşu deldi. Kartal, bir şimşek tarafından vurulmuş gibi hayatını alan adamın birkaç arşın ötesine düştü.

Mustafa yayını indirdi, "Cihangir… Ben…" dedi ama cümlesini tamamlayamadı.

Arkasında, maiyetinde olan sarıklılardan alkışlar koptu ve iltifatlar yağmaya başladı. Kambur Cihangir, kartalın düştüğü yere aceleyle aksayarak giderken, o anda gözlerinde beliren yaşlar titrek titrek yanaklarına süzüldü. Cihangir kartalı eline aldı, ıslak avucunda hayvanın ılık kanının aktığını hissetti. Kuşu Mustafa'ya götürdü, o da hemen bir kapıkuluna teslim etti.

Mustafa, "Kardeşim!" diyerek Cihangir'i kucakladı. Çok geçmeden başka bir kapıkulu fırladı, ibrikten su dökerek Mustafa ve kardeşinin kanla lekelenmiş ellerini yıkamalarını sağladı. Mustafa, kartalı vurduğuna pişman olmayıp (Bir günde buna benzer yüz tanesini öldürebilirdi) üvey kardeşi Şehzade Cihangir'in üzülmesine neden olduğu için vicdan azabı duyuyordu. Öldürmekten daha doğal ne olabilirdi ki?

Müşterek dedeleri Sultan Yavuz Selim, rivayete göre, Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarından çok sayıda Alevi'yi silmemiş miydi? O zaman bir kartalın yaşamasının ya da ölümünün ne önemi vardı? Bütün bunlarda Mustafa'nın kendine rağmen kavrayamadığı bir şey vardı; Cihangir'i üzdüğünde bir tür utanç duyuyordu, daha doğrusu vicdanı sızlıyordu.

Şehzadenin etrafında dönüp duran bir soylu Mustafa'ya yaklaşarak, "Tam isabet, Şehzade Hazretleri!" dedi. Bu müdahaleden pek hoşnut olmayan Mustafa adama cevap verme lütfunda bulunmadı. Aslında kendisi için şu anda önemli olan tek insan, omzundan tuttuğu kardeşiydi. Her ikisi de beraber sohbet ederek dağlara doğru ilerlemeye başladı ve hiç kimse onları takip etmeye cesaret edemedi.

"Hürrem Sultan'dan ne haber?" diye sordu Mustafa. Anadolu'da bulunan üvey kardeşinin maiyetine katılan Cihangir İstanbul'dan yeni gelmişti. Bu sorudan açıkça rahatsızlık duyan Cihangir, "Biliyorsun annemi pek sık görmüyorum," diye cevapladı.

Mustafa ve Cihangir, birisi Mahidevran Sultan'dan, öteki Hürrem Sultan'dan olma, Kanunî Sultan Süleyman'ın oğullarıydı. Hürrem Sultan'a Batılılar "Roxelane" adını vermişlerdi. Evet, "Alempenah"a, "Zıllullahfilarzın"a, başka bir deyişle "Dünya'nın Sığınağı"na ve "Topraklar üzerine Allah'ın Gölgesi"ne büyü yapmış olan bu cadının sıhhati yerinde miydi? Şu mahlûkat, şu papaz kızı, şu şeytanın kızı yüzünden, daha doğrusu şu lanet olası Rus kadın yüzünden Mustafa ile annesi Mahidevran İstanbul'dan çok uzaklara sürgüne gönderilmişti.

Mustafa öfkeden deliye dönüyordu da, kendi annesinin Çerkez olduğunu ve aslında başka bir ülkeden geldiğini unutuyordu tabii. Bu iki kadın Osmanlıydı ama ana dilleri Türkçe değildi. Hürrem'e gelince kadın Süleyman'ın nikahlı eşi olmayı becermişti. Bu da kendi açısından Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihinde büyük bir başarı sayılabilirdi. Ama her şeye rağmen, Mustafa varis olarak listenin başındaydı ve ümidini kaybetmiyordu. Ayrıca ordu Mustafa'yı tutuyordu. Onun güçlü şahsiyetinin yanında, her biri de Hürrem'in oğlu olan zayıf iradeli Beyazıt'ın, "mest" lakabıyla meşhur olmuş Selim'in ve yampiri Cihangir'in ne ehemmiyeti olabilirdi ki? Şüphesiz iktidarı ele geçirdiğinde ki bu da her an olabilirdi, "temizlik"

yapmak durumunda kalacaktı ama şu anda omzunu kardeşçe tuttuğu Cihangir'i idam ettirmeye karar verebilecek miydi? Mustafa bu ihtimale inanmıyordu, inanmak istemiyordu.

Veraset!

Şimdilik en uygun olanı bu olasılığı düşünmemekti. Bu fikri beyninin derinliklerine itmek, aslında rakipleri olan bütün üvey kardeşlerinin kaçınılmaz katli fikrini beyninden atmak demekti ve o an için en münasibi bu idi.

Ya Hürrem!

Entrikalarını şeytanca tasarlayan bu kadınla ister istemez özel bir "bağı" vardı. Böyle bir mahlûkat için ölüm son derece hafif bir cezaydı. Ama Mustafa, aklına doluşan bütün bu fikirler yüzünden kendi kendine kızıyordu. Yeniçeri, ulema ve halk tarafından rehber olarak seçilen Mustafa, nasıl olurda böyle bayağı bir kadından korkabilirdi?

Üvey kardeşinin dudaklarında hafif bir tebessümü yakalamış olan Cihangir, "Neyin var?" diye sordu.

"Hiiiç. Hiçbir şey!" dedi Mustafa, nefret ettiği Hürrem'in oğlu olan üvey kardeşinin omzunu hafifçe okşayarak.

Kartalın yakalamak üzere olduğu küçük tavşan hızla geçip oradan uzaklaştı. Cihangir neşeyle; "Mustafa Ağabey, tavşan hayatını hakikaten sana borçlu. Onu sen kurtardın," diyerek atıldı. Mustafa sadece tebessüm etti. Cihangir'in ani duygu değişimleri Mustafa'yı özellikle hiç şaşırtmazdı. Kardeşi böyleydi. Aniden üzüntüden neşeye geçebilir, bunu kısa aralıklara sığdırabilirdi.

Mustafa ve Cihangir, şehzadenin maiyetine doğru yürüdüler... Birdenbire sert bir rüzgâr esmeye başlamıştı. Sancaklar dalgalanıyor ve ta uzaklarda ötekilerin arasından sivrilen Mustafa'nın koca çadırı gözüküyordu.

Cihangir, “Muhterem pederimiz sana selam söylüyor” derken bir öksürük nöbetine tutuldu. Kendini çarçabuk toparlayıp devamını getirerek, “sana bir mektup gönderdi,” dedi fakat öksürüğün kesileceği yok gibiydi. Ani hava değişiklikleri kırılgan sağlığına iyi gelmiyordu. Yavaş yavaş nöbet geçti ve her ikisi de ordugâha doğru yürümeye devam ettiler. Konuşa konuşa yürürlerken Mustafa; “Hedefleri nedir şimdi? Viyana mı? İran mı?” diye sordu.

Cihangir sustu.

Mustafa yeniden, “Gâvurları defalarca hezimete uğrattık. Onlardan artık korkmaya gerek yok. İran, Cihangir, İran! İşte şimdiki düşmanımız! Aynı şekilde İslam’ın birliğini sağlamak ve sapkın Şiileri Memalik-i Osmaniye’nin topraklarından tamamen silmek, O’na layık bir amel değil midir?”

Sultan Süleyman’ı artık fazla yaşlı bulan Mustafa, “bu, aslında bana layık” diye içinden geçiriyordu.

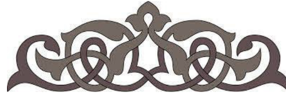
Mustafa’nın aklından geçenleri tahmin eden kambur şehzade ağabeyine şirin görünmek için, “Her ikinize de layık,” dedi. “Ne olursa olsun şarap gölünde yüzen Selim, bu serüvende size pek yardımcı olamaz. Ben de olamam! “Kamburumun bir harp işareti olduğunu farz edin ve hep beraber seve seve düşmanlara hücum edelim!” demem mümkün değil. Nitekim tevellüdümden eğik olduğuma göre, oklar başımın üstünden geçerek arkamda bulunan askerlere saplanırdı! Onlara yazık olurdu herhalde…” diye ekledi.

Mustafa’nın dudaklarında hüzünlü bir tebessüm belirdi. Kusurlarını ortaya koyarak kendisiyle alay etmesi Cihangir’e özgü bir erdemdi. Şehzade’nin aklından geçen, ‘Cihangir’e Allah aklı gibi büyük bir beden gücü verseydi, beraber ne kadar ulvi şeyler yapardık!’ düşüncesi idi.

Gözleri dolan Mustafa, çarçabuk kendini toparladı. Buna kader demek lazımdı. Cihangir kendisi gibi olsaydı belki de birbirlerini öldüreceklerdi… Bu düşüncelerle çadırına çekilen

Mustafa, kardeşi Cihangir'i daha fazla düşünmedi. Onun yerine yastığa konulan kartalın leşinin içindeki oku çıkarmaya çalıştı. Ama ok kıpırdamadı ve Şehzade ağzında kekremsi bir tadın varlığını hissetti.

II



Hürrem Sultan, dikdörtgen şeklindeki süslü odayı boylu boyunca kaplayan sedire uzandı ve bir cariye tam köşenin bulunduğu yere, sırtını dayayabilmesi için yastık yerleştirdi. Parmaklıklardan Boğaziçi'ni görmesi mümkündü.

Hürrem, Sultan Süleyman'a verdiği sekiz çocuğa ve kırk sekiz yaşına rağmen hâlâ güzeldi. Bununla beraber çattığı kaşları güzelliğini biraz gölgeliyordu. Uzun zaman önce, neşeli, güler yüzlü demek olan "Hürrem" adını almamış mıydı? Ama bütün bunlara rağmen cazibesi, ilk günden beri hâlâ etkisini göstermiyor muydu? Derin düşüncelere dalmıştı, sarayın hareminin bir köşesine atılmak üzere Kırım'dan hareket ederek Kara Deniz'den geçmiş olduğu Kasım ayının o gri, hüzünlü gününü düşünüyordu. O zamanlar herkesin hayranlıkla sözünü ettiği Boğaziçi, onun pek de hoşuna gitmemişti. Padişahın yeni cariyesi olmak için uzak diyarlardan gelmişti. Saraya getirildiğinde, Süleyman'ın annesi Ayşe Hafsa Sultan, ona "Ru-

şenk" adını vermişti. Yabancılar ise "Rosa", "Rossa", "Roxolane" ve "Roxelane" diye hitap ettiler. Müslüman olduktan sonra da Sultan Süleyman'ın kendisine taktığı "Hürrem" adını kullanmaya başladı

Hürrem, "Eşhedü enne…" diye bir defa daha şahadet getirdi. Müslüman olduğu ilk günlerde ne anlama geldiğini bilmediği o kelimeleri binlerce kez içinden tekrarlamıştı. Anlamını öğrendikçe de Müslümanlığı iyice benimsemişti. Tam bunları düşünürken birden gözlerinin önüne papaz babasının görüntüsü belirdi. Her zaman onu etkileyen simsiyah sakalını, Ortodoks kilisesindeki ilahileri ve Meryem Ana ikonasının önündeki buhurdanlığın yaydığı güzel kokuyu hatırladı. Babası hâlâ hayatta mıydı acaba? Ondan pek emin değildi. Maalesef kaçırıldığı günden beri babasından hiçbir haber alamamıştı. Her yerde savaş vardı ve çocuk, kadın, din adamı ayrımı yapılmadan herkes kılıçtan geçiriliyordu.

Hürrem, eski günleri hatırlamak istemese bile, ara sıra geçmişi aklına geliyordu. Oysa şimdi bambaşka bir kadındı. Güçlü, korkulan, herkesin hayranlık duyduğu bir kadın. Köyünde babasıyla yaşarken kendini bu kadar parlak bir geleceğin beklediğini hayal bile edemezdi. Dünyanın en güçlü imparatorunun karısı olmuştu! Bundan gurur duyuyordu. Hayatı artık burada yani İstanbul'da idi. İstanbul! Üç yüz camili şehir, antik Bizans: Peygamber Hazretleri'nin –sallallahu aleyhi ve sellem– fethetmeyi hayal ettiği şehir.

Hürrem'in hayatı Müslüman olduğu için artık sahibi olduğu haremde geçiyordu. Ana dilinden başka, Türkçe, Arapça, Farsça ve biraz da Yunanca biliyordu. Evet, sonuç olarak, babası ölmüş olabilirdi. Esir düşmektense ölmüş olması onun için en büyük nimet olurdu.

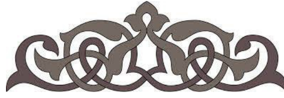
Birden, Hürrem'in aklına Mustafa geldi ve sinirden yüzü renkten renge girdi. Hürrem şanının, şöhretinin zirvesinde idi, Mustafa ise annesiyle beraber Payitahttan uzaklaştırılmış-

tı. Yine de Mustafa, Hürrem Sultan'ın kâbusu olmaya devam ediyordu. Aşağılık Mahidevran önce Manisa'ya, ondan sonra da Amasya'ya sürgüne gönderilmişti. Bu çok güzel bir olaydı ama kocamakta olan Süleyman'ın davranışları Hürrem'e endişe veriyordu. Acaba Padişah, ulemanın, yeniçerinin, bütün ordunun baskısına direnebilecek miydi?

Hürrem Sultan'ın içini, "Mustafa! Mustafa! Mustafa!" diye binlerce ağızdan çıkan ve onu rahatsız eden bir uğultu kaplıyordu. Hürrem, Süleyman'ı seviyordu. Tabii ki ona karşı hissettiği duygu (ya da hissettiğini sandığı) artık tutku değildi. Sultan Süleyman'a gelince hükümdar Hürrem'e resmen tapıyordu. Senelerin, seferlerin, her türlü endişelerin ağırlığının altında ezilen Süleyman, aslında Hürrem'i göründüğünden daha da çok seviyordu. Ama Sultan Süleyman'ın onu taparcasına sevmesi ne yazık ki Mustafa'nın üstün nitelikleri karşısında yeterli değildi. Çünkü Mustafa, kuvvetli, gözü pek, atik, genç, sevilen üstelik de "Muhlisi" (Samimi) lakabıyla güzel şiir yazan bir adamdı.

Hürrem bütün bu düşüncelerle boğuşurken, dışarıdan gelen çok iyi bildiği ayak seslerini zor algıladı. O gün hizmet veren haremağasından Şehzade Cihangir'in geldiği haberini alınca derin bir iç geçirdi.

III



Aksak ve kambur Cihangir annesine doğru yürüyüp önünde eğildi ve kendisine isteksizce uzatılan eli saygıyla öptü. 'İşte malûl!' diye düşündü bu ziyaretten pek hoşnut olmayan Hürrem Sultan.

Cihangir, annesinin davet etmesini beklemeden sedirin kenarına oturdu ve ellerini dizine koyarak ona uzaktan baktı. Bu durumdan rahatsız olan Şehzade boğazındaki gıcığı hafifletmek amacıyla biraz öksürdü ve uzun süre söze nereden başlayacağını bilemedi. Annesine gelince, Hürrem soğuk bir tavırla sessizce orada duruyordu.

Cihangir, "En sonunda Amasya'ya gidebildim Validem," dedi yavaşça.

Hürrem ise, "Bu güzel hareketinden dolayı seni tebrik ederim," diye alaycı bir şekilde cevapladı ve devam etti: "Böylelikle çok sevdiğin ağabeyin Mustafa'yla karşılaşmış ve onun maiyetine de rezil rüsva olmuşsundur."

Hürrem ansızın sedirden kalktı ve Ekim ayının ilk günlerinde mangalla ısıtılan odayı öfkeyle aşındırmaya başladı. "Zavallı evladım," diye devam etti. "Allahü Teâlâ senin sakat doğmanı buyurmuş ama anlaşılan beynine de hiç akıl koymak istememiş. Sana binlerce defa söylediğim şeyleri tekrar etmeme lüzum yok herhalde: Mustafa önce Beyazıt'ı, sonra Selim'i, ondan sonra da seni katledecek.

"Evet, kabul ediyorum, seni öldürtünce gözyaşlarına boğulacaktır, kalplerde iyi hisler uyandıran muhteşem bir şiir yazması da muhtemel. Sonuna "Muhlisi" diye bir imza atacağı da kesin ama… Bu arada sen ölmüş olacaksın…"

Cihangir, "Bu… Bu doğru değil, Validem," diye isyan etti. "Mustafa beni seviyor. Ağabeyim o! Neden böyle bir şeye kalkışsın ki?"

"Cihangir, zavallı Cihangirciğim, kambur, ("çirkin" demese de oğlu, içinden öyle geçirdiğini hissetti) ve aksak olmana rağmen sen de bir şehzadesin, sen de benim Efendim Sultan Süleyman'ın oğlusun!"

Hürrem, gereken her şeyi söylemişti ama oğlunun onu anladığını hiç sanmıyordu.

Cihangir terleyen sakalını sıvazlamaya başladı, olaydan duyduğu rahatsızlık iyice gün yüzüne çıkmıştı, bu her halinden anlaşılıyordu… Kamburunu, sakatlığını ve aksak halini kabul etmiş olan Cihangir, validesinin ona karşı olan nefretini kabul edemiyordu. Hürrem Sultan onu sevmiyor, bu gerçek yüzünden de Cihangir acı çekiyordu. Her zaman da acı çekmişti.

Hürrem, "Cihan şümul" bir hükümdar olan Süleyman'a şirin görünmek için onun yanında sakat oğlunu öpüp seviyor, Süleyman oradan ayrılır ayrılmaz Cihangir'i hemen yanından uzaklaştırıyordu. Cihangir'in çocukluğu hep böyle annesinin ikiyüzlü davranışları arasında geçmişti…

Cihangir'in bünyesi hassas olduğu için sık sık hastalanıyordu ama Hürrem oğlunu görmeye çok ender gidiyordu.

'Acaba Validem beni ziyarete geldiğinde vicdan azabı duyuyor mu?' diye düşünen Cihangir, annesinde böyle bir duygunun var olmasını sadece ümit edebiliyordu. Bu dünyada zayıflığa yer yok muydu? Peygamber Hazretleri acıma ve merhameti tembih etmemiş miydi? Bütün bunlara rağmen Cihangir yine de bir şehzadeydi! Ne olursa olsun Cihangir annesinden nefret edemiyordu. Hürrem'in bütün bu davranışları için neden arıyor ve gerçekten onu anlamaya çalışıyordu. Annesinin nefretini açıklamak için kendi sakatlığının yeterli bir neden olduğunu düşünmüyordu. Mutlaka başka nedenler vardı. Cihangir'in sakatlığı, saflığı Hürrem'de utanç ve hoşnutsuzluk yaratıyordu ama doğru söylemek gerekirse Beyazıt'ın da Selim'in de yüksek zekâsı veya yetenekleri göze çarpmıyordu. Bedensel üstünlükleri de çok belirgin değildi. Ama sakat şehzade yavaş yavaş anlamaya başlamıştı: Neden Cihangir de Mustafa gibi değildi acaba? Hürrem için, Mahidevran'ın oğlunun sağlam ve akıllı olması, oğlu Cihangir'in de bu durumda olması ne kadar büyük bir hakaret olmalıydı! Evet, Cihangir, Hürrem Sultan'ın yaşayan ve aksayan yüzkarasıydı. O'nun çıbanbaşıydı. Varislerin listesinde son numara olmasına rağmen, yine de Hürrem'in ayıbıydı. Üstelik de herkes, Mustafa ve Süleyman hariç, gizli ya da aleni bir şekilde kendisiyle alay ediyordu. Cihangir çoğu zaman alayları önemsemiyordu, ama yine de bazen görmezlikten gelmek zor olabiliyordu. Bütün bunları yaşarken Cihangir'in en büyük silahı, gülmek ve tebessüm etmekti ve babası da ona suç ortaklığı yapıyordu.

Tabii ki baba ile oğul arasındaki bu samimiyet Hürrem Sultan'ın hiç hoşuna gitmiyordu. Cihangir, şimdilik Süleyman'ı sadece güldüren biri olabilirdi ama belki de bir gün…

Hürrem, o gün aptal oğlu ile arasında geçen muhabbetten sıkılmıştı. Cihangir'in bir an önce ziyaretini sonlandıracağını ümit ediyordu. Cihangir de aynı sıkıntıyı hissetmiyor muydu

acaba? Cihangir'in özel mizah anlayışına gelince, Hürrem ondan da hoşlanmıyordu. Zaten Cihangir çoğu zaman annesinin huzurunda şaka yapmaya cesaret edemiyordu. Fakat her şeye rağmen, o gün Cihangir dairesine çekilmekte acele etmemişti.

"Validem," dedi, "yanımda sizin merakınızı çekebilecek bir şey var. En azından öyle olduğunu umuyorum."

Hürrem kaşlarını kaldırdı ve Cihangir'e baktı. Cihangir tam o sırada sedirden kalktı. Hırkasından bir tomar kâğıt çıkarıp odanın tam ortasında, ayakta duran annesine uzattı. Tomarı açan Hürrem şaşırdı ve yapraklarını okudukça yüzü gitgide solmaya başladı. Bu, Slavca kaleme alınmış el yazmasından başka bir şey değildi. Bu dil Hürrem'in ana diline çok benziyordu. Rohatyn Kilisesi'nde kullanılıyordu. Bunlar, İncil'den alıntılar, Tevrat'ın mezamirleri ve Havarilerin Amelleri'nden bazı öğretilerdi. Öfkeden deliye dönen Hürrem, yerinden hızla kalkıp el yazmasıyla Cihangir'in suratına vurdu.

Böyle bir tepkiyi beklemeyen Cihangir, şaşkınlıkla yanağını tuttu ve birkaç adım geriye gitti.

Utancından kıpkırmızı olan yüzü şimdi de bembeyaz oluvermişti.

Hürrem, "Buna nasıl cesaret edebilirsin, pis kâfir?" diye haykırdı.

"Lakin… lakin… Va… Validem…" diye kekeledi şehzade, "Sadece hoşunuza gidebilecek bir armağan diye düşündüm… Siz bu dilden anlıyorsunuz… Bense hiçbir şey anlamadım! İçinde yazanlar hakkında hiçbir fikrim yoktu… İnanın niyetim kötü değildi…" diye kekeledi.

Hürrem hızla mangalın yanına gitti, kapağını açıp elindeki tomarı içine attı. Mangalın içindeki el yazması hemen yanıp tutuştu. Cihangir ise ellerini büktü, neredeyse ağlamak üzereydi. Anlamıyordu. Anlayamıyordu. Validesini geçmişe götürdüğünü nereden bilebilirdi ki. Bu alan, bu saklı bahçe, artık herkese yasaktı.

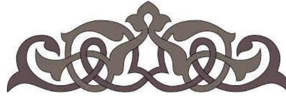
Hürrem bu yapraklarda yazılanların hepsini çok iyi biliyordu. Kızgınlığı da bu yüzdendi. Eskiyi hatırlamak istemiyordu artık! Bunlardan söz edilmesini de… Artık Roxelane değildi, Hürrem'di ve onun için mühim olan tek bir kitap vardı: Kur'an-ı Kerim! Rohatynli papazın kızı değildi artık, asla da olmayacaktı!

O yüzden bütün bu satırlar ateşte yanmalıydı. Yine de Kur'an-ı Kerim'den evvel yazılmış olan kitapların bazı nüshaları Yeni Saray'ın kütüphanesinde durmalı ve saklanmalıydı elbette. Melek Cebrail tarafından Hz. Muhammed'e aktarılan sureler, son kitap olan Kur'an-ı Kerim'in sureleriydi. Bu hakikatten çıkılmamalıydı!

Hürrem Sultan artık bir Halife'nin, Müminlere kılavuzluk eden Süleyman'ın karısıydı ve oğlunun böyle bir "hediye"yi kendisine vermeyi düşünmüş olması şaşırtıcı, korkunç, açıklanması mümkün olmayan bir şeydi.

Bütün bu olanlar, Cihangir'i çok sarsmıştı. Aksak şehzade, kekeleyerek özür üstüne özür dileyip çekildi. Hürrem küçümseyici bakışlar fırlatırken, mangaldaki küller de yavaş yavaş sönmeye yüz tutmuştu...

IV



Cihangir, üzüntülü ve düşünceliydi, selamlıkta ağabeyi Şehzade Selim'e rastladı. Sarayın kurallarına göre birbirlerini kucakladıktan sonra, aralarında zoraki bir sohbet başladı. Annesi gibi sarışın olan Selim, bazı yönleriyle Hürrem'e benziyordu.

Sultan Süleyman'ın huzurunda takındığı ikiyüzlü tavırlar onu şirin göstermeye yetmiyordu. Yine de Selim ne yaparsa yapsın, Hürrem'in en çok tuttuğu oğlu olan Beyazıt'tan sonra geliyordu. Zaten Selim çok fazla, yani ayyaşlar gibi içiyordu. İçki içmek onun için bir ihtiyaçtı. Karısı Nurbanu bile onu bu tutkudan vazgeçirememişti. Günün erken bir saati olmasına rağmen içkiden sendeleyerek yürüyen Selim, Cihangir'in kamburunu alaycı bir şekilde okşadı. Yüzü sarhoşluktan tuhaf bir hal almıştı.

Uzun bir sessizlikten sonra Selim kardeşine, "Harp çıkacak," dedi ve günah benden gitti anlamına gelen bir hareket yaptı.

"Bence de," dedi Cihangir. "Mustafa harbe hazırlanıyor ve bu konuda ona hak veriyorum. Bir gün mutlaka muhterem pederimiz sefere karar verecek. Şimdilik şark sınırımız sakin fakat Şah Tahmasp'tan her şey beklenir…"

Cihangir bunları söyledikten sonra hüzünle başını salladı. Selim'e gelince onun çok güzel bir rüyası vardı. Evet, muhteşem ve gizli (en azından Selim böyle düşünüyordu) bir rüyaydı. Selim düşlerinde Kıbrıs'ı, ılıman iklimini, şaraplarını hayal ediyordu. Doğu'nun soğuk, donmuş, kimsesiz ovaları ya da dağları umurunda değildi. Kıbrıs ise o zamanlar Venedik'in himayesindeydi. Bu İtalyanlar gâvurdu. Peki pederi Sultan Süleyman neden duruyordu? O, şimdilik 'Serenissima' (Venedik) ile iyi münasebetlerini korumayı tercih ediyordu!

Padişah da sık sık şu sözleri tekrarlıyordu: "Kıbrıs olmuş bir meyve gibi elimize düşecek."

Evet, tamam da ne zaman?

Bu benzetme Selim'in çok hoşuna gidiyordu. Evet, babasının sözünü ettiği meyve üzümdü. Üzüm suyundan şarap üretiliyordu. Selim de şarabı altın kadehlere doldurduklarını ve bu kadehleri birer birer boşalttığını hayal ediyordu…

Lakin ne zaman?

Selim sendeliyordu. Cihangir ağabeyini tuttu ve beraberce kütüphaneye gittiler. Yere serili halıların üstüne oturup bağdaş kurdular.

"Ha Ha Ha! Kıbrıs!" diye birdenbire kahkaha attı Cihangir, "Şarabı, iklimi, kadınları!"

"Sus, çirkin kambur!" dedi Selim.

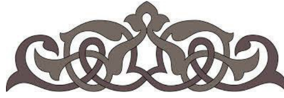
Düşüncelerini okuduğu için öfkelenen Selim, kardeşinin omzuna vurup onu itti. Cihangir ise ağabeyine acıdı ve şakalarına devam etmedi. Aksak şehzade kalkıp ellerini sırtında kavuşturup raflarda bulunan kitaplara şöyle bir göz attı: Çok sayıda süslü Mushaf, İbn-i Sina'nın eserleri ve tarihi kitap vardı.

Frenklerin “Roksolan”ı, “Allah’ın yeryüzündeki gölgesinin” karısı, “neşeli” annesi Hürrem’in attığı tokat hâlâ yüzünü yakıyordu. Bu tokat, aslında aşağılamalarından sadece birisiydi ve annesi sık sık “Rahman ve Rahim olan Allah mutsuz olman için seni böyle yarattı,” diye tekrarlıyordu. Hâlbuki Cihangir’i dünyaya getiren o değil miydi? Bütün bunları düşünen Cihangir, içten içe çok üzülüyordu. Başı öne düşmüş, uyuklayan Selim’e bir göz attı. Ona da yardım etmek isterdi gerçekten. O, özbeöz ağabeyi değil miydi? Kan bağı olarak kendisine Mustafa’dan daha yakındı. Ama hayır… Selim’in hiç kimseye ihtiyacı yoktu, kaderinin akışına kapılmıştı işte, o kadar. Şimdilik ancak şarabını içecek gücü vardı ama kim bilir belki günün birinde Kıbrıs’ı fethedecekti. Bir insan başkaları için niçin hiçbir şey yapmaz? Cihangir buna isyan ediyordu ama ne olursa olsun kabul etmek durumundaydı. Cihangir’in yüreği kanıyordu. Avdan hoşlanmıyordu. Savaşı sevmiyordu. İnsanları sevmesine rağmen onlardan hep nefret görüyordu. Çünkü onlara göre “yakışıklı” değildi. Konu hep gelip buna dayanıyordu. O halde şehzade olarak doğması onun için inanılmaz bir şanstı. Cihangir, sekiz dokuz çocuklu fakir bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş olabileceğini düşündükçe tüyleri diken diken oluyordu. O zaman fakirlik, affetmeye çalıştığı, sineye çektiği hakaretlerin yanında, bir hiç kalacağına emindi. Fakat Cihangir daha ayrıntılı düşününce farklı bir sonuca da varıyordu: Belki de onu, “kuzum” diye kollarına alacak, sevip okşayacak bir annesi olabilirdi.

Cihangir bütün bunları düşünürken, içkiden sızan Selim ise başını sallıyor ve horultuya benzer sesler çıkarıyordu. Ne güzel ne de çirkin, zayıf iradeli, işrete düşkün ve fırsatını bulunca ikiyüzlü olan Mest Selim, alkolü yasak eden Peygamber’in emirlerine de karşı geliyordu. Eğer Mustafa padişah olmazsa, imparatorluk da üvey kardeşi Selim’in eline düşerse kim bilir neler olurdu? Mustafa Selim’e “hor görülecek enkaz”

lakabını takmıştı ve bunu hiç kimseden saklamıyor, aksine alenen söylüyordu. Cihangir, Mustafa'nın öz ağabeyi Selim'den çok farklı olmasından, ayrıca Mustafa'nın Selim'i böyle nitelendirdiğinden dolayı çok üzülüyordu. O anda Selim'in çenesi, göğsünün üst kısmına dokunuyordu. Herkese ve her şeye kayıtsız bir şekilde uyuyordu. Belki de rüyasında Kıbrıs'ı görüyordu, neden olmasın? Fakat kesin olan bir şey vardı: Cihangir'in yüreği hâlâ kanıyordu.

V



Mekr Rüstem, "Kurnaz Rüstem" –böyle ad takmışlardı ona– karısı Mihrimah'ın eşliğinde içeri girdi ve Hürrem Sultan'ın konumuna layık ne kadar saygı işareti varsa hepsini tek tek sıraladı. Rüstem çevredeki bazı insanların anlattıklarına bakılırsa, basit bir Hırvat çobanın oğluydu ama niteliksiz değildi. Çalışması, entrikaları ve katliamları sayesinde Sultan Süleyman'a kendini beğendirmiş ve gözüne girmişti. Süleyman da beğenisinde o denli ileri gitmişti ki onu kendisine önce damat, sonra da veziriazam yapmıştı.

Mihrimah Süleyman ile Roxelane'ın kızıydı. Yaşı otuza yaklaşmasına karşın hâlâ ayın on dördü[1] gibiydi.

Annesinin otuzlu yaşlarındaki halinden daha güzeldi. Bilgiliydi, kültürlüydü ve ara sıra da şiir yazıyordu. Bütün bunlara hayati çıkarları ve siyaset anlayışı da eklenecek olursa, Mihrimah'ın yetenekleri saymakla bitmezdi. Yine de Cihangir ablasından pek hoşlanmazdı. Mihrimah'ın annesi Hürrem

1 Türkiye'de söylenen bir deyim olmakla birlikte, ayın 14. gününün dolunay olmasından ötürü güzel olan için kullanılan eski bir halk deyişidir.

Sultan'dan aldığı soğuk duruşunun, gaddarlığının ve bitmez tükenmez entrikalarının, bütün güzel yeteneklerini yok ettiğini düşünürdü.

Rüstem, Mimar Sinan'a kendi adını taşıyan ve yapımı iki yıl süren muhteşem bir cami yaptırmıştı. Ama Padişah'ın adına yapılan ve hâlâ inşaat halindeki Süleymaniye'nin bittiği zaman, Süleyman'ın şanına şöhretine yakışır şekilde, diğer tüm camilerden daha görkemli olacağı da aşikârdı. Bu arada Mihrimah da unutulmamıştı. Edirnekapı yakınlarında, Hıristiyan dünyasının gözdesi eski Konstantinopolis surlarının yakınlarında adına bir cami yapılmıştı.

Hürrem artık, Aziz Yahya'nın Vahi'sini taklit ederek "Düştü, düştü, büyük Bâbil!" diye haykırabilirdi. Ancak sarayın odalarından birinde toplanan bu üç kişi, o sırada dini ve edebi imalardan çok çok uzaktaydı.

Rüstem, "Mutlaka yok olmalı," diye kısık bir sesle tane tane söylediklerini tekrarladı.

Hürrem yavaşça omuzlarını silkti. Kesin olan tek bir şey vardı: Ya Mahidevran ya da Hürrem kazanacaktı. Gerçi Mahidevran'ın kazanması söz konusu bile olamazdı. Mustafa ölmeliydi ve şayet mümkünse en çabuk şekilde.

"Zehir ya da bir av kazası?" diye teklif etti Mihrimah. Hürrem kaşlarını çattı, iyice düşünmek lazımdı. Veliahttı ne yapıp edip on altı sene önce Sadrazam İbrahim Paşa'nın öldürüldüğü gibi öldürtmeliydi. Aslında bu mevzu biraz çetrefilli ve tartışmalıydı.

"Beni anladınız, değil mi?" diye sürdürdü Mekr Rüstem, "Padişah Efendimiz menfaatlerinin nerede olduğunu anlamalı ve bizzat kendisi infaz emri vermeli!" Anlamlı bir gülümseme ince dudaklarından yerleşti.

"Pederim iktidarı hususunda çok kıskançtır," diyerek söze karıştı Mihrimah, "Eski, tecrübe edilmiş usullerden istifade edersek bizim için daha iyi olur."

Genç kadının yüzüne birden bir hüzün yerleşti. Kafasından şimşek gibi Rüstem'in boğdurulduğu, kardeşlerinin katledildiği, annesinin gözden düşmüş bir odalık durumuna dönüştüğü geçti. Daha kötü ne olabilirdi? Ya kendisi, çocukları… Fakat bu düşüncelerden hemen sıyrıldı, kısık bir sesle Hürrem'in karşısında dimdik durup ahkâm keserek, "Boş durmayınız, Validem," dedi, "Sultan Efendimiz sizi çok sever. Sizi dinleyecektir."

"Biliyorum, kızım. Gün be gün Allahü Teâla kullarına istediği gibi hayat verirken ve onları yok ederken, Mustafa'nın ihtiraslı bir kuldan başka bir şey olmadığını ve tahtına oturmak için vefatını beklemeyeceğini Padişah Hazretleri'ne telkin ederim. Tabii bu arada naçizane şahsımı, tek kızını ve diğer oğullarının varlığını ortaya atmıyorum. Yeter ki bu fikri kabul etsin."

Veziriazam, "Her şey açık seçik, her şey belli," diyerek ilave etti. "Padişah Efendimiz Mustafa'yı çok nadir görüyor. Bizimle ise her gün beraber… Şehzadeyi bir şekilde gözden düşürmemiz lazım... Bunun için de Mustafa'yı yükseltip zirveye koyacağız!"

İki kadın kısa bir süre şaşkınlıkla birbirine baktı, Rüstem'in ne kadar zeki olduğunu bildiklerinden biraz düşününce ne demek istediğini anladılar.

"Evet, damadım Rüstem," dedi Hürrem. "Mustafa'nın kuvveti, mertebesi arttıkça Süleyman'ın gözünde daha da şüpheli duruma düşecektir."

"Bu işi bana bırakın," dedi Rüstem Paşa saygıyla eğilerek, "Hünkârımız, kızının ve bizim kulağına üfleyeceğimiz tüm şüphelerin gerçek olduğunu görmeli. Onun içindir ki Şii İranlılara karşı yapılacak seferin kumandasını Mustafa'ya teslim etmeli. Bu bizim işimizi oldukça kolaylaştırır. Düşünün bir kere: Mustafa'nın emrinde bir ordu, Mustafa için ölmeye hazır askerler; Hanlar Hanı'nı korkutmak için, tabiri caizse, bütün şartlar bir araya gelmiş olacak."

Rüstem doğrulmuştu ve kayınvalidesinin yani hayatta kalan (Şehzade Mehmet 9 yıl önce ölmüştü) Sultan Süleyman'ın dört çocuğunun annesi Sultan Haseki'nin, bu işe razı geldiğine ve onun zekâsına hayran olduğuna adı kadar emindi.

Mustafa, Sultan Süleyman'ın beş oğlu içinde, Çerkez Mahidevran'dan doğan tek oğluydu! Mustafa'nın şanı Rüstem'i hiç ürkütmüyordu, tam tersine, karşısında boy ölçüşebileceği bir düşmanı vardı.

Şehzade Mustafa, Veziriazam Rüstem'in kendisine en ufak sevgi duymadığını çok iyi biliyordu. Fakat Hırvat'ın kendisinden çekindiğini bilse basireti bağlanabilirdi. Rüstem de zaten bunun üzerine oynayacaktı. Rüstem, sürgün Mustafa ve Mahidevran hakkında ne özel ne de genel konulardan söz ederken (Hürrem ve Mihrimah'ı saymazsak) hiçbir şekilde onları küçümseyecek nitelikte sözler sarf etmiyordu. Nazik, icabında dalkavuk olmayı çok bilen Veziriazam, ne olursa olsun daima saygılı ve ölçülü hareket ederek ara sıra Şehzade'ye küçük hediyeler sunup ona karşı son derece hürmetkâr davranıyordu. Eline fırsat geçtiği zaman ona yardım bile ediyordu. Bu büyük hizmetlerinden dolayı onu övmeye kalktıklarında ise hep "bahsedilmeye değmez" diyordu.

Şehzade Mustafa Mihrimah'dan gerçekten nefret ediyordu, çünkü genç kadın annesi Hürrem Sultan'a her yönden inanılmaz benziyordu. Bu nefreti bilen Rüstem, karısı Mihrimah'ın ağabeyi Mustafa'ya kardeşçe duygular beslediğini söylemekten özellikle kaçınıyordu. Buna karşın Rüstem, biteviye Şehzade Cihangir'i methediyordu. Bu da Rüstem Paşa'nın Mustafa'dan korktuğuna dair en belirgin işaretti. Çünkü her iltifatın temelinde korku vardır ve herkes gibi Sadrazam sadece kelimelerle değil, davranışlarıyla da Cihangir'i hor gördüğünü belli ediyordu. Kısacası, iki adam arasındaki ilişkiler oldukça karmaşık görünüyordu. Fakat Rüstem Paşa zekâsına güveniyordu. Şehzade olsun, köylü olsun her insana karşı iltifatkâr

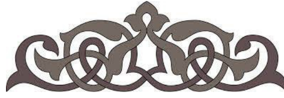
davranmayı biliyordu. Yine de hiç akıllarına bile gelmeyen bir hadise her zaman ve her yerde meydana gelebilirdi. Aklı bir an için süslü odadan çıkmış, başka düşüncelere dalmıştı. Birdenbire kendine gelip kadınlara bakarak ikisi arasındaki sohbetin akışını artık takip etmediğini fark etti.

"Erkeklerden beterler!" diye düşündü Rüstem. Böylelikle Mustafa'nın kaderine karar verilmişti. Fakat oyun mühim bir oyundu. Nitekim korktukları gibi Mustafa gerçekten ordusuyla İstanbul'a kadar yürürse ne olurdu? Ya Yeniçeriler de ayaklanarak kazan kaldırırsa? Aslında Rüstem'e benzeyen ve İmparatorluğun çok genç Hıristiyan tebaasından ibaret olan bu "yeni ordu" gitgide güvenilirliğini kaybediyordu. Öte yandan Yeniçeriler Bektaşi tarikatına bağlıydı ve Hazret-i Ali onlar için –bir yere kadar tabii– İsa'nın yerine geçiyordu. Aralarından bir isyan teşebbüsü çıkarsa ne olurdu?

"Bu arada dinimizin vecibelerini de unutmayalım," diyerek lafı değiştirdi Hürrem Sultan, "Damadım Rüstem, hemen İstanbul'un bütün fukaralarına 40.000 akçe dağıtılsın!"

"Allah sizden razı olsun, Sultanım!" diyen Rüstem eğildiğinde aklından, 'Sadece 40.000 akçe mi?' diye geçiyordu. 'Yazık… Hürrem Sultan biraz daha cömert olsaydı bu paranın büyük bir bölümü keseme girmiş olurdu…'

VI



"Yeryüzündeki Tanrı'nın Gölgesi" yavaş yavaş sakalını sıvazladı. Padişah tedirgindi. Evet, Şarlken'i ve Venedik Cumhuriyeti'ni yıpratmış olsa da önce I. François, şimdi de II. Henri müttefikiydi. Barbaros Hayrettin Paşa onun için Cezayir'i fethetmişti. Zaferleri artık sayısızdı ama Süleyman yorgundu. En az Roma İmparatorluğu kadar büyük bir imparatorluğa hükmediyordu.

Kafasını kurcalayan bir soru vardı: Vefatından sonra, Allahü Teâla onu yanına, cennetine aldığında, Osmanlı İmparatorluğu topraklarında yaşayan Türk, Rum, Ermeni, Yahudi, Arap, Kürt, Bulgar, Sırp, Hırvat ve Rumenler nasıl bir arada yaşayacaklardı?

Süleyman melun kâfirlerin mektuplarından anladığına göre Batılıları şimdiden titreten Mustafa'yı düşünüyordu. Mustafa ne yazık ki, çekici, büyüleyici Hürrem'in oğlu değildi. Padişah, babasına (en azından görünürde) bağlı, annesinin

nedimi olan Beyazıt'ı daha çok tutuyordu. Selim'e gelince... "Âlem-penah"[2] derin bir iç geçirdi. Hayır, Selim'in padişah olabileceğini düşünmüyordu. Onu daha çok fıçısına binmiş Dionysos[3] olarak hayal ediyordu.

Muhteşem Süleyman'a Yunan mitolojisi yabancı değildi. Gâvurların mitoslarını ve âdetlerini bilmek faydalıydı ve bu yüzden Padişah onları da öğrenmişti. Savaş alanı dışında bile düşmanının kim olduğunu bilen hükümdar zaferini kuvvetlendiriyordu. Mohaç muharebesinden sonra Macar Kralı Lajos'a, ecdatlarının yanında son uykusunu geçirmesine izin veren hükümdar, hasımları tarafından verilen "Grand Seigneur"[4] unvanını bu sayede hak etmişti.

Osmanlılar için "Kanuni", gâvurlar için de "Magnifique/Muhteşem" sıfatını alan Süleyman, saray bahçelerinde ve adım attığı her yere serpilen gül suyu kokularını şevk ile kokladı. Maalesef kış uzun müddet daha sürmeye meyilli gibi görünüyordu ve Süleyman, Avrupa'nın her köşesinde yapılan, bu bitmek bilmeyen seferlerden hayli yorulmuştu.

Kaftanının kürklü yakalarını yanaklarına doğru yaklaştırdı. O gün Hürrem'i görmemişti. Belki de neşeli saz çalmasıyla Padişah'ı eğlendirmesi mümkündü. Camileri, bahçeleri, köşkleri ve ahşap evleriyle, Roma'dan bile daha güzel, Âlemin İncisi olan Kostantiniye ayağının altında uzanıyordu. Bu şehri bütün ruhuyla seviyordu Süleyman. Beyaz şehir Belgrat'tan, mağrur Buda'dan, yola gelmez, sahip olamadığı ve hâlâ sık sık düşündüğü Viyana'dan daha çok seviyordu. Fakat o gün bütün ihtişamıyla İstanbul bile gönlünü alamıyordu.

2 ***Âlem-penah:*** Cihanın sığındığı.
3 ***Dionysos:*** Yunan Mitolojisinde şarap tanrısı.
4 ***Grand Seigneur***: Büyük Efendi.

Barbaros'un yerine geçen Turgut Reis Akdeniz'de zafer üstüne zafer kazanıyor ve Fransızların yardımıyla Korsika Adası'nı fethetmek için Cenevizlerle rekabete giriyordu. Keşke İtalyanları kovmak için bir de Sampiero Corso'nun yardımını elde etmesi mümkün olsaydı! İmparator Şarlken'e gelince bu hükümdar Süleyman'dan korkup açık açık "Grand Seigneur" ile çok yakından mücadele etmek istemiyordu. Bir de Şah Tahmasp vardı! Ali'ye tapan sapkın Şii, Süleyman'a meydan okumaya ve Müslüman Dünyası'nın önderi olmak için rekabet etmeye cesaret ediyordu.

Ne cüret! Sultan Süleyman Peygamber'in Halifesi ve bütün Müslümanların rehberi değil miydi? Şah Tahmasp, kendisine neredeyse hakaret ihtiva eden mektuplar gönderiyordu ve Padişah çok yakında onun elçilerinin dokunulmazlığına son verebilirdi. Verilecek mücadelede, fazla ya da eksik birkaç kellenin ne ehemmiyeti olabilirdi ki?

Mevsim ilerlemişti. İmparatorluğun Doğusunda olan Erzurum, Kars ve Ardahan topraklarında kışla boğuşmanın hiç zamanı değildi. Süleyman bunun bilincindeydi, ancak ilkbahar gelince sefere çıkarak Fars'ın yolunu tutmaları elzemdi. Yine de bunun için bedeni çok güçsüzdü. Hüzünlü gözlerle yeniçerilerinin kusursuz düzenine uzun uzun baktı. Belki de bir gün onların çoğu kendisine ihanet edecekti… Evet, sonuç olarak Mustafa, Padişah'ın yerine geçmek için en uygun şahıstı. Ama babası nereye kadar vefasından emin olabilirdi?

Hürrem, Süleyman'ı hafif ama ısrarlı imalarıyla, Mustafa'nın tahtı ele geçirmek için pederinin vefatını beklemeyeceğine dair ikna etmeye çalışıyordu. Yine de kesin olan bir tek şey vardı: Mustafa bütün kardeşlerinin en güçlüsüydü. Süleyman, bütün bunları düşünürken, birden damadı Rüstem Paşa'nın kendisine doğru geldiğini gördü.

"Sultan Efendimiz, bu fakir bendeniz sizinle Devlet meseleleri hakkında konuşabilir mi?"

“Konuş, Rüstem, korkmadan konuş,” diye cevapladı Sultan Süleyman.

“Yüce Padişahımız, Doğu sınırında birçok hadisenin meydana geldiğini biliyorsunuz. Sapkınlar karakollarımıza mütemadiyen hücum ediyorlar.”

“Sevgili damadım, aklım sadece bununla meşgul zaten. Buna bir son vermemiz lazım.”

“Sıhhatiniz hakkında da bir hayli tedirginim. Hor görülecek bendeniz müstakbel seferin başına geçmenizin pek mümkün olmadığını düşünüyorum. Bunu yapmaya kadir olan tek şahıs…” dedi Rüstem. Bunun üzerine, “Şehzade Mustafa…” diye öfkesini gizleyerek damadının sözünü tamamladı Süleyman.

Mekr Rüstem içten içe gülümsedi. Üçünün de, yani Hürrem Sultan ile Mihrimah Sultan ve kendisinin düşündükleri entrika yavaş yavaş şekilleniyordu. Padişah’ın Mustafa’ya Osmanlı Ordusu’nun idaresini bırakırkenki kısa tereddüdü, büyük oğluna çok fazla güvenmediğinin en büyük ispatıydı.

Ağır bir sessizlikten sonra Sultan Süleyman Rüstem Paşa’ya, “Sevgili kızım Mihrimah nasıl?” diye sordu.

“Kerimenizin sıhhati de keyfi de fevkalade yerinde.”

“Ey, sen sadık kulum, damadım Rüstem, kızıma bir gün kendisiyle bir araya gelebilirsek çok sevineceğimizi söyle.”

Rüstem başını eğdi, “Tabii ki, Padişahım, tabii,” dedi.

Mihrimah hükümdarın en sevdiği çocuğuydu aslında. Zarafeti, güzelliği, mizahı ve her şeyden önce Hürrem Sultan’a benzemesi çok hoşuna gidiyordu. Mihrimah asla Padişah’ı üzmemişti. Genelde babasından istediği her şeyi elde edebiliyordu ama talepleri her zaman makuldü. Gerçeği söylemek gerekirse, babasını sevmesine rağmen, hedeflerini saklamayı bilip kurnazlığın ve ikiyüzlülüğün bütün inceliklerini kullanıyordu. Onun içindir ki pek yakışıklı olmamasına ve kendisine nazaran çok daha yaşlı olmasına rağmen Mihrimah yine de

Rüstem'e tapıyordu. Onun gibi bir adam kendisine parayı ve iktidarı sunuyordu ve Mihrimah'ın da güç ve kuvvete eğilimi vardı.

"Her şeye rağmen," dedi. Süleyman kısa bir sessizlikten sonra, "Şehzade Mustafa seferin başındaki tek şahıs olmayacaktır."

"Ne demek istiyorsunuz, Hünkârım?" diye sordu Rüstem.

"Sevgili damadım Rüstem, İranlılara karşı yürütülen seferin seraskeri sen olacaksın!"

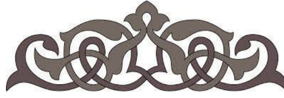
"Ben mi? Lakin hor görülecek bendeniz böyle bir ihtirama layık değildir. Oğlunuz Şehzade Hazretleri Mustafa ile bir kıyas yapmanız mümkün değil. Kimim ben? Böyle bir şerefe ancak o layıktır."

Sultan Süleyman sözünü kesti: "Rüstem, sen biricik kızımın kocası ve sadrazamların en iyisisin. Mustafa'ya bakacaksın. Memalik-i Osmaniye'nin menfaatlerine göre doğru dürüst hareket ederse eğer teşvik et onu. Şan ile şöhret aklını başından alır ise, beni mutlaka haberdar et. İhanet ederse de… İhanet ederse tereddüt etmeden ihbar et…"

"Bu, Hükümdarımızdan gelen bir fer… Fermandır," diye kekeledi Rüstem Paşa ve çekildi. Padişah'ın tutumu ümitlerini fersah fersah geride bırakmıştı. Yüzü ifadesiz kalmıştı ama kalbine gün doğmuştu. Yeniçerilerin şahsına selam verdiği yer olan Yeni Saray'ın kapısına doğru yürüdü. Burada bir kapıkulu alaca atının dizginlerini uzattı. Muhteşem Süleyman ise damadının gidişini görmek için kafasını dönüp şunu düşündü:

"İkisinin arasından kim hayatta kalacak? Mustafa mı? Rüstem mi? İrade etmek bertaraf etmek demek…" Âlempenah damarlarında yeniden mutlak iktidar sihrinin ılgıt ılgıt aktığını hissetti…

VII



Rüstem Paşa, Saray'dan çıkarken bütün bu düşüncelerinden habersiz Şehzade Cihangir'e rastladı. Veziriazam çok sayıda saygı hareketleri yaptıktan sonra atını sürerek oradan uzaklaştı ve Cihangir en sonunda Padişah babasının yanına yaklaşabildi.

Cihangir saygıyla babasının elini öptü. Süleyman Cihangir'i, samimiyeti, nüktedanlığı, ılımlılığı ve aynı şekilde hüzünlü anları, bazen de çekingen tavırları yüzünden seviyordu. Elbette, Hürrem'in son oğlu ihtişamı ve güzelliğiyle sivrilmiyordu ama aslında Hükümdar'ın hoşuna giden de bütün bunlar değil miydi? En azından Cihangir söz konusu olduğunda ileride Padişah olmak için entrika, kurnazlık, pusu, kapan yoktu. Cihangir asla Padişah olamazdı. Cihangir rahatlatıcıydı. Cihangir düşe kalka hiçbir şekilde tam olarak ne yapmak istediklerini anlayamadığı Osmanlı asillerinin arasında yaşamaya çalışıyordu. Aslında oğullarının en iyisiydi ama Padişah olamayacaktı.

Mutlak iktidarın, bedensel güce, sinizme, gaddarlığa ihtiyacı vardı ve Şehzadede bunların hiçbiri yoktu. Hürrem Sultan'a gelince, Süleyman da bunun bilincindeydi, Cihangir'i sevmiyordu. Şehzadenin dünyaya geldiği gün Hürrem, Süleyman'a şunu söylemişti: "Padişah Efendime bir canavar verdim, bundan dolayı da kendimi asla affetmeyeceğim!" Yirmi bir yıl sonra da durum aşağı yukarı aynıydı. Aslında Hürrem Cihangir'i affetmemişti. Kambur, aksak ve neredeyse çirkin olmasını affetmemişti. Sanki böyle doğmak onun suçuymuş gibi...

Şehzade, "Muhterem Pederim, tüm Cihan'ı fethedemeyen Cihangir, nihayet sizinle tekrar görüşüyor," diyerek lafa girdi. "Malumunuzdur bir defa daha dünyayı dize getiremedim! Yoksa kahramanlıklarımın ünü size kadar gelirdi elbet! Muhterem validem Hürrem Sultan'ı daha evvel ziyaret ettim. Aynı şekilde sevgili ağabeyim Selim'e rastladım. Mihrimah benimle konuşmak istemedi ve demin Rüstem Paşa giderken ben geliyordum. En sonunda da haberim olmadan Çamlıca'dan teşrif eden Büyük Hünkârımız olan Zat-ı Aliniz' e kavuştum!"

Süleyman, "Cihangirciğim," dedi sevgi dolu bir tavırla, "sende her konuyu şakaya dönüştürmek gibi güzel bir huy var. Lakin bana samimiyetle cevap ver: Valideni seviyor musun?"

"Tabii ki… Elbette. Çünkü validemdir ve ona hayatımı borçluyum. Keşke beni sevdiğini daha çok gösterseydi, o zaman onu daha fazla severdim."

Derin bir iç geçirerek, "Hep aynı hikâye!" dedi Hanların Hanı."Zıllüllahi fil arzın yani ben Sultan Süleyman sizleri birbirinizi sevmeye mecbur kılamam. Lakin ondan nefret ettiğini neden söylemiyorsun? Senin daha samimi, daha dürüst olduğunu zannediyordum…"

"Ondan nefret etmiyorum ki! Beklediği oğlunun tam tersiyim ben. Kendimi onun yerine koyarak o gün neler hissettiğini anlamak için çaba sarf ediyorum…" Cihangir, sinirli sinirli olduğu yerde dönmüştü ve ellerini sırtına koyup Padişah'ın önünde

volta atmaya devam etti: “Beni nasıl sevebilir ki? O’nu hayatının en korkunç hayal kırıklığına uğrattım.”

Sultan Süleyman alçak sesle: “Bunu sana ödetiyor,” dedi.

Karısının hoşgörü sınırlarını tanıyordu. Bütün bunlardan bahsetmemeliydiler. İşte, o kadar. Ama Padişah birdenbire; “Senin Amasya’da bulunduğunu biliyorum. Sana emanet ettiğim mektubu ağabeyin Şehzade Mustafa’ya teslim ettin mi?” diye sordu.

Cihangir voltasına son verdi ve “Evet, Hünkârım,” diye karşılık verdi.

“Mektubu mütalaa eyledi mi?”

“Elbette Hünkârım. Hatta önümde mütalaa eyledi.”

“Tepkisi ne oldu?”

“Dünyanın en akıllı hükümdarı olduğunuzu düşünüyorlar. Onun içindir ki melun Şiilere karşı yürütülecek olan ve imasında bulunduğunuz muhtemel sefer için son derece mesut oldular.” Süleyman, “Selim ise ancak ve ancak Kıbrıs’ı hayal eder..” diye üzüntüyle kafasını sallayarak mırıldandı.. Yine de Âlempenah devam etti, “Cihangir, Mustafa hakkında ne tefekkür ediyorsun?”

“Tanıdığım en cesur, en âlim insandır. Kendisi üvey ağabeyim oluyor lakin Beyazıt ve Selim’den bana daha yakındır. Sadece zat-ı alinizin yüce şahsiyeti O’nu geride bırakabilir. Şahsınıza en layık olan oğlunuz. Onda Sizi tekrar gördüğünü zanneder insan. Benimle asla alay etmedi. Beni asla ve hiç kimsenin önünde hor görmedi. Onu sevmemin bir nedeni de bu.”

Biraz şüphelenen Süleyman ekledi:

“Sana karşı merhametle davranıyor elbet…”

Cihangir, “Muhterem Pederim, muhterem Hünkârım,” diye sürdürdü sakin ama kararlı bir şekilde, “Onun bana hissettikleri merhametin ötesine geçer!”

Oğluna iyilik yapabilen tek kişinin kendisi olduğunu sanan Süleyman, öfkesini bastırarak, “Olsun!” dedi. Padişah biraz hayal kırıklığına uğramış olsa da iki şehzade arasında

iyi münasebetlerin bulunması hiç kimse için bir sır değildi ve Süleyman kendine hâkim olmayı başardı.

Padişah yine de konuşmaya devam etti, "O zaman, oğlum, Allahü Teâla'ya şükret çünkü büyük ihsanıyla Rab-ı Âlemin ağabeyinin dileğini yerine getirdi," dedi. "Evet, ben Sultan Süleyman bin-Osman, Âlempenah, Zıllüllahi fil arzın, artık sapkın Şiilerin alçak hakaretlerine cevap olarak, rehberleri olan Şah Tahmasp'ın kokuşmuş kalbinin kargalara atılacağına karar verdim! Lakin…"

Savaşı pek sevmeyen Cihangir, üzülsün mü sevinsin mi bilemedi. Ama çok sevdiği Mustafa'nın Padişah'ın yeniden gözüne girmesi sakat şehzadeyi çok memnun ediyordu. Tabii ki hızlı bir sefer ve aynı şekilde de hızlı bir zafer en büyük dileğiydi.

"Lakin? Muhterem Pederim?"

"Rüstem Paşa seferin seraskeri olacaktır. Bu aslında sadece onu şereflendirecek bir unvan… Seferin gerçek rehberi Mustafa kalacak tabii ki… Bunu da hiç kimse unutmasın: Rüstem Paşa veziriazamım ve aynı zamanda çok sevdiğim Mihrimah kerimemim kocasıdır…"

Bu sözler karşısında Cihangir kaşlarını çattı. Bütün bunlar gerçek olamazdı. Nitekim Mustafa, hırslı, paragöz ve sinsi olan veziriazamdan nefret ediyordu. Şüphesiz Mihrimah ile Hürrem hariç, hiç kimsenin güvenmediği kurnaz paşaya tabi tutulmasının Şehzade Mustafa'nın hoşuna gitmesi mümkün değildi. Bir hakaret gibi algılaması muhtemeldi. Ama kendi hırsının daha çok ağır basması beklenebilirdi. Kendisini ihbar etmek, icabında da engellemek için yanına Rüstem'in tayin olması Mustafa'ya "vız" gelebilirdi. Çünkü Mustafa cesur bir kahramandı.

"Neden bir şey söylemiyorsun?" diye sordu Süleyman.

"Ne dememi lütfediyorsunuz muhterem Pederim?"

"Mustafa ile Rüstem'in müştereken sefere rehberlik etmesinden senin pek memnun kalmadığını kast ediyorum."

"Padişahımın iradesidir. Karşı koymam mümkün değil, abestir."

Süleyman, "Oğlum," dedi, "Siyaset sanatı, kim olursa olsun, tebaasını birbirlerine kışkırtmaktan, yüceltmekten, aşağılamaktan ve icabında tekrar yüceltmekten ibarettir. Bu tebaalardan birinin elinde çok güç olunca, onu hayli sevsen de bertaraf etmek zorundasın."

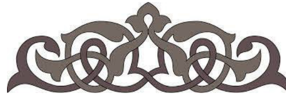
Sultan Süleyman bu sözüyle, doğal olarak eskiden çok sevdiği, evvela "makbul" sonra da "maktul" olmuş İbrahim Paşa'yı kastediyordu. Cihangir o yıllarda sadece beş yaşındaydı ama Hürrem'in nedimi boğdurmaya kocası Süleyman'ı kışkırttığını gayet iyi biliyordu. Bu hadise Ramazan'da bir ziyafet sofrasından sonra olmuş ve cellat başı Ali gizlice İbrahim'in boynuna ipi geçirerek güçlü veziriazamı katletmişti. İbrahim Paşa sadece yatağında biraz irkilmiş ve her şey bitmişti.

Cihangir bu hikâyeyi çok genç yaşlarında öğrenmişti ve katletme emrini Süleyman kendisi verse de, herkes Hürrem'in onu kışkırttığını çok iyi biliyordu.

Daha beter sonuç ortaya çıkmıştı aslında: Cihangir'e göre Hürrem her şeyi öngörmüştü. Böylelikle Cihangir o gün ilk defa Süleyman'ın öz evladını bile öldürtmeye hazır olduğunu kavradı! Nitekim Padişah mutlak iktidarının tehdit altında olduğunu sanıyordu. Yine de sakat şehzade buna inanmakta güçlük çekiyordu. Keşke babası Sultan Süleyman tek bir kelimeyle böyle bir niyeti olmadığını ima etseydi! Fakat artık Kanuni Sultan Süleyman'ın yüzü daha rahattı.

Padişah nihayet: "Hava çok soğuk," dedi. "Afiyette kal oğlum, Hürrem Sultan valideni ziyaret etmeye gidiyorum şimdi," dedi ve dünyanın hâkimi olan Hükümdar, her zaman sevdiği kadın ile bir araya gelmek için oradan ayrıldı. Cihangir şaşkındı, uzun bir müddet orada kaldı, üşüdü, üşüdü…

VIII



Kayık-ı hümayun Boğaziçi sularını yararak ilerliyordu. Kürekçiler, ahenk içinde çektikleri küreklerle kayığı, rüyadaymışçasına hareket ettiriyorlardı. Hürrem Sultan, yüzünü hafif bir yaşmakla örtmüş, etrafında cariyeleriyle uzun kayığın arka tarafındaki altın sayvanın altına uzanmıştı. Yeniçeri dolu birkaç kayık da belli etmeden kayık-ı hümayunu izliyordu. Bütün Padişah karıları arasında bir tek o, Asya'da, yani Çamlıca'da kocasıyla bir araya gelebilme imtiyazına sahip olmuştu. Hava ılıktı. Uzun bir kıştan sonra bahar artık gelmişti. Hürrem kendini gücünün zirvesinde hissediyordu. Tabiat fışkırmış, çiçekler açmıştı.

İki yakanın yamaçları dünyanın en ihtişamlı, en meşhur geçidine yavaş yavaş iniyordu ve sularda yansıması olan bahçelerle çevrili ahşap evler gözüküyordu. Bütün bu manzaraya bir de bulutsuz gökyüzü ilave edilince, en huzursuz kalbi bile neşelendirebilirdi.

Mayıs sonu gelmiş ve iki ay evvel Fars'a karşı yürütülen sefer başlamıştı. Mekr Rüstem, kendi sarayının bir odasında karısı Mihrimah'ı kucakladıktan sonra, başka bir odaya geçerek kayınvalidesi Hürrem Sultan'a tatlı sözlerle defalarca vefasını, fedakârlığını iletmişti.

Rüstem, Anadolu'da Şehzade Mustafa'nın emri altında olan orduya katılmak için bütün neferleriyle oradan ayrılmıştı. Hürrem, iyimserdi. Süleyman her zamankinden çok Haseki Sultan'ın tesiri altındaydı ve Hükümdar ortada hiçbir şey yokken Mustafa'nın kendisine yönelik kötü teşebbüslerde bulunabileceğini düşünmekten kendini alıkoyamıyordu.

Süleyman, Çamlıca'da karısını bekliyordu. Önceki gün Süleyman avlanmış ve Mimar Sinan ile Süleymaniye Camii'nin ne zaman bitirileceği konusunda sohbet etmişti. Süleymaniye Camii, bu dünyadan Sultan Süleyman'ın geçmiş olduğunun en büyük şahidi olmalıydı. Cami alanında padişahın türbesini içine alan bu sanat eserinin bitirilmesi için Mimar Sinan ancak dört buçuk senelik bir müddet verebiliyordu.

Bir caminin inşaatının bitirilmesi için toplam altı yıl uzun bir süreydi ve Papa'nın Michelangelo'ya: "Ne zaman bitirmiş olacaksınız?" diye haykırdığı gibi Süleyman da hesap sorabilirdi. Fakat güçleri ne olursa olsun hükümdarlar ne zamana ne de Tanrı'ya hükmederlerdi. Süleyman bu hakikati kabul etmeliydi. Aynı sıralarda Ordu-yı Hümayun İran'a doğru yürüyordu. Hürrem, bütün tepelerinden Boğaziçi'ne bakan bir mesire olan Çamlıca'ya doğru hareket ediyordu. Muhafızlarıyla çevrilmiş Sultan Süleyman, ünlü geçidi kat eden kayığı görebiliyordu. Çok geçmeden kayık-ı hümayun sahile yanaştı ve Hürrem Sultan hemen kendisine tahsis edilen bir taht-ı revana bindi. Halife, Hürrem ile yüz yüze gelince, onu elinden tutup görünmemeye özen göstererek saklanabilecekleri bir köşke götürdü. Minderlere oturdular. Süleyman, zarif bir hareketle Hürrem'in yaşmağını çıkardı ve geçmişte onun için yazdığı şiiri söylemeye başladı:

"Celis-i halvetim, varım, habibim, mah-ı tabanım
Enis ü mahremim, varım, güzeller şahı sultanım
Hayatım, hâsılım, ömrüm, şarab-ı Kevserim, Adnim,
Baharım, behçetim, rüzum, nigarım, vird-i handanım
Neşatım, işretim, bezmim, çerağım, neyyirim, şem'im
Turunç ü nar ü narençim, benim Şem-i Şebistanım
Nebatım, şekerim, gencim, cihan içinde bi-rencim
Azizim, Yusufum, varım, gönül Mısırı'ndaki hanım
Stanbulum, Karamanım, Diyar-ı Mülket-i Rumum
Bedahşan'ım ve Kıpçağım ve Bağdad'ım, Horasan'ım
Saçı varım, kaşı yayım, gözü pür fitne bimarım
Ölürsem boynuna kanım, meded, ey na-Müslümanım!
Kapında çünkü meddahım, seni medhederim daim
Yürek pür gam, gözüm pür nem, Muhhibi'yim ve hoş halim"[5]

5 ***Kanuni Sultan Süleyman'ın Hürrem Sultan'a Gazeli;***
Benim birlikte olduğum, sevgilim, parıldayan ayım,
Can dostum, en yakınım, güzellerin şahı sultanım.
Hayatımın, yaşamımın sebebi Cennetim, Kevser şarabım
Baharım, sevincim, günlerimin anlamı, gönlüme nakşolmuş resim gibi sevgilim, benim gülen gülüm,
Sevinç kaynağım, içkimdeki lezzet, eğlenceli meclisim, nurlu parlak ışığım, meşalem.
Turuncum, narım, narencim, benim gecelerimin, visal odamın aydınlığı,
Nebatım, şekerim, hazinem, cihanda hiç örselenmemiş, el değmemiş sevgilim.
Gönlümdeki Mısır'ın Sultanı, Hazret-i Yusuf'um, varlığımın anlamı,
İstanbul'um, Karaman'ım, Bütün Anadolu ve Rum ülkesindeki diyara bedel sevgilim.
Değerli lal madeninin çıktığı yer olan Bedahşan'ım ve Kıpçağım, Bağdad'ım, Horasan'ım.
Güzel saçlım, yay kaşlım, gözleri ışıl ışıl fitneler koparan sevgilim, hastayım!
Eğer ölürsem benim vebalim senin boynunadır, çünkü bana eza ederek kanıma sen girdin, bana imdat et, ey Müslüman olmayan güzel sevgilim.
Kapında, devamlı olarak seni medhederim, seni överim, sanki hep seni öğrenmek için görevlendirilmiş gibiyim.
Yüreğim gam ile gözlerim yaşlarla dolu, ben Muhibbi'yim, sevgi adamıyım, bana bir şeyler oldu, sarhoş gibiyim. Bir hoş hale geldim.

Sultan Süleyman Arapça ve Farsça kelimelerle dolu bu mısraları söyledikten sonra pek bir keyiflenmişti. Hürrem bu şiiri hafızasına iyice yerleştirmişti ve gâvurlarla mücadele etmek amacıyla sefere çıktığında kocasının kendisine gönderdiği diğer ateşli mektupları anımsadı. Hürrem, hemen ardından dudaklarında hafif bir tebessümle Süleyman'ın yazdığı başka bir şiiri, *"Sure-i Velleyl okurdum dün namaz-ı şamda, Zülfün andım dilberin, ne etdim, ne kıldım, bilmedim,"* telaffuz etti.

Şehvetle birbirine baktılar. Hürrem artık o kadar güzel değildi tabii, Süleyman ise neredeyse bir ihtiyardı. Ama Padişah'a cariye olarak takdim edildiği andan itibaren sahip olduğu nüfuz hâlâ elindeydi. Gözü pekliği, cazibesi ve yılmazlığıyla birçok defa Hükümdar'a (nazikçe) karşı çıkmıştı. Nihayet Hürrem, sadede gelerek, "Sultanım, Hükümdarım," dedi, "İki haftadan beri oğlunuz Şehzade Mustafa ve damadımız Rüstem Paşa –Allah onları muhafaza etsin!– İran'a yakın ama bize uzak, soğuk eyaletlerimize hareket ettiler. Başarılı olup olmadıklarını bilmeden haftalar geçti, aylar da geçer şüphesiz."

"Hürrem, melun Şii ile bu mücadele hakkında ne düşündüğümü biliyorsun… İlerleyen yaşım olmazsa şahsen seferin başına geçerdim, lakin…"

"Efendim, Mustafa'nın feveranlığını Rüstem'in vakurluğuyla dengelemekte hayırlı bir iş yaptık. Şehzadenin iyi vasıflarını medh etmem neye yarar? Ortadalar. Lakin Al-i Osman'ın ve Memalik-i Osmaniye'nin şan şöhreti için kullanabileceği meçhuldür."

Hürrem, bu sözlerle zehrini biraz daha Padişah'ın damarlarına aşılıyordu. İşte Sultan Süleyman'ı büyülemek için kullandığı sihirli ilaçlar, konuşmanın iksirleri idi. Süleyman, Avrupa yakasında bulunan ve Boğaziçi'nden uzak bir noktaya sabit gözlerle bakıyor, derin derin düşünüyordu.

Süleyman'a bazen sen bazen de siz diye hitap eden Hürrem ansızın, "Ne düşünüyorsun?" diye sordu.

"O'nu düşünüyorum… Muvaffak olursa daha çok sevilir…"

"Yeniçeriden de pek emin değiliz."

"Ha! Hürrem!" dedi Süleyman birden ellerini avuçlarının içine alarak. "Benim iyiliğimi düşünen yegâne şahıs sensin. Bir hükümdar kime inanacağını bilmez. Ben hatalı mıyım validesi Mahidevran'ı artık sevmiyorsam? Bunun için bana karşı kin beslemekte haksızdır Mustafa. Evet, Mustafa dünyayı yutacağını zanneder! Cüretine sınır yoktur artık! Tahtıma, yerime oturmak için yeterince çabuk ölmediğimi düşünüyordur."

Bu alay dolu ama acı sözleri söyledikten sonra rahatsız olan Süleyman, kafesteki bir aslan gibi köşkün büyük odasını aşındırmaya başladı. Bazen Hürrem, Süleyman'ı oynattığı bir Karagöz veya bir Hacivat'a benzetse de fakat doğru bir şey yaptığına inanıyordu. Devam edecekti. Hanedanı, ailesi, çocukları, torunları için mücadele veriyor, bu aptal Cihangir'in çıkarlarını bile savunuyordu. Sonuna kadar iktidarını korumak için savaşmalıydı. Ne Mahidevran'ın oğlu, ne de başka bir şey Hürrem'i engelleyemeyecekti. Hiçbir şey onu engellemeyecekti! İcabında –bu düşünce de bazen vücudunu titretiyordu– daha yüksek bir hedefe vurmaya hazırdı.

Gözlerini bir anlığına kapadı. Karadeniz'den çok soğuk bir rüzgâr esmeye başlamıştı. Ansızın, İstanbul'un üç yüz camisinden "Allahüekber!" sesleri yankılandı. Zıllüllahi fil arzının hükmettiği İslam'ın kuvvetini somutlaştıran müezzinlerin sesleri minareden minareye yansıyor, en sonunda tek ve kocaman bir ses oluşturuyordu.

"Ezan okunuyor," dedi Sultan Süleyman.

Artık Hürrem ile ilgilenmeyen Süleyman, Mekke yönüne bir seccade serdi. Hürrem Sultan ise namaz kılmak amacıyla cariyelerin beklediği başka bir köşke çekildi. Gökte Tanrı da susuyordu.

IX



Gece aydınlık, yıldızlıydı ve gökte yükselen hilal parlıyordu.

"Gidelim," dedi Cihangir.

Cihangir, sarayın kapısını kendisine açan bostancının eline bir avuç dolusu akçe verdi. Mübarek Veli ismindeki vefalı fedaisi de onu takip etti ve her ikisi de İstanbul'a giden yamaçlardan inmeye koyuldular…

Mübarek Veli koca kafalı, uzun boylu, iri yapılı bir adamdı ve koskoca sarığı kafasını daha da iri gösteriyordu. Pala bıyığı ise sanki düşmanlarını korkutacak bir ifade veriyordu. Kendini tamamen Cihangir'e adamış olan Mübarek Veli, kaftanının altında sakladığı, keten kuşağının içindeki ve Şehzade Efendisi'ni her ihtimale karşı korumak için hazır tuttuğu Çerkez kamasının kabzasını yokladı. Mübarek Veli, Cihangir'den başka hiç kimseye itaat etmiyor, hiç kimseyi görmüyor veya saygı göstermiyordu. Cihangir'e sanki küçük kardeşiymiş gibi bakıyordu ama sevgisi karşılıksız değildi. Şehzadenin iyili-

ği, engin fikirleri, hassasiyeti, başlangıçtan itibaren Mübarek Veli'yi fethetmişti. İstanbul ve entrikalarına aldırmıyordu. Fedaiyi burada tutan şey sadece Cihangir'di; eğer şehzadeye bu kadar bağlı olmasaydı, Anadolu'da Engürü'nün yakınlarındaki küçük tımarına döner ve kardeşleriyle birlikte toprağını işlerdi.

Ondan besleniyormuş gibi: "Toprak! Toprak!" diye tekrarlıyordu sık sık. Aslında Hürrem Sultan'ın entrikaları ve ipek, tülbent, kadife giyimli bütün bu caniler pek umurunda değildi. Memalik-i Osmaniye'nin sahip olduğu en kötü veziriazam olan Rüstem de, sarhoş ve iradesiz Selim de, Mübarek Veli'de sadece tiksinti uyandırıyordu. Veli, Beyazıt'a gizlice "Beyaz İt" lakabını takmıştı ve fedaiye göre belirgin faziletlere sahip olmadığı gibi, Cihangir'in öteki ağabeyi gibi sivrilen kusurları da yoktu. Sultan Süleyman'a gelince, iktidarını elde tutmak için her şeyi yapmaya hazır olsa bile, onun da sadece sıradan bir insan olduğunun farkına varmıştı. Ayrıca Mihrimah Sultan hakkında da iyi şeyler düşünmüyordu. O, kötülüklerini hayır işleriyle örtbas etmeye çalışan, validesi Hürrem'in sadece yansımasıydı. Cihangir ise bambaşka bir şahsiyetti. İyi oğul, iyi kardeş, nadir dostlarını seven bir kişiydi. Pek dirençli olmamasına rağmen, hayatını bu güne dek sürdürmüştü. Ata binmeyi öğrenmiş ve kendisinden çok farklı yaratılmış olan üvey ağabeyi Şehzade Mustafa'ya kendini sevdirmişti. Mübarek Veli de Şehzade Mustafa'ya hayret ediyor, daha doğrusu hayran oluyordu. Mustafa cesur, dürüst ve cömertti. Ama yine de Anadolu'daki köylülere dünyanın fethinin ne faydası vardı?

Türkler için mi? Herkes onların önünde titremiyor muydu? Tabii ki onlardan biri olmaktan gurur duyuyordu lakin sonuç olarak hem Müslüman hem de Hıristiyan tebaası vergiler altında inim inim inlemiyor muydu? Paşalar elbette mağrurdu ama seviliyorlar mıydı? Kendisi de yani Mübarek Veli olarak alt kademede olanlara her zaman adil bir şekilde dav-

ranıyor muydu? Ama bütün bunları düzeltmek elinde değildi. Etki alanı aslında bambaşka bir yerde, Cihangir'deydi. Sakat Şehzade için binbir acı, binbir ölüm çekerdi Mübarek Veli. Onun için belki öldürür, belki de yalan söylerdi.

Her iki adam da İstanbul'a doğru ara sıra böyle yolculuklar yapıyordu. Gezileri hep çok iyi geçmişti ve bedensel olarak güçsüz olan Cihangir çoğu zaman muhafızı, koruyucusu ve dostu olan Mübarek Veli'yi beraberinde götürüyordu. Fakat her şeyden önce Şehzade, sağlam bünyeli Anadolu insanının yumuşaklığını ve vefasını beğeniyordu.

Cihangir, Mübarek Veli'ye defalarca, "Toprağına geri dön. İşle onu. Evlen," demiş, "senin gibi gürbüz çocuklara sahip ol, lakin kambur, malul Cihangir ile beraber kalma. Senin müstakbel hayatın Anadolu'dadır," diye eklemişti.

Mübarek Veli, her defasında onun bu isteğini reddetmiş, "Siz benim için toprağımdan da kardeşlerimden de daha mühimsiniz Şehzadem ve bana en çok ihtiyacı olan sizsiniz! Hizmetinizde kalacağım!" demişti. Bu ölesiye bağlılığa karşı çıkmak mümkün değildi. İki adam, Konstantin tarafından kurulan, âlemin bütün "barbarları" tarafından kuşatılan ve Malul Cihangir'in atası Fatih Sultan Mehmet tarafından alınan şehre doğru yavaş yavaş yürüyorlardı.

Küçük bir sokaktan geçip hızlı adımlarla inmeye devam ettiler. Birkaç dakika sonra rıhtımları koruyan ve Avrupa tarzında inşa edilmiş Pera semtine bakan surların civarındaydılar. Haliç uzakta değildi ve Cenevizliler tarafından yapılan Galata Kulesi görünüyordu. Şehir tam olarak uykuya dalmıştı. Dışarıda tek tük insan vardı, bunlar da gece dışarıya çıkma yasağını ihlal edenlerdi.

Oldukça şüpheli bir adam Cihangir'e doğru yürüdü ve durdu. Adam, Mübarek Veli'nin arkadaşını muhafaza ettiğini kuşkusuz fark etmiş ve doğrudan malule hitap etmişti. Bel-

ki de şehzadeyi tanımıştı. İmkânsız değildi. Yine de şivesi ve giysilerinden dolayı Cihangir adamın, Türk değil de Rum, Ermeni ya da Yahudi olduğunu tahmin etmişti. Adam nazik bir şekilde eğildi ve iki dosta büyük bir ihtimalle meyhane olan bir evin girişini gösterdi. Her tür anlaşmazlığı ortadan kaldırmak için, "Adım Theodoriadis," dedi.

"Söyle, bakalım. *Ti ine to onoma mu?* (Adım ne?)" diye sordu Cihangir biraz bildiği Yunancayla.

Theodoriadis önünde eğilerek Türkçe, "Şehzade Cihangir'i tanımamak mümkün mü?" dedi.

Cihangir bir an tereddüt etse de, aksaklığına rağmen kararlı bir adım atarak, peşinde vefalı Mübarek Veli'yle meyhaneye girdi. Bakır tepsilerin etrafında bağdaş kuran insanlar, şerbet içiyor, sohbet edip tavla oynuyorlardı.

Theodoriadis iki misafirine rehberlik ederek perdeyle örtülmüş başka bir kapıya kadar götürdü. Rum, ağır örtüyü kaldırınca ortaya bambaşka bir sahne çıktı. Bakır tepsiler, tavla oyunları aynı olsa da burada rakı ve şarap da içiliyordu. Theodoriadis, rahat edebilecekleri bir köşe ayarladıktan sonra hepsi minderlere oturdu.

Theodoriadis, "Zat-ı aliniz ve arkadaşı için şarap mı? Rakı mı?" diye nazikçe sordu.

"Benim için rakı," dedi uzun bir tereddütten sonra Cihangir.

"Benim için hiçbir şey," dedi Mübarek Veli sakince.

"Rahman ve rahim olan Allah'ım, Efendim olan şehzadeyi ateşe atmayacaktır. Şehzade olduğu için değil, içinde kötülük olmadığı için böyle yapacaktır. Birkaç kadeh rakı onu değiştirmez. Bana gelince, ben sadece bir kulum ve kafaya vuran bu içkilere alışık değilim. Günahlarıma bir şey daha ilave etmek istemem. Sevaplarımı yazan melek bunu da yazar inşallah."

Theodoriadis'in yüzünde küçümseyici bir ifade belirdi. Rakıyı tam şehzadenin bardağına boşaltırken dışarıda büyük bir gürültü koptu. Bütün müşteriler aniden yerlerinden kalkıp dışarıya koşarken birbirlerine çarptılar ve şehzadenin içkisi tepsiye dökülüverdi…

X



Dışarıda büyük bir karmaşa kopmuştu. İnsanlar bağırıp çağırıyordu, ama neler olduğu anlaşılmıyordu.

Cihangir Theodoriadis'e: "Bizimle gel," deyince Rum, ister istemez iki Türk'ü takip etmeye başlamıştı.

Üç adam olay yerine iyice yaklaşmıştı. Kalabalık gitgide daha yüksek sesle bağırıyordu. Cihangir birkaç adım ilerisinde bir adamın çarmıha gerildiğini gördü. Şehzade şaşkına dönmüştü, olduğu yerden uzun bir süre bu korkunç manzarayı seyretti. Sadece ayıp olmasın diye beline bir bez takılmış olan yarı çıplak adam kıvranıp çığlık atıyordu. Zavallı, ikisi bileklerinde biri de ayaklarına sokulmuş üç çiviye asılmıştı.

Her yerden, "Şahadet getir! Şahadet getirirsen yaşayacaksın!" sesleri yankılanıyordu.

Cihangir, kalabalıktaki birine, "Ne yaptı? O kadar kötü bir muameleyi hak etmek için ne yaptı?" diye sordu. Soru sorduğu adam Cihangir'i şöyle süzdü ve malule cevap vermeye tenezzül ederek, "Bilmez misin? Bu adam Fransız bir kor-

san… Ahdnâmelere[6] rağmen arkadaşlarıyla İzmir sularında bir gemimizi rehin alıp talan ettiler. Fakat ondan sonra esir düştüler. Kadı Efendi'nin adaletine teslim oldular ve çoğu infaz edildiler. Nedense sadece bu adam hapiste kalmış. Belki de mahkemeden sonra Kadı Efendi, onun diğerlerine göre daha tehlikesiz olduğuna karar verdi. Ancak insanlar bu karara itiraz ederek ayaklandı, infaz edilsin diye bu adamı zindandan çıkardı. Eğer şahadet getirmezse ölür." Ahali yeniden, "Şahadet getir!" diye bağırmaya başladı. Cihangir'i kimse dikkate almıyordu. Adam ise haçında bağırıp duruyordu. Dayanması güç bir sahneydi. Cihangir Theodoriadis'e, "En azından kendisinden ne istendiğini anlıyor mu?" diye sordu.

"Sanmıyorum" dedi Theodoriadis. "Türkçe bilmiyor ki!"

"Theodoriadis sen Fransızca konuşabilir misin?"

Theodoriadis bir an için tereddüt etti ve "Seyahatlerim sırasında Provence dilinin konuşulduğu Marsilya'ya gittim. Bu adam o ülkenin cenubundan mı şimalinden mi, bilmem," diye cevapladı.

Cihangir, "Ona yaklaş," emrini verdi. "Kendisinden ne istendiğini izah et! Geçen her dakika çok mühim…"

Theodoriadis, "Bu kalabalık çok azdı, ikrar edin… Müdahale edersem taşlanabilirim!" dediğinde, "Şehzademin emrini duydun mu?" diye sordu Mübarek Veli. Çerkez kamasını kılıfından çıkararak ağzını Theodoriadis'in sırtına dayadı. Artık gölge gibi Mübarek Veli tarafından takip edilen Theodoriadis ikna edici bu gerekçe yüzünden harekete geçti ve ite kaka kalabalığı yarmaya çalıştı. Nihayet, kırk yaşlarında ve gri sakalı adamın yanına yaklaşabildi. Cihangir'in bulunduğu yerden tercüman ile işkenceye maruz kalan kişi arasında geçen konuşmayı duymak imkânsızdı. Aslında Paris'e kadar gitmiş olan Theodoriadis sadece Provence dilinde değil Fransızca

---

6 16. yüzyıldan önce Osmanlı İmparatorluğu ve Fransa arasında imzalanan Kapitülasyonlar.

olarak da adamla konuştu. İşkenceye maruz kalan adam, hem ticarette hem de lisanda mahir olan Theodoriadis'i çok iyi anladı ve kıvranarak bağırmaya başladı:

"Je meurs dans la foi de mes pères!" [7]

Mübarek Veli ile Theodoriadis, tekrar kalabalığı yararak şehzade Cihangir'e doğru yürüdü. Bu sefer Mübarek Veli başta ilerliyor ve cüsseli bedeninin önünde herkes geri çekiliyordu.

"Bu ne demek oluyor?" diye sordu Cihangir. Biraz rahatsızlık duyan Theodoriadis öksürdü ve şehzadeye Fransızca cümleyi aşağı yukarı çevirdi.

"Reddediyor, o zaman!" dedi Cihangir.

"Siz de aynen böyle davranırdınız, Şehzadem," dedi Mübarek Veli. Adama karşı derin bir merhamet hissetmeye başlamıştı ve yavaşça başını eğdi.

"Haklısın! Biz eşek miyiz ki bu zavallının ölümünü rahat rahat beklemekteyiz? İslam dininde zorlama yoktur. Şahadet getirme konusunda da zorlama olmaz !"

Başka bir köşede ise iki adam alçak sesle konuşuyordu, "Böyle gaddar, böyle barbar bir sahneyi seyretmek için buraya kadar gelmemiz lazımdı aziz kontum!"

Kont, "Yapabileceğimiz bir şey de yok!" diye cevap verince daha uzun böyle olan diğeri, "Zaten bu yeni İsa'ya iki haramiden biri olmak için[8] pek hevesli değilim," diyerek kestirip attı.

"Bu dinsizlerin gaddarlığı hakkında Fransa'da tanıklık edebileceğim."

"Maalesef Kralımız Henri bu korkunç ırkla ittifak kurdu. Yazıklar olsun! Tanrı onu bağışlasın."

Aralarında konuşan bu iki adam Türkler gibi giyinmişti, ancak hafiyeler tarafından çoktan Frenk olarak tespit edildiklerini ve Osmanlı tebaasından olmadıklarının anlaşıldığını

---

7 Atalarımın inancında ölmekteyim.

8 İsa iki harami arasında çarmıha gerilmişti.

tahmin bile edemezlerdi. Yine de bu kalabalıkta onlara yönelik bir husumet yoktu. Eğer olsaydı, bir çırpıda taşlanıp öldürülmeleri mümkündü! Saldırganlık sadece korsana yönelikti. Tam bu sırada Cihangir dayanamayarak kendini tanıtsa da sesini duyuramadı. Nitekim Mübarek Veli, gür sesiyle kalabalığın gürültüsünü bastırmayı başarmıştı:

"Padişahımız Sultan Süleyman, Âlempenah, Zıllüllahi fil arzın'ın oğlu Şehzade Cihangir'e yol açın!"

Kambur şehzade ise heyecana kapılıp emir vermeye koyuldu:

"Bu adamı haçtan çıkarın! Çabuk olun! Çok kan kaybediyor! Çabuk bir hekim! Bir hekim getirilsin!"

"Padişah'ın oğlu O! Cihangir O!" diye her taraftan mırıldanmalar başlamıştı. Gerçekten Cihangir olduğuna dair bir şüpheleri yoktu çünkü İstanbul'da malulün huylarını, özelliklerini, bünyesel kusurlarını herkes biliyordu. Artık herkes önünde eğilerek ona yol açıyordu. Az önce adamı mahveden kalabalık, şimdi onun kurtulmasına yardımcı olmaya çalışıyordu. Haçı yere koydurtan Cihangir, Fransız'a, "Seni kurtaracağım!" dedi net bir ses tonuyla, "Ben Şehzade Cihangir'im. Süleyman'ın oğlu Cihangir! Seni kurtaracağım!"

Yanında duran Theodoriadis, sıradan bir iş yapıyormuş gibi davranarak, Şehzadenin sözlerini tercüme etti…

XI



Kalabalık zavallıya acımaya başlamıştı. Kızgınlıkları ve öfkeleri sırasında yaptıklarına pişman olmuşlardı. O yüzden Yahudi bir hekim çağrılmıştı ve ilk müdahale yapılıyordu. Hekim, "Bu adam kaç saattir çarmıhta gerili?" diye sordu.

Cevap olarak şahitlerden yalan yanlış her tür bilgi geldi.

Hekim, "Çivileri alındı. Şehzade Hazretleri şimdi onu en yakın eve götürmemiz lazım," der demez emirler verildi ve yakınlarda bulunan küçük bir ev seçildi. Ev sahibi bütün bu gürültüye rağmen evin dışına adım atmamıştı. Altı çocuklu, yumuşak başlı bir adamdı. Bütün bu insanları hiç düşünmeden ağırladı.

Durmadan, "Zavallı adam, zavallı adam! Yazık oldu! Neden onu çarmıha gerdiler? Allah bizi böyle şeyler yapmaktan muhafaza eylesin!" diye tekrarlıyordu.

Cihangir, kurban tedavi edilirken hakkında daha kesin malumatlar edinmeye başlamıştı. Sözüm ona bir korsan gemisinin aşçısıymış. Fransız'ı, bir limanda zorla müretteba-

ta katıp sefer sırasında mutfaktan sorumlu yapmışlar. Fiilen hiçbir çatışmaya katılmamış ve üstünde de hiçbir silah bulunmamış. Esir düşmesi kendi tabiriyle onun kurtuluşu olmuştu aslında. Yeminli tercüman tarafından aktarılan bu gerçekler Kadı Efendi'yi uzun süre tereddüde düşürmüş, diğer bir emre kadar aşçının hayatı bağışlanmıştı. Ama bazı bağnazlar, teskin edilmesi zor kalabalığı peşlerine takmış ve aşçıyı zindanından çıkarıp kötülük yapmak istemişlerdi. Aslında Türkler, misafirperver, yumuşak huylulardı. Ancak ülkeler, dinler birbirlerine düşüyor ve tehlike, savaş, her yerde hükmünü sürdürüyordu. Fransız ise can çekişiyordu.

"Üzgünüm, Şehzade Hazretleri," dedi hekim, "lakin çok fazla kan kaybetti."

Ölmek üzere olan adam, "velinimeti" Cihangir'in elini bırakmak istemiyordu.

Theodoriadis sık sık kesilen cümlelerle zavallının sözlerini tercüme ediyordu. "Bu adam, bir "Vaudois" olduğunu söylüyor, bu da Güney Fransa'da yaşayan küçük bir mezhep imiş. I. François'nın hükümdarlığının sonunda askerler oturduğu köye gelip her şeyi ateşe vermiş, kadınlara tecavüz etmiş, erkeklerle çocukları da katletmişler. Avrupa'yı sarsacak olan hengâmelerin başlangıcıymış bu hadise. Adam Kuzeye, Lyon'a, Nevers'e ve ismini bilmediğim başka şehirlere doğru kaçmış. Bütün Fransa'yı gezmiş, küçük meslekler icra ederek yaşamını sürdürmüş. Bu hikâyenin sonunu da rastladığımız kişiler sayesinde biliyorsunuz artık Şehzade Hazretleri…"

Can çekişen adam ise zorlanarak, "Şehzade Cihangir! Aynı ırktan değilsiniz… Aynı… Dinden değilsiniz... Ama… Ama şunu… Şunu iyice biliyorum: Şu anda… Evet… Şu anda bizi… Gören Tanrı sizi takdis ediyor ve cennete gireceksiniz… Çünkü… Çünkü... Kendi Kralıma nazaran… Sizde daha çok... Daha çok merhamet var… O da Hıristiyan olmasına... Rağmen… Sevdiğim insanların tümünü… Katlettirdi… Anlı-

yorum… Ölmek üzere iken anlıyorum ki herkes… Evet… Herkes… Türk olsun… Fransız olsun… Aynı… Aynı insanlarız aslında… Beni çarmıha geren... Gerenleri de affediyorum…" dedi.

"Ne diyor?" diye sordu Cihangir.

"Hiçbir şey," dedi Theodoriadis omuzlarını silkeleyerek. "Sayıklıyor sadece…"

Ansızın kapı büyük bir gürültüyle açıldı ve üç yeniçeri odaya daldı. Başlarını yere doğru eğdikleri iki kişiyi içeriye ittiler.

"Şehzade Hazretleri, işte halkı galeyana getiren taassup kişilerden ikisi. Böylelikle, Kadı Efendi'nin talimatına karşı çıkarak bu adamın çarmıha gerilmesine neden oldular. Sadece emredin ve adalet yerini bulsun!" diyen yeniçeri yatağanını kılıfından çıkarmıştı.

Cihangir, önlerine atlayarak, "Kana son! Kana son!" diye haykırdı. "Bu adamları bırakın. İnfaz yok artık. Bunu yaparsak Hıristiyanlardan ne farkımız kalır?"

Yeniçeriler, Padişahlarının oğlu olan kambur şehzadenin emrine isteksizce itaat etti ve esirlerinin bağlarını çözdükten sonra geri adım atarak eğilip çıktılar. İki adam defalarca şehzadeye teşekkür etti.

"Mérindol! Mérindol!" diye haykıran aşçı gerçekten sayıklamaya başlamıştı.

"Ne diyor?" dedi Cihangir, Theodoriadis'e dönerek.

"Bu kelimeyi bilmiyorum… Üzgünüm…" diye cevapladı Theodoriadis.

Bir köşede duran Mübarek Veli, de gözyaşlarını zor tutuyordu.

Bu cüsseli bedende bir çocuk ruhu barınıyordu ve adamın hüzünlü serüvenine acıyan Mübarek Veli, ellerini ovuşturarak, durmadan şunu tekrarlıyordu:

"Vay! Vay! Yabancı bir ülkede, sevdiğin insanlardan uzak ölmek ne korkunç bir kader! Hıristiyan olması o kadar mü-

him değil. Yaşasaydı onu arkadaş edinirdim. Kim bilir, belki de beraber Anadolu toprağını işlerdik!"

Hekime gelince, hassas bir insan olduğu için çok üzülüyordu. Zavallı yabancı, birkaç dakika sonra ölecekti ve ne yapacağını bilemiyordu. Hekim bir şey yapamayacağından utanç duyarak orada sessizce duruyordu. Tabiatın verdiği sınırları zorlamak mümkün değildi.

Evin sahibine gelince, adam Padişah'ın oğlu olduğunu dedikleri şahsa, kambur "yaratığa" bakıyor ve sedirinde can çekişen şu yarı çıplak adama yardım ettiği için hayret ediyordu. Yine de Mübarek Veli sorulan her soruya bir cevap bulmaya devam ediyordu: "Faziletle davranan gâvurlara Allahü Teâla büyük ihsanıyla, büyük merhametiyle cennetinin bir köşesini açabilir mi acaba?" Cihangir, işkenceye maruz kalan adamın elini tutarak, "Allah'ın oğlu olmamasına rağmen –böyle bir küfür bizden uzak dursun- İsa Peygamber'le nasıl alay edebilirler," diye haykırdı.

"Şehzade Hazretleri, hastamız ölmek üzere," dedi Yahudi hekim alçak sesle, giysisinin yeninden çekiştirerek. Ölüm, özellikle bir sapkının ölümü, genelde Theodoriadis'i hiç etkilemiyordu. Kendisi o anda tek bir şey düşünüyordu: bu hizmeti karşılığında şehzadenden kaç akçe alacağı.

Zavallı kurban son bir defa daha irkildi ve İ.S 1552 senesinin bu güzel yaz gecesinde, "Atalarımın inancında ölmekteyim!" diyerek Osmanlı şehzadesinin ellerinde ruhunu teslim etti. Cihangir ise acı acı ağladı…

XII



İstanbul'dan uzakta, çok uzaklarda, Memalik-i Osmaniye sınırında Serasker Rüstem Paşa ve Şehzade Mustafa'nın emrindeki ordu, ilerlemeye devam ediyordu.

Muhteşem edasıyla Mustafa, her zamanki gibi neferlerinin başında atını sürüyordu. Üstünde zırhı bile yoktu ve tehlikeyi küçümseyerek kaçak düşmanı ile karşılaşmak için çaba sarf ediyordu. Başında koskocaman bir sarık vardı. Bütün göçebe halkların mirası olan sadağı, hareketlerine göre atının yanlarına vurarak gidip geliyordu ve sol tarafında da kızıl kadife kılıflı gök yakutlu yatağanı her an çıkarılmaya hazırdı. Arkasından gelen hizmetkârı, gerektiğinde hem mızrağını hem de kalkanını taşıyordu. Akıncılar da arkadan atlarını sürüyordu. Yeniçeriler Şehzade'yi çok seviyor, ona resmen tapıyordu.

Güzel Mihrimah'ın çirkin kocası Rüstem, toplarla birlikte çok kötü yollardan geçerek Mustafa'yı geriden takip ediyordu.

Mustafa, Rüstem'i hor görür, onunla alay ederdi. Ama Veziriazam tebessüm ederek her reddini, her alayını kabul

eder, tüm benliğiyle nefret ettiği şehzadeye derin saygı duyuyormuş gibi davranırdı.

Her geçen gün Mustafa askerlerinin gözünde daha da yükseliyor, Rüstem ise aklını kinayeli fikirlerle oyalıyordu. Sıklıkla kendi kendine, "Efendim, Efendim, canım Efendim, böyle devam ediniz," diye söyleniyordu. "Tabii ki muhterem Pederiniz kendisine karşı isyan etmeye hazır bir ordudan hoşlanacak ve tahtına göz koymanızdan çoook mesut kalacaktır!"

İranlılar ortalıklarda görünmüyorlardı. Onlar akınlarla, çapulculukla, küçük çatışmalarla yetinerek geri çekiliyorlardı. Fakat Mustafa onlardan birini gördüğünde hemen hedef alır, yayından fırlattığı okla neredeyse her seferinde birini vururdu: işte o zaman Osmanlı Ordusu'nda büyük alkışlar kopardı.

Uzaktan uzağa Türk'ten İranlı'ya ve İranlı'dan Türk'e hakaretler, meydan okumalar sık sık yaşanıyordu. Türkler, "Ya! Ya! Ya! Şa! Şa! Şa! Şehzademiz çok yaşa!" diye haykırırken, İranlılar da, "Merg ber Soleyman, durud ber Şahinşah!"[9] diye karşılık veriyorlardı. Mustafa'yı asıl endişelendiren kırsaldaki ve köylerdeki durumdu. Mustafa, Batıya göre ülkesinin daha az gelişmiş yöreleriyle tanışıyordu. Fakir köylerdeki hastalıklı, kocaman gözlü çocuklar ona medet umarcasına bakarken, onların ana babaları da, şehzadeye belki de son yiyecekleri olan bir kap bulgur, bir tas yoğurdu ikram edebilecek kadar iyi yürekli insanlardı. İstanbul'daki yaşam ile kırsaldaki yaşam arasındaki fark ne kadar da büyüktü! Şehzade olduğu için saygıyla kabul ediliyordu tabii ki ama Türklerde her misafir zaten bir şehzade gibi ağırlanırdı.

Kürtlerle teması de iyiydi. Nitekim bazıları Türkçe bilmese de Padişah'a gösterdikleri vefa sonsuzdu. Mustafa onların konuştuklarını biraz da olsa anlayabiliyordu çünkü dilleri Farsçaya yakındı ve şehzade söz konusu lisanı çok iyi biliyordu.

9 Süleyman'a ölüm, Şahların Şahı'na şeref.

Mustafa herkese elinden geldiğince yardım etmeye çalışıyordu. Askerlerini, eğer bu fakir insanlardan bir şey çalarlarsa cezalandırılacaklarını söyleyerek korkutmuştu. Tahrip edilen küçük köyleri tekrar inşa ettiriyor, yetimleri öksüzleri giydiriyor, tarlalara yeniden tohum ekilsin diye çaba sarf ediyordu. Sonuç olarak Mustafa, hem maddi hem de manevi bakımdan bu bölgenin her ferdine yardım ediyordu. Böylelikle halkının fakirliği ve yaşadığı felâketlerden etkilenen Şehzade, samimiyetle mümkün olduğu kadar insanların yükünü hafifletmeye çalışıyordu. Fakat bazı durumlarda şehzadelerin bile elinden hiçbir şey gelemeyebilirdi.

Aslında yerli ağaların zenginliği, besledikleri halklarının fakirliğiyle büyük bir tezat oluşturuyordu. Mustafa'nın gözüne girebilmek için resmen rekabete giriyorlardı. Mustafa getirdikleri hediyeleri reddedemiyordu. Bu oyunda rolünü oynamak mecburiyetindeydi. Ayrıca çok daha vahim bir mesele ile karşı karşıyaydı: Şah Tahmasp'ın tarafını tutan ve dolayısıyla Padişah'a karşı çıkan Alevi cemaatleri.

Elbette, Mustafa dedesi Yavuz Selim'in çok sayıda Alevi'yi öldürttüğünü hatırlıyordu. Sünni halkına bire bir benzeyen bu fakir Alevi köyünü eğer yakmış olsaydı Cihangir'in kendisini asla desteklemeyeceğini düşünüyordu. Oralardan hemen uzaklaşmalıydı. Bu anlamsız öfkeyi, onlara verilecek cezayı ertelemeliydi.

Mustafa, "Orduma sadece askerlerini göndersinler, başka bir şey istemiyorum," diye haykırıyordu.

Rüstem'e gelince Veziriazam bu olanlardan oldukça keyif alıyordu. Ordunun arkada kalan askerleriyle, zaman zaman yüzlerce Alevi'yi katlettiriyordu. Bütün bunları Mustafa'dan saklamıyordu ama köylülerin askerlerine saldırdığını iddia ediyor, ibret olsun diye böyle davrandığını söylüyordu…

Mustafa Rüstem'e inanmıyordu elbette. Söz konusu birkaç Şii yüzünden vezir ile kavgalı olması ona yarar sağlamaz-

dı. Ama bu açıklama pek inandırıcı değildi… Bütün bunları düşünürken Mustafa, en sonunda İranlılarla karşılaşmıştı.

Dağlarla çevrili upuzun, tozlu bir ova önlerinde uzanıyordu. Ansızın ufukta şimşeği andıran ışıklar belirdi. Bu, güneşin ışıklarını yansıtan İranlıların miğferleriydi. Artık Safeviler birkaç ok atışı mesafedeydiler. Miğferli, beyaz atlı bir genç ötekilerden ayrılarak mağrur bir edayla, meydan okuyarak, Osmanlılara doğru yürüdü.

Mustafa da ona doğru ilerledi.

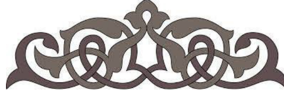
"Sen de kimsin?" diye Farsça sordu Şehzade.

"Benim adım Şapur. Şah Tahmasp'ın amcaoğluyum," diye Türkçe cevap verdi genç atlı. Şehzadeyi de uzunca süzerek şöyle devam etti:

"Ey, Şehzade Mustafa, sen ki Süleyman'ın oğlusun. Seni çatışmaya davet ediyorum!"

Kılıfından şimşirini çekti ve atı şaha kalktı. Kapıkulunun uzattığı miğferi, zırhı ve kalkanı reddeden Mustafa önce kılıfından yatağanını çekti ve atını doludizgin, gözü pek İranlının önüne doğru sürdü. Şapur, topuklarıyla atını mahmuzladı ve "Allah! Allah! Allah!" diye bağırarak Türk ve İranlı iki kahraman, birbirlerinin üzerine atıldı.

XIII



Çarpışma çok şiddetli başladı. Yatağan ile şimşir o kadar kuvvetli birbirlerine çarptı ki bir kıvılcım çıktı. Mustafa, kendisinden çok daha küçük olan İranlının bakışına daldı. Cesur bir adamdı bu Şapur. İranlı şimdi, kayıtsız, korkusuz bir edayla şehzadenin yeni darbesini bekliyordu. Nitekim de Mustafa tarafından yukarıdan aşağıya indirilen darbe çok gecikmedi. Fakat genç savaşçı yuvarlak kalkanıyla onu durdurdu ve şiddetine rağmen bu hareket herhangi bir zarara neden olamadı.

Bir tepeye mevzilenmiş olan Rüstem, işini bilen bir uzman gibi bu çatışmayı uzaktan değerlendiriyordu. Aslında hangi dileği tuttuğunu söylememize gerek yok. Yine de, Türklerle İranlılar tutkuyla bu çatışmaya bakarken, tepenin arkasına birkaç topu mevzilemeyi ihmal etmemişti. Bir defa daha silahlar birbirlerine çarptı: Her iki atlı da atlarını kullandıkları gibi kılıçlarını da aynı ustalıkla kullanıyorlardı.

Miğfersiz, kalkansız, her tür korumadan mahrum olan Mustafa, resmen ölüme meydan okuyordu. Osmanlılar olduğu kadar İranlılar da ona hayrandılar. Şapur, korunaklı giy-

silerinden dolayı çevikliğini oldukça kaybetmişti, fakat beklenmedik bir anda, Şehzade'ye korkunç bir darbe indirme girişiminde bulundu. Ancak Mustafa, ani bir hareketle kafasını eğerek kıl payı ölümden ve kötü sondan kurtuldu. Şimşirin ağzı, şehzadenin tülbent sarığının üst kısmına girdi ama başına zarar vermedi. Her iki tarafın hayranlık çığlıkları yeri göğü inletiyordu. Al-i Osman'ın varisi Şehzade Mustafa sarığını eline alarak yere attı. Artık yalın kafa savaşacaktı. Şimdi İranlı'dan yeni bir hücum bekliyordu.

Atı kişniyordu. Şapur, önce kalkanını bıraktı, sonra miğferini yere fırlattı ve göğsünü koruyan zırhı da yere tozun içine attı. Her iki tarafta da coşku ile heyecan zirvedeydi ve Osmanlılar da Safevi'nin cömert jestini alkışladı. Yeniden her iki kahraman atlarını dörtnala sürerek ötekinin önüne fırladı.

"Şu Şapur, şimdi Şehzade'den daha çevik, lakin daha az tecrübelidir," diye söyleniyordu Rüstem… "Keşke İranlı Mustafa'ya ölümcül bir darbe indirebilse! O zaman bizim de üzerimizden büyük bir yük kalkar ve işimiz kolaylaşır…"

Beklenmedik bir anda Rüstem'in tuttuğu dilek neredeyse gerçekleşecekti. Çünkü sağdan sola çizgi çizen şimşir kıl payı Şehzade'nin karnını ıskaladı. Fakat anında tepki gösteren Mustafa, şimşek hızıyla yatağanını çıkarıp Şapur'un sağ elini yaraladı. Şapur'un yaralı elinden kan süzülmeye başladı... Her iki ordunun saflarından uzun bir uğultu yükseldi... Mustafa, düşmanına çekilme fırsatını verdi. Şapur'un uşağı efendisinin yanına gelerek elindeki yarayı temizleyip beyaz bir bez sardı.

Şapur da yeniden şimşirini eline aldı. Sonra da düşmanına doğru ilerledi, durdu ve atı tozu dumana katarak toprağı eşelerken, Şapur Mustafa'ya cesurca, "Ey, Süleyman oğlu, Manisa ve Amasya'da hükmeden Şehzade Mustafa, işte geldim!" diyerek siyah atının üzerinde bekleyen Şehzade Mustafa'nın üstüne kendi atını hızla sürdü. İranlılar nefeslerini tutmuştu. Kaçınılmaz son artık ortadaydı: Böyle bir yara aldıktan sonra Şahinşah'ın amcaoğlu Mustafa'yı yenebilir miydi?

Ansızın olağandışı bir olay meydana geldi: Mustafa yatağanı attı ve silahı ucuyla yere dik sapladı. Şapur tam zamanında atını durdurdu.

Mustafa, "Şehzade Mustafa yaralılarla çatışmaya girmez. Sulh içinde çekil. Aslanlar gibi savaştın ey Şapur, Şah Tahmasp'ın amcaoğlu!" dedi.

Türklerle İranlılar bu cömert davranışı coşku içinde çılgınca alkışladılar.

Şapur, öfke dolu, kıpkırmızı bir yüzle, "Şehzade Mustafa, senin merhametine ihtiyacım yok! Beni o kadar hor mu görüyorsun ki seninle dövüşmeye layık bulmuyorsun? Yoksa benim darbelerimden mi korkuyorsun?" diye bağırdı.

Konuşmaya devam ederken bir yandan da yarasından ılgıt ılgıt kan akıyordu.

Mustafa kaşlarını çattı. Hizmetkârı aceleyle yerde saplanmış duran yatağanını aldıktan sonra şehzadeye teslim etti. Şapur da yeniden hamle yapmak için atını epeyce geriye çektikten sonra her iki kahraman bir kere daha: "Allah! Allah! Allah!" nidalarıyla birbirlerine hücum etti.

Bu sefer Mustafa ölümcül darbeyi indirmeyi ihmal etmedi ve yatağanı Şapur'un kafasına saplandı. İranlı kahraman bir toz bulutu oluşturarak yere yuvarlandı. O zaman İranlıların Ordusu'ndan matem dolu çığlıklar yükseldi:

"Şapur mat! Şapur mat!"[10]

Mustafa da yere atlamıştı. O an Osmanlı tarafında yoğun bir coşku ve sevinç hüküm sürüyordu. Süleyman'ın oğlu hem yeniçeriler hem de diğer neferler tarafından çılgınca alkışlanıyordu. Yerdeki düşmanının cesedine yaklaşıp uzunca baktı ve sadece, "Cesur bir adamdı. Cesedi halkına iade edilsin! Sadece şimşiri bende kalsın," dedi. Hemen müzakereye girildi ve birkaç elçi Safevi kahramanın cansız bedenini götürmeye geldi. Bulunduğu tepeden inen Rüstem, Şehzade'yi ilk tebrik edenlerden biri oldu.

10 Şapur yenildi! Şapur yenildi!

“Şehzade Hazretleri, silahınız ile cesaretiniz harikalar yarattı. Onlarla büyük bir destan yazdınız bugün. Size gıptayla bakıyorum, vallahi! Bu Şii köpeğini nasıl da yerle yeksan ettiniz!”

Ama Mustafa, “Bana iltifat etme, Rüstem. Köpek kelimesini kullanarak tabir ettiğin genç adam ise temiz, saf yürekli, haysiyetli, büyük bir kahraman. Her methiyeye layık bir devdi,” diye karşılık verdi.

Birdenbire top atışları yankılanmaya başladı.

“Nedir bu?” diye sordu Mustafa, yeni sarığını takarken.

“Şehzade Hazretleri, büyük bir ihtimalle şu anda melun Şiileri vuran toplarımızın sesidir…”

“Bu kadar erken mi?” diye şaşırdı Mustafa biraz sarsılarak.

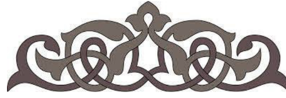
“Efendim, mütareke bitti. İşimiz şimdi yüce şahsınızın sayesinde elde ettiğimiz menfaati artırmaktır.”

Bu sözlerden sonra Mustafa’nın içine o kadar büyük bir nefret yerleşti ki o anda veziriazamı seve seve kazığa oturturdu. Fakat savaşın kuralları onu rolünü oynamaya devam etmeye itiyordu. Rüstem serasker unvanına sahipti ve harbin sadece münferit kahramanlıklardan ibaret olması mümkün değildi. Mustafa bu gerçeği ister istemez kabul etmek zorundaydı.

Şehzade, aniden neferlerini coşturarak haykırmaya başladı, “Zıllullah fil arzın, Âlempenah, Yüce Padişahımız Sultan Süleyman namına, Osmanlı Ordusu’nun şanlı askeri, melun Şiilere hücum! İleri!”

Türkler Rüstem Paşa’nın özenle mevzilere yerleştirdiği topların atışlarından destek gördü ve akşama dek korkunç bir can pazarı meydana geldi.

XIV



Çadırının girişinde tahtı andıran büyük bir koltuğa oturan Şehzade Mustafa, coşkulu ordusunun neferlerini seyrediyordu. Mehteran takımı çalarken Şehzade elinin geniş bir hareketiyle askerlerini selamladıktan sonra çadırına çekildi. Minderlere oturarak karısı Mih-ü Nisa Sultan ve oğlu Mehmet tarafından gönderilen iki mektuba uzunca baktı.

Oğlu Mehmet genç yaşına rağmen cesur, iyi bir insandı ve Allah'ın izniyle geleceği parlak gibi görünüyordu. Mustafa'ya sözüm ona şahsını her konuda teşvik eden ve güzel sözlerin yazıldığı başka bir mektup ulaşmıştı. Bu üçüncü mektup Mühür-i Hümayun ile mühürlenmiş, Sultan Süleyman'dan geliyordu. Fakat mektupta Allah'ın değil Hürrem Sultan'ın gölgesi belirmişti. Üvey kardeşi Cihangir'den gelen başka haberler de bunu doğrular nitelikteydi. Cihangir, isim vermemişti ama onu çok sayıda düşmanına karşı uyanık olmaya davet etmişti. Sonuç olarak bu mektuplar Mustafa'yı daha da fazla endişelendirmişti. Mustafa, Rüstem'i ne kadar hor görürse görsün,

bu korkak, sinsi adamın hakikaten her tür hainliğe hazır olduğunun bilincindeydi. Herkesi sırtından hançerle vurmak veziriazamın alışkanlıkları arasındaydı.

"Canım sen de!" diyerek kendini teselli etmeye çalıştı aynı anda gülümseyerek, "Cesaret edemez o," diye söylendi.

Hakanî şahsına karşı herhangi bir teşebbüste bulunması mümkün değildi. Tam tersine bir işaret vermesi yeterdi ve hemen yeniçerileri Rüstem'i katledebilirlerdi. Ordu Mustafa'yı destekliyordu. Şehzade'nin aklından bir an için onunla İstanbul'a kadar yürümek, babasını tahtından indirmek, Hürrem'i, Beyazıt'ı katlettirmek geçti. Fakat bu hezeyan çok sürmedi. Süleyman'a vefası sonsuzdu. Bir evladın babasına karşı tertip edilecek böyle kötü bir amel işlemesi mümkün değildi. Ayrıca idamlara bir gün son verilecek miydi? Beyazıt, oğulları, Selim… Cesetler katmer katmer birikecekti. Yine de kardeş katlinin yeni bir padişahın cülusunda sanki bir gelenek haline dönüştüğünü biliyordu. Mustafa, yeni bir çağ açarak bu korkunç geleneği iptal ettirecek miydi? İşte o zaman şüphesiz "Merhametli" unvanıyla tarihe geçecekti.

Hakikaten iktidara giden yol çok dolambaçlıydı. Bir şekilde Beyazıt ile Selim ortadan kaybolmalıydı. Fakat Cihangir? İki ağabeyinin, belki de validesi ve ablasının kanıyla lekelenmiş iki eliyle Mustafa, Cihangir'in önüne nasıl gidebilecekti? Hanedandaki cinayetlerin çirkin girdabı gözlerinde belirmişti.

Mustafa birden kendine geldi ve bir kâtip çağırarak Şah Tahmasp'a gönderilmek üzere hem tehditkâr hem de müzakereye davet eden uzunca bir mektup yazdırdı. Mektubunun sonunda, Şah Tahmasp'ı pederi Yüce Sultan Süleyman'ın kudretini ve üstünlüğünü kabul etmesini ikna etmeye çalıştıktan sonra, Mustafa bir an için mektubunu gönderip göndermeme konusunda şüpheye düştü. Çünkü her şeyden evvel Süleyman müzakere etmek için en ehil başvuru yeriydi. Buna rağmen, kendini veliaht, yani tahtın varisi ilan eden Mustafa, mektubu

yazan kâtibi, belgeyi İran Şahı'na ulaştırmakla görevlendirdi. Çünkü sefer bir yere kadar başarılı olmuştu, ama mutlak bir zaferle sonuçlanmamıştı ve uzun müddet daha kan dökülebilirdi. Doğudaki Osmanlı'ya bağlı bütün milletler Padişah'a bağlılıklarını yenilemişlerdi, ama Şiilere karşı seferin kaderini değiştirecek hiçbir çatışma meydana gelmemişti. Şehzadenin askerleri onu çok seviyorlardı ancak çatışmalar uzadıkça aralarında hoşnutsuzluklar baş gösterebilirdi.

Şah Tahmasp kapsamlı çatışmalara girmekten özellikle kaçınıyordu. Osmanlı ordusu, ölüm ve hüzün saçtıktan sonra çekilen ve yakalanması mümkün olmayan bir düşman ordusunu ezemeden binlerce fersah kat etmişti. Üstelik artık ne yeterince asker ne de erzak vardı. Kış yüzünden geç başlatılan sefer, kışın yeniden yaklaşmasıyla sona ermek üzereydi.

Şehzade, bütün bu olumsuzluklara ufak sorunlarmış gibi davranıp sağlam durmayı başarsa da, aksilikler peş peşe sıralanmaya başlayınca orduda tedirginlik baş göstermişti.

Nitekim kurt başlı bazı âlemler[11] Fars'a değil, Batı'ya bakar halde bulunmuştu! Tam ters yöne bakıyorlardı... Yalnız Mustafa şunu çok iyi biliyordu: Buna benzer bir hadise asırlar evvel, Farslıların ataları olan Partlara karşı Crassus'un yürüttüğü sefer sırasında meydana gelmişti. Bu olaylarda Rüstem'in parmağının olduğundan şüpheleniyordu ama delili yoktu. Üstüne üstlük ellerinde olan haritalar büyük ölçüde kasten tahrif edilmiş gibi görünüyordu. Haritacılar o kadar gafilce nasıl davranabilirlerdi?

Mustafa bütün bunları düşündüğü anda bir yeniçeri Veziriazam Rüstem Paşa'nın Şehzade ile görüşmek istediğini söyledi.

"Girsin! Fakat onunla sohbet etmeye fazla vaktim yok," dedi Mustafa.

11 Eski Türklere ait bir cins totem.

Yapmacık nezaketiyle ihanet kokan Rüstem çadıra girdi ve her zamanki gibi büyük saygı gösterileriyle Şehzadenin önünde eğildi.

"Konuş, Rüstem, çabuk konuş. Sadede gel mümkünse..."

"Elimden geleni yapacağım Şehzade Hazretleri," diye cevapladı şahin başlı ve gözlü Veziriazam. "Bu eyaletlerde uzun zaman kalırsak eğer, bin türlü müşkülata maruz kalmamız muhtemeldir. Bunu biliyorsunuzdur, Efendim. Tabii ki siz, Şehzade Hazretleri, bu yerlere sulh getirdiniz ve melun sapkın isminizi duyunca bile tir tir titriyor..."

"Bu mürai kelimelerden feragat et. Ne istediğini açık açık söyle!"

"Belirli bir vakitten sonra kışlığımıza çekilmek mecburiyetinde olacağız," dedi Rüstem en sonunda...

"Bilmez miyim? Sen de seraskersin. Buralarda kalmamız mevzu-i bahis değildir. Kalırsak donarız ve erzağımız da biter. Daha ılıman topraklara çekilmemiz şart, oralarda da İstanbul'dan gelen takviyeleri bekleriz. Hepsi bu. Bana söyleyecek başka bir şeyin var mı?"

"Ne ilave edebileceğimi bilmiyorum, Efendim."

Mustafa yine de beklenmedik bir şekilde, çekilmek üzere olan Rüstem'i durdurdu ve "Lakin ben ki senin Şehzadenim, sana bir şey daha söyleyeceğim... Şaşacaksın şüphesiz. Bu da senin için ilk ve son iltifatım olacaktır. Seyirü seferi benden daha iyi tanıyorsun. Askerlerimiz senden nefret ederler lakin en azından düşmanı ezmeyi, ona işkence yapmayı çok iyi biliyorsun. Bense Memalik-i Osmaniye'nin şanını değil kendi şöhretimi artıran lüzumsuz çatışmalarda kuvvetimi tüketiyorum..." dedi.

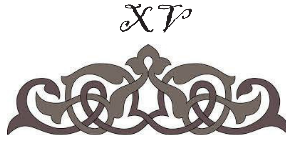
"Başka bir şey daha var mı, Şehzade Hazretleri?" diye sordu pür dikkat kesilen ama tepkisiz kalırken için için gülümsemekten kendini alıkoyamayan Rüstem.

"Hepsi bu. Git."

Paşa eğilip çekildi. Dışarıda ordu sonsuz bir coşkuyla Mustafa'yı alkışlıyordu.

Akşama doğru ise Mekr Rüstem, sipahi ağası Şemsi'ye uzunca, ağdalı bir mektup teslim ediyordu ve satırlarında yeniçerileriyle birlikte isyan edip iktidarı ele geçirmek üzere Mustafa'nın İstanbul'a kadar yürümeye hazır olduğunu ve Şah Tahmasp ile gizli müzakerelere girdiğini iddia ediyordu. Mektubun sonunda Rüstem şu sonuca varıyordu: "Oğlunuz Şehzade Mustafa ordunuza emir vermeye artık layık değildir ve eskisi gibi seferi yürütmesine hiçbir şekilde imkân yoktur…"

XV



Sarayın sayısız kütüphanelerin birindeki sedire uzanmış olan Hürrem Sultan, beyitler okuyan oğlu Beyazıt'ı dinliyordu. Şehzade, ağdalı ağdalı sözler kullanıyordu:

"Bir Süleyman nam şaha bu gönül divanedir"
"Kim cemal-i şem'ineperler yakar pervanedir!"

Beyazıt'ın sesi yavaş yavaş belirsiz bir vızıltı haline dönüşmüş, Hürrem Sultan başka şeyler düşünmeye dalmıştı. Farkında olmadan tekrar bir kaşık helva aldı ve ister istemez tebessüm etmeye başladı. Rüstem ve Mihrimah ile beraber hazırladığı tuzak çok iyi şekillenmeye başlamıştı.

Veziriazam tarafından gönderilen iftira dolu mektup istedikleri etkiyi yaratmıştı. Zaten başka belgeler onu takip edecekti: Amasya'dan Doğu sınırına kadar yerli beylerin Şehzade'ye gönderdiği ve itaatlerini vaat eden bazısı doğru, bazısı sahte mektuplar, Mustafa ile İran Şahı arasındaki bir mektup-

laşmaya dair olan deliller. Bütün bunlar Şehzadenin ihanet ettiğini ispat etmeye yönelik tanıklıklardı.

Mustafa'nın Şah Tahmasp'a yolladığı mektup da, Rüstem'in adamı olan kâtip tarafından yeniden tamamen yazılmış ve yapılan birkaç değişiklikle İstanbul'a gönderilmişti… Üstüne üstlük, Şah Tahmasp'ın kızı Feride Sultan ve Mustafa arasında olabilecek bir izdivaç projesi ima edilmişti! Tabii ki Mustafa'nın sevdiği bir karısı vardı, ama şeriat çok evliliğe karşı çıkmıyordu. O yüzden bazıları bu söylentileri gerçek sanabilirlerdi. Artık İstanbul'dan hareket eden ve Padişah'ın emrine itaat eden birçok haberci en hızlı şekilde, atlarını bile bitap düşürme pahasına mümkün olduğu kadar kısa zamanda Rüstem'e pay-ı tahta dönme emrini götürecekti. Rüstem'in adamları tarafından özenle yayılan bu tuhaf söylentiler, şimdi revaçta idi: Sözüm ona, Mustafa'nın ikinci sürgün yeri olan Amasya'da yeniçerileri isyana teşvik etmiş ve büyü yöntemleriyle Padişah'ın aklını çelen hırslı bir kadın tarafından bertaraf edilen annesi Mahidevran'ı Süleyman'ın hakiki karısı olarak kabul ettirmişti.

Hakikatte sürgünde olan Mahidevran fakir değilse de pek parlak olmayan bir hayat sürdürüyordu. Hürrem'in oğullarından sadece Cihangir kendisine yardımda bulunmuş ve babaannesinin yanında bulunan Şehzade Mehmet'i de Amasya'da ziyaret etmişti.

On iki yıldan beri aşağılamalar yüzünden yerle bir edilen Mahidevran, Rus macerapereste karşı koyan mağrur kadın değildi artık ve iyi kalpli, iyi niyetli Cihangir'in söylediklerine rağmen hem oğlu Mustafa'nın hem de torunu genç Mehmet'in hayatının tehlikede olduğunu düşünüyordu.

"Hakkında ne tefekkür ediyorsunuz, Validem?" diye sordu Beyazıt.

"Efendim? Neyin hakkında? Ha… Şiirin hakkında mı? Fevkaladedir. Fevkaladedir, evladım. Sen muhterem pederine layıksın…"

“Sevindim… Çünkü hakikaten Ona hayranım… Bu şiir hoşuna gider umarım…” diyen Beyazıt elinde tuttuğu kâğıt tomarını sarıp cepkenine koydu.

“Elbette, elbette, hoşuna gider. Lakin oğlum, şu anda hünkârımızın bambaşka fikirleri var.”

Beyazıt, suyun bütün özelliklerine sahipti: kokusuz, renksiz, tatsızdı… Bazıları annesi gibi gaddar, mürai olduğunu ve bunun için Hürrem’in kendisine özel bir yer verdiğini iddia ediyorlardı. Aslında Şahî için (bu onun edebi lakabıydı) en son konuşan haklıydı ve çoğu defa en son konuşan Hürrem’di… Beyazıt’ın kardeşlerine karşı ne sevgisi ne de nefreti vardı. Ağabeyi Selim onun gözünde kaba ve cahil birisiydi. Cihangir ise iticiydi ama bazen insanı eğlendiriyordu. Osmanlı İmparatorluğu’nun dış ve iç siyaseti ona göre karmakarışıktı. Elbette Beyazıt’a göre Şiilerden nefret edilmeliydi. Fakat Ali hikâyesindeki bu İmamlar’dan, Zülfikar denilen kılıçtan ve gülünç bir ad taşıyan şu Düldül denen attan çok az şey anlıyordu. Yine de Beyazıt’ın aptal, geri zekâlı olduğunu düşünmek yanlış olurdu. Başlıca hatası kendini gerçekten fazla önemsemekten kaynaklanıyordu. Bu kusurunu da Hürrem’e borçluydu... Mısralarının çoğu, zaman zaman zorlama olmasına rağmen, bazen ince, zarif olmayı bilirdi ve edebi yönlerinin de olduğu inkâr edilemezdi. Beyazıt aslında istediği şeyleri kavrıyordu. Avdan sıkılır, harpten usanırdı. Güzel bir ailenin reisi olmaktan gurur duyup, dört erkek çocuğun babasıydı ve kızlarını saymıyordu bile. İstinasız bir şekilde babası Sultan Süleyman’a hayrandı ama özellikle güvendiği, inandığı ve itaat ettiği tek kişi; validesi Hürrem’di.

Yirmi beş yaşında olan Beyazıt –ya da Mübarek Veli’nin tabiriyle “beyaz it”– göze çarpan hiçbir özelliğe sahip olmayan, yabancı elçilerin dikkatini çekmeyen ve tarif edilmesi zor olan bir insandı. Fakat Hürrem, bu oldukça şekilsiz oğlunu özellikle babasının yerine geçsin diye seçmişti.

Beyazıt'ın Mustafa ile münasebetlerine gelince, yok denecek kadar azdı. Gerçek veliaht kendisinden on üç yaş daha büyüktü. Beyazıt'ın hafızasında sadece hem felsefeye hem de siyasete değinen bazı ehemmiyetsiz konuşmalar kalmıştı. Bu hanedanlarının düşmanı olan Mustafa'ya karşı küçük kardeşi Cihangir'in hissettiği hayranlığa hayretle bakıyor ve onu anlayamıyordu. Üstelik de Şahi, Muhlisi'nin kendisinden daha güzel şiirler yazdığını kabul etmiyordu ve siyasetten pek anlamamasına rağmen, şunu iyice kavramıştı: Mustafa er geç yok edilmeliydi. Nitekim de Mustafa'nın hayatta olması çok büyük bir tehlikeydi. Kendisi de Mustafa ile Süleyman ortadan kalkınca Padişah olurdu. Bu da mantıklıydı. Ama Padişah olmak o kadar eğlenceli miydi acaba? Her neyse… Mademki validesi bunu istiyordu… Sadece Selim meselesi onu biraz rahatsız ediyordu. Yeryüzündeki Allah'ın Gölgesi olunca, Selim'i ne yapacaktı?

Hürrem nihayet: "Her şeyde bana itaat edecek misin?" diye sordu.

"Evet, evet Validem. Harbi sevmem ben lakin ailem için harbe girmeye hazırım."

"Aferin. Sen en münasip Veliahtsın. Annene itimat et ve gör ki bir gün Memalik-i Osmaniye'ye hükmedeceksin!"

Tabii ki Hürrem "ben hükmedeceğim" diye düşünüyordu. Tıpkı Süleyman'ı olduğu gibi oğlunu da bir Karagöz gibi oynatıyor ya da oynattığını sanıyordu.

Küçük bir sessizlikten sonra da Hürrem devam etti, "Adaleti, sevapları düşün. Şiir çok güzel bir şeydir ama bu dünyaya başka izler bırakman lazım, hayratlar mesela. İmaretler, camiler, bunlar cennete giden bir merdiven gibidir. Enişten Rüstem pek güzel bir cami inşa ettirdi, ablan Mihrimah'ın da kısa bir müddet sonra iki camisi olacak. Süleymaniye Camii bittiğinde ise dünyanın en muhteşem yapısı olacaktır. Sen de Padişah olduğunda bu tür abideleri unutma."

“Bütün bunları yaparım, Validem, ama henüz gencim,” dedi Beyazıt.

Nitekim de babaları hayatta olduğu sürece şehzadeler asla böyle binaları inşa ettirmezlerdi. O yüzden, Beyazıt’a göre camiler şimdilik bekleyebilirdi, ama fukaralara binlerce akçe dağıtmak mümkündü ve aslında en iyisi yeniçerilere para vermekti. Beyazıt zaten bunları kötü bir niyetle düşünmüyordu. Çünkü validesi çoğu zaman onun yerine karar veriyordu. O gün Beyazıt’ın aniden Hürrem’e sorduğu soru onu çok şaşırtmıştı.

“Muhterem Validem, Cihangir’in tam olarak nerede olduğunu biliyor musunuz?”

Hürrem’in Beyazıt’tan en son bekleyebileceği soruydu bu.

Padişah’ın yasal karısı kafasını salladı. “Hayır, tam olarak bilmiyorum. Bazı hafiyelere göre Cihangir Bebek’te bulunan rahmetli ceddiniz Sultan Selim’in –nurlarda yatsın!– konağına gitmiş. Emin olabilirsin: Saray’da değil şu anda, takdir edersin, haberdar olurdum. Neden sual ettin?”

“Öylesine sordum Validem. Hiç mühim değil,” diye efkârlı efkârlı cevapladı Beyazıt.

O andan itibaren sustu ve ağzından çok belirgin sözler almak mümkün olmadı. Hürrem derin bir iç çekti: Beyazıt’ın bile validesinden sakladığı sırları varsa eğer dünyanın sonu gelmiş demekti…

XVI



Karanlık, rüzgârlı bir sonbahar akşamıydı.

Sultan Yavuz Selim'in konağına yerleşmiş olan Cihangir, Mübarek Veli ile tavla oynuyordu. Tanımadığı dedesi, acımasızca kardeşlerini, kendi babası İkinci Beyazıt'ı ve de kendi oğullarını katlettiren korkunç bir cellat gibi görünüyordu. Yine de bazı katliamlar hakkında Cihangir çok az bilgiye sahipti ve malûl şehzade içtenlikle dedesinin bu cinayetleri işlemediğini ümit ediyordu. Sonuç olarak bunu yapan Yavuz Sultan Selim, Süleyman'ın iktidarına yol açmıştı.

Birkaç haftadan beri bazı önseziler Cihangir'i tedirgin ediyordu. Aslında Saray'da kendini fazlalık gibi hissediyordu. Yanına defalarca çağırttığı Theodoriadis, Cihangir'e malumat vermek istemiyordu. Padişah babası görünmez olmuştu, Mustafa haber göndermiyordu, Hürrem her zamanki gibi ketumdu. Bütün bu olanlar Cihangir'i çok üzmüştü ve şehzade Boğaziçi'ndeki konağa çekilmişti.

Bu arada tuhaf bir hadise de meydana gelmiş, ablası Mihrimah kısa süreli ziyaretine gelmişti. Hangi dağda kurt ölmüştü! Amacı neydi ki acaba? Mihrimah yüksek sesle kocası Rüstem Paşa'yı överek veziriazamın kısa bir süre sonra İstanbul'a döneceğini ve Memalik-i Osmaniye için henüz tarihte görülmemiş bir refah devrinin açılacağını vaat etmişti. Bunları duyunca Cihangir hafifçe omuzlarını silkmiş ve –kadının kendi isteği üzerine– ablasını kapıya kadar ağırlamıştı. Cihangir ablasını gönderdikten sonra bilgi alması için Mübarek Veli'yi pay-ı tahta göndermişti. Saraydaki haberler de hiç de iç açıcı değildi.

Söylentilere göre, sözüm ona Mustafa yeniçeriyle birlikte isyan etmiş ve kocamış padişahlarını azletmek üzere imiş. Rüstem de acele acele İstanbul'a geri çağrılmış. Birbirine karışan bu söylentilerin hangisi doğru hangisi yanlış bilmek gerçekten zordu. Anlatılanlara göre Amasya'da Mustafa annesi Mahidevran'ı coşkun kalabalığa alkışlattırmıştı. Bu da bütün örf ve âdetlere aykırıydı aslında. Cihangir böyle bir şeye inanmıyordu. Ama bazı ayrıntılar birbirlerine uymaktaydı. Üstü kapalı mektuplarında Mustafa'ya anlatmaya çalıştığı kötü önseziler gerçekleşmek üzereydi: Veliahttı bertaraf etmek istiyorlardı. Şanı şöhreti fazla büyümüştü. Elzem olduğu düşünülen bir cinayetten ne Hürrem ne Rüstem ne de Mihrimah feragat edeceklerdi artık. Sakat şehzade ihanet ihtimalini düşünmek istemiyordu ama bu fikir durmadan beynini kemirip duruyordu... Belki de dedesi Yavuz Selim gerçekten şu anda bulunduğu evde oğullarının cinayetini tertip etmişti! Geride bir tek umudu kalmıştı: O da padişahın kendisiydi. Şüphesiz babası kalplerde nefret uyandırabilecek böyle bir amel işlemekte tereddüt etmeliydi.

Malûl Cihangir buna inanmak istiyordu, böyle bir tereddüde inanmalıydı. Mübarek Veli'nin muzaffer edalarla "düşeş!" diye bağırdığı sırada, kapıya şiddetle vurulmaya başladı. Rüzgâr daha kuvvetli eserken dışarıda durmaksızın yağmur yağıyordu. Tahminen bir saat önce de gün batmıştı. Merdiven

basamaklarını nefes nefese çıkan hizmetkâr, Şehzade Beyazıt'ın teşrif ettiğini söyledi.

Cihangir, "Hemen minderler ilave edilsin, tatlılar getirilsin," diye emir verdikten sonra aksayarak ağabeyini kabule koştu.

Mihrimah'ın olduğu gibi Beyazıt'ın ziyareti çok nadir bir hadiseydi! Evvelki ziyareti gibi bunun da mutlaka gizli manası vardı…

"Senin burada olduğunu düşünmem yanlış olmadı," dedi Beyazıt.

Protokollerden uzak oldukları için kucaklaştılar.

"Burada olduğumu kim söyledi?"

"Validemiz söyledi."

"Otur, ağabeyim, otur mangalın yanına."

Mübarek Veli, âdet yerini bulsun diye, "beyaz it"in önünde eğildi. Beyazıt fedaiye şüpheli bir bakış fırlattı. Ondan sonra Şehzade bakır tepsinin yanında olan mindere yerleşirken, Mübarek Veli, keten kuşağına sokulmuş kamasıyla önüne bakıp kollarını kavuşturarak, dev edasıyla nöbetine başladı. İki şehzade sessizce tatlılarını yedi.

Cihangir birdenbire, "Hangi rüzgâr attı seni, ey Şahî? Dışarıda kuvvetli esen rüzgâr mı yoksa?" dedi sakat şehzade şaka yaparak.

"Herkesin bildiğini sen de bilmelisin," diye cevapladı Beyazıt şakayı önemsemeyerek.

"Hakikaten herkesin ne bildiğini bilmiyorum lakin herkesin bilmediğini biliyorum…"

Beyazıt biraz şaştı. Ondan sonra da esnemekten vazgeçip devam etti: "Zaten bunun için buradayım." Adını hafızasında tutamıyormuş gibi yaparak Mübarek Veli'yi de gösterip, "Bu adam çekilsin. Emret, rica ederim. Beni çok rahatsız ediyor çünkü!" dedi.

Cihangir'in işareti üzerine Mübarek Veli tereddüt etmeden çekildi.

"Eeeee?" diye sordu kambur şehzade.

"Babamızın vefatından evvel büyük ihtimalle ben veliaht olurum. Ondan sonra da Padişah olurum…"

Cihangir kaşlarını çattı ve cevap vermekte tereddüt etti.

Beyazıt, elinin bir hareketiyle yanıtını engelledi ve şöyle devam etti:

"Kardeş katline dair "Kanunu" biliyorsun. Lakin bana karşı kötü teşebbüste bulunmazsan hayatını bağışlayıp, senin imtiyazlarını bile arttırırım."

"Ey ağabeyim! Ey Beyazıt! Şimdi bunu söylüyorsun da, peki Padişah olunca söylediklerini hatırlar mısın? Atalarımızın tahtına oturunca unutmaz mısın? Benden ne istiyorsun ki? Kuvvetim yok, param da yok. Şeref dolu bir makam istemiyorum. İstersen padişah olunca beni öldürtürsün lakin bu amel sana vicdan azabından başka ne verebilir ki? Üstelik de küçücük bir hususu unutursun galiba…"

"Mustafa'yı mı? Selim'i mi kast ediyorsun?"

"Evet, Beyazıt, Mustafa senin ağabeyin… Selim de…"

Beyazıt biraz düşündükten sonra, "Vicdan azabı… Vicdan azabı… Elbette dedemiz Yavuz Selim infaz edilmesinden evvel kardeşi Korkut'un kendisine gönderdiği şiiri okurken gözyaşlarını tutamamıştır…"

Cihangir, Beyazıt'ın tereddüdünden istifade ederek, "Validemiz, ablamız ve Rüstem Paşa, ağabeyimiz Mustafa'ya karşı kötü teşebbüslerde bulundu ve aleyhine pederimizi kışkırttı," dedi, "İşte herkesin söylediği şey."

"Biliyorum, Cihangir, biliyorum. Bazıları da Mustafa'nın ihanet ettiğini, İstanbul'a kadar yürüyeceğini iddia ediyorlar. Bizi katlettirecek, seni de öldürtecekmiş. Güya oğlu Mehmet kadar seni seven Mustafa senin ölümüne neden olacaktır…"

Cihangir kendini ayağa kalkmaktan alıkoyamadı: "İnsanlığa inanıyorum, insanlığa! Mürüvvete! Bir gâvurun çarmıha gerilmesini seyrettim Beyazıt ve bu manzarayı asla unutmam. Bu şiddete ne zaman son verilecek?"

“Melun kâfirlerin en az bizim kadar şiddetli ve gaddar olduklarını biliyorsun…”

“Evet, biliyorum. Herkesin bunun için ıstırap çektiğini, herkesin de bunun için geberdiğini biliyorum…

“Cihangir! Cihanı fetheden kahraman! Ha! Neden bana bir zorbanın adı verildi ki? Neden? Şehzadeyim tabii. Ama şekilsizim, topalım, kamburum! Kavgalarınızın, hırsınızın, boş edalarınızın bana ne faydası var? Git, ağabey git. Bütün bunları Hürrem Sultan'a ihbar et! Merak etme: O kadar mühim bir şahsiyet değilim ki beni öldürtsün!”

Bu sefer Beyazıt irkildi: “Cihangir, yapma. Hezeyanlardasın! Kendine gel!”

“Ne olacak sanki? Babalar oğullarını öldürürken, onlardan daha gaddar kişi çıkmaz mı? Çıkar. Sana gelince Beyazıt, padişah ol! Hem cihanı, hem de Cihangir'i rahat bırak! Validemizin elinde sadece bir “karagöz”sün. Üstelik bunu da çok iyi biliyorsun! Padişah ol ve kadınlarından ya da oğullarından biri seni katlettirsin!”

Bu şiddetli saldırıya rağmen Beyazıt söylenenleri umursamadı, sadece teni biraz daha beyazlaştı. Bir anlık sessizlikten sonra Hürrem'in tercih ettiği Şehzade, “Şimdi çekilmem lazım. Anlaşamadık, anlaşamayacağız da galiba. Fakat…” dediğinde sustu.

“Fakat?” diyerek üstelediğinde Cihangir, “Senden bir ricam var, kardeşim,” dedi. “Üvey ağabeyimiz Şehzade Mustafa için bir mektubum var. Lütfen, onu mütalaa etme, okuma ve bir şekilde Ona göndert. Kimi istersen kullan.”

“Bu mektup Mustafa'ya varacaktır, rahat olabilirsin, ağabey,” diye cevapladı Cihangir biraz şaşırarak. Beyazıt kardeşini kucakladı, mektubunu teslim etti ve tek bir kelime ilave etmeden gitti.

Cihangir kımıldamadan uzun müddet elinde tuttuğu tomara baktı ve nihayet omzunu silkerek bakır tepsiye attı.

XVII



Cihangir, arzularını tatmin etmiş olan odalığı son bir okşamadan sonra geri gönderdi. Genç kadın giyindikten sonra gülümsedi, eğildi ve narin bir kelebek gibi odadan çıktı. Belki de Cihangir'in bir gün bir oğlu olacaktı ve şehzade ironiyle en yüksek kalelere tırmanan ve küçük kamburlardan ibaret olan bir ordu hayal ediyordu. Şimdilik henüz gençti. Kadınlar ilgisini çekiyordu elbet. Ama beyninde aynı soru zonkluyordu: "Beni ben olduğum için mi yoksa şehzade olduğum için mi seviyorlar?"

Henüz haremi yoktu ve istediği gibi yaşıyordu. Son ayların hareketliliği şehzadede aşkı düşünmekten daha farklı endişeler meydana getirmişti. Rüstem Paşa, İstanbul'a dönmüş ve Mihrimah'ın açıkladığının tersine Memalik-i Osmaniye için herhangi bir refah devri başlamamıştı… Süleyman'ın sıkı denetimine rağmen malların fiyatı yükselmişti. Kış da yaklaşıyordu.

Cihangir en sonunda Mustafa'dan bir mektup almıştı. Mustafa mektupta Rüstem'in ikiyüzlülüğünden şikâyetçiydi ama Cihangir'den muhterem pederleri Padişah'a hürmetlerini iletmesini rica ediyor ve sadık bir kulu olduğunu defalarca tekrarlıyordu. Söylenmesi yapılmasından daha kolaydı. Cihangir saraydan uzaklaştırılmıştı aslında. Hürrem Sultan ve ağabeyi Selim ile görüşmesi yasaktı. Selim de hiçbir yerde değildi. Belki de o anda Manisa'daydı ve sarhoştu. İyi kalbine rağmen Cihangir'in çok fazla sevmediği Mihrimah ve Rüstem ile bir araya gelmesi mevzu-i bahis değildi. Onların vasıtasıyla Padişah'a bir dilekçe sunması mümkün değildi, gülünç bir fikirdi. Mustafa'yı savunan bir mektup yazmıştı. Ama Padişah'a nasıl ulaştıracaktı acaba?

Mübarek Veli, bir gün İstanbul'dan dönmüş ve telaşla efendisinin bulunduğu odaya dalmıştı. "Şehzade Hazretleri, bedel olarak bir miktar para ödediğiniz takdirde bize istihbarat verebilecek bir şahıs buldum."

"Bu şahıs kim?"

"Aşağıda bekliyor."

Birkaç dakika sonra köse bir şahıs Cihangir'in huzuruna geldi. Bir hadımdı.

"Kimsin sen?" diye sordu Cihangir.

"Aslen İtalyan'ım," diye cevapladı hadım. "Hakiki ismim sizin için mühim değildir. Napoli'de tevellüt ettim."

"Hâlâ gizlice de olsa Hıristiyan mısın?"

Bu, Cihangir'in düşüncesiydi ama konuyu fazla deşmesi işine gelmiyordu.

"Haşa, Şehzade Hazretleri!" dedi ürkerek Napolili.

Aslında çok anlayışlı biri olan şehzade Cihangir, bu konu üzerinde fazla durmazdı.

"Merak etme, hiç kimseye bir şey demem, ben ama senin gâvurlara da istihbarat verdiğini tahmin ediyorum… Her neyse. Söyle bakalım: Kimin sarayında hizmet ediyorsun?"

"Rüstem Paşa'nın hazinedarıyım…"

Cihangir birdenbire irkilip fedaisi ve dostu olan Mübarek Veli'ye hayretle baktı ve bakışlarıyla ona "Aferin!" dedi.

Kısa bir sessizlikten sonra hadım konuşmaya başladı, "Sizinle sık sık görüşmem mümkün değil ama zaman zaman size istihbarat gönderttireceğim."

"İtalyanca mı göndereceksin? Bu lisanı bilmem. Türkçe göndersen tehlikeli olur. Fransızca bilmediğim için de üzgünüm. Lakin ne yapayım? Arapça yaygın… Farsça da…"

Mübarek Veli müdahale ederek, "Kendimizi aldatmamalıyız. Kullanacağız lisan ne olursa olsun İstanbul'da mutlaka onu bilen bir insan çıkar, anlar ve tercüme eder… Yine de ben İbranice ya da Ermeniceyi düşünmüştüm... Ama Hazinedar Efendi onlardan anlamaz… Lakin bir lisan kalıyor…"

"Hangisi, dostum?"

"Rumca, Şehzade Hazretleri, çünkü adalarda uzun müddet kaldım," dedi hadım. "O yüzden size Rumca yazacağım."

Cihangir gülümseyip, "Peki, onları bize kim tercüme eder acaba?" dedi. "Tabii ki Rumca olarak birkaç cümleyi hafızamda tutabildim. Ama yazılı Rumcadan bir tek satırı mütalaa etmem mümkün değildir."

"Theodoriadis olamaz mı?" diye, Cihangir'in kulağına fısıldadı Mübarek Veli.

"O mu? Hım. Neden olmasın. Lakin bu adama itimadım zayıf… Her neyse, bakacağız…" Hadıma dönerek, "Bu keseyi al. Altın doludur. Cüzi bir bedel aslında çünkü seni keşfederlerse kellen uçabilir…"

Hazinedar da gülümseyerek, "Zaten her gün bu tehlikeyle karşı karşıyayım… Üstelik…"

"Üstelik?"

"Şu zavallı aşçıyı haçından indirdiğiniz zamandan beri size ne kadar hayran olduğumu bir bilseniz, Şehzade Hazretleri…"

İtalyan bu korkunç hatırayı andığında hassas Cihangir'in gözünde yaşlar belirmeye başladı.

"Tabii ki sadece bir Fransız'dı. Fransızlardan hoşlanmam ben lakin…" diye devam etti hadım.

Mübarek Veli bir defa daha müdahale etti: "Yeter. Bize Rüstem ve Mihrimah hakkında malumat verdiğin takdirde altın yağmaya devam eder."

"Her zaman Şehzade Hazretlerinin emrinde olacağım," dedi hadım eğilerek. Ondan sonra da Cihangir'e hitap ederek: "Yunan masallarını biliyor musunuz, Efendim?"

"Evet, biraz," diye cevapladı Cihangir.

"O zaman mektuplarımızda Rüstem Hephaistos, Mihrimah ise Afrodit olacaktır."

"İyi akıl ettin… Aferin… Ama ima biraz "şeffaf" duruyor… "H" ve "A" harfleriyle yetinelim."

Cihangir de Mübarek Veli'ye Hephaistos'un tanrıların en çirkini ve Afrodit'in tanrıçaların en güzeli olduğunu açıkladı.

"O zaman hem Zeus'tan hem de Hera'dan bahsedersen ne demek istediğini anlayacağız," dedi kambur şehzade. "Ama Hera için Yunan harfi "Psi"yi kullan. En kısa zamanda haberlerini bekliyorum."

Napolili eğilerek, "Her üç günde bir size bir şey göndereceğim," dedi.

Cihangir bir tomar kâğıdı çıkarıp hadıma uzattı:

"Mademki işler kolaylaştı, bu mektubu pederim Padişah'a teslim ettirir misin? Bunda da başka bir tehlike mevcuttur ve…" Sakat şehzadenin işareti üzerine beklemeksizin Mübarek Veli yeni altınlar sayıp istihbaratçılarına verdi.

"Yarından itibaren muhterem pederinize bu mektubun bir şekilde teslim edileceğine dair söz veriyorum," dedi İtalyan dönmesi ve çekildi.

Cihangir, fedaisinin omzuna elini koyarak, "Nelere tenezzül etmek zorundayım! Görüyorsun," dedi.

“Böyle insanları zengin etmeniz mühim değil, Şehzade Hazretleri. Mühim olan saraylardaki olup bitenleri bilmenizdir.”

“Evet, dostum. Mühim olan, Mustafa mevzusunda tertip ettikleri tuzakları bilmemizdir.”

Tam o sırada bir yeniçeri içeri dalıp yakasından tuttuğu Theodoriadis denilen zatı Cihangir’in önüne itti. “Şehzade Hazretleri,” dedi asker, “bu herif konak civarında dolaşmakta iken yakalandı. Sizinle çok mühim bir iş hakkında mutlaka mülakat etmesi lazım olduğunu iddia ediyor.”

“Onun yakasını bırak da git,” diye emretti Cihangir.

Yeniçeri çıktığında, “Ne istiyorsun?” diye sordu Şehzade.

“Sadece Efendime faydalı olmak istiyorum. Sizi bazı hadiselerden haberdar edebilirim. Öyle buyursanız tabii…”

“Eee? Şimdi neyin peşindesin. Şimdiye kadar seni görebilen cennetlikti…”

“Ne yapabilirim ki, Şehzade Hazretleri? Erzakların fiyatları arttı. Ailemi geçindirmem lazım…”

Cihangir gülümsemekten kendini alıkoyamadı: “Biraz evvel senden bahsediyorduk, biliyor musun?”

“Bendenize şeref verdiniz, Şehzade Hazretleri… Nitekim sizde şöyle bir atasözü vardır: “İyi insan lafının üstüne gelir.”

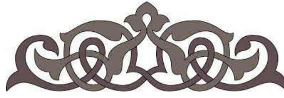
Cihangir ve Mübarek Veli arasında karşılıklı bir bakışma oldu: Herifin nüktedan olduğunu itiraf etmek zorundaydılar. Ama kısa bir sessizlikten sonra Cihangir, “Bu şerefi zirvesine götürmek için bize Rumcadan Türkçeye yazılan birkaç mektup tercüme edeceksin. Bütün bunlar altın karşılığında tabii ve bu vesileyle ailen için de endişen olmayacaktır… Lakin… Zinhar tercümen yanlış olmasın…” dedi.

“Mevzu-i bahis mektuplar Saray’dan gelecek tabii!”

“Akıllı olmayı bırak be adam!” dedi Mübarek Veli, hançerinin kabzasını sıkarak…

Cihangir de fedaisini biraz daha sakin olmaya davet etti ve Theodoriadis eğilerek, “Merak etmeyin. Ağzım benim gibi ketum,” diye cevap verdi. Rum tüccar Marsilya’dan gelen gemiyi kabul etme zamanının geldiğini düşünüyordu.

XVIII



Rüstem Paşa'nın hazinedarı sözünde durmuştu. Üç gün sonra, karşılıklı anlaşıldığı üzere Rumca yazılan ve tanımadıkları bir Ermeni tarafından getirilen mektup Saray'dan Yavuz Selim Konağı'na ulaştı. Mübarek Veli, mektubu tercüme edecek Rum tüccarı bulup getirmesi için hemen İstanbul'a gönderilmişti. Theodoriadis, o günlerde Fransızlarla yaptığı ticaretten dolayı yoğunluktan rıhtımda koşturup duruyordu. Tüccarı, Boğaziçi'ndeki konağa götürmek için ikna etmek çok zor olmuştu. Theodoriadis Cihangir'in huzuruna geldiğinde Kasım ayının sonlarıydı.

Cihangir tercümanına okkalı bir yemek verilmesini emretti, sedire oturmaya davet etti ve hem okumasını hem de çevirmesini bekledi.

"İmlası korkunç Üslubuna gelince…" diye başladı Theodoriadis.

"Bu edebi saptamaları bırak. Mütalaa et!"

“Hım, metin aktarılırken bazen mitoloji de alt üst olmuş… Sizin merakınızı cezbeden satırlar, zannederim çocuk masalları anlatılan satırların arasına serpilmiş bir vaziyette… Anlaşıldığı kadarıyla bu mektubu yazan, mütalaa edeni şaşırtmak ve bıktırmak istiyor … He. He. He.”

Cihangir’in sabrı taşmıştı, “Sana ne!”

Fakat Theodoriadis o anın tadını çıkarıyordu. Onsuz hiçbir şey mümkün değildi… İsterse her şey suya düşebilirdi… Acele etmedi… Tekrar okudu ve nihayet tercüme etmeye tenezzül etti: “H(ephaistos) ve A(frodit) “Psi” ile çok iyi anlaşırlar. Olympos’ta tahtında oturan Zeus kıskanç karısından vazgeçemez. H. daha da zengin olur ve A’ya daha çok âşık. Lakin Psi, A, Zeus ve H, dönüşünde Agamemnon’u yok etmeye karar verdiler. Belki de onunla bir araya gelip Zeus’un yıldırımıyla onu vururlar. Sık sık dördü toplanıyor ve Psi defalarca Agamemnon’un Zeus’un tahtına zorla sahip olmaya hazır olduğunu ve devlerle ittifak kurduğunu iddia ediyor. ‘A’ ise durmadan ısrar ediyor ve ‘H’ her gün Agamemnon’un teşebbüslerine dair yeni deliller getiriyor. Lakin büyük Zeus hâlâ yıldırımıyla kahramanı vurmakta tereddüt ediyor. Herkes aslında kendisine benzediğini ve Zeus’un cesaretine hayran olduğunu bilmesine rağmen Psi ısrar ediyor. Zeus kâh evet diyor, kâh hayır. Olympos’ta neredeyse sadece bu meseleden bahsediliyor…”

“Bu kadar mı?”

“Evet, bu kadar…” diye cevap verdi Theodoriadis. “Çocuk masallarını da tercüme edeyim mi Şehzade Hazretleri?“

Theodoriadis okuma sırasında onlara katılan Mübarek Veli’nin kızgın yüz ifadesini görünce alt dudağını ısırdı...

“İşte senin altının,” dedi düşüncelere dalmış ve öfkesini gizleyen Cihangir.

“Affederseniz, Şehzade Hazretleri, ama herkesin bildiği bir malumat için biraz yüksek bir ücret olmuyor mu?” diye müdahale etti Mübarek Veli.

"Böyle düşünme, aziz dostum. Bütün bunlarda çok mühim bir ipucu mevcuttur."

Tercüman söz konusu ipucu hakkında hiçbir şey sormamak için yeterli inceliğe sahipti ve sessiz sessiz eğildikten sonra çekildi.

Evet, evet, Zeus-Süleyman Agamemnon-Mustafa'yı idam ettirmekte tereddüt etmekteymiş…

Cihangir'de tekrar bir umut ışığı doğmuştu. Keşke Napolili hadım, Süleyman'a Cihangir'in yazdığı mektubu teslim etseydi! O zaman aralarında bir görüşme olur ve babasını ikna etmeyi başarırdı.

"Mübarek Veli, muhterem pederimi gördüğüm, yalvardığım, mantıklı düşünmeye sevk ettiğim takdirde bu cinayetten vazgeçecektir!"

"Peki o zaman kim veliaht olacak?" diye itiraz etti Veli.

"Bilmem. Fakat pederim mutedil bir çözüm tercih etmek zorunda kalır ve herkes itaat eder. Hürrem, Mihrimah, Rüstem sadece boyun eğer! Ben çölde haykıranın sesi miyim? Artık hepsi de aklını fikrini kaybetti!"

Veli, Dört İncil'den birini kast eden bu alıntının ne olduğunu anlayamamış, bu sözün Ku'ran-ı Kerim'den alındığını sanmıştı. Çünkü Cihangir sureleri çok iyi biliyordu. Cihangir, annesinin çocukken kendisine bu deyimi öğrettiğini düşündüğünde hafifçe gülümsedi. Hürrem artık geçmişini çoktan unutmuş, şimdi de Hıristiyanlıkla ilgili kitapları yaktırıyordu. Ne olursa olsun bir baba oğlunu katledemez diye düşünüyordu Şehzade. Tamam, Süleyman, İbrahim Paşa'yı öldürtmüştü. Çünkü veziriazam artık çok güçlüydü ve padişah için bile tehlike arz ediyordu. Mustafa da artık sevilen ve güçlü bir şehzadeydi ama padişaha zarar vermesi mümkün değildi... Cihangir bütün bunları düşündüğü sırada Muhteşem Süleyman da halının altından ucu görünen mektubu fark etmişti:

"Muhterem, çok sevdiğim Pederim, siz ki aynı zamanda da Hükümdarım, Padişahımsınız! Peygamber Efendimiz (S.A.V), kalplerimize fazla ağır bir yük dayatmak istememiş. Fazilet yolunu takip etmek, şeriatı tatbik etmek, sadaka vermek, fisebilillah şehit düşmek, ebedi cennete girmek için kâfidir. Bazı deliler kalplerinde Allah yok diye sayıklayacaklar. Haşa. Bizden uzak dursun böyle bir küfür.

"Kutsal emanetleri sarayınızda müminler tarafından saklanan Peygamber Efendimiz öyle konuşanları yok etti. Muhterem Pederim, Şahi gibi size hayranım. Lakin onun gibi büyük bir şair olmadığıma göre, basit insanların kullandığı lisanda size duyduğum hayranlığı ifade etmem imkânsızdır. Bu vesileyle, aynı zamanda da muhterem Validem Haseki Sultan Hürrem'e hürmetlerimi tebliğ etmek lütfunda bulunursanız eğer dünyalar kadar sevinirim. Ne olursa olsun şeriat bizi kötü emellerden muhafaza etmek için mevcuttur. Evvela Cebrail Hazretleri Peygamber Efendimize hidayeti gösterdi. Siz şeriatı koruyan halifesiniz. Muhammed de (S.A.V) selefinizdir. Elbette, şeriata aykırı amellerin meydana geleceğini istemeniz mümkün değildir. O yüzden de bu dünyada, çirkinliği hariç, size hiçbir hoşnutsuzluğa neden olmayan –en azından öyle umarım– oğlunuz olarak, sizden insanın içine Şeytan-ı racimin üflediği kötü imalara inanmamanızı rica ediyorum. Kötü tavsiyelerde bulunanlar çok olabilir. Tutkuları onları sürükler. Muhterem Pederim, iyice düşünün, lütfen. Affetmek lüzumu varsa da, affedin. Arş-ı alada tomarına iyi amellerimizi yazan melek sizden hoşnut olacaktır. Nihayet, bendeniz yüce şahsiyetinizle buyurduğunuz yerde mülakat etmeye hazırdır, rica eder.

Pederini seven, kulu olan Şehzade Cihangir Malûl"

Şehzade Mustafa'dan bahsetmeyen bu mektup böyle son buluyordu. Süleyman aslında Cihangir'in bütün oğullarının en akıllısı olduğunu düşünüyordu. Üstelik sakat şehzade mektubuyla Padişaha bir yük oluşturan bir meseleye değinmişti. Evet, en akıllısı lakin en çirkini… Vardıkları noktada bu da o kadar önemli değildi artık. Cihangir'in bir sorusu vardı: İslam'ın iyiliği için bir hükümdar kendi oğlunu infaz ettirmek hakkına sahip miydi?

Gitgide, gün be gün, Mustafa aleyhine olan deliller birikip artıyordu. Avını bırakmayan Rüstem, yaktığı ateşi devamlı körükleyerek, yeniçerilerin sözlerini, Mustafa için duydukları hayranlığı, Süleyman'ı Demotika'ya sürgün göndermek isteklerini de aktarıyordu. Bu da ölüme göndermekle eş anlam taşıyordu. O zaman Süleyman'ın aklına dedesi II. Beyazıt'ın (yine de iştirak etmediği) kendi kardeşlerinin katlettiği geliyordu. Ama Süleyman şeriatı ihlal edebilir miydi? Başka bir deyişle, katletmek veya katledilmek? Hangisini tercih etmeliydi?

Rüstem Paşa'nın hadımı haklıydı: Her şey hâlâ mümkündü. Süleyman hâlâ tereddüt ediyordu. Eli de askıda kalmıştı. Ama ne zamana kadar?

Her şeye rağmen Süleyman, iyi bir hükümdar olmak için fazla hassas bulduğu Cihangir'in fikirlerine yine de önem veriyordu. Kimbilir, belki de kambur şehzade ile yapılacak olan mülakattan bir şeyler çıkabilirdi.

Süleyman Cihangir'e bir gün sonra gelmesi için bir davetiye gönderdi.

XIX



Padişah ile oğlu Şehzade Cihangir, Barbaros Hayrettin Paşa Türbesi önünde bir müddet dua ettikten sonra bahçelerle çevrilmiş abidenin etrafında birkaç adım attılar. Boğaz sahilleri uzakta değildi, oraya doğru yöneldiler. Kaptan-ı Derya'nın vefatında on altı yaşındaki Cihangir, lakabı "Kızıl Sakal" olan bu korkulacak denizciyi çok iyi hatırlıyordu. Ona kızıl sakal dense de sakalı bembeyazdı… 'Kâfirler bana "Barbaroşo" derler, diye tekrarlardı büyük adam.

Birden Cihangir'in aklına, çocuklarını korkutmak isteyen annelerin, "Barbaroşo gelir, seni yer" demesi gelmişti. Bu, Hayrettin Paşa'yı çok güldürürdü. Büyük denizciye duyduğu hayranlığa rağmen, Cihangir de zaman zaman ondan ürkmekten kendini alıkoyamazdı.

Sultan Süleyman, "Bize Sultan Cezayir'i fethetti, seksen yaşına kadar Akdeniz'i dolaştı, İslam'ın şanı için daima muzaffer oldu. Nurda yatsın!" dedi.

"Âmin!" dedi Cihangir. Babasının bu övgüsünü birçok kez duymuştu.

Cihangir'i şu anda ilgilendiren tek şey, beş yıl önce vefat eden rahmetli Barbaros'un şanı ve şöhreti değil, hâlâ yaşamakta ve kellesi tehlikede olan ağabeyi Mustafa'nın kaderiydi. Süleyman'ı ikna etmeye kadir kelimeleri mutlaka bulmalıydı. Ama onunla şu anda burada olması kendisinden bir zaferi saklamıyor muydu?

Hava soğuktu. Boğaziçi'ni sis kaplamıştı ve iki adamın ağzından soğuktan dumanlar çıkıyordu.

"Muhterem Validem Hürrem Sultan, burada sizinle bulunduğumu biliyor mu?" diye sordu Cihangir.

"Ey oğlum, ondan bir şey saklayabilir miyim? Bir Padişah, herhangi bir insan gibi değildir. Onu takip ederler, onun etrafına toplanırlar, onu muhafaza ederler. Ağzından çıkan en küçük kelimesi bile inanılmaz neticelere yol açabilir. Hareket ettiğinde er ya da geç nerede olduğunu bilirler!"

Bu mevzu hakkında Padişah daha çok söz sarf edecekken, Cihangir zaman kaybetmekte olduğunu anladı ve o hassas zemine babasını sürüklememeye karar verdi. Nitekim zaman geçiyor ve Mustafa'nın adı henüz telaffuz edilmiyordu.

Cihangir tam konuya girmeye hazırken, Süleyman onu durdurdu ve "Müsterih ol. Aslında bu sabah seni görmeye o kadar da hevesli değildim…" dedi.

"Neden babacığım? İzah edebilir misiniz, lütfen?"

"Evet, Cihangir. Bu gece bir rüya gördüm ben. Bana İran yolunu kesen, sanki topraktan çıkmış gibi ansızın yürüyüşümü durduran Mustafa'yı gördüm! Ağabeyinin ağzından şu sözler dökülüyordu: "Muhterem Pederim, devriniz geçti artık ve ben Mustafa, oğullarınızın en büyüğü, sizi azlediyorum! Herkes artık bana, 1. Mustafa'nın namına yemin edecek!"

İşler oldukça kötüye gidiyordu… Cihangir hafifçe öksürdü ve imkânsızı mümkün kılmaya çalıştı.

"Muhterem babacığım, bu sadece bir rüya. Alınmamanız şartıyla, buyurursanız eğer, size bir fıkra anlatabilir miyim?"

Oğlunun nüktedan yanı, fıkraları ve kelime oyunları meşhurdu. Padişah izin vererek pür dikkat onu dinlemeye başladı. O anda Cihangir fıkrasını anlatmaya başladı.

"Bir gün bir adamı huzuruna çağırtan Timur Lenk, 'Hey, sen neden bana hakaret ediyorsun?' demiş. Adam şaşmış: 'Aman, Sultanım' demiş 'böyle bir şey asla yapmadım ben...'

"Timur Lenk: 'Üstelik de yalan söylüyor' demiş. 'Nitekim de bana hakaret ettiğini rüyamda gördüm… Onu götürüp katledin!'

"Bu hadiseyi öğrenen Nasrettin Hoca bütün eşyalarını toplayıp firar etmek için yola koyulmuş. Peşine düşen köylüler: 'Aman Hoca, hayatımızı zorla müdafaa ediyorduk, eğer sen de gidersen, halimiz ne olur?' demiş. Yoluna devam eden Hoca şöyle cevap vermiş: 'Vallahi, ben her şeyi yapabilirim ama bir adamın rüyasına girmek veya girmemek bana göre değil!'"

Padişah kahkahalarla gülmeye başlamıştı. Cihangir tam isabet ettirmişti. Cihangir'den başka biri bu fıkrayı anlatsaydı eğer, sonu kötü olabilirdi. Ama Sultanların Sultanı oğlunun yüce şahsına vermek istediği "dersi" anlamıştı.

Onun içindir ki Yeryüzündeki Allah'ın Gölgesi oğluna söyle cevap verdi: "Evet, bazen rüyalar bizi aldatıyor. Farkındayım. Lakin bilindiği gibi, kâbusların tabirine inanmak halkımızın zayıflığıdır."

Cihangir daha ileriye giderek, "Mustafa'yı rüyanızda görmeniz o kadar fevkalade bir şey değil muhterem Pederim. Zira bazıları her gün etrafınızda ondan bahsediyor…" dedi.

"Bazıları" tabii Hürrem, Mihrimah, Rüstem vesaire idi. Yine de Cihangir adlarını vermekten özellikle kaçındı.

Kısa bir sessizlikten sonra Âlempenah Cihangir'e, "Bir gün bir söz şöylemiştim evladım, hatırlıyor musun? Müsaade edersen söyleyeyim: Herhangi bir şahısın elinde, Padişahından daha çok kuvvet olmaması lazım…"

Bunu duyan Cihangir irkildi ve lafa daldı, "Mustafa'nın böyle bir maksadı olsaydı, bugün burada olurdu. Değil mi? Neden duruyor? Cani ise ne bekliyor? Size sık sık mektup yazmaz mı?"

"Evet."

"O oğlunuz, siz de babası değil misiniz?"

"Hakikaten öyle."

"O zaman Mustafa'yı iyi tanıdığım için şunu söyleyebilirim: Mustafa sizi sever. Mustafa size hayrandır. Onun izinizden yürümesine mani olmak mı istiyorsunuz? O zaman bütün gâvurlara, bütün Şiilere gün doğar! Mustafa'nın başına bir şey gelirse, Memalik-i Osmaniye bundan daha zayıf çıkar. Melun kâfir Şarlken nihayet rahat nefes alır. Neredeyse Selim gibi düşünmeye hazırım: Kıbrıs alınmalı! Mustafa'nın yardımıyla Kıbrıs'ı alın!"

"Lakin Şii ezilmeliydi... Mustafa bunu yaptı mı?" diye sakin bir sesle itiraz etti Süleyman.

"Serasker Rüstem ne yaptı?"

Gerekçe ciddiydi. Nitekim Rüstem de Mustafa'dan daha başarılı olamamıştı.

"Nihayetinde, müdafaa ettiğiniz şeriat var muhterem Pederim. Mustafa'yı affedin diye ayaklarınıza mı kapanayım?" Padişah, "Benim onu infaz edeceğimi kim demiş?" diye haykırdı öfkeyle. Fakat Cihangir'e engel olamadı. Şehzade eğilerek, yere kapanarak, onun ayağını yakaladı.

"Siz sevdiğim pederimsiniz, siz padişahsınız. Hayatlarımız, herkesin hayatı elinizdedir. En azından gözünüzün önünde kendini aklamasına müsaade edin! Merhamet, Mustafa'ya merhamet edin, muhterem Pederim!"

Böyle bir sevgi Süleyman'ı çok derinden etkiliyordu aslında. Bacağına sarılan Cihangir'i ayağa kaldırdığında, "Şeriat! Şeriatı unutmayın!" haykırarak devam etti sakat şehzade.

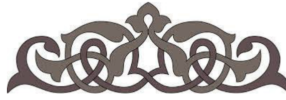
Evet, evet. Padişah bu ayrıntıyı ihmal etmiş: Bir de şeriat vardı… Mutlak istibdadı ve merhameti arasında bölünen Süleyman için karar vermek hayli zordu.

“Hayır, Cihangir, unutmam… Merak etme… Ağabeyin şeriat tarafından korunmalı. O zaman korkmamalı…” –Hakikaten mi? Korkmamalı mı?– diye içinden tekrarladı Hükümdar.

Babasının yanında teselli bulan Cihangir, içi rahatlayarak geri döndü.

“Korkmamalı mı?” diye düşünmeye devam etti Süleyman.

XX



Brüksel'de çok çetin geçen bir kışın ortasında, Süleyman'ın her zaman "İspanya Kralı" diye hitap ettiği İmparator Şarlken yenilgilerini ve aşağılanmalarını hazmetmeye çalışıyordu. Çok güç bir seferin sonunda askerleri, II. Henri'nin saflarına geçen Metz kenti önünde başarısızlığa uğramışlardı. Dehşete kapılan İmparator, sakinlerin kararlılığını görerek neredeyse utanç verici bir şekilde bir an önce kaçmak durumunda kalmıştı.

Şarlken büyük ahşap bir koltuğa otururken, zayıf ve beyaz eliyle dalgın dalgın masanın üstündeki saat ve fırçayla oynuyordu. Çenesi çok çıkık olduğu için herkes, Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun hükümdarını hemen tanıyabiliyordu. Büyük bir ihtimalle soğuk yüzünden çatlayan alt dudağı kanamış ve şişmişti. Yaranın üzerine pansuman yapılmıştı. Şu anda durmadan aklına, Nancy şehri önünde donmuş bir gölde ölmüş ve yarı yarıya kurtlar tarafından yenmiş ceddi Cesur Charles'ın cesedinin görüntüsü geliyordu. İmparator bu

dehşet verici sahneyi görmemişti, ancak kendini 1477 kışında yaşanan bu feci savaşın içindeymiş gibi hayal ediyordu. Atası gibi bir sonunun olabileceğini düşünüp ürküyordu.

Türklere karşı planladığı büyük Haçlı Seferi'ne I. François ve oğlu Henri de iştirak etseydi, bugün bu durumda olmazlardı. Konstantinopolis'e, Aya Sofya'ya girip Hıristiyan ibadetine, (Aslında hangisine? Katolik ibadetine mi? Ortodoks ibadetine mi?) büyük kilisenin iadesini yapardı. Fakat projeleri daima engellenmişti. Hilesiz bir mücadelede yenilmiş olmasına rağmen I. François Hıristiyan İnancının gaddar düşmanıyla, diğer bir deyişle Grand Seigneur ile ittifak kurmayı tercih edip, kendisine yani Şarlken'e karşı çıkmak için elinden geleni yapmıştı.

Şarlken, Provence eyaletinden geçerek iki kez Fransa'yı istila etmeye çalışmış, ikisinde de başaramamıştı! Provence sakinleri İmparatoru istememişti. Hafızalarında sadece Arles Kralı gibi kalacaktı. Tabii ki Şarlken, "pabuçlarını giyme fırsatını bırakmadan" Barbaros'u Tunus'tan kovduğu için gururlanıyor ama gururunu da biraz abartıyordu. Çünkü Tunus'ta uzun süre kalmaları imkânsızdı.

Arap hanedanları arasındaki mücadeleler çok çetrefilliydi ve 1553 senesi için Şarlken ciddi ciddi çekilmeyi ve şehri tahrip ettirmeyi düşünüyordu. Üstelik Turgut Reis, Barbaros Hayrettin Paşa'ya layık bir halefti ve Akdeniz sahillerini tir tir titretiyordu. Korsika Adası Fransızların tehdidi altındaydı. Cenevizler oradan kovulmak üzereydi. Bu işte şüphesiz Türkler seve seve Henri'nin kullarına yardım edeceklerdi!

Şarlken birkaç yıl önce François ve Henri hakkında, "Babası Türk'ü saçından yakalayarak Hıristiyanlığa sokmuştu, oğluysa saçından, ellerinden, ayaklarından sokacaktır!" demişti. Nitekim de Henri, Madrid zindanlarını tattığı için[12] Şarlken'den nefret ediyordu. İmparator düşünüp taşınıyor ve

12 II. Henri Pavia Savaşı'nda (1525) esir düşmüştü.

cümlesini çok doğru buluyordu. Her zaman olduğu gibi böyle durumlarda yani işler yolunda gitmeyince, ihanete uğradığını, çevresinin hainler, beceriksizlerle dolu olduğunu sanıyordu… İmparatorluğunda Fransızca, Felemenkçe, İspanyolca, Almanca, İtalyanca konuşulduğuna göre Şarlken bütün bu dilleri biliyor ama emirleri bu dillerin hiçbirinde yerine getirilmiyordu. Onu, İspanyollar Felemenk, Fransızlar İspanyol, Felemenkler Alman olmakla itham edip, İtalyanlarsa bütün bunların karşılıklı olmasıyla suçluyordu!

Luther'in neden olduğu zorlukları düşünmemesi daha iyiydi… Almanya'da da Reform konusunda tebaaları aralarında kavga etmişti. Yine de Charles her çareye başvurmuştu: Yumuşaklık, sertlik, tehdit, arabuluculuk… Barışma yoluyla Katolik ve Protestan prenslerini bir araya getirmeye çalışmıştı. Hepsi boşunaydı! Yaptıklarıyla sadece herkesi kızdırmıştı.

Papa III. Paul, Charles'ın Hıristiyanlığın iyiliği için böyle davrandığını anlamamıştı. Şarlken'e göre Papa, Papa olarak kalmalıydı çünkü hem manevi hem de maddi bakımdan hükümdar olan oydu. Papalar, Aziz Petrus'un pabuçlarını giydiği andan itibaren kutsal birer kişi olurlar. Ne kadar güçlü olursa olsun hiçbir İmparatora bağlı olmak istemez ve kendi alanında yani din hakkında her türlü ders almayı reddederdi. Gerekirse Kutsallık adına Türklerle Şarlken'e karşı ittifak kurabilirlerdi! Ancak onu rahatlatan bir olay vardı. İki yıl önce yeni bir Papa seçilmişti. Adı III. Julius ve en azından göründüğü kadarıyla, Charles'ı destekliyordu… Henri'ye bütün bunlar vız gelirdi. Bu utanmaz köpek şimdi Metz, Tul ve Verdun'u elinden almak istiyordu.

Bu üç piskoposluğu safına çekebilmişti. Gizliden gizliye de Protestan prenslerini İmparatorlarına, Efendilerine karşı isyana teşvik ediyordu.

Birkaç gün sonra Şarlken elli üç yaşına girecekti ama elli sekiz yaşında olan Süleyman'dan daha yaşlı gösteriyordu. Şarlken

Süleyman'ı hiç görmediği için bunu bilemezdi. Beyaz ata binerek Konstantinopolis'e de asla giremez, Tanrı'ya şükretmek için Aya Sofya Kilisesi'nde diz çökemezdi. Beş yıl önce bir hayvan gibi geberen "kardeşi" François bütün bunlara mani olmuştu. İhanete uğramış, hor görülmüştü, İmparator neredeyse esir düşecekken Konstantinopolis yolunu ona kapatmışlardı! Hem de hepsi! Papa'yı da bunlara katmak mümkündü!

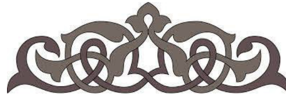
Gut dâhil her tür hastalığa maruz kalan Şarlken durmadan aynı kelimeyi tekrarlıyordu:

"Metz! Metz! Metz!"

Yeni bir haber hoşuna gidebilirdi, mesela; Süleyman oğlu Mustafa tarafından İran'a karşı yürütülen sefer hedefine ulaşamadı. Prens de babasına karşı isyan etmiş… Bunlarda gerçek payı da yok değildi, en azından Konstantinopolis'ten gelen haberler bu yöndeydi. Ne de olsa Şarlken'in orada çok sayıda casusu vardı. Lakin teyit edilmesi zor olan başka bir haber daha vardı. Süleyman'ın en genç oğlu (Adının da telaffuzu zor: Tsi-Di- Ci… her neyse…) Hıristiyan olmuş!

Kendi kendine söylendi, "Bırak Allah aşkına… Söylenti, palavra…"

XXI



"Yapamam! Yapamam!" diye haykırdı Süleyman. Hürrem'in öfkeden rengi solmuş, Mihrimah ise kayıtsız görünmeye çalışıyordu. Rüstem başını öne eğmiş sessizce odanın bir köşesinde duruyordu. Her zamanki gibi odadaki mangal burayı ısıtmaya yeterli değildi. Şubat sonuydu ve her şey "sil baştan" denecek kadar çetrefilli bir hale dönüşmüştü.

"Bütün bunlar şu aptal Cihangir yüzünden oldu!" diye düşünüyordu Veziriazam. "Bertaraf etmeye çalıştığımız kuruntu tohumunu Süleyman'a ekti ve bu gidişle tohum zehirli bitki olup bizi boğacak!"

Vaziyet ciddiydi. Süleyman bahara ya da yaza İranlılara karşı yürütülecek olan yeni bir sefer hazırlıyordu. Bütün tersaneler, bütün dökümhaneler, gece gündüz çalışırken, İstanbul camilerinde, her Cuma imamlar melun Şiilere karşı müminleri kışkırtıyorlardı ve her Cuma Halife ve Zıllüllah fil arzın olan Padişah Aya Sofya'da kılınan namaza iştirak ediyordu. Süleyman harekâtı durdurmuştu, elbette her gelen mektup Mustafa için sanki bir tenkitti, ama Anadolu'da Padişah oğluna kavuş-

tuğunda aralarında bir barışma ihtimali yok muydu?

Hürrem, "Bütün bu çabalar boşuna!" diye öfkeli öfkeli düşünüyordu. "Kancık Mahidevran'ın oğlu iktidarın yolunu bize böyle her zaman kapatacak mı?"

Kambur Cihangir, topal Cihangir Süleyman'ı geri adım atmaya zorlamıştı! Bu vesileyle Hürrem kendi oğlunun "ihanetine" uğramıştı. Üstelik de onu kendi safına çekmek imkânsızdı. Aslında kendi davası olan bu davaya Cihangir'i kazandırmak için artık çok geçti.

Mihrimah mı? Mihrimah da bir şey yapamazdı. Mihrimah kendisinin ne kadar güzel, Cihangir'in ise ne kadar "çirkin" olduğunu kardeşine fazlasıyla hissettirmişti.

Rüstem mi? Onu düşünmemesi daha iyiydi. Cihangir ile zıttı. Gün-Cihangir, Gece-Rüstem'den mütemadiyen kaçıyordu. Veziriazamın bütün sahte iltifatları boşuna dökülüyordu.

Beyazıt mı? Daha evvel başarısız bir ziyareti olmuştu. Şahi'nin tepkilerini öngörmek gün be gün daha zor oluyordu.

Arenada bir tek Selim kalıyordu. Fakat o sırada O da Nurbanu ve çocuklarıyla Manisa'daydı. Üstelik de Selim tam bir muammaydı. Şaraba ve aşk zevklerine meylinden başka, hakkında çok az şey biliniyordu. Ona ne iltifat ne de tenkit sözleri yakışıyordu. Siyasi konularda bilgisizliği hemen anlaşılıyordu. Kardeşleri gibi Hürrem'e karşı saygı duyuyordu ama dedikoducular Selim ile Beyazıt'ı yetiştirenin Hürrem değil de, cariyeleri Nurbahar Hatun'un olduğunu iddia ediyorlardı. Hürrem ise kendini o zamanlar daha mühim bir dava olan dünyanın fethine ve İslam'ın ilerlemesine adamıştı… Sonuç olarak kaba Selim ve ince Cihangir arasında müştereklik var mıydı? Hürrem hayatında ilk defa pişmanlık duyuyordu, keşke Cihangir'in zekâsına güvensip onu saflarına çekebilseydi. İtimadını, sevgisini neden kazanamamıştı acaba? Fakat bütün bu pişmanlıklar işlerini kolaylaştırmıyordu. Yine de mutlaka bir çözüm vardı ve Rohatyn kasabasından gelen papazın kızı

bir sonuca varabileceklerini biliyordu. Öyle ki Cihangir kendi kozlarıyla kendini mat edebilirdi. Nitekim de Hürrem kambur şehzade ile aralarında geçen bir sohbeti hatırlıyordu.

Şehzade Hıristiyanlığa nazaran İslam'ın nasıl ilerlediğini şöyle açıklamıştı: Tabii ki ilk sebep, Peygamberin vaazının hakikatiydi. Lakin başka sebepleri de vardı. Hem göçmen, hem de savaşçı bir halka tatbik edilen bir muştunun sadeliği, fisebilillah şehit düşenlere ebedi bir cennetin vaat edilmesi ve Muhammed'in Halifesi tarafından desteklenen kutsal yasa şeriatın mevcudiyetiydi. Eee, bu şeriat Ali'nin kılıcı Zülfikar'a benzemez miydi? Ucu iki farklı yöne gitmiyor muydu? Mademki Cihangir şeriattan dem vuruyordu, istediğini vermeleri lazımdı!

Hürrem'in aklından bu düşünceler geçerken, Rüstem tepkisiz kalıyordu. Sahte kanıt, sahte kâğıt oluşturmak için elinden geleni yapmış, Süleyman'ı doldurmaya çalışmış ama sadece belirsizlik yaratmıştı anlaşılan ve bütün bunlar, Padişah Efendisi mevzu hakkında etraflı açıklama istediği vakit, kendisine karşı silah olarak dönebilirdi. Kellesi hassas bir vaziyetteydi, şimdiye kadar ipe hiç bu kadar çok yaklaşmamıştı. Yeni "makbul"un yeni "maktul" olması pek hoşuna gitmiyordu.

Mekr Rüstem'i kurtarabilecek tek husus –belki de yetmezdi– Padişah'ın çok sevdiği kızı Mihrimah'ın kocası olmasıydı. Mihrimah'a gelince beyninin içinde binbir düşünce dolanıyordu ve güzel Sultan, her zaman hor gördüğü sakat kardeşine çok öfkelenmişti. Cihangir, Rüstem ile Mihrimah'ın iktidarını ve kuvvetini tehlikeye sokmaktaydı. Mihrimah'a herhangi bir sarayın köşesinde yaşlı kadınlarla hayatını sonlandırma fikri pek cazip gelmiyordu ve eğer Mustafa babasının tahtına oturursa, bu kader onun için kaçınılmazdı.

Herkese ağır gelen bir sessizlikten sonra Hürrem Süleyman'a dönerek, "Efendim, Hükümdarım. Kuruntularınızı gayet iyi anlıyorum. Şeriata karşı gelmeniz mümkün değil. Şunu iyice bilin ki böyle bir tereddüde düşmeniz tabiatın kuralları-

na ters gelmiyor," dedi. Sonra da Hürrem Sultan'ın sesi gitgide daha yumuşak, daha çekici oldu ve devam etti, "Bir cani bile olsa, eğer kendi oğlu iktidarına bir tehdit oluşturuyorsa, onu katlederken bile tereddüt etmez mi? Onun içindir ki bu mevzuda bizi aydınlatmak isteyen sevgili oğlumuz Cihangir'e ilham veren Allahü Teâla'ya şükrediyorum." "Hem iyiye hem de kötüye gün doğduran Allah'a şükrediyorum" diye ilave etmek istemişti, lakin bu sözlerin İncil'de mi ya da Kur'an-ı Kerim'de mi mevcut olduklarını pekiyi hatırlamadığı için bu ilaveden vazgeçti. Onun yerine, "Ey Sultanım, tereddütlerinizi gayet iyi anlıyorum! Şüphe yoktur ki daima rahman ve rahim olan Allah, bugün biz rezil kullarına yardımcı olmak istemiştir!" dedi.

Süleyman, tedirginlikle karısının uzun nutkunu dinliyordu: Keşke vicdanının yükünü hafifletmeyi başarabilseydi! Sanki İmparatorluğunun bütün tasaları onun omuzlarına yüklenmişti. Bazı yeniçerilerin dediği gibi artık kocamış mıydı?

'Hürrem, beni kurtar!' diye düşündü Padişah.

"O zaman," diye devam etti Hürrem, "oğlunuz Şehzade Cihangir tamamen haklıdır. Şeriattan medet umarak tatbik edelim!"

Mihrimah ile Rüstem birdenbire şaşıp irkildi. Hürrem Sultan aklını mı kaybetmişti acaba?

Nitekim de Veziriazam ile Sultan şeriatın, ne olursa olsun, oğlunun katlini tavsiye edeceğini sanmıyorlardı.

"Peki," diye cevapladı Süleyman. "Ama hangi usulden hareket etmemiz lazım?"

"Kanunu yorumlamak mevzusunda çok ehil, çok mahir bir Şeyhülislamınız vardır. Tahkimine başvurun ki aklınız ile vicdanınız rahatlansın!"

Evet! Bu doğruydu, Şeyhülislam Ebüsuud, Padişah'a yardım etmek ve çetrefilli meseleleri çözmek için mevcuttu. Hürrem yeniden duruma hâkim olmuş ve Süleyman onun itaatkâr oyuncağı oluvermişti.

Rüstem bir hadıma yönelerek, “Bir kâtip! Bir rahle! Çabuk!” diye haykırdı.

Birkaç dakika sonra Rüstem, Mihrimah, Hürrem ve Süleyman sorulacak sorunun şekline odaklanmıştı. O anda şehzade Mustafa’nın kaderi söz konusuydu elbette ve Rüstem yavaş yavaş yeniden gülümsemeye başlamıştı: İp kellesinden uzaklaşıyordu…

XXII



Gün batmak üzereydi.

Şehzade Cihangir'in verdiği bir kürke sarınan Mübarek Veli, İnözü Vadisi'nin yakınından geçen karlı yoldan atını çeke çeke sürüyordu. At yorgundu ve atlısıyla Bolu'dan uzanan sıra dağları yarmışlardı. Şimdi yalın, çıplak, yüksek, baş döndürücü iki falez arasından yürüyorlardı. Veli'nin sağındaki vadi çok verimli araziydi ama o mevsimde karla kaplıydı. Sanki kılıcıyla bir cin, bu İnözü Vadisi'ni ortadan ikiye ayırıvermişti. Şehzadenin fedaisi her iki tarafta eski zamanlarda insanların oturduğu mağaraları görebiliyordu.

Onlar kimdi? Hiç kimse bilmiyordu artık. Herkes unutmuştu. Dağlarda ise aç kurtlar hazin hazin uluyorlardı. Yine de Mübarek Veli'nin kalbi neşeliydi. Çünkü doğduğu kasabaya yaklaşıyordu. Oraya Beypazarı ya da başka bir deyişle "Beylerin Pazarı" derlerdi. Bazı kişilere göre aslında bu ad Bizanslılardan kasabayı almış olan Bey Hezeri'den geliyormuş. Kasabanın pazarı çok önemliydi ve asırlar geçince "Beypazarı" diye

anılmaya başlanmıştı. Yarım fersahlık bir mesafede vadinin çıkışında birkaç ışık titremekteydi. Sipahi yavaş yavaş ilerliyordu. Az sonra kendi konağında olacaktı. Annesi, erkek kardeşleri, kız kardeşleri ve yeğenleriyle tekrar bir araya gelecekti.

Boğazkesen kubbeli kümbetinin önünden geçerken, donarcasına üşümüş bir nöbetçi ona, “Varda!” diye haykırdı.

Nöbetçi ile öteki asker bir ateş yakmıştı. Mübarek Veli adını söyleyip kendini tanıttıktan sonra gururla Şehzade Cihangir’in habercisi olduğunu da ilave etti. İki asker geçmesine izin verdi ve “Hoş geldiniz, Sultanım,” dedi.

Bir köprüden daha geçmesi gerekiyordu ondan sonra gelmiş sayılırdı. Şimdi, sıvalı, ahşap büyük konağın önündeydi. Muşarabiyenin arkasından bir ışık parlıyordu. Gülümsedi. Ansızın genç bir ses içeriden dışarıya taştı. “Müjde! Müjde! Veli Amca geldi!”

Gelişini neşeli neşeli haber veren, erkek kardeşlerinden dünyaya gelmiş sayısını bile bilmediği yeğenlerinden biriydi. Her taraftan “Hoş geldin, Mübarek” çığlıkları yükseldikçe, onları tek tek “Hoş bulduk, hoş bulduk” diye selamlıyordu Mübarek Veli.

Konağın sakinlerini kucakladı. Kalabalığın elinden kurtulup merdivene çıkan Şehzadenin fedaisi, nihayet annesinin elini öpebildi. Annesi de onu göğsüne bastırdı. “Kuzum, canım, koçum!” diye durmadan tekrarlıyordu. “Nihayet ziyaretimize geldin! Allah’a şükürler olsun! Hem sevinçten gülüyor, hem de üzüntüden ağlıyorum! Keşke rahmetli baban bizimle olsaydı! Nasılsın? Oy, oy yine zayıflamışsın. Açsındır sen. Her zaman söyledim: İstanbul’daki hayat sana yaramaz! Gel, artık buraya gel. Bu mevsimde yollarda üşümüşsündür de. Dile kolay! Aman Yarabbi! Minder getirin, minder. Sıcak içecek, çorba, yemek getirin. Şöyle yerleş kuzum. Anlat! Anlat bakalım!”

Mangal etrafında toplanan amcalar, kardeşler, yeğenler yolcunun hikâyesini dinlemeye başlamıştı. Aç biilaç olan adam bazlama yiyip ara sıra da çorbasından içiyordu. Biraz

arka planda duran Mübarek Veli'nin kız kardeşleri de oradaydı. Kız kardeşlerinin bir kısmı da kocaları ve çocuklarıyla Beypazarı'nda başka evlerde oturuyorlardı. Demek oluyordu ki o anda Mübarek Veli sadece ailesinin bir kısmını görüyordu. Akrabalarından, komşularından, dostlarından, az çok bildiği tanıdıklarından haber aldıktan sonra Mübarek Veli ilk önce İstanbul'dan Beypazarı'na kadar süren seyahatinin nasıl geçtiğini, o mevsimde donmuş olan Anadolu'nun sert topraklarını nasıl aştığını anlatmaya koyuldu. Yolculuğunu, yolda rastladığı insanları, misafirperverliklerini anlattı. Bütün bunlara ya eğlendirici ya da ilginç bazı küçük hikâyeler serpiştirdi.

Ya İstanbul? Evet, pay-ı tahttan haberler neydi? Onlar için İstanbul, dünyanın öbür ucunda bulunan, anlaşılmaz, gizemli bir evrendi. Mübarek Veli, defalarca bıkmadan usanmadan Aya Sofya'nın olağanüstü, baş döndüren yüksekliğini, cihanın dört köşesinden gelen mallarla donatılmış olan pazarlarının zenginliğini, insan lisanıyla tarif edilmesi imkânsız olan camilerinin güzelliğini, Padişah'ın tertip ettiği düğünlerin ihtişamını, sipahilerin ve yeniçerilerin kusursuz düzenini anlatmıştı.

Bu sefer, "Biraz bekleyin de görün, Süleymaniye bittiğinde o kadar yüksek olacak ki güvercinler bile kubbesine uçup yerleşemeyecek!" diye eklemişti.

Gözleri fal taşı gibi açılan yeğenlerinden biri, "Aya Sofya'dan da mı büyük olacak?"

Bu hususta hiçbir şey bilmeyen amcası, "Çok daha büyük, çoook!" dedi.

Veli'nin kardeşlerinden biri, "Vay! Vay! Etrafımızda bulunan köylere nazaran Beypazarı nasıl pay-ı taht gibi gözüküyorsa, İstanbul muhteşem bir yer olmalı şüphesiz!" dedi.

Mübarek Veli, "İstanbul'un içine bin bir Beypazarı sığabilir," dedi yarattığı etkiden memnun kalarak. Ya Saray? Saray'dan ne haber? Padişah hâlâ yaşıyor muydu? Ruhsar-ı Al[13]

13 Desisenin yüzü aynı zamanda da "Kırmızı yüz" anlamına gelir.

lakabı verilen Rus karısı sihirli ilaçlarıyla hâlâ Hükümdar'ın aklını zehirlemekte miydi?

Veli, en azından Sultan Süleyman'ın hâlâ yaşadığını teyit edebiliyordu. Çünkü bizzat Der-i Saadet'in caddelerinden resim geçit esnasında şanlı ordusu takip ederken at sürdüğünü görmüştü. Vücudunda kötü bir ruhun oturduğu Hürrem'e gelince (kendisi de bu cadının bir yırtıcı kuş haline dönüşüp haremin üzerinden menfur menfur süzüldüğüne şahit olmuştu), her merasime iştirak ediyor ve divan esnasında bile kadife perdeyle örtülmüş bir yerden görünmeden her şeyi izliyordu.

Gerçek yüzünü, yani neye benzediğini anlatmak zordu tabii çünkü sadece sarayın hadımları, ailesinin fertleri ve birkaç imtiyazlı insan onun yakından görebilme lütfuna sahipti.

Mihrimah için de aynı şey geçerliydi. Beypazarı ağzında "çok çirkin" anlamına gelen "nekbet" lakaplı Rüstem'e gelince, Veli böyle bir adama Allah'ın bütün cezalarının fazla yumuşak kalacağını ve cadı Hürrem'e layık damat olduğunu düşünüyordu.

Al-i Osman'ın şanı şöhreti olan Oğlu Şehzade Mustafa'ya karşı Sultan Süleyman'ın kötü niyetli olduğunu iddia eden söylentileri teyit eden Mübarek Veli, ailesinin fertlerine veliahttın hayatının tehlikede olduğunu açık açık söyledi. Beyazıt'tan ve pek parlak olmayan kardeşi Mest Selim'den bahsetmeye tenezzül bile etmeyen Mübarek Veli, çok iyi kalpli olan efendisi Şehzade Cihangir'in iyi huyunu, yüksek ahlakını ve sayısız faziletlerini tek tek anlattı. Özetlemek gerekirse, Süleyman'ın bütün oğullarından en iyisi olan Cihangir, ölümünü öngören bir güruh entrikacıya karşı tek başına Veliaht Mustafa'yı müdafaa ediyordu. Veli böylece sabaha kadar konuşabilirdi. Fedai özellikle, Şehzade Cihangir'in ailesinin fertlerini de unutmadığını ve gönderdiği hediyeler arasında bol miktarda altın olduğunu belirtmeden edemedi. Tüm bu konuşmadan sonra yorgunluktan bitap düşen Mübarek Veli çekilmek için annesinden izin rica etti ve kendisine ayırtılmış odadaki mindere çöktü. Uzun, sakin, rüyasız bir uykuya daldı.

XXIII



Ertesi sabah erken kalkan Mübarek Veli, ailesiyle beraber kahvaltı etti. Ondan sonra tımarını dolaşmaya başladı.

"Toprak! Toprak!" diye mırıldandı Veli.

Toprağı karla kaplıydı. Kardeşleriyle kalın bir kara battı. Ağaçların ve pekmez üretimi için diktiği asmaların durumuna baktı. O mevsimde her şey uyumaktaydı. Ama Veli şunu çok iyi biliyordu ki bir gün, evet bir gün buraya temelli dönüp inşallah bu güzel Anadolu toprağını işleyecek ve burada her türlü sebze ile meyve yetiştirecekti.

Sınıfına bakıldığında Mübarek Veli bir sipahiydi. Şehzade Cihangir'in yanında yaşadığı için de imtiyazlı bir yere sahipti. Aynı gün, esas olarak bağlı olduğu at kethüdasının ziyaretine gidecek ama kadıyı bertaraf edecekti. Bu nezaket ziyareti elzemdi çünkü gıdaya ve yeni ata ihtiyacı vardı. Zaten bulunduğu mevki, Şehzade Cihangir'in habercisi olması, muhtemel zorlukları aşmasına yeterdi. Veli en azından böyle düşünüyordu. Üstelik de kendi memleketinde yabancı değildi.

Mushaf gibi itina ile çarşafa sarılmış ve kendisine emanet edilmiş olan iki mektubu göğsünde saklıyordu: Bunlar, efendisi Şehzade Cihangir'in ve Şehzade Beyazıt'ın mektubuydu. Her ikisi de Şehzade Mustafa'ya gönderilmişti.

Veli'ye kalsa "beyaz it"in mektubunu seve seve çöpe atardı fakat Efendisi Cihangir'e karşı duyduğu sadakat böyle bir olaya kalkışmasını yasaklıyordu. Ne pahasına olursa olsun bu iki mektubun alıcılarına ulaştırılması şarttı.

Atasözleriyle konuşmayı seven kardeşlerinden Ramazan, "Kar yılı, var yılı!" dedi.

"Her şey mümkün," diye cevap verdi Mübarek Veli, onun omzuna vurarak. Gülmeye koyulan Ramazan, çayın öteki tarafında bulunan ve ağaçla kaplanmış tepeleri gösterdi. "Belki tekrar buraya geldiğinde o yamaçlara asma dikersin, inşallah," dedi.

"Ne ahmaksın be adam," diyen Veli, şaka ile karışık. "Eşek kadar adamsın da şunu bilmez misin? Bütün bu ağaçları kesmemiz lazım! Yapsak bile, acaba toprak asma ekmeye müsait mi?" diye sordu.

Ramazan tebessüm etmekle yetindi.

Birkaç adım daha attılar. Çok dar patikalar kasabanın merkezine, çarşısına, kervansaraylarına ve camilerine gidiyordu. Nitekim Beypazarı'ndan İpek Yolu geçiyordu. Fakat o mevsimde alış verişler yavaşlamıştı. Veli, birkaç adım ileride duran Ramazan'a kartopu fırlattı. Kardeşi de hemen karşılık vermeye başladı ve aralarında amansız bir kartopu savaşı çıktı. Çocukluklarında olduğu gibi savaştılar. Nihayet Ramazan aman diledi.

"Karın nasıl?" diye sordu zorla nefes alan ama mutlu olan Veli.

"Allah'ın ihsanıyla iyidir. Söylenmesi ayıp belki ama dördüncü çocuğum yolda…"

"Allah versin!" dedikten sonra Mübarek Veli kardeşini tebrik etti.

"Sen ağabey, Beypazarı'na ne zaman temelli dönersin? Ama belki de Efendin Şehzade Cihangir seni İstanbullu bir kadınla evlendirmek ister?" diye hazin hazin ilave etti Ramazan.

"Müsterih ol. Benim için böyle bir maksadı yok. Hayatını şehzadesine feda etmeye hazır olan onun vefalı fedaisiyim. Kendisi de beni sılaya dönmeye teşvik eder lakin yerim onun yanındadır. Her şeyi –en azından pek çok şeyi– ona borçluyum. Anlıyor musun? İyi, çok iyi bir insan O. Her neyse. Belki bir gün…"

Karda onlara yol açan diğer kardeşleri biraz uzaklaştı. Güneş kar üzerinde parlıyordu. Biraz sonra Alaeddin Camii gözüktü. Üç yüz yıl evvel Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubad'ın inşa ettirdiği muhteşem bir camiydi. Alaeddin Keykubad'ın vezirinin ismi de Rüstem Paşa imiş ve "Nekbet" ile adaşmış. Hakikaten de tarih insanlara bazen göz kırpıyordu… Herhalde ilk Rüstem Paşa Beypazarı'nın velinimeti iken, yeni Rüstem Paşa Mübarek Veli'nin can düşmanıydı. Caminin tavanı ahşaptı ve Mübarek Veli ülkenin en eski camilerinden biri olduğunu düşünmekten kendini alıkoyamadı. İstanbul'daki bütün camilerden daha eskiydi, sadece Konya'daki camiler onun kadar eski olabilirdi. Artık Sultanlar Şehri İstanbul'un bir vatandaşı olan Mübarek Veli, açıkçası doğduğu yerlerin tarihinin İstanbul'dan daha eskilere dayanmasından gururlanmıştı. Oradan sonra Mübarek Veli kardeşleriyle zanaatkârlar çarşısını gezdi. Sokaklarda az insan vardı ama Cihangir'in fedaisi herkesin tanıdığı bir simaydı. Herkes onu sayıyordu. Çok sayıda insan da tanıyordu.

Eski dostlara rastladı ve üzülerek pek çok daveti reddetmek zorunda kaldı. Şehzadenin hizmeti beklemezdi. Bu gezintilerden sonra kardeşlerinden ayrılarak, daha evvel planladığı gibi, at kethüdasını ziyaret edip Şehzade Cihangir tarafından

şahsına verilen hediyeleri takdim etmeyi ihmal etmedi. Başka işlerle meşgul olan adam, hemen Veli'yi kabul edip iltifatlara boğdu. Kethüda, Veli'ye sıcak içecek sundu ve onun istediği her şeyi verdi. Mübarek Veli'nin istedikleri; fevkalade bir at, yeni bir yay, kalın sıcak battaniye ve yol varakası idi. Bütün bunlara Şehzade Mustafa'ya teslim edilmesi için bir sürü iplik ilave edildi. Nitekim kethüda, her ihtimale karşı hata yapmak istemiyordu çünkü –kim bilir– bir gün Mustafa babasının tahtına oturabilirdi…

Müsaade isteyip teşekkür ettikten sonra Veli kethüdadan ayrıldı. Doğduğu kasabada daha çok kalmak istemesine rağmen, ertesi gün Engürü'ye[14] uzanması lazımdı.

Engürü Bizanslılar tarafından tahkim edilen büyük bir kasabaydı ve fi-tarihinde Timur Lenk, Yıldırım Beyazıt'ın ordusunu burada hezimete uğratmıştı. Bir tek günde mesafeyi kat edebilseydi kısmetli sayılırdı. İstanbul'dan itibaren uzun bir yol kat etmişti, ama onu Amasya'ya kadar bir o kadar daha yol bekliyordu. Nitekim Şehzade Mustafa mutlaka sancak beyi olduğu şehirde olmalıydı. En azından Veli'ye verilen malumat o yöndeydi. Nitekim de Süleyman, Mustafa'dan ordusundan uzak durmasını rica etmiş, Şehzade de iyi bir oğul olarak emre itaat etmişti. Mübarek Veli, Mustafa'yı validesinin, zevcesinin, oğlunun yanında bulamazsa nerede bulacağını bilmiyordu.

Baba ocağındaki günleri çok güzel geçiyordu. Orada bulunan bütün kardeşleriyle beraber bol bol yiyip içtiler, şakalaşıp türküler söylediler. Başka kasabalardaki kardeşleri de onlara katılmaya gelmişti. Mübarek Veli'nin annesi Hatice Hatun, torunlarını, oğullarını, kızlarını topyekûn toplanmış bir vaziyette görmekten gurur duyuyordu.

"Biliyor musun, oğlum, Beytepeli Abdurrahman'ın kızı Ayşenur mal mülk sahibidir, üstelik onun da izdivaç zamanı geldi… Ve… De… Ve de… Hamamda onu gördüm… İhti-

14 Bugünkü Ankara.

şamlı bir kız. Dolunay gibi. Vallahi yalan söylemiyorum. Mavi gözlü… Kumral saçlı… Hakiki bir huri… Mutlaka onu beğenirsin…"

"Aptal lakaplı Abdurrahman mı? Şahin lakaplı Abdurrahman mı?" diye merakla sordu Mübarek Veli.

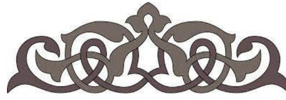
"Şahin Abdurrahman!" diye muzaffer bir edayla cevapladı Hatice.

"O zaman bu iş tamam galiba."

"Göreceğiz…"

İçi rahatlayan Veli, daha sonra yemeğini bitirmişti.

XXIV



Mübarek Veli, yeni atıyla Beypazarı'ndan Engürü'ye giden Ayaş Beli'ne ağır ağır tırmanıyor, lapa lapa yağan kar bu tırmanışa eşlik ediyordu. Tepenin aşağısında bulunan Ayaş köyünde Veli'nin akrabaları vardı ve Engürü'ye kadar mola vermemektense Cihangir'in fedaisi burada durmasının daha iyi olabileceğini düşünmeye başlamıştı. Bir süredir gizlice biri tarafından takip edildiğini hissediyordu. Bu durum çok tatsızdı. Kısa bir süre sonra da hislerinde yanılmadığını anladı.

Veli, uzun karlı bir yamaca tırmanırken şöyle bir arkaya baktı ve silahlı bir atlının epeyce uzak bir mesafeden kendisini takip ettiğini gördü. Şimdilik adam tehlikeli değildi. Mübarek Veli'nin aklındaki düşünceler birbirlerini kovalayıp duruyordu. Adam iyi giyimliydi ve bütün eşyaları onun bir sipahi olduğunu işaret ediyordu.

Bu kişi, Hürrem Sultan'ın veya Rüstem Paşa'nın bir adamı olmasın? Ha Hürrem Sultan, ha Rüstem Paşa ikisi de eş anlama gelirdi. Sipahinin, Mübarek Veli'yi öldürmekten ve

kıymetli mektuplarına el koymaktan başka ne görevi olabilirdi ki? Adamın atı da oldukça dinç görünüyordu. Atını Beypazarı'ndan değilse nereden temin etmiş olabilirdi? Mübarek Veli, ikili oynayan, mürai kethüdaya küfretmeye başladı. Şüphe yoktu ki öteki sipahiye yani Rüstem Paşa'nın adamına daha iyi bir at verilmişti! Şehzade Cihangir'in fedaisi ise vasat bir hayvanla yetinmek zorundaydı…

Mübarek Veli atını yavaşlatıp adama daha dikkatlice baktı ve adamı tanıyıp tanımadığını düşündü. Ama kar onun görüşünü büyük ölçüde engelliyordu, ayrıca yörede yaşayan bütün insanları tanıması da mümkün değildi.

Görebildiği kadarıyla herifin siması yabancıydı. Ayaş veya Beypazarı sipahilerinden olması mümkün müydü? Şaşırtıcı olurdu çünkü Mübarek Veli hepsini de tanıyordu. Yeni bir kul muydu acaba? Sipahinin hücumunu beklemeli miydi, yoksa adama saldırmalı mıydı? Ya adam gerçekten masumsa?

Eyerinin terkisinde doğrulan Mübarek Veli, yamacın ortalarına gelince atını durdurdu. Tam o sırada öteki sipahi eliyle bir işaret yapıp, onu dostça selamladı. Ama adam durmadan ona doğru ilerlemeye devam etti. Belki de ona bir tuzak kurulmuştu ama çevikliğine güvenen ve Allah'ına tevekkül eden Veli, adamı selamladı ve bu davetsiz yoldaşı beklemeye karar verdi.

Sipahi, atını Veli'ninkinin yanında durdurarak, "Selamünaleyküm!" dedi.

"Aleykümselam," diye yanıtladı her ihtimale hazır olan Mübarek Veli.

"Ben Karahisar-ı Nallu'dan geliyorum," dedi atlı sorulmadan ve devam etti, "Sen nerelisin?"

"Beypazarlıyım."

Cihangir'in fedaisinin beyninde sorular dönmeye başlamıştı. Karahisar-ı Nallu, Beypazarı'na yirmi fersah mesafesinde olan büyük bir köydü. Orada çok az tanıdığı vardı Veli'nin. Yine de adamda o yörenin şivesi yoktu.

“İstanbul’da çok uzun müddet kaldım,” diye kendini aklamayı çalışırcasına ilave etti adam, “Beypazarı’ndan sabahleyin geçtim ve at kethüdası bana bu atı verdi.”

“O kadar zinde bir at ki, benden sonra hareket etmiş olmasına rağmen, beni şimdi yakalayabildi!” diye esefle düşündü Mübarek Veli.

“O zaman yola beraber devam edelim,” diye teklif etti Sipahi. “İki kişi olunca Engürü yolu daha az zor görünür, oraya gidiyorsun değil mi? Adım Salaheddin.”

“Benim adım Veli, lakabım Mübarek.”

Ondan sonra sessiz sessiz ilerlemeye başladılar. Yamaç zordu ve kar ilerlemelerine engel oluyordu. Aynı hizada yan yana idiler.

Mübarek Veli, “Aramızda bir yarış olsa, sözüm ona Karahisar-ı Nallu’dan gelen herifin atına göre benim atım daha güçsüz olduğu için, yenilmem kaçınılmaz,” diye düşündü. Hemen saldırıya geçmeli miydi?

“Hangi acil iş seni Engürü’ye gitmeye zorluyor?” diye sordu Salaheddin.

“Şehzade Cihangir’in hizmeti,” diye kısa kısa cevap verdi Veli.

“Ah! Tamam. Çok iyi. Anladım. İşine karışmak istemem. Bana gelince, aile meselesi beni Engürü yolunu tutmaya itti. Şöyle açıklayayım: Amcamın ve halamın Engürü’de müşterek bir evi vardı. Amcam birkaç gün evvel vefat etmiş. Halama ve ailesine baş sağlığı dilemeye gitmekteyim. Lakin bu iş aslında daha karışık ve bütün bunlara bir miras meselesini ilave etmemiz lazım.” O andan itibaren Nallu’luSalaheddin çetrefilli mi çetrefilli bir hikâye anlatmaya koyuldu. İçinde dolaşan bir kedi kendi yavrularını bulabilir miydi acaba?

Veli Allahtan Salaheddin’in bahsettiği yerleri biraz biliyordu.

“Eğer senin dediklerini doğru anlıyorsam, miras payının olduğu ev kalede, Rumca eski bir kitabenin ters konduğu yerin yakınlarında bulunuyor, değil mi?”

“Tam da orası,” dedi Salaheddin tereddüt etmeden.

“O zaman Ali oğlu Ahmet’i mutlaka tanırsın, demirci o.”

“Tabii ki, o da benim dayımın oğullarındandır!”

Mübarek Veli, hemen kamasını kılıfından çekerek Nallulu Salaheddin’in göğsüne saplamaya çalıştı. Sipahi tepki göstererek atının dizginlerini çekti ve kama boşluğu yardı. Nitekim yalanlarında sınır tanımayan adam, bilmeden Veli’nin oyununa gelmişti. Kitabeye dair ayrıntı gerçekti, bunu Salaheddin de biliyordu, ama Ali oğlu Ahmet sadece fedainin o anda uydurduğu bir kişiydi.

Salaheddin veya gerçek adı ne olursa olsun hakikaten Rüstem Paşa’nın adamı çıkmıştı… Mübarek Veli artık onu yok etmek için harekete geçebilirdi. Yamacın zirvesine doğru atını hareket ettirmeye çalıştı. Geriye bakınca da şaşırdı, Salaheddin ne onu takip ediyor ne de silah kullanıyordu. Çünkü sipahinin atı kara saplanmıştı. Sipahi hendeğe yakın bir yerdeydi, saplandığı yerden çıkmak için çaba sarf ediyordu. O zaman Partların ya da göçebe halkların yaptığı gibi Mübarek Veli eyerinin terkisinden geriye bakarak Salaheddin’e bir ok attı. Fakat kar hâlâ dinmemişti ve kötü fırlatılan ok hedefe isabet etmemişti. Bunu gören Veli atının dizginlerini geriye çekti ve yamaçtan inerek hâlâ kara saplı olan Salaheddin’e hızla saldırmaya başladı. Ama atı kaydı. Her iki atlı da şiddetle birbirlerine çarptı ve hendekteki karların içine yuvarlandılar.

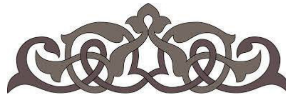
Mübarek Veli yeniden kamasını alıp ayağa kalktı ve kamasını çekmiş, beklemekte olan Salaheddin’e hücum etti. Mücadele kısa sürdü. Daha boylu ve daha kuvvetli olan Mübarek Veli düşmanını püskürttükten ve düşürdükten sonra silahının ağzını adamın gırtlağına dayadı. Sırtüstü karda yatan ve sila-

hı olmayan Salaheddin, Mübarek Veli'den aman diledi. Beypazarlı tereddüt etti. Bu köpek tehlikeliydi, onu Rüstem Paşa göndermişti… Fakat merhametine yenildi.

"Git, git, nabekâr, git! Efendim Şehzade Cihangir namına seni salıveriyorum. Rezil casus! Haydut! Fikrimi değiştirmeden defolup git!"

Sahte Nallulu Salaheddin daha fazla hakaret dinlememek için oradan uzaklaşmaya başladı. Fakat tam o sırada şiddetli bir tipi başladı. Mübarek Veli'nin atı uzaktaydı ve birden ürktü: Adam, büyük, bembeyaz bir girdabın içinde kaybolmuş gibiydi!

XXV



Birkaç gün sonra, aslında büyük bir konak olan Amasya Sarayı'nın yüksek pencerelerinden bakan Şehzade Mustafa, gözü önünde bulunan muhteşem manzarayı hazin hazin seyre dalmıştı.

Büyük İskender tarafından kurulmuş olan Amasya, Yeşil Irmak'a bakan stratejik bir geçide sahipti. Tabii ki geçidi savunan bir kale vardı ve saray kalenin içerisindeydi. Türbeleri, camileri, medreseleriyle o mevsimde beyaz elbisesine bürünmüş olan Amasya, çok mühim bir şehirdi. Yine de ülkenin Güney-Batısında bulunan Manisa'nın sunduğu neşeli, sıcak manzarayla kıyaslanamazdı. Mahidevran orada oğluyla, ilk defa görkemli bir kafeste sürgünün acı meyvesinden tatmıştı. Amasya, İran'a giden yolun anahtarı, en azından anahtarlarından biriydi.

Şehzade Mustafa, ordusunun çoğunu yitirse de, "gözden düştüğünü" açıkça dile getiremiyor, ama yine de böyle bir kalenin emrinin altında olmasından gurur duyuyordu.

Odanın içine şöyle bir göz gezdirdiğinde, gelecekteki Sultan Haseki'nin yani adi Hürrem'in avdetinden evvel Süleyman'ın ilk gözdesi olan annesi Mahidevran'a baktı. Mahidevran, Hürrem'e nazaran daha yaşlıydı ve Rus kadın saraya ilk geldiği zamanlar, padişahın gözdesi ve bir şehzade annesi olmasının ayrıcalıklarından faydalanmıştı. Mahidevran artık çok tepki göstermeyen, yaşlı, eski güzelliğinden eser kalmayan bir kadına dönüşmüştü. Mahidevran Sultan, Kur'an-ı Kerim'in surelerine dalmış, nihayet süslü kitabı kapatıp seccadesine diz çökerek düşünmeye koyuldu. Kadın, oğlunun kendini gözetlediğinin farkında değildi.

Mahidevran, Hürrem ile arasında çıkan, hatta Venedik elçisinin kulağına kadar giden o meşhur kavgayı düşünüyordu. Mahidevran, "Hain, orospu, sinsi," diye Rus'a bağırarak, rakibini Padişah'ın kalbindeki yerini almaya çalışmakla suçlamıştı. Bu suçlama tabii fazlasıyla doğruydu. Hürrem de ana dilinde tepki göstererek ona "suka" yani kancık demişti. Çok daha vahim olanı ise: dövüşmüşlerdi. Mahidevran tırnaklarıyla Hürrem'in çehresini tırnaklamış, Hürrem ise ona tükürmüştü.

Padişah bu olayda Mahidevran'a çok sert davranmış, merhamet etmemişti. Onu gözdelikten çıkarmış, yerine papazın kızını gözde yapmıştı. Bütün bunlar yetmezmiş gibi Mahidevran, İbrahim Paşa'nın bunlara karşı çıkmasına rağmen, önce Manisa'ya, daha sonra da Amasya'ya sürgüne gönderilmişti.

Mustafa annesini o kadar iyi tanıyordu ki, aklından ne geçirdiğini tahmin edebiliyordu. "Şu eski hikâyeyi bırak artık anne," dedi. Sonra da soğuk elini avucunun içine alıp sıktı.

"Mustafa! İyi ki sen varsın! İyi ki Mehmet var! Oh zevcen Mih-ü Nisa Sultan'ı da unutmamalıyım. Muhteşem bir kadın o. Lakin..."

"Neyin var, validem?"

Mustafa, annesinin kırılganlığını anlayamamıştı. Mahidevran, Âdem'in bahçesinden kovulmuş Havva gibi ona bakıyordu.

"Rica ederim: Dikkat et. Herkesten şüphe duy. Babanı iyi bilirim ben. Aşırı mağrurdur o. Her şeyi yapabilir. Yaşlı olmasına rağmen uslanmaz."

Mustafa, "Rağmen fazlalıktır!" diye teyit etti annesini... "Ona iltifat etmeyi bilemedim. Ona ihtiyacım yokmuş gibi davrandım. Aslında ben ona fazlasıyla benzerim. Ben de mağrurum. Aslında babamı kızdıran benim bu tavırlarım."

Mustafa, birdenbire nedenini tam olarak bilmedenHürrem'in ilk oğlu Mehmet'i düşünmeye başlamıştı. Onu neredeyse Cihangir kadar severdi. Mehmet, Suriye'de Halep sancak beyi olduğunda ölmüştü. O hadiseden on sene sonra, onu çok seven Süleyman, hatırasına İstanbul'da Şehzade Camii'ni inşa ettirmişti. Sinan adında bir mimar binanın yapımını üstlenmişti. Bu mabet İstanbul şehrinde göğe doğru yükseliyordu ve Mehmet, ilelebet burada bir türbede uyuyacaktı. Bu da Süleyman'ın Hürrem'e takdim edebildiği tek teselli olmuştu: Oğullarına, aşklarının meyvesine bedel olarak bir yığın taş…

Yirmi iki yaşında ölen bu genç üvey kardeşe karşı Mustafa hiç kin duymamıştı. Bu hadiseler tarihe karışmıştı artık. Çok erken ölen şehzadenin faziletlerinden hiç kimsenin haberi olmayacaktı. Gelecek nesillere meraklı hiçbir vakanüvis davranışlarını, hareketlerini, yüzünü, kederlerini, neşeli anlarını aktarmayacaktı. Boşuna olurdu. Hiçbir yeri fethetmemişti ki. Hiç kimseyi idam ettirmemiş, hiçbir halkı çizmesinin altında ezmemişti. Kısacası, hiçbir şey yapmamış, var olmamıştı. Gelecek nesillerin hatırasında sadece Mimar Sinan'ın eserinin sayesinde yaşayacaktı ve mabedin içinde gezinenler bile gerçek adını bilmeyeceklerdi.

Mustafa hâlâ tereddüt ediyordu: Babasının iktidarına karşı isyan etmeli miydi? İsmi tarihe geçecek miydi? Geçerse

de dinsiz Mustafa ya da Şehzade Şehit Mustafa olarak mı geçecekti? Evet, bu da mümkündü: İstanbul'a hücum edip çok sayıda masum insanın öleceği bir muharebede pay-ı tahtı alabilirdi.

Bütün bunlar kendi gururu içindi çünkü öldürmek doğal, olağan bir şeydi. Aynı zamanda da dedesinin hikâyesini hatırlıyordu Mustafa. Şimdi İmparatorluğun buğday ambarı olan Mısır'ı fethettiği için başlangıçta hayran olduğu Yavuz Sultan Selim'i hatırlıyordu. O devirde Mustafa rüyalarında sadece fethedilişler, kahramanlıklar görüyordu, sonra Cihangir'i görmeye başlamıştı, daha sonra da etkili bir şekilde yardım edemediği Doğu'nun fakir insanlarını görmüştü. Kederde olan halkını, çocukların büyük gözlerini görmüştü Mustafa. Bunu unutması mümkün değildi. Şah Tahmasp'ın amcaoğlu Şapur'u kendi eliyle öldürmüştü. Allah şahidi olsun: Aman vermek istemişti. Ama genç adam bu teklifi küfür saymıştı! Gözü pek avcının kendisini beklediğini ve ıskalamayacağını bilen fakat yaşamak mecburiyetinde olan aç bir kartal gibi süzüyordu Mustafa onu. Süzüyor, süzüyor, süzüyordu.

Fethetmek! Evet, İran'ın fethedilişi, Hindistan'ın, Çin'in fethedilişi, Şark'ın fethedilişi, Çin'in Şark'ında kalan bütün toprakların fethedilişi, Batı'nın fethedilişi, San Petro Kilisesi'nin üstünde Peygamberin sancağının dalgalanması, Cenupta olan bütün toprakların fethedilişi, Şimalde olan bütün toprakların fethedilişi, Hiçlik Toprağının fethedilişi! Otuz insan ömrü yetmezdi bunlara. Bütün bu fetihlerin maksadı neydi? Sonuç olarak muhteşem bir caminin eteğinde muhteşem bir türbeye gömülmek, üstelik de Allah'ın cezasından korkmak için bütün bunlar olacak mıydı?

Kelleler de birikecekti: Sarışın kelleler, esmer kelleler, bilgin kelleleri, deli kelleleri, sapık kelleleri, ermiş kelleleri, her yerde kelle yığınları olacaktı! Fakat sadık tebaalar ölmeden evvel Cebelitarık ötesinden şahsına altın getirecekti. Evet, bütün

imparatorlar gibi fethedilişleri rüyasında gören İspanya Kralı Şarlken, titiz, metodik, inatçı bir şekilde kelleler istif ediyordu! Aynı zamanda altın da!

“Ey İspanya Kralı! Sakin sakin kelle istif etmene müsaade edeceğime inanıyor musun? Ben de Cebelitarık ötesinde bulunan altını isterim! Altın! Daha çok altın!”

Birdenbire annesinin elini bırakan Mustafa kendine geldi. Sayıklamaya başladığını anlamıştı.

“Neyin var?” diye telaşla sordu Mahidevran.

“Hiçbir şey… Hiçbir şey…” diye mırıldandı Mustafa.

Ansızın bir haberci odaya girdi ve Şehzade Cihangir tarafından gönderilen bir adamın avdet ettiğini söyledi…

“Girsin!” dedi Şehzade.

Annesi hemen haremliğe çekildi.

XXVI



Birkaç dakika sonra Mustafa Mübarek Veli'yi kabul etti.

Kardeşinin fedaisi Mustafa'yı selamlayıp iki kıymetli mektubu uzattı.

"Şehzade Hazretleri, bu muhterem kardeşiniz Şehzade Cihangir'in mektubudur, öteki de Beyazıt'tan. Hım… Şehzade Beyazıt'tan geliyor..."

"Vefalı kulumuz, seni tanıyorum," dedi Mustafa. "Adın Veli, lakabın Mübarek…"

Mektupları aldıktan sonra açmadı. Okumadan, bir kenara koydu...

"Ta kendisi, Efendim…"

"Yorulmuşsundur, aslanım. İstanbul'dan yol o kadar uzun ki. Hele bu mevsimde… Otur."

"Huzurunuzda haşa, Şehzadem!"

"Bu bir emirdir, dinlen. Siz de gidin kardeşim Şehzade Cihangir'in habercisine yemek getirin. Bol bol hem de."

Hizmetkârlar hemen yemek hazırlığına giriştiler. En sonunda Mübarek Veli, efendisinin ağabeyine itaat edip, çorba, bulgur, tatlı ve Amasya'yı ünlü kılan elma ile yüklü bir tepsinin önüne diz çöktü. Tepsinin öbür tarafına oturan Mustafa sakin sakin vefalı Veli'nin yemek yemesine izin verdi. Yemeğini bitirdiğinde Süleyman'ın oğlu, "Seyahatin nasıl geçti?" diye sordu.

"Vallahi, Efendi, çoktan buraya gelirdim lakin bazı hadiseler beni engelledi. Bir haydut yolumu kesti."

"Esna-ı rahda[15] sana haydut mu saldırdı?"

"Öyle bir şey, Şehzade Hazretleri," dedi kendini nadiren ortaya koyan fakat öyle davranmak mecburiyetinde olacağını hisseden Mübarek Veli.

"Bana her şeyi izah et, Veli."

"Ölüm meleği Azrail'in pençesinden kaçtım. Bu melek, güya Karahisar-ı Nallu'dan olan bir sahtekâr Salaheddin'in çehresini almıştı. O adam, çakaldan daha alçak olan Rüstem Paşa tarafından gönderilmiştir! O yüzden rahman ve rahim olan Allah'a şükrederim…"

Veli, Rüstem Paşa'nın adamına aman verdikten sonra, kendini ansızın tipinin içinde nasıl bulduğunu, nasıl kıl payı soğuk bir ölümden kurtulduğunu ve tipi mucizevi bir şekilde dindiğinde, nasıl bitap düşerek Ayaş'a inebildiğini anlattı. Burada köylüler imdadına yetişip onu barındırmış, tedavi etmiş hatta atını bile bulmuşlardı. Donmaktan son anda kurtulmuştu, sonuç olarak hayattaydı.

Salaheddin'e ne olduğunu hiç kimse bilemezdi. Cezasını Allah vermiştir! Bu tatsız hadise Veli'nin ilerlemesini geciktirirmiş ve ayakları donma tehlikesi atlatmıştı. Ondan sonra da Engürü'den geçerek ve inanılmaz zor yollar kat ederek, Kırıkkale'yi, Sungurlu'yu, Çorum'u geride bırakarak nihayet Amasya'ya varmıştı.

15 Yolda (Y.N)

Kahraman Mübarek Veli böylelikle üç haftada iki yüz fersahı aşkın bir mesafeyi kat etmişti.

Adamın samimiyeti, vefası ve doğrululuğuna hayran kalan Mustafa; "Hak ettiğin mükâfatı alacaksın," dedi.

"Estağfurullah Şehzade Hazretleri, sadece vazifemi ifa ettim. En güzel mükâfat bu benim için."

Ama Mustafa pes etmeyip devam etti; "Kardeşim Şehzade Cihangir namına, ısrar ediyorum. Dile benden ne dilersen."

Tereddütte eden Veli, "O zaman… Efendim, yalnız bir şey mümkün bence. Yayımı tipi esnasında kaybettiğime göre sizden yeni bir yay rica ediyorum," dedi.

"Senindir. En iyi yaylarımdan biri senindir. Şahlara layık, mağrur kartalları delerek kullandığım yaylardan biri…"

"Size çok teşekkür ederim, Efendim."

Gün batmak üzereydi. Mustafa ile Mübarek Veli sohbet ederken hizmetkârlar lambaları ve mangalı yakmakla meşguldü. Ondan sonra da hepsine müsaade veren Şehzade fedai ile yalnız kaldı.

"Nerelisin sen?" diye sordu veliaht.

"Beypazarlıyım."

Oysa Şehzade evvelden Mübarek Veli'nin fi-tarihinde oturduğu kasabayı biliyordu. Mustafa, İnözü Vadisi'ni ve Cuma namazını kıldığı Alaeddin Camii'ni de tarif etti. Bütün bunları söylerken, Mübarek Veli'nin gözleri parlamıştı. Canını feda edercesine vefalı bir dost edinmişti Mustafa. O andan itibaren Beypazarlı için artık tek bir kişi Efendisi Cihangir'in hemen arkasında yer alabilirdi. O da üvey ağabeyi, Şehzade Mustafa idi.

Böyle bir adamın yanında fesadın ta kendisi olan Ruhsar-ı Al'ın, hor görülmeyi hak eden Rüstem Paşa'nın, sinsi Mihrimah'ın, tarifi imkânsız Beyazıt ve Selim'in ne ağırlığı olabilirdi? Ve de… Kocamış Padişah'ın bile? Elinden kayan bir iktidarı muhafaza etmek için, en iğrenç cinayetleri işlemeye hazır değil miydi?

Mübarek Veli'yi düşüncelerden sıyıran İstanbul oldu. Cihangir aylarca hiç yılmadan Mustafa'yı müdafaa etmişti Mübarek Veli, onun fedakârlığını ve vefasını tarif etmek için söz bulamıyor, yaptıklarını durmadan Musatafa'ya anlatıyordu.

Çok duygulanan ve gözleri dolan Mustafa, "Cihangir, canım kardeşim, Malûl Cihangir! Hakikaten o adamda fesat yok!" dedi

Dünyada emsali yoktu. Kambur şehzadenin iyilik ününün gâvurlara bile nasıl yayıldığını anlatan Mübarek Veli, aksakla temas ederek nasıl kendisini daha cömert, daha iyi hissettiğinden bahsetti. Kendisi de şahsen oldukça merhametli olmasına rağmen, Cihangir olmasaydı, asla Rüstem Paşa tarafından gönderilen adamı affetmezdi.

Mustafa, hüzünle Hürrem ile Mihrimah ve Rüstem'in nasıl müştereken çalıştığını düşünebiliyordu. Şunu da çok iyi biliyordu: Tek umudu Cihangir'deydi. Fakat… Fakat… Babası Padişah'ı hakikaten ikna edebilmiş miydi? Üstelik de –tuhaf bir tesadüf– Hürrem'in düşüncesi de aklından geçti: Ali'nin kılıcı gibi Şeriat da iki uçlu iki ağızlı değil miydi? Düşüncelere dalan Mustafa, aniden kalkıp pencereye gitti ve önündeki manzaraya baktı. Kar yeniden yağmaya başlamış, hava biraz daha soğumuştu.

Mübarek Veli, artık bir kelime daha ilave etmeye cesaret edemiyordu.

Şehzade düşünüyordu. Bu Şubat başı gecesinde ışıklar titreyerek parlıyordu. Ondan sonra da "Allahüekber!" sesleri her yerden yankıladı ve Mustafa'nın emri üzerine Mübarek Veli namazını kılsın diye çağrılan hizmetkâr bir seccade açtı.

İbadetlerini yerine getiren iki adam, yeniden sohbete daldı. En sonunda Mübarek Veli Şehzadeye hayatını anlatmaya koyuldu. İlk önce vakur bir edayla Mustafa sessizce onu dinledi. Sancak beyi gevşedi. Cihangir'in fedaisi iyi bir anlatıcıydı. Mustafa, Aptal Abdurrahman ile Şahin Abdurrahman arasın-

da çıkan sonsuz kavgaları duyduğunda gülümsemekten kendini alıkoyamadı, Şahin Abdurrahman'ın kızı Ayşenur'u kendine gelin olarak seçen Veli'nin annesinin yaptıklarına ayıp olmasın diye bir şey söylemedi.

Tam o sırada hizmetkârlardan biri Şehzade Mehmet'in avdetinden haberdar etti.

Mustafa'nın oğlu, on bir, belki on iki yaşındaydı. Büyüklerine ihtiram eden, cana yakın, samimi, icabında da dobra dobra konuşan bir gençti. Rivayete göre çok da dindardı. Mehmet, Mübarek Veli'ye, kul ya da hizmetkâr değil, ağabey neredeyse ikinci baba muamelesi yaptı. İnanılmaz bir olgunlukla konuşan Mehmet, Mübarek Veli'ye babasının atlattığı tehlike hakkında her şeyi bildiğini gösterdi. Amcası olan hassas, muhteşem Cihangir'e karşı duyduğu sevgiyi hissettirmeye çalışan Mehmet, aslında bir sürgün yeri olan Amasya'da nasıl kendilerini ziyaret ettiğini anlattı. Ondan sonra da genç müsaade istedi. Nitekim de Mehmet, sık sık geceler boyunca Kuran-ı Kerim'i inceliyordu.

Genç şehzade çıktıktan sonra hafifçe öksüren Mustafa, Mübarek Veli'ye "Bana açık açık cevap ver, Veli," dedi.

"Evet, Şehzade Hazretleri…"

"İktidarı ele geçirdikten sonra sence Cihangir'i öldürtebilir miyim?" Sorunun sertliğine şaşıran Veli yine de tereddütsüz, "Haşa!" dedi.

"İyi. İyi cevapladın," dedi Mustafa omzuna elini koyarak.

Şehzade bir an için başka yere baktı: Kardeşi Şehzade Cihangir'in vefalı fedaisinin ifade ettiği gibi hakikaten o kadar cömert, iyi olmak için Tanrı'ya dua ediyordu.

XXVII



Tomarı açan Mustafa, ilk önce üvey kardeşi Şehzade Cihangir'in mektubunu okudu:

"Selamünaleyküm muhterem ağabeyim. Sıhhatin yerinde mi? Bize göre çok şey yerinde. Lakin haberler çok hızlı gelip gitmiyor. Bu mektup sana vardığında, inşallah, yazdığım andan itibaren hemen hemen bir ay geçmiş olacaktır. Mektubumla sana vefalı kulum Mübarek Veli'yi irsal ettim. Sana istediğin her işte yardım edecektir. Fedakâr bir hizmetli olduğunu farz ederek ona göre muamele et. Onun iyi bir insan ve ismine layık bir Müslüman olduğunu hemen göreceksin. Yanılmıyorsam eğer onu daha evvelden tanıyordun zaten. Allah'ın birbirimize kavuşmamıza müsaade edeceği âna dek iradem onun senin yanında kalması olacaktır.

"Muhterem ağabeyim, vaziyet ciddi, biliyorsundur. Şahıslar-ı malume[16] *Yüce Padişah pederimizin –Allah daima muzaffer eylesin– aklını mütemadiyen doğru tarikten çıkartmak için çaba sarf ediyorlar.*

16 Bilindik kişiler.

"Sultan Efendimizle baş başa kaldım. Allah'tan hâlâ sana karşı tedbir almakta tereddüt ediyordu. Sen de masumsun. Muhterem Pederimize ilahi kanundan yani şeriattan bahsettim, onun muhafızıdır. Onu müdafaa etmeli. Ona riayet göstermeli. Ebu Bekir'in kanuni halefi değil midir? Verdiğim delillerle ikna olmuş gibi göründü ve vurmaya hazır olan kılıcını durdurdu. O mevzuda şüphem yoktur: Vazifesini ifa eder. Sen de, ey muhterem ağabeyim, o hakikatten şüphe duyma. Onun içindir ki sen de vazifeni ifa etmeye hazır ol.

"Yavuz Sultan dedemize –nurlarda yatsın– en azından fi-tarihinde senin hayran olduğunu biliyorum. Lakin akrabalarına yaptığı muameleyi tasvip eder misin? Her zaman öfkemize gem vurmamızı tembih eden Allah'ın şeriatı da iyi evlat, iyi kardeş, iyi komşu olmamızı ve başkalarına müsamaha göstermemizi emreder. O yüzden sen de şeriata itaat et. Er geç mükâfatını elde edeceğine dair şüphem yoktur. Zira hakikaten Padişah'ın oğullarından Memalik-i Osmaniye'nin idaresinin başına geçmeye en layık olanı sensin!

"Müsaade ettikleri kadar zayıf kuvvetlerimle Padişah pederimize senin hakkında şüphelerinin ne kadar boş olduğunu gösterdim. İkna oldu artık. Ne olursa olsun, bazı amelleri tuhaf görünse bile pederimize karşı itaatkâr olmamız şart. İstanbul'da seferberlik mevzu-i bahistir. Biliyorsundur belki: Muhterem pederimiz Padişah şahsen İran'a karşı muhtemel bir seferin başına geçmek maksadındadır. Rüstem'in ve –hangi mevkide bilmem– Beyazıt ile Selim'in de iştirak etmelerini istiyor. Zaten Veli sana Beyazıt'tan bir mektup teslim edecektir. Sen de sefere iştirak edeceksin. Bundan her yerde bahsediliyor çünkü ordunun en çok itimat ettiği, hayran olduğu şehzade sensin. Tam desteğimden emin ol ve hiçbir şeyden korkma.

Seni seven kardeşin..."

Bu satırlardan sonra Cihangir'in, Mahidevran Hatun'a ve şüphesiz babasına layık bir halef olmaya meyli olan Şehzade Mehmet'e selamları vardı. Nitekim Mehmet, bütün Memalik-i Osmaniye'de dindarlığı ile tanınmıştı. Kendisine karşı iyi niyet dolu bu mektubu Mustafa defalarca okudu. Heyecanlı, neredeyse sinirli bir hareketle göğsüne bastı. Çok duygulanmıştı ve hakikati söylemek gerekirse kendisinin böyle bir iyi niyete layık olmadığını düşünüyordu. Sıra diğer mektuba geldiğinde, Beyazıt'ın mektubunun başka türlü olduğunu düşünen Mustafa, mektubu merakla açıp okumaya başladı.

"Yüce Padişah Pederimizin –Allah daima muzaffer eylesin– oğlu, Amasya sancak beyi olan sevgili ağabeyim Şehzade Mustafa'ya. Selamünaleyküm. Ey ağabeyim, sen Mahidevran Hatun'un bense Hürrem Sultan'ın oğluyum. Ağabeyimiz olmana rağmen sanma sakın ki o yüzden Selim'in veya benim üstündesin. Sana yazmamın maksadı şu: Eğer bir gün –maazallah– muhterem Pederimizin başına bir şey gelirse, tarihimizde maalesef emsali mevcut olduğu iç çatışmalar yüzünden Memalik-i Osmaniye zarar görmemeli.

"Vaziyeti benden iyi bilirsin. Kendini de hem mahkeme, hem de hâkim kıl: Padişah'a meydan okursan, sağ salim İstanbul'a varma ihtimalin ne kadar yüksek? Yüce iradesine karşı zinhar isyan etmeye kalkışma! Hezimetin kesin olur. Nitekim İstanbul'da kuvvetli bir hizip bana destek veriyor…"

"Hürrem! Yine Hürrem! Daima Hürrem!" diye haykırmaktan kendini alıkoyamadı Mustafa.

"İnşallah bir gün padişah olurum. O zaman iyi niyetini hatırlarım ve amelinin bedelini alırsın. Her zamanki gibi sevgili ağabeyim olursun, ne kellene, ne de malına bir zarar gelir diye korkmazsın. Yemin ederim. Hem kendi şanına hem de Devlet-i Aliye'nin şöhretine göre hareket etmiş olursun.

"Doğru yolu görmeyen akılsızdır hakikaten boşu boşuna çaba sarf ediyor. Senin o kadar deli olduğunu hiç de düşünmüyorum. Kelamlarımı iyice hatırla ve hepimizi alakadar eden umumi refah için yazdığımdan emin ol. Zaten bu risaleyi yanında muhafaza edebilirsin, bir gün bana göster ki vaat ettiğim şeyleri hatırlamak vaziyetinde olayım. Lakin buna lüzum olmaz. İyice bil ki tamamen mesuliyetimi kabul ederim!"

Bu kelimelerden sonra mektup, olağan nezaket ifadeleri son bulunuyordu.

"Utanmaz köpek!" diye patladı mektubu bitirdikten sonra Mustafa.

Beyazıt'ın cüreti ve küstahlığı yüzünden Mustafa, hem tedirgin hem de öfkeliydi. Elinde silahlıyla asla kendini göstermemiş olan Beyazıt şartlarını dayatmaya çalışıyor bu yetmezmiş gibi Mustafa'ya hayatını bağışlamak lütfunda da bulunuyordu. Mustafa'dan korkuyordu besbelli, yoksa Hürrem haberdar olur ki mutlaka oğluna tenkitte bulunurdu, Beyazıt da asla böyle bir mektup yazmazdı.

Beyazıt Padişah!

Böyle bir felâketten Allah hem ülkeyi hem de dünyayı korumalıydı! O anda Mustafa Yavuz Selim'in torunu oluvermişti. Evet, İstanbul'a kadar yürümeliydi! Yeniçerileri ve sipahileri toplamalı, muzaffer olmalı ve herkesi idam ettirmeliydi. Bütün kuralara aykırı olan bu eylemde özellikle Hürrem'i öldürtmeyi ihmal etmemeliydi! Herkesten daha tehlikeliydi çünkü. Süleyman, bu kadını dinliyor, ondan başka hiç kimseyi görmüyordu.

"Al da oku!" dedi Mustafa, köşesinde sakin sakin oturan Mübarek Veli'ye mektubu uzatarak.

"Ama… Şehzade Hazretleri…"

"Ne? Ne var? Neyin var?"

“Okumayı bilmem. Yalnızca “Bismillahirrahmanirrahim” yazısını okuyabilirim.”

Efendisini hayal kırıklığına uğrattığı için Mübarek Veli bir çocuk gibi kızarmıştı. Mustafa ise hiçbir şey söylemedi ve tekrar mektubu eline aldı.

“O zaman, mademki okumayı bilmezsin, iyice dinle!”

Mustafa bir satır bile atlamadan baştanbaşa Beyazıt’ın mektubunu Mübarek Veli’ye okudu.

“Allah cezasını versin!” dedi Veli. “Size tavsiyelerde bulunmaya –daha beter– emir vermeye nasıl cesaret eder! Şehzade Hazretleri, ben dünyanın en mülayim insanıyım ama hiç kimse beni tahrik etmeye kalkışmasın!”

“Evet, dostum, iyi duydun: Kendini artık padişah zannediyor ve bana hayatımı bağışlıyor. Beyazıt Padişah!”

Mustafa çok kaba bir tabir kullanmak üzereydi ama tam zamanında kendini tuttu ve sakinleşerek düşünmeye başladı. En azından bu mektup şunu ispat ediyordu: Fırsatçı ve dayatıcı olmasına rağmen, Beyazıt; Hürrem, Mihrimah ve Rüstem gibi mutlakçı değildi. Böylelikle ilginç bir malumat verilmişti: En büyük oğlu olmasına rağmen Hürrem’in adayı Selim değil, Beyazıt’tı! Ama insan Beyazıt’ın sözüne inanabilir miydi? Öte yandan da Cihangir Süleyman’dan bazı teminat elde etmiş gibi görünüyordu. Mustafa Cihangir’e tamamen itimat edebileceğini biliyordu. Fakat sonuç olarak karar veren Padişah’ın ta kendisiydi. Sultanların Sultanı! Babası! Adaletsiz olmasına rağmen babasını öldürmeyi kim düşünebilir ki?

Mustafa, Mübarek Veli’nin uykusuzluktan bayılmak üzere olduğunu fark etti. Çelik gibi samimi ve doğru bu kulunun rahatını düşünerek ona hususi bir oda ayırttı ve gecenin geç bir saatinde Mih-ü Nisa Sultan’ın yanına çekildi.

XXVIII



Bütün bu hadiselerden birkaç gün önce Şeyhülislam Ebüsuud, Padişah'ın kendisine gönderdiği satırları parmakları arasında evirip çeviriyordu:

"En çok itimat ettiği kuluna malını ve servetini emanet ettikten sonra şehrin tanınmış bir tüccarı taşraya gider. Efendisi olmayınca bu kul, hem emanet edilen malı ve serveti talan etmeye başlar hem de efendisini katletmeyi düşünür. Şeriata göre bu kulun cezası ne olmalıdır?"

Ebüsuud, Veziriazam Rüstem Paşa'yı bile geride bırakarak, geniş anlamla devletin ikinci büyük şahsiyetiydi. Süleyman'a "Kanuni" unvanını kazandıran kanunların ıslahına tam desteğini vermişti. Şeyhülislam'ın vazifesi çok şerefli ama aynı zamanda da hassas ve yükü ağırdı. Yerel yasalar da vardı ama şeriat yürürlükte olduğundan Şeyhülislam dini maddelerde en yüksek mevkide bulunuyordu ve vatandaşları ilgilendiren konularda onun kararları tartışmasızdı. Söz konusu kararlar Padişah'ınkine çoğu zaman tıpatıp benziyorlardı. O yüzden

de karar vermek Ebüsuud için bazen gerçek bir angaryaydı. Şeyhülislam şimdi gerçekten tereddüde kapılmıştı. Çünkü Süleyman ondan çabuk ve net bir cevap bekliyordu. Tomarı veren haberci, alınacak kararın yakinen Padişah'ı ilgilendirdiğini ima etmişti.

Ebüsuud aptal değildi. Ne olduğunu hemen anlamıştı. Açıkçası Süleyman, oğlu Mustafa'yı idam ettirmesine şeriatın müsaade edip etmeyeceğini sual etmişti ve sualin altındaki bölümde Hürrem Sultan'ın pençesi vardı. Habercisi o mevzu hakkında (başka bir kişi yazının yazılmasına iştirak etmiş miydi?) hiçbir şey söylememişti. Ama burada müphem imalarla hareket eden Hürrem'in üslubu yüzeye çıkıyordu. Süleyman bu işi Hürrem'e bırakmıştı. Ebüsuud Şehzade Mustafa'ya karşı kin beslemiyordu. Tam tersi onu babasının halefi olmaya en layık oğlu addediyordu.

Zaman akıp geçiyor ve Ebüsuud hâlâ düşündüğü için kararı henüz Padişah'ın eline ulaşmamıştı. Aslında bu tarzda soru sormak aynı zamanda cevap vermek anlamına geliyordu.

Süleyman açıkça şunu demek istemişti: "Oğlumu bertaraf etmek isterim. Allah'ın ve şeriatın onayı ile bunu yapmam mümkün müdür?"

Şekil önemliydi. Şekil, aynı zamanda Ebüsuud Efendi'yi haysiyetini kurtarmaya yönelik bir karar almaya davet ediyordu. Ebüsuud titreyip gözünü kapattı. Sonuç olarak bütün bunlar ikiyüzlülükten başka bir şey değildi. Ondan şu isteniyordu: İğrenç, alçak bir cinayete suç ortağı olması ve o bunun bilincindeydi.

Bu darbeyi başka yöne çevirmek için Ebüsuud acele acele Kur'an-ı Kerim ile hadisleri aramıştı fakat Allah'ın kendisini yalnız bıraktığını hissediyordu. Hiçbir şey bulamamıştı. Hiçbir şey. Cesaretsizliği yüzünden cani mi olacaktı? Süleyman'a gidip hakikaten ne düşündüğünü izah etmeli miydi? Padişah'a yaklaşıp yaklaşamayacağı belli değildi. Boşuna onu kızdırmaz

mıydı? Zaten oturduğu ev Rüstem Paşa'nın adamlarının gözetimi altında değil miydi? Elbette böyle bir amel haksız gibi görünebiliyordu. Ama kim bilir? Belki de Mustafa hakikaten suçluydu?

Suçlu! İstanbul Şeyhülislamı gülmeye koyuldu. Kendini aklamaya çalışıyordu. Ne kadar alçaktı! Lakin yerine başka bir Şeyhülislam geçebilirdi. Tek değildi. Biliyordu ki Mustafa tekti. Öte yandan böyle güçlü ve üçlü bir ittifakın önünde kendi hareket alanı sınırlıydı. Onların isteğine karşı koysaydı belki de Rüstem Paşa hemen tepki göstermezdi fakat er geç Rus kadın kendisiyle hesaplaşırdı. O zaman iftira, gözden düşme, düşüş, şerefsizlik birbirlerini takip ederdi. Ne olursa olsun yerini başka biri alırdı.

Ebüsuud'un Memalik-i Osmaniye'ye yapabileceği muhtemel iyiliği Mustafa mı sorgulayacaktı? Oysa Mustafa, Şeyhülislam'a karşı olmamasına rağmen şahsına hak ettiği gibi iltifat da göstermemişti. Bu Şeyhülislam'a göre Mustafa'nın başka bir hatasıydı.

Ebüsuud, elinde tuttuğu mektubu evirip çevirmeye devam ederken derin bir iç geçirdi. Ne yapsa acaba? Zaman da akıp geçiyordu. Belki bir cellat, İstanbul Şeyhülislam'ını infaz etmek üzere şimdiden yoldaydı! Hürrem'in İbrahim Paşa'yı ortadan kaldırması için Padişah'ı nasıl ikna ettiğini hatırlayan Ebüsuud, kendi kendine söylendi, "Sen Sultanların Sultanısın, Zıllüllah fil arzın'sın. İki ilah mevzu-i bahis olmayınca, İki Süleyman'ın olması da mümkün değil!"

Padişah da papaz kızının ithamlarına kulak verip nedimini idam ettirmişti. Bir rivayete göre İbrahim Paşa, aslan gibi kendini savunmuş ve kan lekeleri öldürüldüğü odanın duvarlarında hâlâ mevcutmuş. Ama büyük bir ihtimalle uykusunda boğulmuştu. Celladın ipinin tesiri müthişti ve bazı infazlar ansızın, sessizce ifa ediliyordu. Bu iki vaka arasındaki fark, İbrahim elinde güç biriktirmiş olan Padişah'ın bir kulu, Mustafa ise Süleyman'ın canı, ciğeriydi.

Ebüsuud, tereddütlüydü. Kararını geciktirmesi Süleyman'ı daha da çok kızdıracaktı. Bunu biliyordu. O zaman, eline kalemini alıp güzel hatlarla, "El-cevap: İşkenceye tabi tutulduktan sonra kul infaz edilir!" diye yazdı.

Dünyanın her dilinde korkunç bir şekilde yankılanan bu cümleye bir defa daha baktı. Kendinden utandı. Birdenbire kapıya vuruldu. Bir hizmetkâr kapıya gitti. Süleyman'ın habercisi dönmüştü:

"Şeyhülislam Hazretleri, Padişah Efendimiz kıymetli cevabınızı beklerler."

Ebüsuud, "İşte!" diyerek mühürlenmiş kâğıdı adama uzattı.

Tam zamanında. Haberci kararı eline alıp, saygıyla eğildi ve çekildi. Put gibi olduğu yerde mıhlanan Ebüsuud, adamın peşinden koşmak isterdi. Ama mümkün değildi.

"Allah'ım, Padişah bu kararı vacip saymasın!"

Sırtından soğuk terler akıyordu. Alçak, rezil bir mahlûktu. Bir cinayete iştirak ediyordu! Şu da kesindi ki Şeriat, Halifenin Kılıcından daha hafifti!

XXIX



Nihayet İstanbul'a bahar gelmişti. Nihayet!

Uzun bir kıştan sonra Cihangir, cariye Nilüfer'in yanında uyanmış, bahar da gelmişti!

On dokuz-yirmi yaşındaki Nilüfer, döşekte yatıyordu. Rahat, sakin bir şekilde uyuyan genç kadın, siyah saçlı ve Aşk'ın ta kendisi gibi güzeldi. Zinde bir vücudu, tahrik edici göğüsleri ve tatmin edilemez bir ağzı vardı. Dudaklarına bir öpücük konduran Cihangir onu uyandırdı.

Genç kadın, gözlerini açtığında şehzadeye gülümsedi ve "Hayırlı sabahlar," dedi.

"Gördün mü?" dedi Şehzade, "Hava ne kadar güzel."

Konağın etrafındaki ağaçlarda kuşlar şakıyordu. Nilüfer, yarı çıplak bir halde zarif hareketleriyle parmaklıklı pencereye doğru yürüdü ve perdeyi kaldırarak bahçeye baktı. Ağaçların arasından Boğaziçi'nin dingin suları görünüyordu.

"Güzel bir gün olacak anlaşılan, Şehzadem," dedi.

Ama ansızın başı dönen Nilüfer sendeledi. Cihangir hemen yanına giderek onu tuttu ve tekrar yatağa götürdü.

"Neyin var, Nilüfer?"

"Şehzadem… Söylemeye cesaret edemedim… Edemem de…"

"Neden korkuyorsun? Konuş, güzelim."

Yüzü biraz soluk olan Nilüfer, gülümsemeye çalıştı, "Ben… Sizden… Hamileyim, Şehzade Hazretleri," dedi.

Bu kelimeleri söyledikten sonra da sanki bir suçlu gibi başını önüne eğdi.

"Emin misin?" diye sordu kambur şehzade.

Nilüfer başıyla "evet" dedi. Cihangir, kendini tutamayıp sevinçten coştu.

"Baba olacağım, baba! Allah'a şükür! Beni ne kadar mutlu ettin anlatamam! Lakin erkek olması lazım," dedi yarı ciddi yarı şaka.

"Elimden geleni yapacağım," diye safça cevapladı Nilüfer. "Lakin Efendim, uzun bir müddet size haram olacağım…"

"Evet, biliyorum, bebeğin doğumuna kadar ve ondan sonra da belirli bir müddete kadar eskisi gibi birlikte olamayacağız. Fakat mühim değil! Ne büyük bir saadet!"

Sonra Cihangir pencereye yaklaştı hayat veren baharın havasını kokladı ve şiir söylemeye başladı:

"Nev-bahâr oldu gelin azm-ı gülistân edelim
Açalım gonca-ı kalbi gül-i handân edelim
Koymayup lâle gibi elden eyağı bir dem
Mest olup gonce sıfat çâk-ı girîbân edelim" [17]

---

17 İlk bahar geldi dostlar, gelin gül bahçesine gidelim,
Goncanın kalbini açalım da (onu) gülen (bir) gül yapalım.
Lâleye benzeyen kadehi bir an elden bırakmayıp
Mest olup gonca gibi yakamızı yırtalım.

Bu mısraları yazan ne babası, ne Muhlisi, ne de Şahî idi. Bunlar, Şair Baki'nin dizeleriydi. Padişah'a gelince Cihangir saraya geldiğinde güler yüzle karşılıyor, havadan sudan konuşup şakalaşıyordu. Cihangir artık dışlanmıyordu. Rüstem Paşa'nın hazinedarı olan Napolili hadımın artık şehzadeye bilgi getirmesine gerek yoktu. Neyse ki yaptıkları duyulmamıştı, çünkü bu kul hâlâ yaşıyordu ve gözden düşmemişti...

İran'a yönelik savaş hazırlıkları da devam ediyordu. Ama düşman tarafında hazırlıklar durma noktasındaydı. Galiba soğuk hava ve uzun geçen kış onları çok etkilemişti.

Cihangir, zaman zaman Theodoriadis ile görüşüyordu. Rum tüccar, şarap ve esir ticareti dâhil Bizans ikonalarının alış verişine kadar ne kadar iş varsa onunla beraber gerçekleştirmeyi teklif ediyordu. İkonalar çocuk İsa ile Meryem Ana'yı ya da müminlerini takdis etmekte olan yetişkin yaşındaki İsa'yı tasvir ediyorlardı.

Cihangir ona nazikçe Peygamberin kesinlikle tasvirlere tapma işini yasakladığını ve tıpkı domuz eti nasıl Müslümanlara haramsa bu heykellerin haram olduğunu söylemişti. Theodoriadis de şehzadeye küstahça, ilkçağlarda insanların kullandığı harflerin hayvan ya da eşyaya benzediğini ve şimdi Türklerin kullandıkları harflerin bu harflere çok benzediğini söylemişti. Eğer tasvir haramsa camilerde bulunan Allah, Muhammed, Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali yazıları da haram olmalıymış. Buna sinirlenen Cihangir'in damarlarına dedesi Yavuz Sultan'ın kanı hücum etmişti. Adamı bir güzel dövdürtmeyi aklından geçmişti, ama mantıklı düşününce bu eylemden vazgeçmişti. Halife'nin oğlu hiç kimseye –gâvur bile olsa– kötü davranmamalıydı.

Cihangir sadece bu ikonaların çoğunun Kırım'ın Kuzeyinden yani Rusya'dan geldiğini fark etmekle yetindi. Yunan ile Kiril alfabelerini ayırt etmeyi biliyordu. Kırım Hanları Padişah tebaasıydı. Kırım'dan öte korkunç bir imparatorun

hükmettiği ovalar uzanıyormuş. Nitekim de Moskof kralı bir canavarmış ve hakkında İstanbul'a kadar uzanan dehşet veren hikâyeler anlatılıyordu. Tabii ki uzaklık böyle hikâyelerin abartılı boyutlara varmasına neden oluyordu. Fakat Cihangir, Osmanlı sarayının entrikalarını gördüğünde hakikati yalandan ayırmanın bazen zor olduğunu kabul etmek durumunda kalıyordu. Annesi tarafından damarlarında Rus kanına, üstelik de "papaz kanına" sahip olduğunu düşündüğünde gülümsemekten kendini alıkoyamamıştı. Şimdi de Cihangir ikonaların gaddar düşmanı olmuştu! Bu gerçekten çok komikti!

Tam olarak ne yapacağını bilemediği günlerde Edirne kapısına kadar gezmeye gidiyordu. Orada ablası Mihrimah güzel bir cami inşa ettirmiş, uzun müddet kin tutamayan Cihangir, ablasına ne kadar kızgın olsa da söz konusu camide namaz kılıyordu. Genelde iki yeniçeri ona eşlik ediyordu ve tahmin edilebileceği gibi, gelişi herkes için bir hadiseydi.

Cihangir bazen de Eyüp Camii'ne kadar gidiyordu. Eyüp, İslam'ı yaymak amacıyla Arapların Bizans'a yaptığı hücumların birinde şehit düşmüştü. Peygamberin sancağı Türklerin eline geçince bu halk Müslümanlığın keskin kılıcı gibi olmuştu. Cesaretle "Sancak-ı şerif"i dalgalandırmışlardı.

Hassas, kırılgan doğasıyla kahramanlıklardan uzak duran barışsever Cihangir, bu yerden özellikle Haliç'e kadar uzanan güzel İstanbul manzarasına hayranlıkla bakıyordu. Yine de büyük bir ihtimalle gâvurlar tarafından yayılan garip bir kehanet revaçtaydı. Güya ilk Türk hükümdarının adı Mehmet olduğuna göre son imparatorlarının da Mehmet olacakmış. O zaman Memalik-i Osmaniye yok olacakmış!

Hayret bir şey! Memalik-i Osmaniye ilelebet kalmamalı mıydı? İmparatorluk eğer bir gün çökerse, bu hakikaten dünyanın sonu olurdu. Baş melek İsrafil borazanını ağzına koyup üflemeye başladığında bütün mevtalar mezarlarından çıkıp dirilecekti. O zaman tabutundan kalkan Eyüp Peygamber, tür-

belerinin kapılarını zorlayan babası Kanuni Sultan Süleyman ile annesi Hürrem Sultan, tanımadığı Rohatynli papaz dedesi, İspanya Kralı, Mübarek Veli ile Theodoriadis dâhil olmak üzere herkes Allah'ın mahkeme meydanına yani mahşer yerine kadar beraber yürüyeceklerdi. Burada imparatorlar, krallar, sultanlar, emirler olacaktı. Kefenleri yırtılır yırtılmaz hepsi de bu yerde toplanacaktı. Bizans'ın son İmparatoru da orada olacaktı. Cihangir, sonsuza dek sürecek gibi görünen bir rahatlık içinde manzaraya bakıp bu sahneyi düşündüğünde birdenbire I. Basileus'un Konstantin, sonuncusunun XI. Konstantin Dragases adını taşıdığını, I. Roma İmparatorluğu'nun ilk hükümdarının adının Augustus, sonuncusunun da RomulusAugustulus olduğunu fark etti.

Alametlere çok inanmazsa da, bütün bu hakikatler onu tereddüde düşürmüştü…

XXX



Cihangir'in isteğini duyduğunda Theodoriadis'in gözü fal taşı gibi açıldı.

"Sizi iyice anlamış isem Konstantinopolis'in zaptına şahit birini bulmak istiyorsunuz…"

"Evet, aynen öyle… Türk, Rum, Yahudi, erkek, kadın ne olursa olsun mühim değil."

"Yüce müsaadenizle Şehzade Hazretleri, o devirden bu güne neredeyse yüz sene geçmiştir… Bu hususa dikkatinizi çekebilir miyim?"

"Bunu ben de gayet iyi biliyorum."

"Şunu da ilave etmek isterim: Zor, uzun bir amel mevzu-i bahistir. Sonucu belli olmayan araştırmalar yapmak mecburiyetinde kalacağım…"

İki adam Yavuz Sultan Selim konağındaydı ve Theodoriadis hafifçe eğilmiş bir vaziyette dikkatle şehzadeyi dinliyordu.

"Bu iş için sana kâfi miktarda altın verilecektir. Şimdilik bu paraları al. Üstesinden gelebilirsen bir bu kadar altın daha senin olacaktır."

“Sizi memnun kılmak için elimden geleni yapacağım, Şehzade Hazretleri. Lakin muvaffak olup olmayacağıma dair teminat vermem mümkün değil.”

Nitekim Eyüp Camii’nin etrafındaki bahçelerde gezinen Cihangir, kehanetleri düşündükten sonra şehre bakarak fetih anının bir şahidini bulmayı düşünmüştü. Çılgın bir fikir gibi görünebilirdi bu. Ne de olsa fethin üzerinden bir asır geçmişti. Ama şunu bilmek istiyordu: Bazı gâvurlar, Osmanlılar kadın, çocuk demeden Aya Sofya’da bulunan bütün insanları kılıçtan geçirmiş diye hikâyeler anlatıyordu. Acaba bu doğru muydu? Cihangir böyle gaddar bir hadiseye inanmak istemiyordu.

Theodoriadis ise Cihangir’i selamladı ve sırtını dönmeden geri geri adımlar atarak çekildi.

Cihangir, bir an için hayalperestçe boşuna para ile çaba sarf ettiğini ve bu işin şimdiden suya düşmüş olduğunu zannetti. Haftalar geçti ve bir gün dudaklarında bir tebessüm ile Theodoriadis huzuruna geldi.

“Efendim…” dedi eğilerek tüccar, sonra durdu.

“Eee, konuşsana!”

“Efendim, sizin istediğiniz adamı buldum.”

“Sahi mi? Emin misin?”

“Evet, Şehzade Hazretleri, gayet eminim. En az 106 yaşında ve buraya yakın bir yerde yani Boğaziçi’nin yakınlarında oturuyor. Yine de küçücük bir teferruat var…”

“Nedir?”

“Adam Rum.”

“Bunun mühim olmadığını sana daha evvel demedim mi? Bana bir yeniçeri getiremeyeceğinin farkındaydım!” dedi Cihangir şakayla karışık. “Hemen beraber onun evine gidelim. Zira yeniden sana ihtiyacım var.”

“Emredersiniz, Efendim. Katırıma binerek size yol açacağım, sizse askerlerinizle beni takip ediniz…” Konuşmaları bittikten sonra şehzade ata binerek birkaç neferle Rum’un peşine

takıldı. Askerlerin herhangi bir yere hiçbir neden yokken gitmeleri orada yaşayan insanları korkutmaya yeterdi. Gittikleri bu Rum köyünde de korkuya neden oldular.

Birkaç evden ibaret olan bu küçük köy, ansızın yeniçeriler tarafından istila oldu. Yeniçeriler, inançlarını terk edip Müslüman oldukları ve çok fazla yetkiye sahip oldukları için, Hıristiyan olarak kalanlar tarafından pek sevilmezlerdi.

Yine de Şehzade Cihangir'in yeniçerileri o kadar korkulacak cinsten değildi ve sakat şehzadenin emrinde olduklarından daha serbesttiler, hatta bazıları oraya gelirken yanlarına çocuklarını bile almışlardı. Minikler de beyaz börklerle oynuyorlardı.

Theodoriadis ile aksayan Cihangir'in rehberliğindeki küçük topluluk, kanatlarını açıp kaçışan tavukların çığlıkları altında köyden geçerek nihayet ahşap bir evciğin önüne vardı.

"Bu faslı bana bırakın; Şehzade Hazretleri," dedi Theodoriadis.

Kapıya vurdu. Kapıyı genç bir adam açtı, Rum tüccar onunla uzunca müzakere etti. Ondan sonra iki yeniçeri, Theodoriadis ve Cihangir evin içine girdi. Cihangir'in bir gün ziyaret ettiği Theodoriadis'in görkemli eviyle hiçbir benzerliği olmayan fakir bir haneydi. Bir ikonanın önünde zayıf bir ışık titriyordu. Odanın dibinde bastonuna dayanmış ve yüzü kırış kırış ihtiyar da ışık gibi titriyordu.

"Şehzade Hazretleri," diye açıklamaya başladı Theodoriadis, "demin konuştuğum genç şimdi gördüğünüz adamın torununun torunudur veya böyle bir şey. Genç adam ceddinin Konstantinopolis'in zaptı esnasında altı yaşında olduğuna dair teminat verdi. Zaten köyün diğer ihtiyarları kendisine daima aynı şeyi söylüyormuş. Mevzu-i bahis ihtiyar da o devir hakkında sık sık hikâye anlatıyormuş."

"Fevkalade!" diye mırıldandı Cihangir.

Cihangir, hürmetlerini sunmak için yaşlı adamın elini

öpmek istedi ama yaşlı adam hemen elini çekti. Efendisine yapılan bu hakareti gören bir yeniçeri hemen kılıfından yatağanını çekip kullanmak istedi fakat şehzade engel oldu.

"Hayır!" dedi Cihangir onu durdurarak. "Ben bir hata yaptım. Theodoriadis, rica ederim, anlat, izah et…"

Yaşlı soydaşı ile Theodoriadis arasında hararetli bir sohbet başladı. En sonunda ihtiyar gülümseyip Cihangir'e baktı. Elini öpmesine izin verip pek sağlam olmayan bir sandalyeye oturması için işaret etti. Genç Rum ise dedesi gibi titriyordu. Rumca konuşarak şehzadeden ceddini affetmesini rica etti ve evinde yiyecek ne varsa herkese ikram etti.

Cihangir'in olumlu işareti üzerine Türklerle Theodoriadis ikram edilen meyveleri yediler. Bundan sonra da titrek tabir edebilen bir sesle ihtiyar kendi dilinde konuşmaya koyuldu. Theodoriadis aşama aşama tercüme ediyordu.

"Konstantinopolis'i Türkler muhasara ettiğinde altı buçuk yaşında imiş," dedi Theodoriadis. Son derece etkilenen Cihangir pür dikkat dinliyor, sırtında büyük bir ürperme hissi ona eşlik ediyordu.

"Baskı git gide artıyormuş. Türkler ise neredeyse şehrin etrafında bulunan bütün köyleri istila etmiş. Aşağı yukarı her yere yerleşmişler. Bu yeniçerilere tıpa tıp benzeyen başka yeniçerilerin önünden geçtiğini gayet iyi hatırlıyormuş.

"Meşhur Boğaziçi kalesi (Rumelihisarı'nı kast ediyor) Padişah tarafından inşa ettirildiğinde, babası ile annesi, bir defa daha şehrin düşmeyeceğini ümit ederek, Konstantinopolis'e iltica etmelerini son çözüm olarak görmüşler. Böyle de yapmışlar. Şehir kaynıyormuş. İnsanların çığlıkları her yerde duyuluyormuş. Sayıları çok az olsa da bazıları Türklerin tarafını tutuyormuş. Bu hususu da –affınıza sığınıyorum Şehzade Hazretleri– hâlâ pek iyi anlamamış.

"Bir taraftan Batı'ya, öteki taraftan Doğu'ya bakan iki başlı kara kartalın çizildiği sarı sancakların surlarda dalgalandı-

ğını görüyormuş. Yılmaz, cesur Basileus Konstantin Dragases durmadan gelip gidiyormuş. Bu hükümdar, Barbarlar tarafından (İhtiyar söylüyor Şehzadem) yeniden muhasara edilen Yeni Roma'nın müdafaasını tertip ediyormuş.

"Osmanlılar, limanın girişini engelleyen uzun altın zinciri kaldıramamışlar. Ama Padişah Haliç'e donanmasını indirmekte muvaffak olmuş. Konstantinopolis, her taraftan muhasara edilmiş. Aynı zamanda da kara surlarının tarafında bulunan koca topun gümbürtüsü duyuluyormuş. Çok iyi hatırlıyormuş. Korkunç, dehşet verici bir gürültü imiş bu... Padişah'ta bildiğiniz gibi o taraftaymış. Anne babasının akrabası olan askerler ise sadece, gece surlardan düşman ordusunun ışıklarının pırıltısını görüyorlarmış.

"Dua etmek amacıyla insanlar kiliselerde toplanıp ikonalara mum yakıyormuş ve her türlü kehanetler dolaşmakta imiş. Hayatından endişe duyan annesi, çocuğunu kucağından indirmiyormuş. Şehzade Hazretleri, ihtiyar adam şunu da ilave ediyor, "Yüz sene sonra Sultan Mehmet'in torununu kendi evinde göreceğini söyleseler hayatta inanmazmış."

Yaşlı adam bir an susup ne tepki vereceğini bilemediği Şehzade Cihangir'e baktı. Şehzadenin suratında sadece saygılı ve yaşlı adamı dikkatle dinleyen bir ifade vardı. İhtiyar adam yeniden konuşmaya, tercümanı ise konuşulanları çevirmeye devam etti.

"İltica ettikleri akrabalarının evi de Aya Sofya yakınlarında yani Mese denen caddede bulunuyormuş. Pencerelerden bazilikayı çok iyi görüyorlarmış. İçinde çok sayıda insan olduğu için ailesi oraya girememiş. Ne kadar büyük olursa olsun, Aya Sofya bütün Bizans'ı içine alamazmış. Ondan sonra da Türkler şehre girmiş, Aya Sofya'ya yaklaşmış, yeniçeriler kapılarını zorlamaya hazırmış… O vakit…"

"O vakit?" diye sual etti pür dikkat kesilen Cihangir.

“O vakit,” diye devam etti Theodoriadis, “kilisede bulunan insanların dileği kabul edilmiş ve kendi gözüyle Baş Melek Mihail’in parlak kılıcını sallayarak ve peşine ilahi lejyonları takarak Türklere hücum ettiğini görmüş… Hiç kimse sağ çıkmamış… Kutsal tapınağı zorlamayı isteyenlerden hiçbirisi hayatta kalmamış…”

“Ne? Ne?” dedi Cihangir sandalyesinden kalkarak. “Mantıksız bu! Aklını kaybetmiş bu adam!”

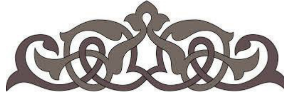
“Türklerin Konstantinopolis’in tümünü ele geçirdiğini, lakin bütün Hıristiyanlığın iftiharı olan Bazilikanın ilhak edilmediğini savunuyor. Tanrı müsaade etmemiş ve müminlerinin duasını kabul etmiş. Kilise Baş Melek Mihail ve bütün diğer melekler tarafından korunmakta imiş. Kendi gözüyle o sahneye şahit olmuş…”

Theodoriadis alçak sesle şunu da ilave etti:

“İnkâr etmek istemiyor…”

Tercümanın dudaklarında hafifçe alaycı bir tebessüm belirmişti, Cihangir ise şaşırmıştı, müphem nezaket ifadeleri kullanarak kapıya doğru ilerledi. Ondan sonra da, her zamanki gibi cömert ve az kinci olan sakat şehzade evdekileri altına boğdu. O küçük köye gelince de, onu hususi muhafazası altına aldı.

XXXI



Cihangir, uzun zaman herhangi mevzuda mutlak hakikate varmanın ne kadar zor ve boş bir amel olduğunu düşündü. İlk bakışta Konstantinopolis'in düşüşüne bir şahit bulmak olağanüstü bir hadise gibi görülebilirdi. Ama araştırma süreci gülünç bir şekilde sona ermişti.

Bu olayın dünyadaki tek tanığı olan yaşlı adam, artık çocukların bile bildiği gerçeği görmezden gelip hayal dünyasında yaşıyor ve köhne bir masala inanmaya devam ediyordu

İranlılara karşı yapılacak sefer ise defalarca ertelenmişti. Elbette her zaman bir yerden takviye güçleri geliyor, silahlar bileniyor, yeniçerilerle resmigeçitler tertipleniyordu. Her zamankinden daha çok hararetli bir şekilde İstanbul camilerinde dua ediliyordu ve hutbelerde melun Şiiler, melun kâfirlerden bile daha çok kınanıyordu. Fakat bütün bu olaylar uzayıp duruyordu.

Tüm bu hadiselerin yanı sıra güzel şeyler de oluyordu. Nilüfer'in karnı belirmeye başlamıştı, kısa bir zaman sonra

şüphesiz genç cariye bebeğinin ilk hareketlerini hissedecekti. Cihangir, Kasım ayında baba olacaktı. Bu, kambur şehzadeye büyük bir avuntu veriyor, düşüncesi bile onu coşturuyordu.

Hayat her zamanki gibi düzenli bir şekilde akıp gidiyordu. Yavaş yavaş ilkbaharın ılıklığı yerini daha bunaltıcı bir sıcağa bırakıyor ve Karadeniz'den esen rüzgâr bile buna engel olamıyordu. Hürrem Sultan, alışkanlıklarında bir şey değiştirmemiş ve İstanbul'da kalan tek oğlu Cihangir ile nadiren bir araya gelmeyi sürdürüyordu. Beyazıt, Kütahya sancak beyi iken, Manisa Selim'in kalesiydi. Babalarının emri olmadan İstanbul'a gelemeyen iki kardeş (o da askersiz olması şartıyla), başarılı olacağını ümit ettikleri o sefer hakkında hem Padişah'tan, hem de anneleri Hürrem'den talimat alıyorlardı.

Mustafa'ya yönelik teşebbüslere girmemelerine rağmen, casuslarıyla her şeyden haberdar olan iki sancak beyi, üvey ağabeylerine karşı alınan tedbirlere müsamaha ile bakıyorlardı. Resmi olarak hiçbir şey bilmiyor, hiçbir tahminde bulunmuyorlardı. Ama İstanbul'dan uzak olsalar bile, pay-ı tahtta bulunan Cihangir'den daha doğru ve güvenilir malumat alıyorlardı. Babasına karşı duyduğu hürmetten dolayı kandırılan Cihangir, Süleyman'ın her müphem sözüne inanıyordu. Padişah ise Hürrem'den Rüstem Paşa'ya ve Rüstem Paşa'dan çok sevdiği kızı Mihrimah'ın arasında mekik dokuyordu. Bu gidiş gelişler sırasında Cihangir'e de sık sık rastlıyor, tersaneleri teftiş ettikten sonra resmigeçitlere iştirak ediyor ve Aya Sofya'da namaz kılıyordu.

Padişah telaşlı ve çok meşguldü. Cihangir açıkçası Hünkâr'ın rastladığı nadir eğlenceli şahıslardandı. Sakat şehzade, babasının iyiliğine ve sağduyusuna itimat ederek, onu sadece güldürmeyi düşünüyordu. Şehzade aslında sadece kendini kandırıyordu. Mustafa'nın sefere iştirak edeceğine dair Sultan'ın verdiği söz, malulü teselli etmek için yeterli oluyordu. Aslında Hürrem ve Süleyman için yeni bir sorun ortaya çıkmış, bir gün Hürrem, Padişah'a, "Evet, Efendim, Cihangir'i ne yapacağız?" diye sormuştu.

Hürrem, kendi oğlunu ortadan kaldırmayı düşünmemeliydi. Nihayetinde sadece erkekler, kendi kanlarına karşı böyle davranabilirdi. Ne kadar kötü düşüncelere sahip olsa da Cihangir onun oğluydu ve her şeye rağmen o bir anne idi.

Temmuz ayının sıcağı çok baskındı. Harem ağalarından zenci bir hadım büyük bir yelpaze ile "Padişah" ile zevcesi Hürrem'i serinletiyordu.

Hürrem curasını yere koymuştu, Süleyman ise diz çökmüş ve başı yana eğilmiş vaziyette onu dinliyordu.

"Hakikaten Cihangir sefere iştirak etmeli mi? Mustafa'ya karşı beslediği duyguları benim gibi sen de biliyorsun."

"Padişahım," diye cevap verdi Hürrem, "aslında oğlumuzun çok tehlikeli olduğunu düşünmüyorum. Size karşı ne yapabilir ki? Sizi sever de. Kendisi için bu seyahatin vücuduna vereceği muhtemel yorgunluklardan korkuyorum. Nitekim oğullarımın arasında bir sancağın başına geçmeyen tek o var. Bunun sebebi de hassas bünyesidir."

Süleyman her şeye rağmen bu hakikati kabul etmekte zorluk çekiyordu: Cihangir zayıf ve güçsüzdü. Ağabeyi Mustafa ise aksine fazla güçlü olduğu için Hükümdar'da daha çok endişe yaratıyordu. İki kardeş arasında hükmeden sevgiye gelince, bu husus Süleyman için gerçek bir muammaydı. Bunda hem Mustafa, hem de Cihangir açısından derin bir sır vardı.

Ansızın etrafı bir sessizlik kapladı. Artık Hürrem ve Süleyman ne söyleyeceklerini bilmiyorlardı. Entrikaları, desiseleri eylemlerine adalet görüntüsü vermek için kâfi değildi. Bunu gayet iyi biliyorlardı. En alçak tebaalarına benziyorlardı. Yine de bu durum kısa sürdü. Çünkü bu tutku, hem Hürrem'e hem de Süleyman'a hükmediyordu. Bu da Allah korkusundan da aşktan da daha kuvvetliydi. Bu tutku, asitli, ekşi ve yakıcı bir meyve gibi, Beyazıt'ı, Selim'i, Mustafa'yı, Rüstem'i ve Mihrimah'ı da yakıyordu. Bunun adı iktidar tutkusuydu. Tanrı in-

sana kuş, balık, yılan üzerinde iktidar gücünü vermişken, bazı insanlar, diğer insanlara hükmetmeyi isterlerdi.

Melun Şii Şah Tahmasp'tan sulh istemeye gelen elçileri kabul ettiğinde, onlara kendi dillerinde cevap vermesi Süleyman için ne büyük bir zevkti! Onları aşağılayıp, hor görüp, yerin dibine geçirmişti! En korkunç işkencelerle tehdit etmişti. Tahtından kıpırdamadan hakaretlere boğmuş ve böylelikle aslında Efendileri Şah Tahmasp'a hakaret etmişti. Nutkuna son vermiş, onları idam ettirmeye tenezzül bile etmemişti. Kabule iştirak eden Rüstem Paşa'ya gün doğmuştu ama Veziriazam susuyordu. Şüphesiz böyle bir "davranıştan" sonra İran'a karşı harp hali devam edecekti.

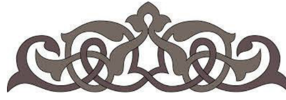
Soluk yüzlü titrek elçiler çekilmiş, apar topar Kazvin'e dönmüşlerdi: Şimdi, Şah Tahmasp'a neden muvaffak olmadıklarını izah etmeye çalışmaları lazımdı! Belki de işte o zaman gerçekten kelleleri tehlikede olacaktı! Batılı elçilere cevap veren sadrazamın tercümanlarından biri şunu söylemişti:

"Padişah'ın ortaya attığı hakaretleri kolay kolay yüksek sesle tekrarlamak imkânsızdır! Ancak ve ancak onları fısıldamak mümkün!"

Evet, o gün Süleyman çok daha büyük hissetmişti kendini ama sesinde bir titreyişle Hürrem'e şunları ifade etti:

"İran'a karşı yürütülecek olan sefere Cihangir bana iştirak etmelidir, diye düşünüyorum."

XXXII



Osmanlı ordusu, 18 Ramazan (Hicri) tarihinde (18 Ağustos 1553'te) Anadolu yakasındaki Üsküdar'dan hareket ederek İstanbul'dan ayrılmış, rüzgârda dalgalanan sancaklarıyla, kusursuz bir düzen içinde Bursa yakınlarında bulunan Yenişehir'e girmişti.

Tahmin edilebilen müddetten daha da uzun süren kış yüzünden, hazırlıklarda az çok gecikme olmuştu. Çok sayıda ayrıntının da ayarlanması lazımdı. Yaklaşık 250.000 nefer toplanmıştı. İlerledikçe bu orduya takviyeler de katılacaktı.

Her zamanki gibi kızıl kadife esvaplar giymiş ve muhteşem atlara binmiş olan sipahiler önde yürüyor, yanlarında topuz, omuzlarında yay taşıyorlardı. Mağrur mağrur ilerliyorlardı. Arkalarında morlara bürünmüş yeniçeriler arkebüzle silahlandırılmıştı ve Süleyman ara sıra Mustafa'yı destekledikleri için onlara şüpheli şüpheli bakıyordu.

Sakallı ya da pala bıyıklı olan yeniçeriler herkesi etkileyen bir sessizlikle yürüyorlardı. Güneşin ışınlarını yansıtan altın rengi kumaştan kıyafetler giymiş iç oğlanları da yeniçerilerin

arkasından geliyordu ve hepsi de silahlıydı. Ondan sonra da “deliler” iç oğlanlarını takip ediyordu. Bir tuğ yani bir atkuyruğu etrafına toplanmış bu neferler, leopar derisine bürünmüş ve başıboş bir güruha benziyordu.

Yaşlanmış, kocamış, biraz eğilmiş olan Kanuni de oradaydı tabii, ama her zamanki gibi eyerinde dimdik kalmaya çalışıyordu. Onu bu mevkide tutan artık sadece gururuydu. “Macar halkının tarihsel mezarı” diye adlandırılan Mohaç muharebesinden bu yana epey zaman geçmişti. Koskocaman bir zümrüdün tuttuğu, kuş tüyleriyle süslü, büyük ama aynı zamanda ince kumaşlı, muhteşem padişah sarığıyla ta uzaklardan tanınabilirdi Sultan Süleyman.

Biraz geride bulunan kambur şehzade Cihangir atını sürüyordu. Bilindiği gibi savaşı hiç sevmiyordu ve aklındaki tek şey ise kendisine Kasım ayında bir evlat vermek üzere olan Nilüfer’di. Yine de babası ile beraber olmaktan memnundu ve Mustafa’yı tekrar göreceğine seviniyordu. Şüphesiz kanaatine göre babası ve ağabeyi arasında bir barışma fırsatı olabilirdi.

İranlıların işi de zordu! Sanki Hürrem unutulmuştu. Tabii ki Haseki Sultan İstanbul’da bulunuyordu. İslam Türklerinde ordular, prensip olarak Frenklerin yaptığı gibi fahişe güruhları peşlerine takmıyorlardı ve kadınlar sadece Sultan’a aitti. Ama fiili durum bazen bambaşka olabiliyordu. Bu yeni sefer Hürrem için yeni bir imtihan görünümündeydi. Hareme kapatıldığı için ancak ve ancak kızı Mihrimah’ı görebilen Hürrem “vaka-i hayriye”yi bekliyordu.

Siyasette “ilahi sürprizler” çok evvelden hazırlanırdı, bu kez de benzer bir süreç söz konusuydu. Mademki bu mücadelenin ucunda iktidarı daha çok sağlamlaştırmak vardı, o zaman belki uzun seneler boyunca Kanuni’yi görmemesi Hürrem için sadece bir teferruattı!

Gösterişli, etkileyici uzun resmi geçidin sonunda bütün bu entrikalara somut şekillerini veren Rüstem Paşa görünüyor

ve onun arkasında da çok sayıda paşa ile ağa yürüyordu. Kızıl kadife esvaba bürünmüş Nekbet Rüstem, Yenişehir'e geldiklerinde yolun tozuyla kaplı giysisini silkti. Akranları onu acımasızca eleştiriyor ve Şehzade'ye duyduğu aşırı nefreti kınıyorlardı. Bilindiği gibi para konusunda sorunu yoktu ve Veziriazam daima Süleyman'a İmparatorluğu'na tek başına hükmettiğini ikna etmeye çalışıyordu. İbrahim Paşa'nın inanılması zor hatasını tekrarlamak istemiyordu tabii. Nitekim de "Maktul"ün mezarının yeri bile yavaş yavaş unutulmuştu. Bununla beraber Rüstem çok sayıda cami, imaret ve medrese inşa ettiriyordu. Belki gelecek nesiller özellikle bu iyi yanını hatırlayacak, belki de inşaatlarında harcadığı para unutulacaktı.

Rüstem tıpkı efendisinin gölgesi gibi onu takip ediyordu. Aslında İran'a karşı yürütülen sefer sadece bir bahaneydi. Fakat bu seferden hem İran'ın zayıflatılmasını hem de Mustafa'nın bertaraf edilmesini bekleyen Süleyman'ın kararlılığını unutmamak lazımdı. Her iki olaya aynı ağırlığı biçiyordu.

Sefere geç başlanması gelecek seneye kadar öngörülen mühim askeri hareketleri erteleyecekti. Başka bir husus daha göze çarpıyordu: İran'a girmek için Kuzey yolu ihmal edilmişti çünkü bu yol Amasya'dan geçiyordu. Çok daha güneyde bulunan ve Suriye'de olan Halep'ten geçen bir güzergâh tercih edilmişti. Şimdilik ordu Yenişehir civarlarına çadır kuracaktı. Çok geçmeden doludizgin gelen haberciler, Padişah'ı Şehzade Beyazıt'ın avdetinden haberdar ettiler. Şahî, hemen Padişah'ın huzuruna çıkma emrini almıştı. Maiyetiyle ordu-yı hümayuna iştirak eden Beyazıt pederinin diğer emirlerini bekleyecekti. Sefer güya Beyazıt'ın şerefine tertip edilmişti. Onun içindir ki Beyazıt ertesi gün otağın önüne yerleşmiş ve cevherlerle bezenmiş tahtına oturmuş olan Güçlü Padişah Süleyman'ın huzuruna gelmişti.

Sayebanının[18] altında Süleyman sabırsızlıkla oğlunu bekliyordu. Genelde kurallara çok riayet etmeyen Beyazıt, bu defa bütün bu merasimden etkilenen küçük bir çocuğa benziyordu ve Şehzade uzun bir nutuk hazırlamıştı. Babasının elini ve eteğini öptükten sonra, Beyazıt upuzun bir tirada başladı ve en sonunda kelimelerin içinde kaybolup gitti.

Sahneyi seyreden Cihangir ilkin gülümsemekten kendini alıkoyamadı, fakat çok vakit geçmeden ağabeyine acıdı ve bu aşağılamaya çabuk son verilsin diye dua etti. Beyazıt için ise zaman durmuştu. Kızarıyor, kekeliyor, tereddüt ediyor ve tekrar kekeliyordu. Nutku da uzadıkça uzuyordu.

Eylül başlangıcının güneşinin ışınları parlarken, koskocaman şehzade sarığının altında bulunan Beyazıt mütemadiyen terliyordu. Osmanlı cümlesinin çetrefilli yapısının içinde engellenen, sendeleyen Beyazıt, çaba sarf ediyordu ama "Vefa… Sadakat… Şartsız vefa… Muhterem Pederim Yüce Hükümdarlığınız… Orhan oğlu… Hanların Hanı… Selim oğlu… Âlempenah… Bendeniz… Kulunuz…" kelimeleri bir nakarat gibi tekrarlandığı için ortaya anlamsız, birbiri içine geçmiş cümleler çıkıyordu.

Her şeyi delen bakışıyla oğluna bakan Süleyman, en sonunda bu eziyete son vererek sadece "Peki!" dedi.

Padişah, bir vezir aracılığıyla, Beyazıt'ı Edirne sancak beyi yapan bir ferman okuttu.

"Maazallah melun kâfirler hücum ettikleri takdirde onu son neferine, son ferdine kadar muhafaza etmeli" imiş… Bazen herkesi şaşırtmak amacıyla yürüttüğü siyasetin sonucuydu bu ferman ve Süleyman'ın Beyazıt'ı yanına almaması mantıksız gibi görünebilirdi. Öte yandan bir oğlunu memleketin öbür tarafını yani İstanbul'a giden yolu müdafaa etmesi yerinde bir karar olabilirdi. Zaten hiç kimse şaşmadı, en azından şaşırmamış gibi göründü. Büyük bir şölen tertip edildi ve Beyazıt ertesi gün sessizce Edirne'nin yolunu tuttu…

18 Sayeban: Gölgelik.

XXXIII



1553 senesinin Eylül ayının yarısında Âlem-penah tarafından yürütülen Ordu-yı Hümayun, Anadolu'daki Bolvadin kasabası civarlarında durdu.

Bolvadin, sefere katılmak üzere askerleriyle Manisa'dan gelen Selim'in Cihangir ile bir araya geldiği yer oldu. Yörede aynı görkemli kabul sahneleri yenilendi ama mest Selim alkollü olmasına rağmen, ayık Beyazıt'tan daha vakur, daha asil duruyordu.

Selim, nutkunda ayrıntıya girmeden ve süslü kelimeler kullanmadan aynı şeyleri ifade etmeyi başardı. Kısa bir konuşma yaptığı için Süleyman memnun oldu. Konuşma sonrası Selim yerine geçerek resmen orduya iştirak etmiş oldu.

Resmi olan başka bir eylem de Süleyman'ın Bolvadin'den büyük oğlu Mustafa'ya haberci göndererek huzuruna gelmesini ve hakkında duyulan kuşkulardan kendini aklamasını emretmesi oldu. Masum idiyse –ki bundan Padişah'ın şüphesi yoktu– kolayca kendini aklardı. Mustafa'nın tereddüt etmeden ve korkmadan huzuruna gelmesi şarttı.

Buluşma yeri olarak Konya Ereğlisi yakınlarında bulunan Ak Höyük mevkii ya da aynı yörede Halep yolundaki herhangi bir yerin olmasına karar verilmişti. Mektubun tam içeriği hakkında Cihangir'in haberi olmadı: Sadece kısa sürede üvey ağabeyi Mustafa'nın Amasya'yı terk edeceğini ve orduya katılacağını öğrendi. Yedi aydır görmediği vefalı kulu Mübarek Veli ile tekrar bir araya geleceğini düşünmek Cihangir için büyük bir sevinç kaynağı oldu. Mustafa'nın hizmetine girdiği için şüphe yoktu ki fedaisi onunla beraber gelecekti.

Cihangir, Selim'i son defa gördüğünden bu yana yaklaşık iki sene geçmişti. Selim daha da şişmanlamış ve tam bir "şişko" olmuştu. Selim'in oburluğu, tembelliği, içki sevdası yüzünden, yirmi yıl sonra nasıl bir adam olacağı şimdiden belliydi..

Hürrem'in altın saçının varisi olan Sarı Selim, üvey ağabey Mustafa tarafından verilen "hor görülecek süprüntü" lakabını gitgide hak ediyordu. Kusurları ne olursa olsun, şehzade olduğu için bir gün Selim'in babasının tahtına oturması gelecekteki ihtimallerden biriydi.

Selim, verdiği izlenimin tersine aslında siyasi anlayıştan mahrum değildi ve biraz cimri olmasına rağmen gerekirse kesesinin ağzını açmayı bilirdi. Selim ile Cihangir birbirine zıt karakterde iki kardeş olsa da Bolvadin'den ayrıldıktan sonra ve kutsal şehir Konya'ya yaklaşırken yan yana at sürüyorlardı. Konumları ordunun tam ortasındaydı ve babaları Padişah her zamanki gibi önden ilerliyordu.

Her ikisi de susuyordu ama en sonunda dayanamayan Cihangir Selim'e, "Ey Selim ağabey! Kıbrıs yolu bu mudur?" diye sordu.

"Kim bilir? Belki de bir gün bu yol şanlı ordumuzu adaya kadar götürecektir! Şimdilik Halep'e ondan sonra da İran'a doğru yürüyoruz. Başka sefer hakikaten gemiye binip Kıbrıs'a gideceğim, ama sen bu konularda hiç konuşma çirkin kambur!"

"Gemiye bin lakin yalpalama!" diye içinden geçirdi Cihangir.

Birkaç dakika boyunca sustular: Önlerindeki tozlu yol sonsuza dek uzanıyordu. En sonunda mağrur bir edayla Selim, "Biliyor musun, Validemiz durmadan, Suriye ile Mısır'ın fatihi olan dedemiz Yavuz Selim'in –nurlarda yatsın!– adının bana verilmesinin, uğur, bereket getireceğini ve onun kahramanlıklarını yalnızca benim tekrarlayabileceğimi söylüyordu."

Cihangir, "Eğer öyleyse bana Cihangir adı verilmesi de sadece Suriye, Mısır, Kıbrıs değil, bütün dünyayı fethedeceğimi vaat ediyor!" deyiverdi.

Bu sert ve çarpıcı cevabı duyduğunda Selim'in yüzü soldu ama ona karşılık vermedi. Bu oyunda Cihangir'den zayıftı. Öfkesini yendi ve birden Cihangir'i orada bırakarak atını babasının yanına doğru sürdü.

Padişah ile uzunca bir sohbete daldıklarında geride kalan Cihangir, kardeşinin endişesini anlıyordu. Hangisi tercih edilirdi: İran'a karşı yürütülen sefer esnasında babalarının yanında olması mı ya da Beyazıt gibi, gıyabında Padişah'ın resmi temsilcisi olması mı?

Cihangir, Selim'in fetihlerini beğeniyordu, ama başka kahramanların bu fetihleri gerçekleştirilmiş olmasını tercih ederdi… Ona göre babasının ilerlemiş yaşına rağmen sefere katılması inanılmaz bir hadiseydi. Üstüne üstlük zavallı Selim'i de Manisa'daki rahat konağından kopartıp sefih hayatından uzaklaştırmışlardı. Şimdilik Süleyman, Selim ile Beyazıt arasında ince bir denge oluşturmuştu ama yine de iki kardeş birbirini kıskanıp nefret ediyorlardı. Soru hep aynıydı: Veliaht kim olacaktı? Selim Beyazıt'tan yaşça büyük olduğuna göre, daha çok hakka sahip olduğunu düşünüyor ve de düşündüklerini dile getirmekten çekinmiyordu. Bu arada Süleyman da Selim'i dinliyordu. Sinirlerime daha fazla hâkim olmayan Padişah birden, "Kâfi! Birazdan senin yolunu açacağım. Ben

yeterince endişe içinde değil miyim sanıyorsun? Benim dertlerimi arttırman reva mıdır?" diye sert bir şekilde Selim' i susturdu.

Selim, Süleyman'ın Mustafa'yı ima ettiğini anlayıp Cihangir'in yanına döndü.

"Bazen uzun bir sessizlik kötü bir konuşmaya tercih edilmeli!" diye şaka yaptı sakat şehzade.

Selim ise, "Alay etmek sana yakışmaz!" diye karşılık verdi.

Selim, saldırıya geçip tuzağa düştüğü takdirde sevgili Mustafa'sını neyin beklediğini tam söyleyecekti ki kendini tuttu. Özellikle bu koşullarda konuşmaması şarttı. Öte yandan da Padişah'ın fikir değiştirmesi ihtimallerin arasına giriyordu.

Kinine rağmen Selim o andan itibaren Cihangir'e şirin görünmeye çalıştı ve o günlerde ziyaret edecekleri Konya şehrinin güzelliklerini methetmeye başladı. Mevzu-i bahis şehirde Mevlana lakaplı Celalettin Rumi'nin mezarı vardı.

"Bizim Efendimiz", (Mevlana sözcüğü Arapçada bu anlama gelir) iyiliği, kardeşliği kalbinde beslediği için kendi devrinde hak ettiği bir ün elde etmişti. Farsça yazmasına rağmen toplumun her katmanına ulaşmıştı. Aslında bazen İslam kurallarına aykırı olsa da insanlar ona bir ermiş gibi bakıyor ve onlara yardım etsin diye zor anlarda ismini zikrediyorlardı. Sadece İslam değil bütün insanlığı aydınlatan bu deniz feneri ile benzeştiklerini hissediyordu kambur şehzade. Yeni bir Mevlana olmayı ve cihanı silahlarla değil sevgiyle fethetmeyi çok isterdi!

Cihangir, birdenbire ağabeyi Selim ile alay ettiğine pişman oldu. Selim ise, konuşuyor, durmadan konuşuyordu. Yavuz Selim'in inşa ettirdiği cami dâhil Selim semazen tekkesinden ve fi-tarihinde Türklerin bıraktığı çok sayıda abideden bahsediyordu. O devirde Türkler Kostantiniye'yi henüz almamışlardı.

Nihayet, oldukça ağdalı bu nutuktan sonra ufukta Konya minareleri göründü. Sultan Süleyman ordusunu durdurdu ve bir tek söz söylemeden, heykel gibi hareketsiz, Mekke-i Mükerreme kadar sevdikleri kutsal Konya şehrini hep birlikte seyrettiler.

Gün batmak üzereydi ve sadece rüzgârda dalgalanan sancakların sesi duyuluyordu. Süleyman'ın işaretinden sonra ordu tekrar ilerlemeye başladı ve yüzüne nur gelmiş Cihangir Konya'ya girdi.

XXXIV



Süleyman, iki oğlu ve tüm maiyetiyle birlikte Konya ve güzellikleri gerektiği gibi ziyaret etti. Rüstem Paşa bu şehirde kendi adını taşıyan yeni bir cami yaptırmaya sıcak bakıyordu fakat iyice düşündükten sonra şimdilik girişimini ertelemeyi tercih etti. Mübalağa etmemeliydi.

Büyük Barbaros Hayrettin Paşa'nın yirmi sene evvel aynı yerlerden geçerken riayet ettiği bir geleneğe göre, Padişah ile şehzadeler fakir fukaraya para dağıttılar. Süleyman'ın bağışları yüksek oldu, Cihangir'in de katkısı azımsanamazdı, Selim'e gelince biraz cimri olmasına rağmen kardeşine nazaran daha çok para sarf etmek zorunda kaldı. Rüstem Paşa bu kez Veziriazam olduğuna sevindi çünkü böylelikle şehzadeleri gölgelememek için daha az para harcamak mecburiyetinde idi. Fakat Nekbet şimdiden, dağıttığı bahşişleri nasıl tekrar yerine koyacağının planlarını yapmaya başlamıştı bile. İlk önceleri Hıristiyan olan Rüstem Paşa, Müslüman olduktan sonra bütün dini vecibelerini harfiyen yerine getirmeye çalışıyordu. Hatta

Müslümanlığını daha iyi ispat edebilmek için Hıristiyanlardan haraç almayı bile kafasına koymuştu. Asıl niyeti ise, aldığı haracın büyük bölümünü kendi kesesine atmaktı.

Maiyet-i hümayun Mevlana türbesinin önünde dua ettikten sonra ordugâha döndü. Cihangir, Süleyman'ın Rüstem Paşa ile Devlet meseleleri hakkında sohbet ettiğini görünce, fırsattan istifade edip şehirde dolaşmak istedi.

Askerlerden, hizmetkârlardan, katırcılardan, az veya çok mühim erkândan oluşan göz alıcı bir kalabalığın gelip gittiği ordugâhın sınırlarını tam aştığı anda, şehzade aniden çok iyi tanıdığı bir sima gördü. Şehzadeye sırtı dönük katıra binmiş bir adamdı bu. Cihangir, atını adama doğru sürerek yanına ulaştı ve hafifçe omzuna vurdu. Adam yüzünü döndü. Bu adam, Theodoriadis'ten başkası değildi.

"Şehzade Hazretleri! Sizin yüzünüzü gören cennetlik!"

"Evet, Konstantinopolis'in zaptından beri görüşemedik," dedi Cihangir gülümseyerek. "Benim burada ne yaptığımı sual etmeye cesaret etmeyeceksin umarım. Ama senin ne işin var burada?"

İki adam attan inmişlerdi. Rum kıyafetleri içinde biraz zor hareket eden Theodoriadis şehzadenin huzurunda başlığını çıkarmak için kafasına davrandı fakat Cihangir müdahale etti.

"Yalnızca sualime cevap ver: Ordu-yı Hümayun ile ne işin var?"

"Bana inanın," dedi Theodoriadis heyecanın yenip yavaş yavaş alışılmış sakinliğine tekrar kavuşmaya başlayarak. "Yüce Padişahımızın tercümanı olarak buraya kadar geldim."

"Sen mi? Anladığım kadarıyla, Yunanlara karşı sefere çıkılmıyor. Başkalarına bunu anlatabilirsin: Eski pabuçlarıma mesela…"

"Beni yanlış anladınız, Efendim. Ufak tefek vasıflarımın arasında AllahüTeâla bana lisan kabiliyeti de verdi, biliyorsunuzdur."

"Devam et…"

"O yüzden ticaretimde Ermeniceyi de kullanırım. Kars'tan sonra geçeceğimiz eyaletler Ermeni dolu. Onlar aslında Şah Tahmasp'a itaat ediyorlar. Memalik-i Osmaniye'nin de her yerindeler. Vefalı bir tercümana sahip olması muhterem pederinizin işine gelir icabında, yani halktan malumat almak istediğinde."

"Hakikaten beni hayretler içine düşürüyorsun. Senin bu kadar maceraperest olduğunu sanmıyordum. Küçük ailene ne oldu?"

"Müsterih olun, Şehzade Hazretleri, Yüce Padişah pederinizin tek tercümanı değilim. Küçük ailemi de Galata mahallesindeki akrabalarıma teslim ettim."

O devirde Ermeniler pay-ı tahtta az sayıdaydı. Cihangir bazılarını tanıyordu. Hepsi de ticaretle uğraşıyordu, Ermenilerin kendi dillerinde "Hayastan"[19] dedikleri bir eyalette yaşıyorlardı. Türklerin onlara karşı herhangi bir kini yoktu ve Hıristiyanlarda olduğu gibi vergi ödedikleri takdirde dinleri ve dilleri serbest bırakılmıştı.

Cihangir, Theodoriadis'in oyun çevirdiğini düşünüyordu. Ansızın Rum'un önüne çıkması şehzadede tuhaf bir izlenim bırakmıştı. Özellikle Theodoriadis'in tercüman seçilmiş olması.

Şehzade, "Orduya seni sokan kim?" diye sordu.

"Tabii ki muhterem pederinizin müdahalesi yoktur bu defa. Vezirlerinden biridir ama affedin, Şehzade Hazretleri, ismini zikretmiyorsam eğer," dedi Theodoriadis aceleyle.

Bu hızlı davranış şehzadeye daha da şüpheli göründü. Cihangir bir an için Theodoriadis'in aslında iki taraftan avantasını alan bir casus olup olmadığını kendi kendine sordu.

"Sizin dikkatinizi çekebilecek olan birkaç eşya var bende, Şehzade Hazretleri."

19 Bugünkü Ermenistan.

“Yine ikona mı?”

“Hayır!” dedi Theodoriadis, “Padişahın ordugâhında böyle bir şeye cesaret edemem…” şakayı anlamıyormuş gibi yaparak. “Ama ve lakin cevherler var bende. Çok kıymetli inciler… İşte, bakın, birkaç feride.” Hırkasından kocaman incileri çıkardıktan sonra şehzadeye uzatarak devam etti Rum tüccar.

“Aman!” dedi ister istemez Cihangir. “Ne kadar güzeller! Fakat onları ne yapacağım ben? Yine de senin amacını anlıyorum: Evvela inci, sonra İncil…”

“Şehzade Hazretleri, zinhar benim art niyetli olduğumu zannetmeyin. Bilakis…”

“Ne demek istiyorsun?”

“Bir meramım var… Müslüman… Evet… Müslüman olmak istiyorum…”

“Canım sen de! İnanacağımı zannediyor musun?” dedi Cihangir kahkaha atarak.

“İnanmamanız bir şey değiştirmez. Maksadım böyle.”

“İhtida ettikten sonra hangi adı intihap edeceksin, bakalım?”

“Şimdiki ismim “Allah’ın hediyesi” manasına gelir. O zaman, “Allah’ın kulu”, yani Abdullah olacağım artık.”

“Böylelikle “dönme” olursun. Aferin sana! Lakin ihtida etmenin o kadar kolay olduğunu zannetme!”

“Şehzade Hazretleri, bilmiyorsunuz: Vahi üstüme indi. Evet. Evet. Gülmeyiniz. Beni iyice dinleyiniz, lütfen. Konya’ya girdikten ve çadırımızı kurduktan sonra yorgunluktan bitap düşüp uyudum. Tam o sırada Molla Hünkâr (Mevlana’yı kastediyordu) rüyama girip bana şunları söyledi: ‘Ey Abdullah! Gâvurlar arasında hâlâ ne işin var? İhtida et, iyilik yapan bir insan olursun. Zira bu yola devam edersen eğer senin için korkarım… Şehzade Cihangir sana yardım eder. Yeni adın sana hitap ettiğim ad olur: Abdullah!’ Şehzade Cihangir bana yardımcı olabilir misiniz?”

Rum tüccar bunları söyledikten sonra Cihangir'in ayağına kapandı. Mevlana'nın mucizevi müdahalesine rağmen (belki de müdahalesi yüzünden) Cihangir kuşkulanıyordu. Yine de yeni mümini ayağa kaldırdı ve gülümseyerek ekledi:

"Tamam… Tamam… Lakin sünnet olmak zorunda kalacaksın. Yaşın da biraz ilerlemiş olduğu için bu zorunlu ameliyat sana acı verebilir…"

XXXV



Ordu-yı Hümayunun Konya'ya avdetinden evvel, Şehzade Mustafa Bolvadin'den hareket eden habercinin taşıdığı mektubu almıştı. Haberci o kadar çabuk yol almıştı ki yol boyunca birkaç atı ölmüştü. Nihayet Amasya'ya varmış ve Mustafa da tuğra ile damgalanan "Hatt-ı Hümayun"u mütalaa edebilmişti. Bu mektubun gönderilmiş olması Mustafa'yı şaşırtmamıştı... Zaten böyle bir mektup bekliyordu, onun için yol hazırlıklarının çoğunu tamamlamıştı.

Mustafa'nın etrafına topladığı Amasya yöresinden birçok ağa mektubu dinlemişti. Hiçbir ayrıntısını saklamamış, bütün mektubu okumuştu. Şehzade, kendi yanında olanları bilmedikleri bir tehlikeye sokmak istemiyordu. Her şeyin bilincinde olmaları lazımdı. Amasya sancak beyi, bütün olanlardan sonra çok sayıda ağanın kendisini terk etmesini bekliyordu. Tam tersi oldu.

Ağalar, "Baş üstüne" nidalarıyla şehzadenin yanına gelip şahsına bağlılıklarını ifade eden yeminlerini tekrarladılar. Bir

tek eksik bile yoktu, hepsi şehzadeyi pederi Halife'nin buyruğuna itaat etmesi için teşvik etti ve hepsi de Şehzade'ye refakat edecekti.

Ağalar gittikten sonra, Mustafa Mübarek Veli ve genç Mehmet ile baş başa kalmıştı. Süleyman oğlu aslında bu topyekûn tepkiye şaşmıştı doğrusu. Allah veya Kader (bu da aynı anlama geliyordu) onu Padişah'a iştirak etmeye itiyordu.

"Duydun mu?" dedi Mustafa, vefalı Veli'ye hitap ederek. "Hepsi de pederim Padişah'ın –Allah daima muzaffer kılsın– yanına gitmemi tasvip ediyor."

"Eee? Bunda ne var?" diye sordu samimiyetle Cihangir'in fedaisi. "Şehzade Hazretleri, bunun hazırlıklarını mütemadiyen yapmadınız mı? Müşkülat var mı bunda? Aylarca Amasya'da beklediniz. Beni affedin Efendim, ama hiçbir şey yapmamak size ağır gelmiyor mu?"

Mustafa, "Hiçbir şey yapmadan durmanın aslında sana ağır geldiğini görüyorum," dedi ve gülümseyerek şefkatle elini Mübarek Veli'nin omzuna koydu.

Veli hemen, "Evet, evet, itiraf ediyorum: Muhterem Efendim Şehzade Cihangir'in sefere iştirak edeceğinden haberdar oldum ve yanına gitmek için sabırsızlanıyorum. Ama bunu bir tarafa bırakalım, ben hâlâ emrinizdeyim ve onu sevdiğim kadar sizi de severim, Efendim."

Bunları söyledikten sonra Mübarek Veli eğildi ve şehzadenin sözlerini beklemeye başladı.

Oğlu Mehmet'e dönen şehzade, "Sen söyle oğlum, ne düşünüyorsun bu konuda?" dedi.

Yaşından büyük bir olgunluk gösteren genç Mehmet, aslında babasını yeniden endişeli görmekten kahroluyordu.

"Muhterem, sevgili pederim, en sonunda ne karar vereceğinizi bilemem, lakin mevzu-i bahis kararınızın şeriata mutabık olacağına hiç şüphem yoktur. Şeriat, Peygamber Efendimizin –sala Allah aleyh ve selam– öğrettiği kanunları tatbik

etmemizi tembih eder. Bu dünyadaki ömrümüz kısadır. Onun içindir ki mütemadiyen Allahü Teâlâ'nın buyruklarına riayet etmemiz şarttır…"

Mustafa ile Mehmet arasında büyük, müthiş bir güven mevcuttu. Yıllar geçtikçe iki dost gibi olmuşlar ve dürüst, samimi, hilesiz bir yetişkin olacağını vaat eden Mehmet'in fikirlerine Mustafa'nın itimadı tamdı. Şimdiden Mehmet'in ünü ordunun her yerine yayılmış ve askerlerinin çok sevdiği babasına layık oğul olması bekleniyordu.

Mustafa oğlunun geleceğini düşünüyordu tabii: Mehmet'e de tahtın yolu bir yığın cesetle açılacaktı. Fakat yaralanan bütün bu cansız bedenleri ilk önce Mustafa'nın ta kendisi çiğnemeliydi. Oğlunu peşine takarak uzun bir yola girecekti. Bu uzun mücadelede Beyazıt'ın, Selim'in, Rüstem Paşa'nın, belki de Hürrem Sultan'ın kellelerini düşürecek, çok can alacak ama bu gence tahtın yolunu açacaktı.

Süleyman'a gelince onu hapse atacaktı. Kâbus gibi bu mücadelenin ucunda Mustafa nihayet Saray Burnu'na ulaşacak, divan odasındaki tahtına oturacaktı. Fakat kanla ve çamurla lekelenmiş olduğu için Cuma namazına nasıl iştirak edecek, o namazı nasıl kılacaktı? Oğluna bunu söylemeye cesaret edebilir miydi? "Oğlum, bak, bütün bunları senin için yaptım!" diyebilir miydi?

Bütün bunlar mühim değildi! Padişah olacaktı ve bir gün bir hadım hapiste olan babasının öldüğünü haber edecekti… Nasıl öldüğünü bile sormayacaktı. Rahatsızlık yaratan ihtiyarın girişimci veziriazamı tarafından ortadan kaldırıldığını bilecek, o zaman herkes Mustafa'yı terk edecekti. Dostluklarının anısına koruduğu Cihangir bile! Haklı da! Acımasız bir iç savaş sonucu paramparça olmuş halkını, kendisi yüzünden feda edilmiş bütün bu hayatları düşünmüş müydü? Ecnebi istilanın korkunç hayaletini ön görmüş müydü?

Memalik-i Osmaniye Şarlken'in ve Şah Tahmasp'ın kıska-

cının içine girecekti. Bütün düşmanlarını hezimete uğratmayı başarmış olsa bile, tek bir dostu kalmayacaktı. Evet, tek bir dostu! Bir gün nihayet yeterince para veremediği için kendisinden bıkan yeniçeriler "kazan kaldırıp" onu da katledeceklerdi. Bu hadisenin daha evvel meydana gelmiş olmamasına rağmen, bunu ön görüp korkuyordu Mustafa.

Mehmet, ona doğru yolu gösteriyordu. Onun içindir ki babasına iyi bir oğlun yaptığı gibi, Mustafa da Padişah'a gidip tertip etmediği bir suçtan kendini aklamalıydı. İstanbul'da Mekr Rüstem ona iftira atmıştı: Hem müminlerin hem de gâvurların destekçisi olan Padişah ile baş başa gelince masum olduğunu ilan etmesi gerekiyordu!

İsyana yönelik herhangi bir tertibinin olmadığını ispat edecekti. Bu da hakikatin ta kendisiydi! Öte yandan Mustafa, mektuplarında pederlerinin veliahdına inanmaya hazır olduğunu iddia eden Cihangir'e itimat ediyordu. Amasya sancak beyinin çaba sarf etmesi yeterliydi… Bütün bu düşünceler bir anda beyninden geçmişti. Ciddi, sessiz Veli ile Mehmet kararını bekliyorlardı.

Nihayet Mustafa, "Padişah'ın huzuruna gideceğim! Masum olduğuma göre korkum yoktur. Sizin gibi kardeşim Cihangir de beni bu yönde tavır almaya teşvik ediyor," dedi.

Allah'a şükredip ağlayan Mehmet babasının elini öptü…

XXXVI



Mehmet ile vedalaşıp Mahidevran Hatun'un elini öptükten ve karısı Mih-ü Nisa Sultan'ı kucakladıktan sonra, Sultan Süleyman oğlu Şehzade Mustafa, küçük bir maiyet ile birlikle ya şöhrete ya da ölüme doğru yola çıktı.

Validesi yükseklerde bulunan konağın parmaklıklı pencerelerinin birinden onları takip ediyordu. Odanın dibinde ise bir sedirde oturan oğlu Mehmet ve karısı Mih-ü Nisa hazin bir sessizliğe bürünmüşlerdi. Tam o sırada en güzel sarığını takmış olan ve küçük cemaatinin başında atını süren Mustafa, Yeşil Irmak'ı takip ederek Amasya'dan çıkıp gözden kaybolmaya başlamıştı.

En son atlı da gözden kaybolduktan sonra Mahidevran hıçkırıklara boğuldu. Sultan Süleyman'ın kalbine hükmederek artık her şeye kadir olan rakibesi Hürrem Sultan'ın hazırladığı tuzağa düşeceğini tekrarlamış olmasına rağmen oğlu Mustafa onu dinlememiş, yıllardır yaşanan her şey boşa gitmişti.

Mehmet, babaannesinin inleyişlerinin ortasında, "Allah'ın dediği olur," demekle yetindi.

"Allah güle oynaya mezbahaya gitmemizi emreder mi?" diye sordu Mahidevran, torununa doğru ansızın dönerek. "Ben haremin desiselerini iyi bilirim ve şu melun Rosa en incesinden en kabasına kadar hepsinden istifade eder!"

Bir an için Mahidevran Padişah'ın yanında yaşamış ve sevgilisi olmuş mağrur kadın olarak yeniden ortaya çıkıp şöyle devam etti, "Şu nahoş Rosa her şeyi, evet, her şeyi o tertipledi! Siz bunu görmüyorsunuz bile!"

Babaannesine cevap vermeyen Mehmet, sakinleşmesini bekledi. Sakinleşen yaşlı kadın torununa koştu ve ağlayarak bağrına bastı.

"Ey sen Mehmet, sen ki Al-i Osman'ın son ümidisin, şayet baban ölürse, intikamını almak için yemin et!"

"Muhterem babaanne," dedi on iki yaşındaki torunu, "bu cihanda iyilik yapan insan, hiç kimseden korkmaz. Babam için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Muhterem dedem şeriatın muhafızı olduğuna göre en büyük oğluna kötü bir şey yapamaz. Zira pederim masumdur ve dedem hepimize hükmeden halifedir."

Mahidevran cevap vermedi. Osmanlı sarayını ve her şeyden şüphe duyan Süleyman'ın alıngan huylarını çok iyi biliyordu. Onlar ise hayal kuran çocuklardı. Fakat elli beş yaşında olduğu için artık neredeyse yaşlı bir kadın olan Mahidevran bu hakikati değiştiremezdi.

Şehzadenin karısı ve Mehmet'in annesi olan Mih-ü Nisa Sultan kendi acısını saklamaya çalışarak kocası ölmesin diye Allah'a yalvarıyordu. Mih-ü Nisa kendince teselli bulmaya çalışıyordu. Mustafa'nın en iyi dostu kardeşi Cihangir'in şahsiyetini iyi bildiği için kayınpederi Sultan Süleyman'ın kocasını bağışlayacağını ümit ediyordu. Bu fikre inanmak istiyordu. Mahidevran, Murat ve Mahmut adındaki iki oğlunu çok küçükken toprağa vermişti. O devirde çocuk ölümlerine neden

olan çiçek hastalığı küçük kızını da ondan almıştı. Geriye oğlu Mustafa ve torunu Mehmet'ten başka kimsesi kalmamıştı. Tabii, bütün bu ölümler, Hürrem'in işine gelmişti.

Mahidevran, Mustafa'nın hayatının tehlikede olduğunu ve Mehmet'in de bundan payını alacağını düşünüyordu. Saray entrikaları konusunda tecrübesiz olan Mih-ü Nisa Sultan da, erkek olsun kız olsun, birçok bebeğinin ölümünü görmek zorunda kalmıştı. Güzel huylu Mehmet onun tek tesellisiydi. Her iki kadın da Mehmet'i kendi yöntemleriyle seviyordu.

Babası burada olmadığına göre evin erkeği olarak onları teselli etmek ona kalmıştı. Ama yine de iki kadının döktüğü gözyaşlarına doğulu erkekler gibi, kayıtsız kalıyormuşçasına bir tavır takınmak zorundaydı.

"Kâfi. Kâfi. Sakin olunuz!" dedi en sonunda Şehzade. "Muhterem pederim aslan gibidir. Kendisine hücum edilirse, kendini müdafaa eder. Ne sizin babaannem, ne de sizin validem, herhangi şüpheniz olmasın! Ne olursa olsun, şunu iyice biliniz: Nifakı isteyen, nifakı saçan babam değil. İcabında meydana gelebilen kötü hadiselere bakılırsa, her şeyi veren ve dağıtan Allahü Teâlâ'nın iradesine kendimizi bırakmamız elzemdir. Elimizden gelen, sakince, tevekkülle ona dua etmektir. Atam Sultan Beyazıt'ın inşa ettirdiği camiye gidip ibadet edeceğim şimdi."

Mehmet bunları söyledikten sonra sedirden kalktı, birkaç hizmetkârını peşine takarak saraydan camiye kadar indi. Orada dua etmeye başladı. Mustafa dünya tarihinde mühim bir yer tutacağı aşikâr olan buluşma mekânı Konya Ereğlisi'ne doğru atını sürerken, aynı anda Mehmet Yeşil Irmak'ın kenarındaki büyük camide namaz kılıyor ve sakince ettiği dua göğe yükseliyordu.

Mahidevran, “Beyazıt-ı Veli!” diye düşündü. Mustafa’nın dedesi olan Yavuz Selim’in tahttan indirdiği “Veli” lakaplı Sultan Beyazıt mevzu-ı bahisti. Biliyordu. Aynı şekilde “Veli” isminde bir fedainin, oğlu ile beraber gittiğini biliyordu. Ne tuhaf bir tesadüftü. Ama bundan ne çıkabilirdi ki?

Mehmet, zamanını ya ceddi gibi ibadet ederek ya da ulema ile ilahiyattan ve gezegenlerin hareketlerinden bahsederek geçiriyordu. Genç şehzadeye miras olarak, Yavuz Selim’in kanından çok Amasya sancak beyi olan Beyazıt-ı Veli’nin kanı geçmiş gibi görünüyordu. Aynı saatlerde Amasya’ya birkaç fersah mesafede olan Mustafa, Güney yolunu tutmuş, ağaları, hizmetkârları ve fedailerinden oluşan mahiyetinin önünde atını sürüyordu.

Şehzadenin aklı dünyada en sevdiği insanları bıraktığı yer olan Amasya’daydı... Mustafa hazin hazin düşünüyordu. Ereğli’ye kadar en az on iki gün sürecek olan bir yolculuk onları bekliyordu. Ama yavaş yavaş eylemin ve hareketin verdiği rahatlama şehzadeyi etkilemeye başlamış, sinirleri gevşemişti. Mübarek Veli ve ağalarıyla mütemadiyen sohbet etmeye başlamıştı.

Eylül sonuydu ve hava sıcaktı. Anadolu’da genelde sonbahar güzeldir, uzun sürer. Ondan sonra da acımasız soğuk aralık ayının başlangıcında gelir. O sırada hâlâ bir rüya gibi olan bu doğa, endişelerine rağmen Mustafa’nın kalbini aydınlatıyordu.

Mustafa neredeyse neşeyle Beypazarlı’ya, “Veli, aziz dostum, söyle bakalım…” dedi.

“Baş üstüne, Şehzade Hazretleri…”

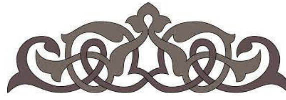
“Yüce Padişahımızın tûtisi yollandı mı, bari?”

“Evet, Efendim, Allah’a şükür! Sormayın. Şu kahrolası kuşa geceler boyunca: “Çok yaşa! Çok yaşa! Çok yaşa!” demeyi öğretmek zorunda kaldım. Kafam dopdoluydu. En sonunda muvaffak oldum ama ne çaba, ama ne gayret! O yüzden Sul-

tanım, başka sefere Osmanlı Ordusunun tümüyle mücadele etmeyi isteyin benden, lakin bir papağanı terbiye etmemi emretmeyin, rica ederim!"

Mustafa kahkahalar attı, uzun zamandır böylesine gülmemişti. Sultan Süleyman, Konya ve Ereğli arasında bulunan bir yerde vefalı Mübarek Veli'nin eğittiği muhteşem kuşu görünce çok şaşıracaktı...

XXXVII



Amasya'yı geride bırakarak yaklaşık yirmi fersah kat ettiklerinde, çevik atlılardan oluşan kol başta giderken, iaşe onları uzaktan zor da olsa takip etmeye çalışıyordu. Tam bu anda dere kenarında erkek ve kız çocukların güttüğü koyun sürüsü ilerlemelerini yavaşlatmıştı.

Çocukların görünüşleri oldukça pejmürdeydi. Bu çocuklar, Mustafa'nın oğlu Mehmet'le aşağı yukarı aynı yaşta olan bir çobanın etrafında, çimenlerin olduğu bir tepecikte toplanmışlardı. Kamışla yapılmış kavalı üfleyen genç çoban, ezgi tutturmaya çalışıyordu. Mustafa durdu. Genç çoban, Veli ile ağaların duymakta zorluk çektiği bir türkü söylüyordu.

Şehzade Mustafa pür dikkat adamlarıyla birlikte onlara yaklaştı: Gençler ise bir sihrin etkisindeymiş gibiydiler ve türkü söyleyenden bakışlarını ayıramadıkları için yabancıları henüz fark etmemişlerdi. En sonunda çocuklardan biri onlara yaklaşan kalabalığı fark etmiş, kavalcıyı yeninden tutarak dürtmüştü. Ama boşuna, genç çoban kayıtsızca kavalını üflemeye devam ediyordu. Şimdi Mustafa ve yanındakiler do-

kunaklı bir ağıta benzeyen türkünün hem ezgisini hem de sözlerini daha iyi duymak için çocuklara iyice yaklaşmış, kımıldamadan dinlemeye başlamışlardı:

Ağlasun melekler
Ağlasun kuzular
Göklerde fazilet
Cihanda haysiyet
Ona İblis baksun
İki gözün alsun
Zira yerle yeksan
Rükn-ü Al-i Osman!

Mustafa bu tuhaf ezginin sözlerindeki sihri hissetmiş ve bundan dehşete düşmüştü. Bir süre dayak yemiş gibi hareketsiz kaldı. Maiyetindeki herkes nefesini tutmuştu.

Sonrasında Şehzade genç çobana, "Ey oğlum, evet, sen türkü söyleyen, gel buraya bakalım! Gel yanıma!" diye seslendi.

"Derhal, amca!" dedi küçük çoban ayağa kalkarak.

Koyunlarını uzaklaştırarak yavaş yavaş geldi çocuk, Mustafa'nın ağalarından biri ise şehzadenin kulağına, "Şehzade Hazretleri, bu keratanın halkta yaygın olan âdete göre size "amca" diye hitap etmesine müsaade etmeyiniz. Tanıtınız kendinizi!" diye fısıldadı

"Hayır," dedi Mustafa, "böyle daha iyi."

Şehzadenin uzattığı eli öpen çocuk, herhangi bir korku emaresi göstermeyerek ve dik durarak sabırla suallerini bekledi.

"Bu türküyü nereden öğrendin?"

"Köyden köye yayılan bir türkü bu… Cenupta büyük bir şehzade ölmüşmüş, ondan…"

Bunu duyduklarında ağalar "Ya!" demekten kendilerini alıkoyamadılar. Bütün bunlar ne demekti?

"Hangi şehzade?"

"Al-i Osman'ın Şehzadesi. Şehzade Mustafa, galiba…"

Bu sefer bütün sınırların ötesine geçilmişti!

“Şehzade Mustafa benim!” dedi Mustafa, sesinin titremesine engel olmaya çalışarak.

“O zaman, ölüp ölmediğinizi herkesten daha iyi biliyorsunuzdur,” diye küstahça olduğunu fark etmeden samimiyetle cevapladı küçük çoban. Fakat Mübarek Veli de dahil bütün ağaların yüzü asılarak ona kötü kötü bakınca çocuk hemen hatasını anladı. Oysa Şehzade Mustafa çocuklara çok iyi davranıyordu. Homurdanmaya başlayan maiyetini bir el işaretiyle sakinleştirdi.

“Söyle… Söyle bakalım, bu türküyü sana kim öğretti?”

Çocuk titreyerek, “Ce… ce… nuptan ge… len ve köyümüzden geçen bir seyyar satıcı…” dedi.

Cevabının terbiyesizliğe vardığını anlıyordu şimdi ve şöyle devam etti: “Lakin amca, bana izah edin: Hakikaten Amasya’da oturan şehzade siz misiniz?”

“Evet, oğlum, karşında Osman oğlu, Selim oğlu, Sultanların Sultanı, Hanların Hanı, Âlempenah, inananların ve inanmayanların istinatgâhı olan Sultan Süleyman’ın oğlu Şehzade Mustafa var!”

Bu unvan karmaşasından çok şey anlamamasına rağmen genç çoban etkilenmişti.

“Bu buluşmayı hafızana iyice kazı,” dedi ağalardan biri. “Torunlarına anlatırsın.”

“Her şeye rağmen bir hususu tam olarak anlayamıyorum…” diye devam etti çocuk.

“Tam olarak anlayamadığın nedir, oğlum?”

“Siz değilseniz eğer hakikaten de değilsiniz çünkü karşımdasınız, o halde Cenupta ölen hangi şehzadedir?”

“Bilmem… Türkünün bir nakaratı var mı?”

“Hayır… Bilmem. Sadece söylediğim mısraları biliyorum.”

İyi bir Müslüman olan Mustafa, batıl inançlara her ne kadar inanmasa da, kaderin ona gönderdiği “ötesine geçme!” ihtarı karşısında tedirginliği daha da artmıştı. Padişah’ın huzuruna gitmesinden ağalar bile korkuyorlardı ve genelde hiçbir şeyden korkmayan Mübarek Veli de aynı endişeleri taşıyordu.

Nihayet Mustafa, “Akıllı bir çocuk gibi görünüyorsun. Dile benden ne dilersen, sana veririm,” dedi.

“Hiçbir şey istemem,” dedi küçük çoban. “Şehzade Mustafa, beni affediniz. Hiçbir şeyim yok, demek ki her şeyim var. Mavi göğü, derenin yosunu ve çayırın otunu, karla kaplı dağları bana verebilir misiniz?”

“Benimle muhteşem bir sarayda oturmayı istemez misin?”

“Saray mı? Orası neresi ki? Ben hiç saray görmedim! Sarayları sadece masallardan bilirim. Lakin orada izbelerde olduğu gibi insanın ruhunun soğuktan titrediğini anladım…”

Bu doğal sözler karşısında hiç kimse çocuklar alay etmeyi düşünmedi bile.

“Al, işte altın dolu kese,” dedi Mustafa, para dolu bir cins tulum uzatarak.

“Hayır, annem babam çaldığımı zanneder, babam da beni döver.”

“Anladım,” dedi Şehzade Mustafa kesesini yerine koyarak. “Kader satın alınamaz!” Ondan sonra atı şaha kalkınca, “İleri! İleri gidelim! İlahi iradenin gösterdiği yere gidelim! Allah’ın bereketi senin üzerine olsun, küçük çoban,” diye haykırdı veliaht.

“Sizin üzerinize de, Şehzade Mustafa.”

O zaman, Mustafa’nın işareti üzere küçük topluluk ilk önce yavaş ondan sonra da gitgide daha hızlı bir şekilde atlarını sürdü. Öteki çocuklar da koyunlarını kenara çekip sarıklı ağaların geçmesi için yolu açtılar. Melemeler her yerden duyuluyordu. Kenarda duran küçük çoban da onların geçişini seyrederken birdenbire fikrini değiştirmiş, atlıların peşinden koşup kuvvetlice bağırmaya başlamıştı:

“Şehzade Mustafa! Benim adımı bilmek istemez misiniz? Adım Süleyman! Süleyman! Beni hatırlayacak mısınız?”

Fakat atlılar çoktan uzaklaşmış ve o anda örnek alınacak bir cesaret göstermekte olan Mustafa genç çobanın ne dediğini duyamamıştı…

XXXVIII



Rüstem Paşa, Cihangir'i ısrarla çadırına davet etmiş ve şehzadeyi muhteşem bir şekilde ağırlamıştı. Cihangir'in enişştesi veziriazam hakkında ön yargıları vardı. Bu davet ve sonrasında bu muhteşem ziyafet kambura çok tuhaf gelmişti. Rüstem'in çadırı Cihangir'inkinden daha küçük olmasına rağmen çok daha süslüydü. Selim'e gelince, çadırında gizli gizli içiyor ve Nurbanu ile cariyelerini özlüyordu.

Rüstem'in çadırında cevherlerle işlenmiş birkaç Mushaf sergilenirken en süslüsü şatafatlı bir şekilde bakır bir tepsinin üstünde açılmıştı. Söylentilere göre bunlar sadece Rüstem Paşa'nın koleksiyonundan birkaç tanesiydi ve Veziriazam sekiz yüz kadar Mushaf'a sahipti.

Nekbet Rüstem, Buda şehrinden heykeller getiren ve At Meydanı'na koyduran İbrahim Paşa'nın hatasını tekrarlamıyordu. O zamanlar heykellerin mevcudiyeti birçok şüpheye yol açmıştı. Bütün bunlar, o devrin veziriazamının Müslümanlıktan daha çok Yunanların eski dinine bağlı olduğunu düşündürebilirdi, nitekim de düşündürmüştü!

Mekr Rüstem ya da Mübarek Veli'nin adlandırdığı gibi Nekbet Rüstem, mevkileri ve vazifeleri satma alışkanlığına ön ayak olmuş, bu çirkin gelenek bütün Osmanlı İmparatorluğu'na yayılıp "rüşvet" adını almıştı. Böylelikle Rüstem, devlet sandıklarını doldururken, kendini de unutmuyordu. Hadım hazinedarı da bütün bunlardan haberdardı.

Rüstem Paşa'da şehzade Cihangir'e karşı dostluk duygusu yoktu. Cihangir'in bu dünyanın hakikatlerinden uzak bir deli olduğunu düşünüyordu. Ancak kendi çıkarları söz konusu olunca her şeyi yapabilirdi, o akşam yaptığı gibi sakat şehzadeyi kabul edip iltifat edebilirdi. Bu; onun siyaset anlayışıydı zaten: En çok nefret ettiği insanlara bile, yani herkese şirin görünmek. Yine de Cihangir Mekr Rüstem'den şüpheleniyordu. Buna rağmen topal genç, veziriazamın ikram ettiği kuzudan, çorbalardan, kuşlardan, yoğurttan ve baklavalardan bol bol tattı. Bu yiyecekler Avrupa'daki ülkelerin birçoğunda basit, yetersiz gibi görünürdü fakat Türkler kanaatkârdı ve Orta Asya'da çektikleri kıtlıklardan sonra bu sade yemekler onlara; ziyafet gibi geliyordu. Selim ve kendi gibi birkaç kişi istisnaydı. Hizmetkârlar, Cihangir ve Rüstem Paşa'nın ellerine ibriklerden su döktükten sonra her birine sıcak peşkirler takdim ettiler.

"Bütün bunlar yapıldıktan sonra ziyafetin 'ciddi kısmına' mutlaka geçilecektir!" diye düşünüyordu Cihangir. Hadiselerin akışı malulün ne kadar haklı olduğunu gösterecekti. Cihangir'in çok beğendiği büyük Kur'an-ı Kerim'den birkaç sure okunduktan sonra gırtlağını rahatlatmak için Rüstem Paşa hafifçe öksürüp şehzadeye; "Şehzade Hazretleri, bu akşamki içtimaimiz verimli olup birkaç yanlışlığı bertaraf etmeye kâfi olacaktır ümit ederim..." dedi.

"Ne gibi?" diye sordu Cihangir. "Bana göre her şey açık. Sizden bir şey istemem ben ama siz beklenti içerisindesiniz galiba..."

"Tekrar ediyorum, Şehzade Hazretleri: Aramızda bir suni tefehhüm[20] mevcuttur. Dünyada en çok istediğim şey de onu bertaraf etmektir. Bendeniz her zaman Yüce Şahsınızın sert tenkitlerine maruz kaldım. Evet, evet. Biliyorum. Tersini iddia etmeyiniz, lütfen." Rüstem derin bir iç çekip minderlere işaret ederek, "Şöyle oturur muzunuz, Efendim? Daha rahat olursunuz," dedi.

"Sadede gelir misiniz?" diyerek kestirip attı kambur şehzade, oturduktan sonra.

"Sizinle samimi konuşmam lazım: Üvey ağabeyiniz Şehzade Mustafa benden nefret ediyor siz de onun dostusunuz..."

Cihangir cevap vermedi ve Rüstem'in sözlerinin devamını bekledi.

"Bulunduğum mevki kolay mı zannediyorsunuz?" diye devam etti Veziriazam. "Yüce Padişahımızın –Allah daima muzaffer kılsın!– dört oğlu var ve benden, kıymetsiz bir kuldan, evet benden birisini desteklemem bekleniyor… Ordu beni sevmez. Nitekim de neden beni sevsin ki? Ağabeyinizin heybeti, bedeni kuvveti, cesareti de bende yoktur."

Cihangir, "Ne de ruh bakımından benzerliğiniz var!" diye düşündüklerini söylemekten kendini zor zapt etti ve "Diyorlar ki Beyazıt'ın "terfiinde" parmağınız vardır…" diye imalı imalı konuştu.

"Evet, biliyorum. Tevatür bunlar. Üstelik Şehzade Selim de bana kızdı. Şehzade Hazretleri ağabeyiniz bu mevzuda bir ağırlığımın olduğunu zanneder. Fakat siz de şunu iyi bilirsiniz; en sonunda karar veren Yüce, Sevgili Hünkârımızdır. Zaten Şehzade Selim Edirne'ye tayin olsaydı aynı şekilde haykırırdı… Pederinden ve İran seferinden uzaklaştırıldığını iddia ederdi…"

"Sizin sayenizde bir gün biraz silkelenirse eğer, minnettar olurum…" dedi Cihangir şakayla. "Bana gelince en çok Hünkârımızın soytarısıyım… Onu eğlendiren benim…"

20 Yanlış anlaşılma (Y.N)

“Hayır, hayır… Şehzade Hazretleri, Hünkârımızın gözünde başka bir kıymet teşkil ediyorsunuz. Üzerinde tesiriniz çok mühim ve muhterem validenizinkine benzer… Onun içindir ki Ak Höyük'e vardığımız bu günde sizden bir ricam var: Bana yardım ediniz!”

“Ben mi? Ablam Mihrimah'ın kocasına, Osman Bey'in ve Ayşe Hümaşah'ın babasına ben nasıl yardım edebilirim ki?”

“İşte: Bildiğiniz gibi bu mevkide Şehzade Mustafa ile maiyetini beklemekteyiz. Geldiğinde, bana bir imtiyaz tanır mısınız?”

“Nasıl bir imtiyaz?”

“Hakkımda iyi şeyler söylemeye tenezzül ederseniz…”

Cihangir bu rica hariç Rüstem'den her şeyi bekliyordu. Şaşırmış olması herhalde yüzüne yansıdı zira veziriazam hemen sordu: “Neden şaştınız, Efendim?”

“Bu rica beni aşar… Her kötülüğü yaptınız, şimdi de…”

“O zaman hâlâ mekânımın o kadar hevese layık olduğunu sanıyorsunuz. Boynumun selameti sarayda meydana gelen bir değişime tabi değil midir? Benden nefret eden yeniçeriler bir gün beni idam ettirebilirler! Veziriazam makamını işgal etmek kolay bir iş mi zannediyorsunuz? Haşa! Herkes gibi sadece mevkiimin etrafında bulunan tantanayı, heybetini görüyorsunuz. Ama ve lakin Şehzade Hazretleri, herkesten iyi bilmeniz lazım olurdu: Bütün bunlar ne kadar boş şeyler! Neden şaştınız, Efendim? İfade ettiğim cümle daimi fikrinizin çekirdeğinin ta kendisi değil midir? Mevkiimin ne kadar hassas olduğunu görmüyor musunuz? Sizinle neden böyle konuştuğumu mu soruyorsunuz? Ha, Şehzade Hazretleri: Şimdi hakikaten korkmaya başladım. Mustafa geldiğinde Ak Höyük hakikaten mezarım haline dönüşebilir! Şehzade Hazretleri, duacınızım deyin, rica ederim deyin. Benim için bir şey yapın…”

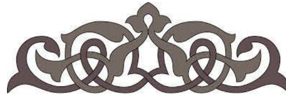
Gerçekten de Rüstem Paşa tedirgin ve rahatsız olmuş gibi görünüyordu. Cihangir daha önce onu hiç böyle görmemişti. Veziriazamın telaşı had safhaya ulaşmıştı. O zaman Cihangir Rüstem Paşa'nın yöntemini kullanmaya karar verdi: Ne evet ne de hayır diyecekti. Gerçeği söylemek gerekirse Rüstem Paşa'nın ricası rahatsız ediciydi. Anlaşılan Mekr Rüstem, Padişah'ın oğluyla barıştığı takdirde kaçacak bir yer arıyordu. Aynı zamanda Mustafa'nın gelişinde yeniçerilerin aşırı tepkisinden korkuyordu.

Cihangir, "Ağabeyim Şehzade Mustafa'nın avdetini bekleyeceğiz. Başına bir şey gelmezse, sizin başınıza da gelmez…" dedi.

"Ona bir şey olmaz! En kutsal şeylerim adına yemin ederim ki saçının tek bir teline bile dokunulmayacaktır!"

Bu vaatler üzerine Cihangir kendi çadırına çekildi. Fakat kambur ve topal şehzadenin kafasında hâlâ cevapsız bir soru vardı: Rüstem Paşa için en kutsal şeyler ne olabilirdi?

XXXIX



Mustafa ile maiyeti, Ereğli'ye yarım günlük bir yolculuk mesafesinde, Şimal'den Cenub'a geçtikten ve uzun bir at yolculuğu yaptıktan sonra, Padişah'tan gelen bir haberci gördüler. Miladi Takvime göre 5 Ekim 1553 idi. Haberci, attan indikten ve Şehzade'nin önünde eğildikten sonra taşıdığı hatt-ı hümayunu hemen teslim etti. Tomarı açan Mustafa tuğralı yazıyı okudu ve ağalarına şunu söyledi:

"Muhterem Pederim Padişahımız Ereğli civarında bulunan Ak Höyük mevkiinde muzaffer ordusuna iştirak etmemi emreder. Orada otak-ı hümayunu kurulmuş." Sonra da yanındaki Mübarek Veli'ye dönerek, "Ey, vefalı kulum Veli, bu haberci ile birlikte gidip kardeşim Şehzade Cihangir'i avdetimden haberdar etmeni emrederim," dedi. "Ayrıca ona yazdığım bu mektubu ve bana ait bu yüzüğü ona vereceksin. Ona duyduğum dostluk hislerini de teyit edeceksin."

Mustafa, Veli'ye hem mektubu hem de yüzüğü uzattı, Mübarek Veli saygıyla onları aldı. Mustafa da gecikmeden devam ederek Padişah'ın habercisine, "Sen de, ey haberci, muhterem

Pederim Halife'ye –Allahü Teâla daima muzaffer kılsın– az zaman zarfında yanında bulunup yüce şahsına sevgimi ve vefamı teyit edeceğimi söyleyeceksin," dedi.

Mübarek Veli ise mektubu ve yüzüğü alınca neredeyse ağlamak üzereydi. Özellikle şu anda Mustafa'dan ayrılmak istemiyordu. Öte yandan da Şehzade Cihangir ile kurduğu güçlü vefa bağı yüzünden onunla bir an önce bir araya gelmek için can atıyordu. Aslında fedai uzun zamandır bu ikileme düşüyordu, Allah'tan Mustafa bu sorunu çözmüştü.

Mahidevran Sultan'ın oğlunun karşılığında hiçbir şey istemediği bu güzel hareketten etkilenen Mübarek Veli, hafızasına yüz hatlarını kazırcasına Mustafa'nın çehresine baktı, ondan sonra eğilerek, "Baş üstüne, Şehzade Hazretleri…" diye mırıldandı.

Özel bir toplantıda olsalar bu iki adam birbirini kucaklardı ama ağaların önünde mümkün olduğu kadar ruhlarını saran duyguyu saklamaya çalıştılar. Ondan sonra da Sultan'ın habercisini takip ederek Cihangir'in fedaisi doludizgin uzaklaştı.

"Ak Höyük'e bu akşam varacak mıyız, ne dersin?" diye sordu yoldaşına Mübarek Veli.

"Belki… Fazla zaman kaybetmezsek eğer…"

"Oğlu Şehzade Mustafa'ya karşı Yüce Hükümdarımızın duyguları ne haldedir?"

"İyi haldedir galiba. Onu bekliyor. Bense kesin bir şey bilemem."

Mübarek Veli'nin anladığı kadarıyla adam haberci olarak özellikle suskunluğu için seçilmişti. Sarayın dilsizlerinden birkaç kelime almak, habercinin ağzından kelime almaktan daha kolay olurdu sanki… Veli ansızın geriye dönerek Mustafa'nın yanında kalmak isteğine kapıldı. Ondan bir adım olsa bile uzaklaşmamalıydı. Fakat en sonunda onu iyiliğe boğan Şehzade Cihangir ile kurduğu dostluk bağı ağır bastı. Süleyman'ın, Mustafa'nın, Hürrem Sultan'ın, Rüstem'in, Cihangir'in kaderlerinin son şekillerini bulacağı yer olan Ak Höyük'e doğru

Mübarek Veli de sürükleniyordu. Sadece Hürrem, Mihrimah ve Beyazıt bu buluşmada olmayacaktı ama şüphe yoktu ki sonuçları onları çok yakından ilgilendiriyordu. Aynı sebepler bu kadere onları ortak kılıyordu.

Sarayına kapanan Mihrimah ise sadece validesini ziyaret etmeye çıkıyordu. On yaşlarında olan Osman'ı ve Hümaşah'ı sık sık Hürrem Sultan'a teslim ediyordu. Padişahın üç kızından hayatta olan bir tek Mihrimah idi. Bütün devlet işlerinde kararı sayılıyordu, sayılacaktı da…

İkiyüzlülükten ve samimiyetsizlikten nefret eden Mustafa doğruluğu çok seviyor ve Mihrimah'ı da hafife almayıp Rüstem'in "kefesine" koyuyordu. İran seferi başlamadan önce Mihrimah hasta olmuş ve Mustafa'ya gönderilen bir mektupla olaydan haberdar olan Mübarek Veli, onun canı gönülden gebermesini istemişti… Bu da olmamıştı ve Anadolulu'nun beddualarına rağmen Mihrimah Sultan "Acı patlıcanı kırağı çalmaz" atasözünü yalanlatmamış, kefeni yırtmıştı ve hâlâ İstanbul'da hükmetmeye devam edip, camilerde çok sevdiği ibadetlerini sürdürüyordu. Nitekim de, Mübarek Veli'nin "Gözü kör olsun!" diye bin defa tekrarlamasına rağmen Mihrimah turp gibiydi ve her zamanki gibi güzel gözleriyle bakıyordu.

Hakikaten de ilahi adalete güvenmekte zorluk çekiyordu Veli. Allah'tan hiçbir şey, hiçbir işaret gelmiyordu. Sadece ufacık, mühim olmayan bir hastalığa yakalanmış Mihrimah, eski bir esir olan İspanyol hekimin müdahalesi sayesinde iyileşmişti! Mübarek Veli, bu düşüncelerle Ereğli'ye doğru atını sürerken, efendisi Cihangir de Rüstem Paşa'nın teklifini değerlendirmekle meşguldü ama aynı zamanda Mustafa'nın ve Mübarek Veli'nin avdetinin çok yakın olduğunu düşünüyordu. Bu fikir çok hoşuna gidiyordu.

Cihangir, çadırına yerleştikten sonra babası Süleyman ile birkaç kez görüşmüştü. Her zamanki gibi şakalaşmış ve Mustafa meselesine çok az değinmişlerdi. Oysa kısa cevaplarıyla Sultanların Sultanı, teşvik edici olmuştu. Hatta Şehzadenin

hediyesi olan "Çok yaşa!" diyen papağanı Cihangir'e bile göstermişti. Hem nadir hem de eğlendirici bu armağan aslında hoşuna gitmişti.

Gün batmak üzereydi. Ak Höyük civarında ordugâhın ışıkları bir bir parlamaya başlamıştı. Uzakta Padişah'ın gök mavisi kocaman otağı gözüküyordu. Veziriazam görünürde bu yerden çok korkuyordu.

"Ak Höyük," dedi Cihangir'in fedaisine refakat eden haberci. Varmışlardı. İki atlı da atlarının soluklanmasına müsaade etmek için bir an durdular. Ondan sonra da tekrar yola koyuldular ve tam o sırada Mübarek Veli katırıyla ordugâhtan gelen Theodoriadis ile kafa kafaya geldi.

"Hoş geldin, Mübarek Veli!" dedi Rum tüccar.

"Theodoriadis!" dedi fedai şaşkınlığını saklamaya gerek görmeden. "Burada ne işin var?"

"Ben Hünkârımızın tercümanıyım. Zaten adım artık Theodoriadis değil, yakında Abdullah olacak…"

"Nedir bu yeni masal?" diye mırıldandı vefalı Veli.

"Evet, kısa bir süre sonra sen ve ben dindaş olacağız, ey Veli, ey kardeşim. Neden şaşırdın?"

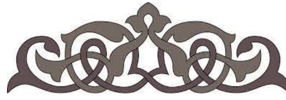
"Sen mi dindaşım olacaksın? Dünyanın sonu geldi demek! Menfaatin varsa her şeyi yapabilirsin… Fakat senin ruh halini anlamak için vaktim yok. Efendim Şehzade Cihangir'in çadırına götür beni o zaman!"

"Hemen kardeşim, istediğini hemen yaparım."

Veli haberci ile vedalaştı ve Theodoriadis'i takip ederek Cihangir'in bulunduğu yere doğru gitti. Mübarek Veli, çadırının girişinde nöbet tutan yeniçerilere kendini tanıttıktan sonra; içeri girdi ve nihayet şehzadenin huzuruna geldi. Cihangir hemen ayağa kalktı ve her zamanki gibi aksayarak mümkün olduğu kadar tez bir şekilde dostunu kucakladı.

Mübarek Veli de duygulanmış dolan gözlerini efendisinden kaçırmıştı. Aynı sıralarda gece Ak Höyük'ü sarmış, etrafı sessizlik kaplamıştı.

XL



Gecenin ortasında Şehzade Mustafa'nın avdet etmeyeceği aşikârdı. Büyük bir ihtimalle ertesi sabah gelecekti.

"Veli, kardeşim, dostum, ağabeyim Şehzade Mustafa'dan ne haber vereceksin?" diye sordu Cihangir, kuzu etinden sonra meyve yiyen aç fedaisine.

"Efendim," dedi Mübarek Veli parmaklarını temizleyerek, "yanımda ağabeyinizden gelen bir mektup ve bir hediye var."

Şaşıran Cihangir, bir halkaya yerleştirilmiş ve kocaman bir zümrütten oluşan yüzüğü aldı. Bu mücevher daha önce fi-tarihinde ağabeyi Manisa sancak beyi iken Cihangir'in dikkatini çekmişti. O zaman kim bilebilirdi ki hayret dolu bakışlarını algılamış olan Mustafa'nın bir gün kendisine o yüzüğü hediye edeceğini? Ondan sonra Cihangir Mustafa tarafından yazılan mektubu okudu. Oldukça kısa olan yazıda şu satırlar vardı:

"Sevgili kardeşim Cihangir'e.

Sıhhattesin umarım. Bense iyiyim. Az zaman zarfında orada olacağım ve muhterem pederimiz Padişah'a –Allah daima muzaffer kılsın– rastlayacağım. Evet, aziz kardeşim, kısa zamanda yanında olacağım. Şahıslar-ı malulenin itham ettiği cürümlerden masum olduğumu biliyorsun.

Bu mektubu Amasya ve Ereğli arasında bulunan ordugâhımızda yazdım. Ne zaman sana kavuşacağım bilemem. Lakin Hünkârımızın bir habercisi gelince o dönerken kendisiyle beraber vefalı Veli'ni sana göndereceğim. Veli bana çok kıymetli bir dost oldu ve Amasya'daki uzun kış boyunca, tereddüt dolu günlerde mütemadiyen beni destekledi. Müsaaden olursa daha sonra onu hak ettiği şekilde mükâfatlandıracağım.

Yeğenin, oğlum Mehmet seni selamlıyor ve Allah'ın ihsanıyla bir gün seni tekrar görmeyi ümit ediyor. İnşallah! Şahsımla konuşarak çok şeyden de haberdar olursun. Seneler boyunca verdiğin dostluk kanıtı için sana teşekkür eder, sonsuz dostluğumu da teyit ederim. Evet, hakiki dostlar zor zamanda ortaya çıkar ve sen onlardan olup en başında gelensin.

Seni seven ağabeyin Mustafa…"

Kısa ve –haklı olarak– endişe dolu bu mektup Cihangir'in üzerinde tuhaf bir etki yaratmıştı. Bu işini çabucak bitirmek ve yükünden kurtulmak isteyen bir adamın mektubuydu. Onun üzerine Mübarek Veli, küçük bir çobana rastladıklarını ve söylediği türkünün sözlerinin onları çok etkilediğini anlattı. Türküye dair hiçbir ima olmamasına rağmen bu mektup, tuhaf hadiseden sonra yazılmış olmalıydı. Cihangir son aylarda neler yaptığını ve Rüstem Paşa'nın teklifini anlattı.

"Nekbet Rüstem!" dedi Mübarek Veli, kendini haykırmaktan alıkoyamayarak, "Bana inanın, Şehzade Hazretleri, bu maceraperest heriften hayırlı bir iş çıkmaz! Ona itimat etmeniz mümkün değil!"

"Biliyorum, biliyorum," dedi Şehzade.

"Buna rağmen, Mustafa'nın onu korkutmuş olması bizim için iyi bir işarettir."

"Aman ya Rabbi! İtimat etmeyelim, lütfen. Rüstem'e Beypazarı hanlarından birinde atımı bile teslim etmezdim. Atımı geri almaya dönünceye kadar hayvanı üç defa satıp eyerinden ve yularlarından altın elde ederdi! Minareyi çalan kılıfını hazırlar," diye bitirdi atasözlerine sık sık başvuran Mübarek Veli.

Malul, Rüstem Paşa söz konusu olduğunda bu mübalağanın çok doğru olduğunu itiraf etmek zorunda kaldı. Fakat tam o sırada şiddetli bir rüzgâr koptu ve çadırı sallayarak Ak Höyük yaylasına doğru esmeye başladı. Şimdi iki adam da derinlere dalmış düşünüyordu. Rüstem tam tersini iddia etse de şayet Mustafa'ya karşı girişimlerde bulunsaydı, istediklerine karşı koymaları mümkün müydü acaba? Meseleyi enikonu düşünmesine rağmen, Cihangir bir sonuca varamıyordu. Kambur şehzadenin emri altında silahlı bir topluluk yoktu. Hizmetinde sadece birkaç yeniçeri ya da tıpkı Mübarek Veli gibi birkaç sipahi çalışıyordu.

Rüstem Paşa dâhil öteki vezirlerin çadırlarını da yeniçeri muhafaza ediyordu. Ali Paşa yeni tayin edilmişti ama Nekbet'e düşman mıydı? Pek belli değildi.

Mevkiden mevkiye geçişleri aşağı yukarı aynı idi. O da Slav idi ve devşirilmeden önce koyun ya da domuz güdüyordu. Cihangir, Ali Paşa'yı çok az tanıyordu. Ama çok açık görülüyordu ki vezirden yardım beklemesi yanlış olurdu. Ali Paşa'nın gerçek ya da sahte olan nezaket ününe rağmen, gücünün zirvesinde olan Rüstem'in alçak teşebbüslerine engel olacağını zannetmiyordu. Bu aşikârdı. Şimdi de sadece acımasızca Ak Höyük yaylasını süpüren rüzgârın kuvvetli esintisi ve ıslık çalışı duyuluyordu.

Yeniçerilerden biri kendini tanıttıktan sonra çadıra girdi ve ağabeyi Şehzade Selim'in ziyaretine geldiğini beyan etti.

Çok şaşmamasına rağmen, Selim'in tam o sırada gelmesi Cihangir'i biraz –haklı olarak– endişelendirmişti. Her şeye rağmen iki kardeş birbirlerini kucakladı ve Cihangir çadırındaki yiyeceklerden çoğunu ona ikram etti. Selim ise bir obur gibi sunulan yemeklere yumuldu: Sanki günlerden beri hiçbir şey yememişti. Selim, takdim edilen tepsilerdeki bütün yiyecekleri silip süpürdükten sonra baklavasını yerken Cihangir'e yalvarıyormuş gibi baktı. Cihangir de bu bakışın manasını artık çok iyi biliyordu:

"Şarap yok mu? Şarap!"

Ama kambur şehzade bu sessiz isteğe cevap veremedi çünkü kendisi çoğu zaman sadece su, fırsat olduğunda da biraz rakı içiyordu. Asla sarhoş olmamıştı. Oburun girişimi boşuna idi. Ondan sonra mest Selim, kardeşiyle baş başa kalmak istediğinden dolayı, Cihangir'den Mübarek Veli'yi ve öteki hizmetkârları başka yere göndermesini rica etti.

Cihangir, zaten bitap düşen vefalı Mübarek Veli'ye bir çadır kurdurdu ve hepsi gidince dikkatle Selim'in söylediklerini dinlemeye başladı. Cihangir ağabeyine iyice baktı. Halep'te Mehmet'in ölümünden sonra hayatta kalan ve aynı anneden olan kardeşlerin arasında Beyazıt'ın en yakışıklısı olduğunu kabul etmek zorundaydı kambur şehzade. Belki de onun için Hürrem Sultan Beyazıt'ı o kadar çok seviyordu.

Evet, Halep. İran'a saldırmadan evvel oradan geçmeleri lazımdı. Mimar Sinan'ın İstanbul'da inşa ettirdiği Şehzade Camii'ne gömülen Şehzade Mehmet'i, şüphe yoktu ki Halep'te törenlerle anacaklardı. Her neyse Selim capcanlıydı. Seyahatin yarattığı yorgunluklar yüzünden mest Selim sadece biraz zayıflamıştı. Hemen lafa girdi.

"Cihangir," dedi Selim, "benim ve kardeşlerim arasında bir münakaşa patlak verirse, beni destekleyecek misin?"

"Nedir bu? Anlaşılan herkes benim desteğimi istiyor şu sırada!" diye düşündü şehzade.

Selim, cevabı bekleyemeden, "Benim gibi sen de biliyorsundur ki büyük bir ihtimalle Mustafa yarın avdet edecektir. Bense korkuyorum!" dedi.

"Sen de mi?" diye haykırmaktan kendini alıkoyamadı Cihangir.

"Efendim?"

"Hiçbir şey. Devam et, Selim. Devam et, rica ederim."

"Bütün ordu-yı hümayunda hele yeniçeriler arasında tarafını tutanlar var. Onun dostusun sen. İnkâr etme. Bilirim. Herkes bilir. Evet, itiraf ediyorum: Korkuyorum. Maazallah, asker tarafından işkenceye maruz kalmaktan korkuyorum. Şişman ve çirkin olduğuma göre halkın istizahının kurbanı olmaktan korkuyorum."

"Mübalağa etme. Bana nazaran o kadar çirkin değilsin Selim," dedi Cihangir incelikte.

"Bu husus mevzu-i bahis değildir. Birkaç gün evvel Konya'da fala baktırdım, kadın da bu devir için çok kan gördü! Kan! Kan!"

"Canım sen de. Bu fal baktırmalarını İslam dininin yasakladığını bilmiyor musun? Ruhen seni daha sağlam zannederdim."

"Maalesef! Aman ne serüven, ne serüven! Beyazıt'ın yerine neden muhterem Pederimiz Padişah beni Edirne sancak beyi tayin etmedi ki? Senin için korkulacak hiçbir şey yok. Mesuliyetin yok. Rahatsın… Kafandan bütün geçenleri söyleyebiliyorsun… Beni affet, sevgili kardeşim Cihangir, beni affet. Çıldırmak üzereyim!"

Selim yarım saatten fazla böyle konuşup durdu. Şehzade Mustafa aynı saatlerde birkaç fersah uzakta ordugâhını kurdurmuştu. Kuvvetli esen rüzgâr, bulutları kovarak göğü temizlemişti. Şimdi de taze, şeffaf asumanlarda yıldızlar görünüyordu. Ak Höyük'e varmadan evvel son defa Mustafa ağalarını toplamıştı. Haritalarında da söz konusu mevkii işaretlenmişti.

"Aziz dostlarım," dedi Mustafa etrafında toplanmış bulunan insanlara.

"Vefanız için size teşekkür etmem lazım. Şimdiden başıma ne gelirse gelsin, bana karşı vazifelerinizi ifa etmiş bulunacaksınız. Yarın ben de vazifemi ifa edip muhterem Pederim Padişah'ın elini öpmeye gideceğim.

"Biliyorsunuzdur, yıllardır şahsıyla görüşemedim. Yarın umarım ilk defa Rüstem Paşa rezil rüsva ve münhezim olacaktır. (Mustafa toplantılarda asla Hürrem Sultan'dan ya da Mihrimah'tan bahsetmiyordu, çünkü zayıf bir adam gibi kadınlardan korkuyormuş gibi görünebilirdi. Zaten cins-i latiften söz etmesi ayıp sayılırdı.) Yarın Padişah'ın otağına gireceğim ve ithamların sahteliği kendiliğinden aşikâr olacaktır!"

"Şehzademiz çok yaşa!" diye hep bir ağızdan bağırdı ağalar.

Ondan sonra da hepsi efendilerini tebrik ve teşvik etmek için etrafına toplandı. Onlar şehzadenin babasına kavuşmasından memnundular ve Mekr Rüstem adını lanetlediler. Ağalar gittikten sonra tek başına kalan Mustafa, soluk yüzü ile altınla işlenmiş kadife yastıklara uzandı. Efkârlıydı. Şu anda hakikaten adını bile bilmediği o Anadolu'daki küçük çoban olmayı tercih ederdi. Çadırının dışında volta atmaya heveslendi. Yastıklardan başını kaldırdı. Dışarıda kıyameti andıran bir rüzgâr esiyordu. Mustafa çadırının önünde yıldızları seyretmeye koyuldu.

Şehzade, parlak yıldızlar şeklinde ufkun üstünden güzergâhlarını tamamlayan Merih, Zuhal, Müşteri gezegenlerini saydı. Bu koskoca, sonsuz evrende, yıldızlı bu kubbenin altında kendini eziliyormuş gibi hisseden Mustafa, titremeye başladı: Bilemediği bir güç tarafından sürüklendiğini hissediyordu, ama nereye kadar sürüklenecekti?

"Sultan Süleyman, ben masumum, masum. Babam, masumum!" diye haykırdı Mustafa.

Hiç kimse, rüzgâr bile onu duymuyordu. Uzun müddet daha titredi Şehzade. Nihayet, kendine gelerek yavaş yavaş çadırına çekilip döşeğine yattı. Yorgunluk ağırlığının altında ezilmişti. Ama en sonunda rahatlık ve barış duygusu tüm vücudunu kaplamıştı. Yavaşça uykuya daldı:

Ey güvenlik içinde uykuna dalan ruh,
Mükâfatından memnun ol, Allah'ına dön,
Kullarımın arasına gir
Cennetime de gir.

XLI



Ertesi sabah, rüzgâr dinmiş, gün doğmuştu. Cihangir uyanmış, kendi kendine söyleniyordu. Yapacağı çok basit bir şey vardı aslında. Hemen Padişah'ın yanına gitmeli ve pederine en az Cihangir'in hayatı kadar Mustafa'nın hayatının da kıymetli olduğunu anlatmalıydı. Sultan, Âlempenah, Yeryüzündeki Allah'ın Gölgesi olarak kendisine verdiği sözleri hatırlatacaktı. Rüstem Paşa'nın yemininden de haberdar edecekti. Nitekim her şey Kanuni Sultan Süleyman'a bağlıydı. Fakat bu son girişimden çekiniyordu Cihangir. On dakika sonra Mübarek Veli yeniçeri perdesinden geçerek, apar topar giyinmiş olan Cihangir'in huzuruna geldi.

"Şehzade Hazretleri," dedi Beypazarlı, "ordugâhta dolaştım. Her şey sakin gibi görünüyor… Fazlasıyla sakin belki… Otak-ı Hümayuna yaklaşmaya çalıştım ama sıkı nöbet altındadır."

"Bense, Mustafa ile müzakeresinden evvel, muhterem Pederim ile son defa görüşmem lazım olduğunu düşündüm.

Lakin bu amel Mustafa'nın lehine mi olacaktır, bilemiyorum? Ha kıymetli dostum Veli!"

Cihangir ellerini arkasında birleştirerek kafesini arşınlayan bir aslan gibi çadırını arşınlamaya başladı. Mübarek Veli, "Neden onu resmi bir törenle kabul etmiyor acaba?" diye sordu.

"Halife Hazretleri –Allah onu daima muzaffer kılsın– ağabeyim kendini aklasın diye ısrar ediyor. Bu müzakerenin de baş başa geçmesi şarttır."

Şüphenin gölgesi Mübarek Veli'nin yüzünde belirgin bir şekilde hissediliyordu.

"Efendim beni affetsin ama sanki bir tuzağın hazırlanması mevzu-i bahis gibi geliyor."

Cihangir kaşlarını çattı, "Şeriat adalete riayet etmemizi emreder. Masum bir adamın başına bir şey gelse, adalet bu mudur? Ağabeyim Mustafa'ya gelince kendisine Kuran-ı Kerim harfiyen şunu söyler…" diyerek kılıfından kutsal kitabı çıkardı, öpüp alnına koyduktan sonra Cihangir otuz birinci sureden birkaç satırı okuyup tercüme etti:

"Ve Biz insana babasına annesine bakmasını farz kıldık. Öyleyse bana ve annene-babana şükret. Dönüş ancak banadır…"

Bu yüzden Şeyhülislam'ın ve Halife'nin şeriat kurallarını değiştirebilecek kudrette olduklarını görmek istemiyordu bile, şeriata bambaşka bir mana vermeye kadir olduklarını da görmek istemiyordu. Babası Sultan Süleyman'a güvenmekte hâlâ ısrar ediyordu.

"Şehzade Hazretleri, kutsal kitap doğruları anlatıyor, o bakımdan çok haklısınız. Ben ise sadece cahil bir kimseyim. Rüstem Paşa için Kuran-ı Kerim'de anlatılanlardan çok, Mushaflarını süsleyen cevherler mühimdir. Bu yüzden Rüstem Paşa hiçbir kitabın adamı değildir. Babanızın aklını çelmiş olması muhtemel ve bir şeytan gibi Hünkârı doğru yoldan çıkarmaktadır."

Mübarek Veli, şehzadenin validesi olan Hürrem Sultan'ı da Hünkâr'ın aklını çelenlerin arasında koymaktan çekindi. Fakat Cihangir fedaisinin bakışında annesinin adını da okudu. Kambur şehzade de validesinin davranışlarını tasvip etmiyordu ama ne yapabilirdi ki? Ona karşı açık açık isyan mı etmeliydi? Ya da herkesin gizlice düşündüklerini validesinin yüzüne yüksek sesle mi söylemeliydi?

Mübarek Veli en sonunda, "Şehzadem, tasarladığınız gibi padişaha gidiniz. Mustafa'nın davasını destekleyiniz. Konuşarak vakit kaybediyoruz. Ancak ve ancak Hünkârımızı siz durdurabilirsiniz," diyerek fikrini beyan etti.

Cihangir hâlâ tereddüt etmekteydi. Tam o sırada dışarıdan bir gürültü ve yabancı bir dilde söylenen hakaretler duydular.

"Ne oluyor?" diye sordu Cihangir.

İçeriye girmek için müsaadesini isteyen bir yeniçeri, "Şehzadem, şu gâvur, şu Rum, şu Theodoriadis geldi. Sizinle konuşmak istiyormuş," diye haykırdı.

"Theodoriadis mi?" diye sordu Cihangir. "Ne isteyebilir ki?"

"Israr ediyor. Hayat memat meselesi olduğunu söylüyor. Güya sizin için mühim haberleri varmış…"

Şaşıp kalan Cihangir ile Mübarek Veli birbirine baktı.

Fedai, "Dikkat edin, Şehzade Hazretleri, belki de bu kurnaz adamın desiselerinden biridir," diye uyarmak ihtiyacını hissetti.

"Canım sen de. O kadar kötü bir insan değil…" dedi Cihangir, çok meraklanmıştı. "Girmesine müsaade edelim."

Biraz sonra da Theodoriadis iki dostun önüne gelip eğildi.

"Şehzade Hazretleri, yeniçerilerinizi ikna etmenin ne kadar zor olduğunu bir bilseniz! Dönme olmalarına rağmen onlar da benim gibi Rum. Onlardan biri rahmetli İbrahim Paşa gibi Pargalıymış. Herifler İslam'a geçeceğimin farkında değiller. Bütün bunlar yardımınızla, değil mi Şehzadem? Zaten

Molla Hünkârı tekrar rüyamda gördüm. Üç gece oldu. Bana şunu söyledi…"

Mübarek Veli tüccara çok kızmıştı. "Bu laf yağmuruna bir son versene, be adam... Sadede gel!" dedi.

"Şehzadenin önünde bana böyle hitap etmeye nasıl cüret edebilirsin?" dedi Theodoriadis kızgınlıkla. "En sonunda bütün âdetleri unutmuşundur!"

Bu kelimeleri duyan Mübarek Veli'nin yüzü bembeyaz oldu ve efendisine karşı beslediği saygı küstah adama saldırmasını engelleyen tek nedendi.

"Hikâyene devam et ama çok uzun konuşma," diye müdahale etti Cihangir.

Rum tüccar Mübarek Veli'ye dönerek, "Müsaadenizle!" dedi muzaffer edalarla bakarak, "Evet, Molla Hünkâr bana şöyle hitap etti: "Ey Abdullah, Şehzade Cihangir senin iyi niyetli olduğuna ikna olmadı. Fakat sabret ve en sonunda şahsına sarf ettiğin çabalar mükâfatlandırılacaktır. Şehzadeye bir mektup gelecek. Mektubu alıp ona teslim edeceksin. Bu mektup bütün ümitlerini tatmin edecektir ama aynı zamanda da kendisine endişe verecektir. Bunda senin samimi olduğuna dair delilleri bulacaktır."

"Bir mektup mu? Hangi mektup? Kimden geliyor?"

Theodoriadis, elindeki mektubu şehzadeye uzattı.

"İşte söz konusu mektup," dedi Theodoriadis hırkasından çekiştirerek, "kim gönderdi? Orasını bilmem. Ne ihtiva ettiğini de bilemem. Lakin İstanbul'dan geldiğini gayet iyi bilirim."

"İstanbul'dan mı?" dedi Cihangir, mektubu eline aldığında. "Kimden acaba?"

Açıp okumaya başladı. Okudukça da Mübarek Veli ile Theodoriadis Şehzadenin renkten renge girdiğini gördüler.

Ondan sonra da Şehzade Cihangir, "Baba olmuşum, baba! Üstüne üstlük bir erkek çocuk babasıyım!" diye haykırdı.

"Efendim?" dedi Mübarek Veli şaşarak.

Nitekim de utangaçlığı ve terbiyesi yüzünden Cihangir fedaisine baba olacağına dair hiçbir şey söylememişti. Bu çocuk cariye Nilüfer'dendi. Şehzadenin karmakarışık açıklamalarına göre cariyesi, yirmi üç gün evvel, erken doğum yapmıştı. Erken doğmuş olmasına rağmen çocuk hâlâ hayatta imiş. Yahudi asılı olan Nilüfer Yahudi dönmesi olan ebesine başvurmuş. Ebe de Theodoriadis'i tanıyan ve ünlü bir hekim olan kardeşiyle konuşmuş. Hekim Theodoriadis'in ordu-yı hümayun ile sefere iştirak edeceğini daha önceden biliyormuş. Mektubu Nilüfer'in yerine Yahudi hekim yazmış, haberciye teslim etmişti. Haberci de mektubu Theodoriadis'i bulup teslim etmişti. Böylece Nilüfer, hiç kimsenin dikkatini çekmeden mektubu yollayabilmişti.

Theodoriadis nihayetinde , "Samimiyetime şimdi inandınız mı?" diye sordu.

"Evet, dostum. Dostlarım, baba oldum!" dedi sevinçten havalara uçan Cihangir. Sonra da bir elini Türk'ün, diğer elini de Rum'un omzuna koydu.

Mübarek, "Tebrik ederim, Şehzade Hazretleri," dedi efendisinin önünde eğilerek. Sonra da Theodoriadis kambur şehzadeye tebriklerini iletti.

"Ne mutlu bana! Ne mutlu bana!" diye coştukça coştu Cihangir.

Mübarek Veli, "Hım, bu çocuğa bir isim koymanız lazım," diye araya girdi. Cihangir ise Kuran-ı Kerim'i açıp dikkatini çeken bir yere rastlayana dek okudu. Yüksek sesle Arapça metni okuduktan sonra Cihangir ötekilere manasını açıkladı:

"Melek dedi: Ey Zekeriya, Sana oğlunun gelişini beyan ediyoruz. Adı Yahya olacaktır. Ondan evvel hiç kimse bu adı taşımadı!" Ve yine coşarak, yeni doğan oğlu için yapacaklarını anlatmaya başladı. Theodoriadis, tuhaf bir melek gibi, sessizce ve dikkatlice onu dinliyor, dakikalarsa hızla geçiyordu…

XLII



Şehzade Mustafa da o saatlerde Ak Höyük'e ulaşmıştı. Her şey sakindi. İhtişamıyla ötekileri geride bırakan Padişah'ın gök mavi otağının bulunduğu yer aşikârdı. Ağaları tarafından takip edilen Mustafa önce attan indi ve sonra , "Şimdi… Büyük an geldi," dedi.

Yüksek rütbeli birkaç kişi kendisine "Hoş geldiniz" demeye geldi. Aralarında Ali ve Ahmet Paşaları tanıdı ama Rüstem'i görmedi.

Mustafa birdenbire cesaretini toplayarak "Alçak herif huzuruma gelmeye bile cesaret edemedi!" diye düşündü. Ona otağın yolu gösterildi. Ondan sonra ağaları ve uşaklarından ibaret olan maiyetine dönerek, "Gidelim! Evet, Allah'ın bize gösterdiği mekâna gidelim! Şu andan itibaren başıma ne gelirse gelsin kabulüm, yeter ki hainler rezil rüsva olsun, dürüstlerse yüceltilsin!" dedi.

Hava muhteşemdi. Rüzgârın soğuttuğu hava, şehzadeyi hafifçe sarıp ılık ılık ısıtıyordu. Yavaş yavaş patikaya tırmandı.

Bazı askerler Mustafa'yı tanıyıp "Ya-Ya-Ya! Şa-Şa-Şa! Şehzademiz çok yaşa!" diye bağırmaya başlamıştı bile.

Mustafa gülümser bir edayla önlerinden dimdik geçti: Aklı, sadece şahsını ilgilendiren ama aynı zamanda da sevdiği kişilerin kaderini etkileyebilecek bu buluşmaya odaklanmıştı. Nihayet, otağın girişinin önünde durarak nöbet tutan yeniçerilere, "Muhterem pederim Sultanların Sultanı, Âlempenah, Zıllüllahfilarzın'a gidip beyan ediniz ki, itaatkâr bir evlat olarak oğlu Mustafa elini öpmeye geldi!" dedi.

Yola koyulmadan önce Mustafa, masumiyetinin simgesi olduğunu düşündüğü beyaz esvaplar giymişti.

İki vezir, onun avdetini ilan ettikten sonra, eğilerek otağa girebileceğine işaret ettiler. Büyük çadırın eşiğinde Mustafa elveda dercesine güneşe baktı ve nefesini tutarak içeriye girdi. Dışarıda ağaları efendilerini bekliyorlardı.

Şehzadenin ilk fark ettiği şey, artık çıkmasının engellendiğiydi. Güneşten gölgeye hızlı geçiş yüzünden eşyaları henüz iyice algılayamıyordu. Nihayet gördü. Gördüğü de onu dehşetlere düşürdü. Ölümcül bir sessizlikte sarayın dilsizleri ellerinde bir iple kendisine doğru yavaş yavaş yürüyorlardı. Her yere bakan Mustafa sadece darbe indirmeye hazır cellatlar gördü.

"Cihangir!"

Bu, Mustafa'nın ilk haykırışı oldu. Ama sesi tepkiye yol açmadı. Nitekim de hiç kimse duymasın diye otağın içerisi keçe ile kaplanmıştı.

Cellatların arkasında Mustafa, ipek bir perde gördü. Birdenbire Şehzade anladı: Arkasında babası Kanuni Sultan Süleyman saklanıyordu! Bu perde ile beraber hayatın yolu açılıyordu belki!

Mustafa atladı, mücadele de başladı. Şehzade güçlü, idmanda kuvvetliydi. Onlarsa dört kişiydi. Onlar yakalamaya, tuş etmeye çalıştı. Ama Şehzade direniyordu ve Padişah bed-

dualar değil, şunu duydu: "Baba! Babacığım! Bak, oğluna ne yapıyorlar!"

Mustafa çırpınıyor, yumruk atıyordu. Perde! Evet! Perdeye varmak ve Halife'ye yalvarıp ikna etmek! Şimdi aklında sadece bu fikir vardı. Çünkü biliyordu, buradan çıkış yoktu artık! Perdenin arkasında ise Süleyman bekliyordu. Oğlunun yalvarmalarına kulaklarını tıkamak istiyordu. Ebüsuud'un kararı ona cesaret veriyordu. Aslında bütün yolu sadece bu an için kat etmişti. Onun için elzem olan bir an. Çünkü oğullarından hiçbiri Mustafa'yı ortadan kaldırmaya cesaret edemezdi. O zaman Halife'nin ta kendisinin kılıcını kaldırıp canciğerini vurması lazımdı.

Bunun için güçlü sebepleri vardı: Adları da Hürrem, Selim, Beyazıt, Mihrimah idi. Ötekilerini yeşertmek için kendi hanedanının bir dalını kesmesi lazımdı. Fakat en sonunda kalacak olan dalın adı ya da niteliği henüz pek belli değildi. Babasına yalvarmak için Mustafa çocukluğunun kelimelerini bulmuştu. Ama yeterli miydi? Süleyman yumruğunu sıkıp gözünü kapattı. Hareket sancılı geçecekti ama gerçekleşmesi şarttı.

Olağanüstü bir güçle donanmış olan dev Mahmut ağa, Mustafa'ya hem taht hem de hayat yolunu bir anda kapattı. Dev, ölümcül ipi Mustafa'nın boynunun etrafına geçirmeyi başarıp sıkmaya başladı. İp yavaş yavaş işini yaptı ve Azrail'in götürdüğü Şehzadenin ruhu uçup gitti.

Cellatlar tarafı derin bir nefes aldı. Oğlunun sonunu duyan Süleyman rahatlayıp derin bir iç çekti. Dışarıdaki sahne çok korkunçtu. Hain bir tuzağa düşmüş olan Şehzade'nin ağalarını uyarma fırsatı olamamıştı. Eğer uyarabilseydi onlar da efendilerini ölüme kadar takip edeceklerdi.

Süleyman'a hâlâ sadık kalan yeniçeriler ve sipahiler tarafından ordugâhın her köşesinde kovalanan ağalar, kısa zaman zarfında yatağanlarla ve kendilerini delen oklarla karşılaştılar.

Balta ve kama ile can çekişmelerine son verildi. Birkaç dakika içinde sarıksız kanlı kelleler Padişah'ın otağının etrafında sırıklara koyuldu. Bu arada Mustafa'nın hizmetkârları da katlediliyorlardı. Arada, "Hainlere ölüm!" çığlıkları duyuluyordu. Fakat bunlar sadece kana susayan birkaç taassup kişinin haykırmalarıydı.

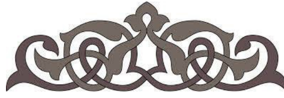
Katliamlar, düzenli, metodik bir şekilde gerçekleştirilmişti. Her şey aslında hem Süleyman hem de Rüstem Paşa tarafından ayarlanmıştı. Ondan sonra da dilsizler dışarıya Şehzade Mustafa'nın cesedini sürüklediler. Onu hemen açtıkları bir halıya serdiler. Soluk, kansız yüzüyle mavi göğe bakan Mustafa orada yatıyordu şimdi. Hiddetle dışarıya çıkan Süleyman sadece şunları söyledi:

"İbret olsun orduya!"

Zavallı Mustafa'nın sözde ihanetine işaret etmek istiyordu. Evet, şimdi gözleri sonsuza dek kapatılmıştı. Ak Höyük'te Rükn-i Al-i Osman kaderine rastlamıştı. Aynı anda Amasya'da karnında ağır acılar duyan Mahidevran Hatun yatmak zorunda kalmıştı. Mustafa'nın ölümü yüzünden olduğunu tekrarlıyordu ama ne Mehmet ne de Mih-ü Nisa ona inanıyordu. Yine de zavallılar endişelerini saklamayı başaramıyorlardı. Ereğli civarında neler olmuştu? Bunu bilmeleri mümkün değildi. Artık ordunun büyük bir kısmı Mustafa'nın cesedinin önünden geçmişti. Ama bakışları fersizdi. Bazen ağızlarından birkaç hakaret sözü çıkıyor ve bu durum verilen ibreti nasıl algıladıklarını gösteriyordu.

"Halife'nin oğlu olmaktansa hamal olmak daha iyi!" dedi kalabalıkta bulunan cesur, gözü pek biri. Hiç kimse de bu kişiyi ihbar etmedi ve fedaileri tarafından korunmuş olmasına rağmen Süleyman, öteki asker kalabalığından söven adamı yakalatmaya cesaret edemedi.

XLIII



Mübarek Veli şehzadeye, “Efendim, Şehzade Mustafa ile bu müjdeyi paylaşmanız vakti gelmedi mi?” diye sordu.

“İşte iyi bir fikir!” dedi, Yahya’nın geleceğine dair konulara dalmış olan Cihangir.

Theodoriadis’in ise hemen somurttu ve iki dostunun arasına girerek, “Hayır! Hayır! Şehzade Hazretleri, rica ederim, dışarı çıkmayınız! Hayatınız tehlikede olabilir çünkü!” diye bağırdı.

“Ne oluyor?” diye sordu Mübarek Veli, yakasından tutarak. “Desisen nedir şimdi?”

“Sizleri öldürecekler. Aslında hayatlarınızı kurtarmaya geldim.”

“Bizi kurtarmak mı?” diye patladı Cihangir. “İtiraf et, alçak herif. Sen Rüstem Paşa’nın casususun değil mi? Belki de çok geç değildir Veli, haydi çıkalım!”

Şehzade her şeyi anlamıştı. Ama Theodoriadis konuşmaya devam etti: "İstediğinize inanın! Zaten Şehzade Mustafa için çok geç artık… Dinleyin…"

Ordugâhta büyük bir hareket vardı. Her yerden şunlar duyuluyordu:

"Şehzademiz öldürülmüş! Şehzademiz öldürülmüş! Mekr Rüstem'e ölüm! Mustafa'yı öldürdüler!"

Veli, bütün kuvvetiyle Theodoriadis'i itti ve tüccar çadırın ortasına yuvarlanıp yere düştü. İki adam aynı anda çadırdan çıktı. Koştular. Şaşkına dönmüşlerdi, birkaç arşın ötede bulunan Padişah'ın gök mavi ve altın otağının etrafına doluşmuş kalabalığa baktılar. Zaten cezasını beklemeden kaçmış olan Theodoriadis'e dikkat etmeyen Cihangir ve Mübarek Veli otağ ile aralarındaki mesafeyi çar çabuk kat ettiler.

Aksayan ve nefes nefese koşmaya çalışan kambur şehzade duyduğu çığlıklara rağmen korkunç habere inanmak istemiyordu. Ortada olan gerçeğe karşı ruhunun bütün gücüyle isyan ediyordu. Mübarek Veli, büyük zorluklarla efendisi için askerlerin yoğun saflarını yarmayı başarmıştı. Nihayet saflar Şehzade Cihangir'e yol açtılar. Engeller ortadan kalkınca, boğazı sıkılıyormuşçasına heyecana kapılan Cihangir, halıyı açınca Şehzade Mustafa'nın yüzünü gördü.

Mustafa'nın bembeyaz esvabında bir tek leke yoktu ama boyundaki mor iz "Saray tarzında" boğulduğunu ispat ediyordu. Cinayetin altına bir imza atılmıştı sanki: Olanları, validesi Hürrem Sultan İstanbul'da tasarlamış, büyük bir ihtimalle Rüstem "maddi ayrıntılarla" uğraşmış, Padişah'ın kendisi de ipek ipi tutmuş, imzayı titizlikle işlemişti.

"Ağabeyim! Ağabeyim!" diye hıçkırıklara boğulan Cihangir, "Mustafa! Kaderde yazılan bu muydu? Seni son defa böyle, öldürülmüş olarak mı görecektim?"

Selim'e gelince, her zamanki gibi temkinli olan sarhoş, çadırının içinde kalıp Allah'a şükretmekle meşguldü. Nitekim de

Ak Höyük'te o gün akacak olan kan kendisinin değil, Mustafa'nın kanı olacaktı.

Süleyman, tüm yetkilerini kullanarak ordusunun sessizliğini sağladı. Ondan sonra da Padişah ilerledi, Cihangir'e metin olmasını söyledi ve "İhanet eden ve artık hanedanımdan olmayan bu haini nasıl cezalandırdım, gördün mü? Hak etmediği halde biriktirdiği bütün hazineleri ve malları sana verip seni Amasya sancak beyi tayin ediyorum. Zira Allahü Teâla bana gösterdi ki böyle bir makama en layık olan sensin," dedi.

"Pederim! Artık aramıza Mustafa'nın cesedi girdi!" diye ağlayarak cevap verdi kambur şehzade. "Bana ne Amasya sancak beyliğinden! Bana ne hazinelerden!"

"İran lehine devletimize ihanet etti!" diyerek savını ispat etmeye çalıştı Halife. Cihangir dayanamadı: Kalktı, babasının karşısında durdu. Aralarında baba oğul olarak kavga ettiklerini gören askerler ona vız geliyordu…

"Allah şahidim olsun ki masumdu! Rüstem Paşa'nın desiseleri sizi çirkin bir cinayete itti! Her zaman beni aldattınız, müdafaanızın altında riayet edilmesi olan şeriatı da ihlal ettiniz! İktidar sancısı Yavuz Sultan misali sizi oğullarınızdan en iyisini katlettirmeye itti! Üstelik de…"

Cümlesini bitiremedi. Başı dönen Cihangir hıçkırıklara boğuldu ve Mustafa'nın cesedinin yanına diz çöktü. Bir ölünün etrafında yapılan bu tartışmalar ona hayatını iade edemezdi.

"Kan! Kan! Kan!" diye sayıklayarak tekrarlıyordu Cihangir. İstemsiz hareketlere kapılan zavallı şehzade, zaman zaman Mustafa'nın ağalarının kesik başlarına ürkekçe bakıyordu.

"Al-i Osman'a ne büyük felâket! Görün, görün, Cihangir Mustafa'yı nasıl seviyordu, görün!"

Bu ve buna benzer cümleler her yerden duyuluyordu. Askerler artık en acıklı kader hangisine ait olduğunu bilmiyordu: Asılsız ve haksız bir şekilde itham ondan sonra da infaz

edilen Şehzade Mustafa'nın kaderi mi, yoksa iyiliği yüzünden ağabeyini müdafaa ederek saray entrikalarının kurbanı olan Şehzade Cihangir'in kaderi mi? Ama gazapları nereye odaklanacaktı, özellikle kime?

Çok geçmeden orduda Padişah'a yönelik "koca bunak" gibi hakaretler dolaşmaya başladı. Şüphesiz Osmanlı Devletini zirvesine ulaştıracak olan oğlunu öldürten Sultanların Sultanını Hürrem'e karşı gevşekliğiyle itham ediyorlardı. Üvey anne, iğrenç cadı ise maalesef haremin surları tarafından korunup hiçbir şeyden korkmuyordu. Güya dindar olan entrikacı Mihrimah için de aynı şey geçerliydi.

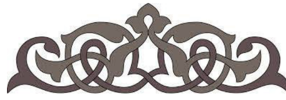
Bununla beraber sadece veziriazam olan ve bu karanlık işe kendini adamış Rüstem Paşa da dokunulmaz değildi. Muhafızlarının koruduğu Rüstem Paşa'nın çadırı çığlık atan yeniçeriler tarafından kuşatma altına alındı. İdam ve infazından evvel en katı işkencelere maruz kalmasını talep ediyorlardı. Mekr Rüstem tabii ortaya çıkmamıştı: Çadırında kuşatma altında tutulduğu için Cihangir'e sadece bir yalanın yarısını söylemiş olduğu sanılabilirdi. Nitekim de bu serüvene baş koymuştu. Mustafa'nın başının bir tek saçına dokunmamasını öngören yeminine gelince, çadırına cezbeden Rüstem değil, Padişah'ın ta kendisinin olduğunu ve son kararı verdiğini söyleyebilirdi. Ne olursa olsun şimdi herkesin nefreti Padişah'a değil veziriazamına yoğunlaşmaya başlamıştı.

Süleyman susuyordu. Birkaç sipahiden yardım gören Mübarek Veli hâlâ sayıklamakta olan Cihangir'i çadırına götürmüştü. Diğer vezirler de toplanmıştı. Belirsizlik hükmediyordu. Sultanların Sultanı, Yeryüzündeki Allah'ın Gölgesi hazin bir sessizliğe kapılmıştı. Doğal gururu ile muğlak bir pişmanlık duygusu arasında kalan Padişah tepki vermeyerek ordugâhın her yerinden yükselen çığlıkları dinliyordu. Ve en sonunda, zaten daha önce hayal ettiği bir düşünce aklına geldi: Rüstem iyi bir günah keçisi olabilirdi… Her şey şimdi Rüs-

tem'i bu yeni ama pek parlak olmayan "vazifeye" çağırıyordu. Âlempenah da bu vesileyle kendini kurtarırdı…

Aynı sıralarda ucunda sarığı bulunan bir tabuta Şehzade Mustafa'nın cesedi koyuluyordu. Tabut kağnıya yükleniyor, küçük bir maiyetle beraber Memalik-i Osmaniye'nin eski pay-ı tahtı olan Bursa'nın türbelerinden birine gömülmek üzere bu şehrin yolunu tutuyordu. Böylelikle Sultan Süleyman'ın bu emrine de riayet edilmişti: Ölmüş bile olsa Mustafa İstanbul'a girmemeliydi!

XLIV



Bütün bu hadiseler 6 Ekim 1553'te meydana gelmiş, cinayet gerçekleşmeden haberi İstanbul'a varmıştı. Her konu üzerinde titizlikte duran ve teyakkuzda olan Hürrem Sultan bu söylentileri memnuniyetle karşılamıştı.

Saraydaki bazı hadımlar durmadan başka başka dedikodu türetip oradan oraya taşıyorlardı. Sözüm ona Mustafa isyan etmiş, Süleyman ile Selim esir düşmüş, şimdi de şehzade yeniçerileriyle pay-ı tahta yürüyormuş. Rüstem'e gelince, veziriazamın kazığa oturtularak idam edildiğini iddia ediyorlardı. Yine de bu son söylentiler ötekilere nazaran daha azdı ama Hürrem Sultan'ın rahatını kaçırıyorlardı.

Rahat nefes alması için Sultan Süleyman'ın hususi habercisiyle Mustafa'nın ölümünü teyit etmesi şarttı. Ak Höyük'ten İstanbul'a da en az on beş günlük bir yol vardı. Hürrem İstanbul'a elli fersahlık mesafede olan Edirne'deki Beyazıt ile düzenli bir şekilde mektuplaşıyordu. Padişah'ın gıyabında Beyazıt, hem Trakya'ya hem de Memalik-i Osmaniye'ye hük-

mediyordu. Beyazıt bütün kuvvetlerini seferber etti. Aslında her zamanki gibi bütün bunları kurgulayan Hürrem'in ta kendisiydi. Selim'in idam edilmesi annesine acı verirdi elbet ama Cihangir'e gelince validesinin gözünde akıbeti çok mühim değildi. Böyle tereddütlü bekleyiş dolu bu günlerin birinde Hürrem kızı Mihrimah'ı saraya kabul etti.

Perişan bir vaziyette olan Mihrimah validesinin ikram ettiği şerbetlerden tatmadı bile.

"Neyin var?" diye sordu Hürrem.

"Siz de biliyorsunuz, validem. Muhterem pederim Padişah ve kocam Rüstem Paşa hakkında endişelerim var."

"Merak etme," dedi Hürrem kendi tasalarını ve şüphelerini bertaraf ederek. "Ne Süleyman ne de Rüstem kolay kolay kendilerine zarar gelmesine müsaade etmez. Mustafa da vefa yeminlerine riayet ettiği için hazırladığımız tuzağa aptalca atlamış olması muhtemel."

"İnşallah," dedi pek ikna olmayan Mihrimah.

Mihrimah, çocukları Osman ve Ayşe Hümaşah'ı Üsküdar'da kocasıyla birlikte sahip oldukları sarayda bırakmıştı. Mihrimah Sultan, Rüstem sefere çıkmadan önce hastalandığında İspanyol hekimin muayene etmek istemesi üzerine kocasının kıskançlık nöbetine kapıldığını gayet iyi hatırlıyordu. Bu hadise aklına gelince hafifçe gülümsedi. Kıskanç, mağrur, öfkeli olan kocası icabında emeklemeyi bilip Süleyman'ın, Hürrem'in ve şehzadelerin ayaklarının altında post haline dönüşme sanatını çok iyi kullanıyordu. Bu rol da veziriazama son derece uygundu.

Yakışıklı bir adam değildi, tam tersine çirkindi de, bütün bunlara rağmen kendini Mihrimah'a beğendirmiş ve şimdiye kadar veziriazamları tehdit eden tuzaklardan kaçmayı bilmişti. Belki bu sefer de tehlikeyi savuşturabilecekti fakat Mihrimah validesine manidar bir bakışla baktı: Şüphe yoktu ki Hürrem Sultan'ın kocasının üzerinde kurduğu kuvvetli tesirden

kendi kocasının istifade etmesi şarttı. Mustafa'nın cinayetine müsaade veren Padişah, bunun sorumluluğunu Rüstem'e atması mümkündü. Süleyman'ın söylediklerine göre hükmetme sanatı aslında tebaalarını birbirlerine kırdırma değil miydi? Mihrimah şundan korkuyordu: Rüstem bu maceradan sağ salim dönse bile, o günün siyasi koşullarına kurban gidebilirdi.

"Müsterih ol," dedi Hürrem, "ne pahasına olursa olsun damadımı müdafaa ederim ve Süleyman beni dinler…"

"Ama Rüstem hâlâ hayattaysa…" diye ilave etmekten kendini alıkoydu Haseki Sultan.

Kızına gereksiz bir acı daha vermek istemedi. Devam etti, "Korkma! Babana ikna edici mektuplar göndereceğim! Az zaman zarfında şanlı ordumuz Halep'e varacaktır. Orada Mustafa'nın bertaraf edilmesinden sonra ordunun kışlaması bekleniyor ve kızım, bütün duygularımla infazın meydana geldiğini hissediyorum ben! Artık korkmaya bile lüzum kalmadığını hissediyorum. Haydi bakalım! Kendine gel korkma! Hayatımız ile mallarımıza kasteden adam yok artık. Kesinlikle eminim!" dedikten sonra gözlerinde tuhaf bir ışık parladı.

Hürrem, kalkık ve uzun burnuyla, düşünceli, hayalperest bakışlarıyla, Süleyman'ın yaptırdığı tablolara aşağı yukarı benziyordu. Sadece yaşı, hatlarını biraz yorgun gösteriyordu. Aynı zamanda da Mihrimah'ın sahip olmadığı bir cazibeye sahipti. Kızı daha genç ve daha güzel olmasına rağmen sonuç olarak daha sıradandı.

Mihrimah bir an için hareketsiz kaldı. Validesinden de şüphe duymalı mıydı? Rüstem Paşa ile on dört sene evvel nasıl evlendiğini hatırlıyordu. Bu vesileyle Beyazıt ile Cihangir'in sünnet düğünü de gerçekleştirilmişti. Ne şenlik! Ne şölen! Törenler birkaç gün sürmüştü. Şimdi ise kendi hayatı için bile endişe ediyordu. Nitekim de Mustafa hep önlerine çıkmıştı. Çabalarına rağmen tesiri gitgide artıp endişe verici boyutlara varmıştı. Tasarlandığı gibi boğulmuş olması iyi olurdu!

Mihrimah üvey ağabeyine binlerce ölüm diliyordu. Fakat hâlâ bir şüphesi mevcuttu: Mustafa tuzaktan kaçtığı takdirde Rüstem'in de kendisinin de hayatı tehlikedeydi. Zaman geçiyordu. O mevsimde hava hâlâ sıcaktı ve en sonunda Hürrem'in kızı validesinin ikram ettiği şerbetten tattı. Mihrimah biraz gevşedi.

Mihrimah, uzun zamandır Rüstem, çocukları ve kendisi için korkuyordu. Hürrem'in de aslında aynı derecede korkması lazımdı. Fakat daha uzun olan tecrübesi, ruhunu sağlamlaştırmıştı ve ihtiraslı Rosa asla pes etmezdi.

Hürrem birdenbire, "Kancık Mahidevran ile birlikte Mehmet de Amasya'da bulunuyor galiba," dedi.

"Ne demek bu?" diye sordu şaşıran Mihrimah.

"Şu demek: Şimdi Mehmet on iki yaşındadır, hata yapmıyorsam eğer. Diğer hadiseden emin olduktan sonra onun hareketlerini yakinen takip etmemiz lazım…"

Mihrimah dikkat kesildi. Uzun seneler sonra ilk defa annesi Mustafa'nın oğlunun ismini telaffuz ediyordu. Bir an için inanamadı. Büyük bir ihtimalle annesi alçaklıkta bir adım daha atmaya hazırlanıyordu. Kızı bile, Sultan Süleyman'ın yasal karısı olan Haseki Sultan'ın soğuk iradesine şaştı. Fakat tam o sırada bir hadım odaya girdi.

"Sultanım! Sultanım! Ereğli civarlarından gelen bir mektup! Padişah Efendimizden gelen bir mektup!"

Hürrem Sultan ayağa kalkıp fevri hareketlerle mührü kopardı ve hevesle okudu.

"Elhamdülillah!" dedi en sonunda Hürrem. "O ölmüş!"

"Emin misiniz, validem? Ya Rüstem?"

Mihrimah inanamadı… Ayağa kalktı ve validesinin entarisinin yeninden tutarak mektubu okudu.

"Mektuba göre Rüstem hâlâ hayatta lakin…"

"Lakin"i var mı? Nedir, konuşun lütfen!"

"Lakin hassas bir vaziyetteymiş. Senden saklamayacağım

canım kızım, gülüm, yeniçeriler kellesini istiyorlarmış…"

"Yoo!" diye haykırdı genç kadın. "Tahmin etmiştim!"

Hürrem elindeki yazıyı kızına uzattı ama müjde tam değildi ve genç sultanın yüzünü güldürmeye yetmemişti. Mihrimah gözlerini başka yere çevirdi.

"Haksızlıktır bu, haksızlık!" dedi genç kadın. "Babam, Memalik-i Osmaniye'ye o kadar büyük katkıda bulunan damadını kurban etmemelidir."

"Sevgili kızım, hiç şüphen olmasın ki onu kurtarmak için her şeyi yapacağım!" diye cevapladı Hürrem.

Annesinin kucağına çöken Mihrimah ağlamaya başlamıştı. Az zaman sonra teyit edilen infazın haberi İstanbul'a yayılacaktı. Pek çok konuda tecrübeli olan Hürrem ise korkmuyordu. Dudaklarında tuhaf bir gülümseme belirmişti.

XLV



Ekim sonuna doğru, bu facia ile sarsılan Ordu-yı Hümayun her şeye rağmen kışı geçirmek üzere düzenli bir şekilde Halep'e girdi. Memluklerden alınan Suriye, Yavuz Selim'in düzene soktuğu Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli bir eyaletiydi ve orada Arapça konuşuluyordu. Çarşıları, atölyeleri, ambarları, kumaşları ve her yere giden kervanlarıyla, Halep yörenin cevheriydi.

Şam'da polat ile yerel zücaciye yan yanaydı ve Uzak Doğu'dan gelen iplik de bol miktarda bulunuyordu. Yine de İran ile savaş yüzünden ticaret durgun bir haldeydi. Kervansaray ve camilerle bezenmiş şehir, Sultanlar Sultanının mülklerinin en geniş olanlarındandı. Burada Kapudan-ı Derya olan meşhur Barbaros Hayrettin Paşa, her şeye kadir olan İbrahim Paşa ile 1533'te bir araya gelmişti. On yıl sonra da Süleyman ile Roxelane'ın oğlu olan Mehmet, bilindiği gibi, yirmi iki yaşında iken aynı şehirde vefat etmişti. Tuhaf bir tesadüf sonucu, hastalanan küçük kardeşi Cihangir, hemen Mehmet'in sarayına götürülmüştü. Burada Mehmet'in ölümünden on yıl sonra Cihangir acılarla kıvranarak bir döşekte yatıyordu.

Vefalı Mübarek Veli gece gündüz başında duruyordu. Şehzade kağnı ile inanılmaz zor yollardan geçmiş ve sıcak onu çok sarsmıştı. Çoğu zaman sayıklıyordu. Önünde cansız yattığını gördüğü üvey ağabeyi Şehzade Mustafa'nın ölümü kambur şehzadeye o kadar ağır bir darbe indirmişti ki sadece akli dengesi için değil hayatı için de korkuyorlardı. Şuuru yerinde olduğunda Cihangir yemek yemeyi reddedip durmadan, "Mustafa öldü. Ben de ölmek istiyorum. Zira bana karşı duyduğu güven, onu dosdoğru bu tuzağın içine çekti!" diye tekrar ediyordu.

Mübarek Veli, "Efendim, Şehzadem, en azından bu ekmekten yiyip şu sudan da için, lütfen," diye boşuna ısrar ediyordu.

"Şehzade Mustafa sizi böyle bir halde görmek ister miydi? Haşa! Kendinize gelin! Cihangir, dostum, kardeşim, seni has kardeşlerimden, has annemden daha çok severim, sana yalvarıyorum: Kendini bırakma, kendini ölüme bırakma. Makul ol! Benim için de makul ol! Bunu benim için yap, lütfen."

Cihangir biraz su içiyor ama yine de bütün yemekleri reddediyordu. Başucundaki hekimlerin hepsini kovmuştu. Halep'te çok sayıda her ırktan, her inançtan hekim vardı. Arap, Yahudi, Ermeni, İngiliz, Fransız… Fransız hekim Cihangir'i ziyaret ettiğinde meslektaşlarına nazaran daha şanslı olamadı ama şehzade onunla Osmanlı Türkçesiyle konuşarak: "Siz hakikaten Fransız mısınız? Fransızca bilmek isterdim," dedi.

Veli hariç, şehzadenin neden böyle konuştuğunu hiç kimse anlamamıştı. İyiye gittiği bir günde, eskiden Şehzade Mehmet'i tanımış olan ve rahmetliden övgü ile bahseden bir hadım Mübarek Veli'nin kulağına eğilip bir şeyler fısıldadı. Bunları duyan Mübarek Veli kıpkırmızı kesildi ve haykırarak, "Bunu bana söylemek için sana ne kadar para verdi? Ha nabekâr! Ha şu köpoğlu köpek, ha şu Rum, ha şu Theodoriadis! Boynu kıldan daha kalınsa, hemen defolup gitsin! Hayır, ha-

yır! Biraz beklesin… Elimle geberteceğim!" diye bağırdı. Ama Cihangir döşeğinden Mübarek Veli'ye belli belirsiz bir işaret yaptı:

"Sakin ol! Girsin. Ben de onu görmek istiyordum."

Gözyaşını zor tutan Veli, birkaç dakika sonra Theodoriadis ile birlikte dönmüştü. Tereddüt dolu hareketlerle soluk yüzlü tüccar başlığını çıkardı ve şehzadenin fedaisine bakmaya cesaret edemeyerek Cihangir'in başucuna gitti. Hâlâ Şehzade Mehmet'e ait birkaç eşyanın bulunduğu odada pencerelerin açık olmasına rağmen hava yoktu.

Rum, Cihangir'in önüne diz çöktü ve "Şehzadem, Efendim, size bunu yaptığıma pişmanım. Evet, itiraf ediyorum, ben Rüstem Paşa'nın bir casusuydum," dedi.

"Şimdi ne ehemmiyeti var ki?" diye cevapladı Cihangir.

"Yalnız beni dinleyin, Şehzade Hazretleri, ondan sonra da beni katlettirin isterseniz…"

"Yine kan? Yine acı? Neden? Haydi, seni dinliyorum. Zaten konuşmanı kısıtlamak istemem."

"O zaman şöyle konuşayım: Şehzade Hazretleri, o meşhur mektupları tercüme etmek maksadıyla Sultan Yavuz Selim'in konağına beni çağırttığınızda size henüz ihanet etmemiştim. Onların kimden geldiğini de bilmiyordum. Yemin ederim. Bir gün konağınızdan çıktığımda, Rüstem Paşa'nın birkaç adamı beni yakaladı ve Boğaziçi'nin öteki tarafında bulunan Üsküdar'a götürdü. Orada veziriazamın sarayında onun huzuruna çıktım. Bildiğim her şeyi itiraf etmediğim takdirde en korkunç işkencelere maruz kaldıktan sonra beni infaz etmekle tehdit etti.

"Ben sadece bir tüccarım, Şehzadem, Efendim. Beni çok kurnaz diye biliyorsunuzdur lakin Rüstem Paşa benden bin defa kurnazdır. Konuştum, konuştum. Çarçabuk anlattım. Doğru. İtiraf etmek zorundayım. Veziriazam hem konağınızı hem de gidiş gelişlerimi müşahede altında tutturuyordu. Şunu

anladım: Büyük bir ihtimalle kendi sarayından bazı sırlar sızmıştı. Onun için kuduruyordu. Fakat hemen benden istifade etmeyi düşündü. Böylelikle yaptığınız şeyler hakkında Rüstem Paşa'ya takrirler yazdım. Üstelik de kendi hayatımı fahiş fiyata satın almaya zorladı. Nihayetinde beni sizinle birlikte İran seferine gönderdi.

"Ben Ermenice biliyorum, doğrudur. Fakat bu hakikatten başka her şey sahte, her şey yanlış... İsa ile Meryem Ana beni affetsinler, hiçbir zaman Müslüman olmayı tasarlamadım."

"Hain! Sahtekâr!" diye patladı Veli.

Ne var ki Theodoriadis devam etti. "Yerine getirilmesi icap eden bir vazifem vardı. Mustafa geldiğinde, şehzadeye veya muhterem pederinize yaklaşmanıza mani olmam lazımdı. Bana yardımcı olmak üzere Paşa bu sahte mektubu verdi. Ne ihtiva ettiğini bilmiyordum. Eğer sözüme hâlâ itimat ediyorsanız, size yemin ederim. Evet, mektup sahteydi."

"Biliyordum," dedi Cihangir. "Oğlum veya kızım henüz doğmadı. Belki Nilüfer de ölmüştür…"

İtirafı ilerledikçe gözyaşlarını zor tutan Theodoriadis, "Hayır, zannetmiyorum, ölmemiştir. Hakikaten zannetmiyorum… Şehzade Hazretleri benim yüzümden sizi bu halde görmekten derin bir pişmanlık duyuyorum. Günahkârım. Zavallı bir günahkârım ben. Daim olan Tanrımın önünde bir günahkârım. Ne yaptım! Ne yaptım ben! İnsanların en iyi yüreklisine ihanet ettim ben!"

Theodoriadis artık gözyaşlarını tutamıyordu. Üç adam da güneş tarafından aydınlatılıyor ve bu Kasım başı rüzgârı sadece odaya sıcak hava üflüyordu. Cihangir'in başucuna diz çözmüş olan Theodoriadis başını önüne eğmişti. Cihangir ise ona nefret barındırmayan bakışlarla bakıyordu. Veli de öfkesine gem vurmuştu.

Rum tüccar en sonunda başını yavaş yavaş kaldırarak, "Şehzade Hazretleri, artık sizi rahatsız etmem asla mevzu-i

bahis olamaz. Sizden son bir imtiyaz rica edebilir miyim? Hak etmediğim halde bana o kadar çok imtiyaz bağışladınız, biliyorum…" dedi.

"Nedir bu imtiyaz?" diye sordu Cihangir.

"Beni affetmenizdir. Sizi kırdım, size zarar verdim, ama affedin. Bu benim için çok mühim. Çünkü dinimde…"

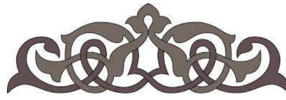
"Bizim dinimizde de affetme var. Aslında sadece Allah affedebilir lakin ben seni affedersem sonra da Allahü Teâla affedebilir. Hepimiz Allah'ın yarattığı kullarız. Şehzade de herhangi bir insandan farksızdır. Tozdur. Allah üfler, o da dağılır… Allah istediğini yapar."

"Beni affedin, affedin, lütfen. İstanbul'da o gece, ilk defa beraber olduğumuz o gecede çarmıha gerilen Fransız'ın cellatlarını affettiği gibi beni de affedin."

"Bunu gerçekten yaptı mı? Bilmiyordum. Onun için seni affediyorum. Kendinle sulh içinde yaşa. Allah'a dua et, şükür et ve her şeyden evvel, diyetini ödemek için artık iyilik yap. Şimdi de git."

Theodoriadis de şehzadenin elini öpüp kuvvetle sıktı. Ondan sonra da kalkıp kapıya doğru yürürken durdu. O zaman Mübarek Veli'ye dönüp, "Umarım bir gün sen de beni affedersin!" diyerek çıktı.

XLVI



Theodoriadis gittiğinde Cihangir yavaş sesle Veli'ye, "Sen de bir gün onu affet, lütfen," dedi.

"Evet, şehzadem," diye cevap verdi bütün bu olanlara şaşıran Mübarek Veli.

"Ölümümden evvel beni de affetmeni istiyorum."

"Efendim, böyle konuşmayın!"

"Evet, öleceğim! Bu hayatta herkesin bildiği benim de hiç bilmediğim şeyler vardı. Bu defa herkesten evvel ölümümün yaklaşmakta olduğunu biliyorum. Fakat beni dinle, daha iyi olur. Sana yeterli bir terbiye veremedim. Ne okuman ne de yazman var. En yakın, en vefalı hizmetkârına terbiye vermemesi bir şehzade için ayıptır."

Bu kelimeleri telaffuz ettikten sonra belki de daha ciddi bir sayıklama nöbetinin habercisi olan bir hareketsizliğin içine daldı Cihangir. Sustu. Üç haftada çok zayıflamıştı. Gerçekten de ölüyordu. Gamdan ölüyordu.

Mübarek Veli soğuk bir bezi efendisinin başına koydu. Şehzade ise gözünü yumup birkaç dakika uyudu. Ondan sonra ansızın uyandı ve döşeğine oturarak haykırmaya başladı: "Mustafa! Mustafacığım! Ağabeyciğim! Senin etrafındaki bu kan ne? İyi ki… İyi ki… Güzel esvapların lekelenmemiş!" Gözleri yerinden fırlamış gibiydi. Devam etti: Nilüfer, Nilüfer, canım, hayatım. Yahya'ya iyi bak çünkü melek Cihangir'e şunu dedi: "Ey Cihangir! Sana bir oğlun gelişini beyan ediyoruz. Adı Yahya olacaktır. Ondan evvel hiç kimse bu adı taşımadı!" Ondan sonra da Mübarek Veli'yi bileğinden sıkıca tutarak: "Bana başka bir melek yaklaşıyor… Azrail…"

Aynı saatlerde Süleyman Halep Kalesi'ni ziyaret etmekteydi. Daha önceleri Cihangir'in de yanına uğramış ve her seferinde daha kötü bir halde bulmuştu. Aralarındaki sohbet hiç de kolay olmamıştı. Cihangir pederini tanımazlıktan geliyor ve devamlı "Hayır! Sen Süleyman değilsin!" diye tekrar ediyordu.

Sultanlar Sultanı Mustafa'nın cinayetini tertiplemişti ama Cihangir'in ölmesini istemiyordu. Padişah sık sık: "O benim pir ü paklık vaadimdi," diyordu.

Haçlı Seferleri esnasında ünlü Kürt Sultanı Salaheddin tarafından onarılan kalenin büyük kapısına yaklaşırken hem inananları hem de inanmayanları muhafaza eden Padişah, yeni veziriazam tayin edilen Ahmet Paşa'ya rastladı.

Ahmet Paşa'ya göre ordugâhta işler kızışmıştı ve Rüstem hem Türk hem de Arap toplulukları tarafından resmen muhasara ediliyormuş. Resmigeçit yapar gibi çadırının önünden geçip kellesini istiyorlarmış. Süleyman düzeni sağlamaya karar vererek ölmek üzere olan oğlunun ziyaretini erteledi. Az önce altından geçtiği kapının kemerinden tekrar geçip mümkün olduğu kadar vakur edayla merdivenlerden aşağıya indi. Ama acele ederken merdivenlerin sonunda düşmekten kıl payı kurtuldu. Mustafa onu hâlâ rahatsız ediyordu. Ölümünden sonra bile bir isyan çıkmak üzereydi.

Viyana surları önünde dahi resmi olarak asla hezimete uğramamış olan Dünyalar Efendisi, bahçesinin kötü otlarını söküp koparmış olduğuna inanırken aslında sadece nifak tohumlarını ekmişti.

Ordugâhına doğru at sürdüğünde yeniden Cihangir'i düşündü. Oğlunun cinayetten neden o kadar çok etkilendiğini anlamıyordu. Acısı da, tasası da Padişah için anlaşılmazdı. Kendi davranışlarını sorgulamaktansa her seferinde Devletin bekası için böyle yaptığını iddia ediyordu.

Hepsi yaşamış olsaydı, iktidar olmak için sekiz oğlu da zaten aralarında kavga edecekti. Eğer böyle kavgalar olursa Devlet-i Osmaniye'nin ayakta kalması çok zor olurdu. Artık sadece üç oğlu vardı. Şunun farkında idi: Aslında Cihangir onların en iyisiydi ama tahta geçmesi şimdi hiç mümkün değildi.

Padişah "temizlik yapmak" zorunda kalmıştı. İnsanlar ve tarih Mustafa'nın kanını akıttığı için ona tenkitte bulunacaklardı ama bütün bu olanların sorumluluğunu üstlenmişti. Oğlunun ağalarının kanı da, kendisi de mühim değildi. Oysa Cihangir, pederi böyle düşüncelerle at sürerken, Padişah'ta olmayan vicdan azabının onda yarattığı işkenceye maruz kalıyordu.

Cihangir, sarayın dilsizlerinin boğduğu ağabeyinin kaderini paylaşmak pahasına neden babasına gidip Mustafa'yı müdafaa edememişti? Zavallı Şehzade bütün olanları kendi kendine soruyordu. Her ayrıntısını hayal ettiği cinayet sahnesi, düşüncelerinde tekrar tekrar canlanıyordu. Ama Cihangir şunu asla bilemeyecekti: Mustafa otağa girdiğinde cellatları gördüğü zaman söylediği ilk söz "Cihangir!" olmuştu. Şimdi de Cihangir beyninde ağabeyinin çetin mücadelesini canlandırıyordu. Babaları da olan biteni seyrediyormuş. Her şeyi görmüş! Bu konu beynini kemiriyordu. Hayır, Muhteşem Süleyman her şeyi görmemişti ama hakikat aslında daha kötüydü: Perdenin arkasında durarak, kıpırdamadan, Mustafa'nın

çığlıklarını dinlemişti! Fakat Cihangir bütün bunları bilmiyordu. Kambur şehzadenin bünyesi gitgide zayıflamış, daha çok hayallere dalarak durmadan sayıklamaya başlamıştı.

"Ey Mustafa, senin cürmün neymiş acaba? Ağabeyim hatırla: Amasya civarında ava gidiyordun. Bense şiddeti asla tasvip etmedim! Ah! Boğuluyorum! Boğuluyorum!"

Mübarek Veli, Cihangir'in ölümünün yaklaştığından korkup alçak sesle hadımdan Padişah'ı acele getirmesini rica etti. Fakat beklediğinin tam tersine Cihangir'in durumu birdenbire iyiye gitti. Gün batmak üzere olduğu için hava soğumuştu. Mübarek Veli hayretler içinde Cihangir'in ayağa kalkmasını ve odada birkaç adım attığını gördü.

"Aziz dostum Mübarek Veli," dedi Şehzade elini Mübarek Veli'nin omzuna koyarak. "Öldüğümde hiçbir şeyden mahrum kalmayacaksın. İstanbul'u terk etmeden evvel sana bir bağış hazırlamıştım zaten," dedi.

"Efendim, Şehzadem! Böyle konuşmayın!"

"İcap eder. İcap eder. Saat geldi… Azrail eşikte…"

O anda dışarıdan Mübarek Veli'nin bildiği bir ezgi yükseldi. Kimin türkü söylediğini görmeleri mümkün değildi ve Cihangir dinlemeye başladı:

Ağlasun melekler,
Ağlasun kuzular,
Göklerde fazilet,
Dünyada haysiyet,
İblis ona baksun,
Gözün de alsun,
Çünkü yerle yeksan,
Rükn-i Al- ı Osman!

Cihangir'in beyninde o zaman patlamaya benzer bir şok oldu: Şehzade, Veli'nin omzunu bırakıp sendeledi, yarım çember çizdi ve hem ağlayarak hem de gülerek şunları haykırdı:

"Atalarımın dininde ölüyorum! Atalarımın dininde ölüyorum! Ha! Ha! Ha! Ha! Ha! Ha!"

Dengesini kaybedip yerdeki halının üzerine yığıldı. O artık ölmüştü.

Tam o sırada bir haberci Hürrem Sultan'dan gelen mektubu Padişah'a götürüyordu: Hürrem, Rüstem Paşa'nın affını talep ediyordu…

XLVII



Bir ayda Süleyman'ın iki oğlu ölmüştü. İki atın çektiği bir arabaya konan Cihangir'in tabutu sarığı ile birlikte Halep'ten çıktı. Birkaç asker tarafından muhafaza edilen sanduka İstanbul'a doğru yöneldi. Diğer ağabeyi Mehmet gibi Halep'te ölen Cihangir, Mimar Sinan'ın inşa ettiği caminin avlusunda onun yanına defin edilecekti.[21]

Sultan Süleyman'ın acı çektiği kesindi. Bu gerçek Mustafa için söz konusu olmasa da, en zor durumlarda babasını eğlendirmeyi bilen Cihangir ile bağları bambaşkaydı. Rivayete göre Âlempenah, İbrahim Paşa'nın akıbeti üzerine de gizli gizli gözyaşı dökmemiş miydi? Ama hırsı her şeyi alıp götürüyordu.

Hürrem, İstanbul'da neredeyse aynı anda Cihangir'in ölümüne dair haber ile tabutunu kabul etti. Haseki Sultan sadece, "Kendisi için daha iyi oldu..." dedi.

---

21 "Şehzade Camii" Türkçede tekil kalırken, aynı camiye Fransızcada "La Mosquée des Princes" Şehzadeler Camii denmesi, meraka şayan bir olgudur.

Hürrem, Müslüman âdetlerine göre cenaze törenine iştirak edemedi ve uzun yolculuk yüzünden çürüme tehlikesini engellemek amacıyla Cihangir'in mumyalanmış vücuduyla teması olmadı.

Şehzade için matem törenleri sade oldu, çabuk yürütüldü. Mihrimah da en az Hürrem kadar kayıtsız kaldı. O, sadece Rüstem Paşa'sını düşünüyordu. Mustafa'ya gelince bedbaht veliaht da birkaç hafta önce Bursa'ya defnedilmişti. Mekân Muradiye Camii'nin yakınında bulunan bir yerdi. Mahidevran da Amasya'yı terk ederek Bursa'da oğlunun tabutunu karşılamıştı. Ama her iki Sultan'ın acısı arasında dağlar kadar fark vardı. En azından Mahidevran Cihangir'in ölümünü istememişti.

Süleyman, Mahidevran'ı torunu Mehmet ve gelini Mih-ü Nisa ile başka bir sürgün yerine göndermişti. Mahidevran Hatun, âdetlere göre Hürrem gibi cenaze törenine iştirak edemedi. Ama Hürrem'in aksine oğlu için çok ağladı. Yeşil Bursa, Mustafa'nın son istirahatinin bulunduğu yer olacaktı. İstanbul'da kin ve nefret çığlıkları yükseliyordu. Mustafa'yı göklere çıkaran ve imalarla Hürrem'i, Rüstem'i, Mihrimah'ı kınayan yüzlerce şiir yazılmıştı. Padişah ise pay-ı tahttan uzaklaşmış olduğuna göre başka endişelerle uğraşıyordu. Orduyu kendi tarafına çekmesi ve "Rüstem vakası"nı çözmesi lazımdı.

Rüstem Paşa'yı cellada verip vermeyeceğini ya da affedip affetmeyeceğini uzun uzun kendi kendine sordu. Hürrem'den gelen mektuplar merhamet göstermeye ve veziriazam damatlarını esirgemeye teşvik ediyordu. İnfazlara devam edildikçe tehlike daha çok artardı, üstelik de Mustafa'nın masum olduğuna dair bir delil ortaya konmuş olurdu. O zaman Süleyman herkesi memnun edecek bir karar aldı.

Vezirlerden olan Ahmet Paşa yanındaydı, onu veziriazam yapmayı düşündü. Oldukça dürüst ve önemli bir askeri tecrübeye sahip olan Ahmet Paşa'ya veziriazam makamı teklif edildi. O da uzun müddet tereddüt etse de en sonunda bir şartla

kabul etti: Süleyman onu asla azletmeyecekti. Süleyman buna yemin etti ve Rüstem daha Halep'e gelmeden makamından düşmüştü. Bu hadise bile askerlerin ve halkın kinini yatıştırmaya yeterli olmamıştı. Yine de Hürrem, padişahın üzerindeki büyük tesiriyle Rüstem'i zor da olsa kurtarmıştı. Bu cinayet ile Süleyman kendi iktidarını daha da pekiştirmişti. Ordu da yavaş yavaş ona tekrar itaat etmeye başlamıştı. Nitekim havalar ısındığında yani Nisan 1554'te Sultanların Sultanı Diyarbakır, Erzurum ve Kars'tan geçerek ordusuyla İran'a kadar yürüdü. Artık –geçici bir müddet için olsa bile– tekrar Büyük, Muhteşem Süleyman olmuştu.

Diyarbakır'da kendisini askerlerine alkışlattırdı. Kars'tan da Şah Tahmasp'a zehir gibi ve hakaret dolu bir mektup gönderdi. İranlı'yı sapkınlıkla itham ederek "köpek" diye ilave etti ve boyun eğmesini istedi. Padişah, İranlı'nın bunu ret etmesini ve sessiz kalmasını görünce, İran'a önce akıncılarını gönderdi, sonra da bizzat savaşa katıldı. Nihayet İran'a girdi.

Şüregel'i, Şaraphane'yi, Nilfak'ı alıp 18 Temmuz'da Erivan'a girdi ve bir kızıl toz fırtınası içinde bulunan Şah Tahmasp'ın saraylarından birini tahrip ettirdi. Mütemadiyen çekilen bir düşman önünde başı dönen Süleyman, tekrar ata bindi. Aynı ayın sonunda Nahcivan'ı yerle bir etti. Şehirde taş üstünde taş kalmadı. Süleyman'ın gururu, neşesi olan topları harikalar yaratarak her şeyi yok etti.

Şah Tahmasp ise, topları kullandığı ve uzaktan harp ettiği için, Süleyman'ı korkaklıkla itham ediyor, kendisi de devamlı çekiliyordu.

Padişah ülkenin daha da içlerine girince, artık sadece viraneler ve arkasında çöl görüntüsünde bir arazi bırakarak kaçmaya devam eden bir düşmana rastlıyordu. Süleyman, bunu gördükçe Şah Tahmasp'ı "çekildiğinde ormana cesurca giren bir çakala" benzetiyordu, çünkü Osmanlı çekildiğinde İranlı topraklarını tekrar işgal etmeye geliyordu. Bu oyun uzun

müddet daha devam edebilirdi. İlerlemeler, ricatlar, hepsi de boşunaydı.

Bütün bunlar ne Süleyman'ın ne de Tahmasp'ın şanına bir artı getiriyordu. Nihayet Sultanların Sultanı da Şah Tahmasp da bunu anladı. Tahrip edici gazabı dinince, daha evvel iki oğlunu kaybetmiş olan Padişah, Selim'i de daha fazla tehlikeye atmamayı uygun buldu.

İki Müslüman hükümdarı arasındaki harp, satranç oyununa benzer şekilde bir "pat" ile bitiyordu. Üslerinden uzak ve sonuç olarak Mustafa'nın tanıdığı aynı zorluklarla yüz yüze gelen Süleyman devamlı muharebelerde muzaffer olsa da bu çok uzun mücadelenin üstesinden gelemiyordu. İki tarafın çıkarlarını da koruyan bir ahdnameyle[22] yetinmek zorunda kalmıştı.

Ertesi sene, Amasya üzerine haklarını iyice teyit etmek amacıyla, aynı şehirde (Mustafa'nın şehri) İran ile ahdnameyi imzalamıştı. Sene , Mayıs 1555 idi.

Süleyman "sadece" o topraklarda barışı sağlayabilmişti. Fakat bu da Memalik-i Osmaniye için mühim bir şeydi. Mustafa'nın cinayeti ve Cihangir'in ölümü üzerinden şimdiden bir buçuk sene geçmişti. Sulh imzalandıktan sonra, tekrar İstanbul'un yolunu tutan Süleyman, Miladi Takvime göre 1555'te Hicri Takvime göre ise 961'de yazın ortasında pay-ı tahtına ulaştı. Burada bir defa daha neşe çığlıklarıyla, büyük törenlerle kabul edildi ve nihayet iki yıldır görmediği Hürrem'in kucağına düştü.

22 Osmanlılarda pâdişâhın izni ile herhangi bir devletle siyâsî, iktisadî, ticarî ve diğer işlere dâir yapılan resmî mukavele neticesinde düzenlenen resmî evrak.

XLVIII



Süleyman İstanbul'a geldiğinde bir de Trakya'da zuhur eden ve taraftarlarını toplayan, "Düzme Mustafa" meselesiyle uğraşmak zorunda kalmıştı. Beyazıt'ın bu olayda da parmağı olduğu söylenebilirdi.

İsyanın bastırılmasından sonra, tehdit ve nefret dolu olan Hürrem bütün bu duygularını aşırı iltifatlar örtüsü altında saklayıp Süleyman'a yaklaştı, "Efendim, biliyorsunuzdur ki insan, eğer ahrette ölümsüz ise bu dünyada da ölümsüzdür!" dedi.

Süleyman pür dikkat onu dinleyerek devam etmesine izin verdi.

"Nitekim insan, kanından olan kendi çocuklarıyla ölümsüzdür ve çocukları onun hayatını daha uzun kılarlar. İsmini idame ettiren, şanını yükselten, hayır işlerini bilen ve en sonunda intikamını alanlar yine evlatlarıdır!"

"Neyi ve kimi kast ettiğini anlıyorum Hürrem: Mehmet!"

"Evet, Hünkârım, Mehmet. Şimdiden yeniçeriler etrafına toplanıp babasının infazının intikamını almasını teklif et-

mektedirler. Mehmet, siz de biliyorsunuz ki Bursa'da ihtişam içinde yaşıyor ve etrafında ona tesir eden bir maiyeti var. İstanbul'a yaklaştı Hünkârım, tahtınıza ve hayatınıza yaklaşmış olan şahıs Mehmet değil, aslında Mustafa'nın ta kendisidir! Mehmet, hain babasından devir aldığı hançerle sizi vurmakta gecikmez!"

"Ben Süleyman, bir çocuğun önünde mi titreyeceğim?" diye atladı Padişah.

"Efendim, Mehmet şimdi on dört yaşındadır, ama önünü almazsak onun da zamanı gelir."

Âlempenah, Sultanların Sultanı bu sözcükleri duyunca birden ürperdi. Osmanlı İmparatorluğu'nun uzak diyarlarında at sürmesi, bazı gerçekleri unutturmuştu ona. Mehmet'i, Mahidevran'ı ve Mih-ü Nisa'yı, Mustafa'nın türbesi onlara ebedi bir ihtar olsun diye Bursa'ya sürgüne gönderse bile yaşanacak sorunların sadece yerini değiştirmişti. Aslında Mehmet, atla İstanbul'a birkaç günlük mesafede idi. Süleyman vaziyetin ciddi olduğunu kabul etti ve dedesi olmasına rağmen genci öldürmeye karar verdi.

Yine de Kuran-ı Kerim'de şu yazmıyor muydu? "Kalpleriniz kayalıklar gibi, kayalıklardan da daha sertler, zira kayalıklardan en azından seller akar. Yarılarak kayalıklar suyun fışkırmasını sağlar. Bazı insanlar Allah'ın korkusundan çökerler ve hakikaten Allah eylemlerinize kayıtsız değil!"

Mübarek Veli, birkaç gün sonra deniz kenarındaki İstanbul surlarının yanındaydı. Mazide yaşadığı olaylar tek tek aklına geliyordu. Aynı insandı: Şah'a karşı yürütülen sefere baştan sona katılmıştı. Erivan'da meydana gelen talana şahit olmuştu. Rüzgârın körüklediği tozdan ve ateşten sütunları hatırlıyordu. Ama Cihangir'le yaşadıkları bir an olsun onu terk etmemişti. Yeniçerilerin ve bazı sipahilerin teşvikine rağmen talan yapmayı hiç aklına getirmemişti.

Cihangir yaşasaydı bu manzara karşısında nasıl davranır, ne söyler diye düşünüyordu. Cihangir'in anısına gösterdiği saygı ve kendi vicdanı da ahlak dışı amellere katılmasını engellemişti. Ne yazık ki sipahiydi ve istemese bile sefer boyunca hançerini, topuzunu ve yayını kullanmak zorunda kalmıştı.

"Bütün Fars ülkesi sancaklarımızın gölgeleriyle kaplıdır!" diye gururla söylemişti Süleyman. Bu da sadece bir mübalağaydı. Mübarek Veli bunun farkındaydı. Artık kırk iki yaşındaydı ve şimdi ihtişamın ne kadar boş olduğunu, her zamankinden daha iyi anlıyordu. İstanbul'a kambur şehzadenin kendisine bıraktığı mirası almak için dönmüştü. Bu parayı zaten hayratlara, fakir fukaraya ve ailesinin fertlerine dağıtacaktı. Bütün bunları görünmeden, zikretmeden, gösterişsiz bir şekilde yapacaktı çünkü Allah böyle bir davranış sergilemesini buyuruyordu.

Hüzün ve hatıra dolu anılarına odaklanmış yürürken, her yer vefalı Veli'ye kardeşi Cihangir'in bir sözünü ya da bir davranışını hatırlatıyordu. Birdenbire uzaktan çok iyi tanıdığı birini gördü ve onu görmezlikten gelmek için yüzünü çevirmek istedi, fakat Allah onların yeniden bir araya gelmelerini istiyordu herhalde. Mübarek Veli, bu adamdan uzak duramayacağını hissetti.

"Selamünaleyküm, Mübarek," dedi Theodoriadis.

"Aleykümselam," dedi Veli isteksizce.

Son defa bir araya geldiklerinde Amasya'da ahdname imzalanmak üzereydi, daha önce de Nahcivan tahrip olduğunda biraz sohbet etmişlerdi. Theodoriadis, tercüme işini başarıyla ifa etmiş ve Padişah ile vezirleri için bazı Ermenileri sorgulamıştı. Ermenistan'dan geçen zor yollarda Ordu-yı Hümayuna da rehberlik yapmıştı. Her iki adamın mizaçları tamamen farklıydı ama anlaşılan Theodoriadis'de bir şeyler değişmişti. Veli buna inanmak istemiyor, bir insanın o kadar çabuk değişmesinin mümkün olmadığını düşünüyordu.

“Hayatımda üç iyi insana rastladım,” dedi Rum. “Babam, rahmetli şehzade Cihangir ve… Sen…”

“Bir insana bile rastlamış olman kâfiydi,” diye cevapladı Veli.

Theodoriadis, yılmadan, “Belki de son defa bir araya geliyoruz senden bir ricam var,” dedi

“Konuş. Seni dinliyorum.”

“Halep’ten beri beni affettin mi?”

Mübarek Veli derin bir iç çekti, “Şehzademin son isteklerine riayet etmemeye kadir miyim?”

Duydukları, hüzünlü bir tebessümle tepki veren Rum’un yüzünü aydınlattı. Cihangir’i hatırladığında duygulanan Theodoriadis’in gözyaşları, gözpınarlarına kadar geldi. Tüccar kekeleyerek teşekkür etti ondan sonra da Veli’yi kolundan çekerek bir köşeye doğru yürüttü.

“Sana söyleyeceklerimi dinle, iyice dinle. Alçak sesle konuşalım. O kadar alçak sesle konuşalım ki ancak ilahi mahlûkatlar ve Allah bizi duyabilsin!”

“Seni dinliyorum,” dedi şaşıran fedai.

“Canilik zamanı tekrar geldi…” diye fısıldadı Theodoriadis. “Bir cinayet hazırlanmaktadır.”

“Bu seferki kurbanı kim olacak?”

“Şehzade Mehmet.”

Bu ismi duyunca Veli kalbinin daha hızlı attığını hissetti ve hemen sordu: “Hadisenin yeri?”

“Yeşil Bursa.”

“Cani kim olacak?”

“Hadım İbrahim.”

İki adam sahil surlarının bir köşesindeydi ve birkaç arşın ötesinde bir çarşıda Türk, Rum, Ermeni, Yahudi ve Frenk’ten oluşan bir kalabalık gelip geçiyordu.

“Bana Yalova’ya geçebilen bir kayık temin edebilir misin? Böylelikle İzmit yolunu bertaraf edeceğim. Gördüğün gibi

üzerimde silah var. Yalova'da sadece bir ata ihtiyacım olacak. Sana para vereceğim."

"Kardeşe para verilir mi?"

İki adam uzun müddet birbirine baktı. Ondan sonra da hiç konuşmadan Theodoriadis Türk'ü surların dışında bulunan bir yere götürdü. Rumların çoğu gibi deniz ticaretinde çok sayıda tanıdığı olduğu için Mübarek Veli'yi dostlarından birine emanet etti. Dostu derhal yelkeni kaldırıp küçük gemisinin rotasını Adalara doğru yöneltti. Yavaş yavaş Theodoriadis'in ince siması buharlaştı ve İstanbul'un hatları ufukta batıp kayboldu…

XLIX



Mehmet, Yeşil Bursa'da çok küçük bir maiyetle beraber Muradiye külliyesinden yavaş yavaş dönüyordu. Hürrem'in iddia ettiği gibi genç şehzade "ihtişam" içinde yaşamıyordu. Mehmet, babasının vefatından sonra "Düşenin dostu olmaz" atasözünün her zamankinden daha fazla doğru olduğunu hissediyordu. Yine de gerçek olan şuydu: Bazı yeniçeriler ve alt kesim ona acıyordu ama insanların çoğu ona yaklaşmaktan korkuyorlardı. Mehmet bütün bunlara tahammül etmek zorundaydı. Her şeye rağmen geçiniyordu. Birkaç hizmetkâr, birkaç hadım, vefası pek sağlam olmayan birkaç muhafız ve düzenli bir şekilde Hürrem Sultan'a takrirlerini gönderen bir sürü casus.

Mahidevran Hatun da Yeşil Türbe civarında bulunan aynı konakta kalıyordu. Mehmet, şehrin öbür ucunda bulunan konağa geldiğinde, babaannesinin parmaklıklı pencerede beliren gölgesini gördü. Birinci kata çıktığında, yaşlı kadın sedirde diz çökmüş bir vaziyetteydi. Aslında torununun gelişini görmüştü ama ona dönüp bakmadı bile. Mih-ü Nisa Sultan da oradaydı, oğlunu kucaklayıp göğsüne bastı.

Mehmet annesinin de babaannesinin de ne düşündüğünü gayet iyi biliyordu. Hayır, henüz bir suikasta kurban gitmemişti ve babasının cinayetinin sorumluluğunun bir parçasını taşımak için henüz çok gençti. Bu facia ve matem silsilesinden derinden etkilenen Mahidevran Hatun, İslam geleneğine göre kadınları öldürmek caiz olmadığı için kendi başına hiçbir şeyin gelmeyeceğini biliyordu. Ayrıca yaşlı olması da onun için bir avantajdı. Nitekim artık çok tehlikeli değildi. Bildiği tek bir şey vardı; Hürrem Sultan, hem Beyazıt'tan hem de Selim'den olan sayısız torunuyla hanedanının devamlılığını sağlamlaştırmıştı. O ise biricik torunu Mehmet ile son ışıklarını yaymaktaydı.

Mahidevran Cihangir'i iyi tanımıyordu, o yüzden onun ne kadar saf ve temiz yürekli olduğunu bilmiyor, hakkında bir yargıya varamıyordu. Padişah ise hiç kuşku yok ki birbirlerine olan bağlılığını kıskandığından Cihangir'in Mustafa'nın yanına gömülmesine müsaade etmemişti. Her tür acıdan geçmiş olan Mih-ü Nisa ise, oğlu üzerine büyük bir tesire sahipti. Mehmet, babasına hayrandı, hâlâ da seviyordu. Mustafa, tereddütlü olduğu anlarda bile şeref ve haysiyet yolunu hatırlatıp oğluna doğru olanı göstermişti. Konağın penceresinden, yıllar boyunca sultanlar tarafından süslenmiş olan Bursa'nın yemyeşil kırları görülüyordu. Artık yağmurlar kesilmişti ve doğanın neşesi, bu üç ruhun hüzünlü haliyle tezat teşkil ediyordu.

Mehmet bir köşeye çekildi ve kutsal kitabı öptükten sonra okumaya başladı: "Allah'a ibadet etmekle gecesini geçiren dindar insan, diz çökmüş olsa da ayakta olsa da, ahretteki hayatı anlamaya çalışan ve Allah'ın rahmetine inanan insan, dinsize nazaran hiç aynı muameleyi görür mü?

"Söyle: Bilenler ve bilmeyenler aynı muameleyi görür mü? Akla sahip olan insanlar düşünsün!" Kutsal kitabı kapattıktan sonra düşünmeye başladı: Bir felaketin değil, kendi ölümünün yaklaşmakta olduğuna kendini iyice inandırmıştı, ama ölümüne Allah tarafından istenilen, doğal bir hadise gibi bakıyordu.

Artık fazlasıyla kan dökülmüştü, hanedan için verilen mücadelenin girdabında fazlasıyla masum insan ölmüştü. O zaman kendisi de ölmeli miydi? Kendi üslubuyla şeriatı uygulayan Sultan Süleyman'ın geç de olsa bir pişmanlığa kapılmadığı takdirde, tarihte yaşananlar Mehmet'in kaçmasının mümkün olmadığının ispatıydı. Aslında Mehmet'i vurunca Padişah, bir defa daha kendini vuracaktı. Acaba bir defa daha masumiyete dokunup öldürecek miydi?

Mehmet sadece kendini düşünmüyordu. İran seferinde ölen bütün o adamları, o kadınları, o çocukları düşünüyordu. Hem babasının hem de üvey amcasının akıbetini görüyordu. Haksız olanların hâlâ ayakta olduğunu ve dürüst olanların gömüldüğünü görüyordu. Fakat şunu da iyi biliyordu; zaferleri geçiciydi ve en sonunda dürüstleri işkenceye maruz tutanlar mağlup olması mümkün olmayan Allah ile yüz yüze gelecekti. Bu fikir Mehmet'e güç veriyordu.

Allah'tan korkmasına rağmen cennetinde bir yere sahip olacağını ümit ediyordu. Evet, artık ne acı ne de cinayetin olduğu, ölümün de yok olacağı bahçesinde. Haram şeylerden çekinen ve kötülük yapmayan dürüst biri gibi addedilmek istiyordu. Tam o sırada, Sultanların Sultanının elçisi olan hadım İbrahim'in teşrif ettiği bildirildi. Mehmet bir an için gözünü kapattı. Babaannesine ve annesine ancak bir hadım yaklaşabiliyordu.

Mahidevran'ın yüzü artık bir ölününki gibi soluk ve renksizdi. Mehmet'e döndü, "Bu hadım evimize felaket getirecektir. Seni bir defa daha ihtar ediyorum," dedi ve sonra haremliğe çekilmek istediğini belirtti.

"Babaanneciğim, en yüksek mağaralara, en kuytu yerlere kaçsam bile Padişah beni eninde sonunda mutlaka bulur. Bu habercinin kalbinde ve niyetinde ne olduğunu tam olarak Allah bilir. Ben çekilmem."

İbrahim ağa büyük odaya girdi. Uzun boylu, sakalsızdı. Nazik bir görünümü vardı. Derin bakışlara sahipti. Bol bir en-

tari vücudunu kaplıyordu. Mehmet ve Mih-ü Nisa'nın önünde eğildi.

Genç şehzade, "Hoş geldiniz," dedi.

"Hoş bulduk," diye cevapladı İbrahim.

Mehmet, İbrahim'e "Şöyle oturun" işareti yaptı. Adam yanında çok sayıda hizmetkâr, hediye, nadir halı, bakır ve kumaş getirmişti. Mehmet böylelikle babası Şehzade Mustafa'ya çok pahalıya mal olan İran seferinin, birkaç kalıntısını görebiliyordu. Oğlunun birkaç adım arkasında oturan Mih-ü Nisa, hayretler içinde bütün bu ihtişama baktı.

"Padişah Efendimiz, muhterem pederiniz rahmetli Şehzade Mustafa'nın başına gelenler için derin bir hüzün duydu."

Ondan sonra da Mih-ü Nisa'ya dönerek, "Size gelince Sultanım, müstakbelde hiçbir şeyden mahrum olmayacağınızı taahhüt ediyor. Hünkârımız, Valideniz Mahidevran Hatun'u da unutmadı. Onun refahına da itina gösterilecektir," dedi.

"Tek isteğimiz size inanmaktır," dedi saflıkla Mih-ü Nisa.

Annesine sertçe bakan Mehmet, Padişah'ın elçisinin ilk önce kendisine hitap ettiğini ve kadının yerine cevap vermesi abes olduğunu anlatmak istedi.

"Taahhütleriniz ne?" diye müdahale etti Mehmet.

"Bursa, tekrar ihtişamınızın sürdüğü bir mekân olacaktır."

Mehmet, Bursa'nın aslında sürgününün devam ettiği yer olduğunu düşünmekten kendini alıkoyamadı. Ama İbrahim Ağa şöyle devam etti, "Bana inanın, sizin için vefalı bir müttefik, vefalı bir rehber olacağım. Götüreceğim yerde artık kötülük yok…"

Genç şehzade, cesaretine rağmen, bir ima gibi algıladığı bu cümle yüzünden biraz irkildi. Fakat İbrahim'in bakışı da yüzünün ifadesi de hiç değişmemişti.

Mehmet kendini toparlayarak, "Burada istediğiniz kadar kalabilirsiniz. Çok nadir misafirimiz olur," dedi.

Şehzade Mehmet, iki gün boyunca misafirperverlik kurallarının tümünü uygulayarak İbrahim ağayı ağırladı. Sonuç olarak Mih-ü Nisa Sultan gitgide Süleyman'ın pişmanlığına inanıyordu. Nitekim de İbrahim, kendilerine şirin görünmeye ve onlara yardımcı olmaya çalışan biri gibi görünüyordu. Mehmet ise kendini Allah'ın iradesine bırakmıştı. Ne gerekirse onu yapıyor, kaderine razı geliyordu. Mahidevran'a gelince, yaşlı Sultan bütün bu olanların sadece dehşet verici Hürrem'in bir oyunu olduğunu düşünerek yatak odasından çıkmayıp derin ve hüzün dolu bir sessizliğe gömülmüştü.

İbrahim ağa, gelişinin üçüncü gününde onlara bir gezinti yapmalarını talep etti. Mih-ü Nisa Sultan atlar tarafından çekilen bir arabada seyahat edecek ve Mehmet ile İbrahim önde at sürecekti.

İbrahim ağanın yanında bir yay, birkaç tane de ok vardı. Kırlara gidilecekti. Hava çok güzeldi. Görünürde annesinin hadım hizmetkârları tarafından refakat edilen Mehmet'in korkacağı bir şey yoktu. Nitekim de uzun müddet yolda hiçbir hadise meydana gelmedi. Ondan sonra da –arabacının sakarlığı yüzünden– (ama gerçekten sakarlık mıydı?) arabanın tekerleğinden biri büyük bir taşa vurdu ve dingili parçalandı.

İbrahim Mehmet'e dönerek, "Merak etmeyin, Şehzadem, hizmetkârlarınız çarçabuk tamir edecekler," dedi.

"İnşallah," diye cevapladı Mehmet.

"Tekerlek tamir edilirken bizim de yolumuza yaya olarak devam etmemizi teklif ediyorum, zira gideceğimiz yer pek uzak değil."

"Tamam," dedi genç şehzade.

Mih-ü Nisa Sultan tepki göstermekte gecikmiş ve her ikisi de gözden kaybolmuştu.

Şehzade Mustafa'nın dul karısı, artık aşırı itimadını bırakarak, bütün bu olanların en sonunda tuzak olduğunu anlamış, Mehmet hiç tanımadıkları bir adamla çoktan uzaklaşmıştı.

Şüphesiz arabacı da dingili kırmak için para almıştı. Mehmet'in de onu beklememiş olmasına bir anlam veremiyordu zavallı kadın. Hizmetkârlar tekerlekle uğraşıyorlardı.

"Mehmet! Mehmet!" diye haykırdı Mih-ü Nisa.

Adamlar şaşırarak dönüp ona baktılar, haykırışları düşman kesilen bu ormanda kayboldu. Burası Yeşil Bursa civarındaki çok sayıdaki ormanlardan biriydi. Bu ormanda küçük bir ev vardı. İbrahim ağa Mehmet'i çekip evin içine itti. İbrahim, burada törenlerde oldu gibi İstanbul'dan gelen ölüm emrini Mehmet'e beyan etti.

"Padişah'ın değil ama Allah'ın emrine –emsali yoktur, doğurmadı, oğlu yoktur– itaat etmek için ölmeyi kabul ediyorum!" dedi Mehmet. "Onun dediği olsun!"

Bir an için İbrahim'in hayranlığını kazanan Mehmet, diz çöküp celladına sırtını döndü. İbrahim yayını aldı ve ipiyle Mehmet'in canına kıydı. Kurbanı, ıssız evin kapısına yönelmiş ayakları biraz titredi. Her şey çarçabuk ve sessizlik içinde gerçekleşmişti.

L



Mih-ü Nisa'nın hizmetkârları, İbrahim ile Mehmet'i bulmak için tam harekete geçecekken Mübarek Veli atıyla oraya ulaştı. Veli, Amasya'da rastladığı bu hadımları tanıyordu. Birkaç cümle ile ona vaziyet hakkında bilgi verdiler. Eğer acele ederse şehzadeye yetişebileceğini de eklediler. Veli, hemen atını onların olduğu yere doğru sürdü.

"Ya Rabbim! Kaderde her zaman geç kalmam mı yazılı?"

Oraları iyi bilmediği için biraz dolaştı ve ne yazık ki bu dakikalar ölüm ile hayat arasındaki terazide ölümden yana ağır bastı. Antik Bithynia Olymposu[23] eteğinde bulunan küçük evin etrafındaki ormana vardığında, sıkıntı verici bir sessizlik hükmediyordu. Mübarek Veli attan inip kapıya koştu, hızla açtı, çabucak içeri girdi ve bir yayın yanında yatan Mehmet'in cesedine çarptı.

"Ölmüş! Genç şehzadem…"

---

23 Uludağ (Y.N)

Mehmet'in nezaketi ve iyilikleri geldi aklına. Üzüntüden isyan ediyordu. Sanki isyanı vücudunu ele geçirmiş, damarlarından akıyordu. Bu kadarı da fazlaydı! En sevdiği insanların vefatını seyretmişti ardı arkası kesilmeden: Necip Mustafa, adil Cihangir, şimdi de dindar Mehmet.

"İntikam" diye düşündü Veli. "İntikam!"

Kambur şehzadenin kendisi gelip müdahale etse bile Veli'yi durduramazdı. Heyecan ve öfkeden kıpkırmızı olmuş yüzüyle evden çıktığında, nal seslerini duydu. Mehmet'i öldüren hadım atına binmiş, cinayeti işlediği evin önünden tekrar geçip hızla uzaklaşmıştı. Veli, "Geberteceğim onu! Geberteceğim!" diye vahşice haykırdı. Artık, hiç kimse ona akıl veremez, onu engelleyemezdi. Atına binip caninin peşine düştü. İbrahim, işlediği cürüm yüzünden dehşete düşmüştü. Heyecana kapılarak Mehmet'i boğmak için kullandığı yayı yere düşürmüş ve uzun bir süre genç şehzadenin yanında ağlamış, bu yüzden de geri dönmekte gecikmişti.

Mübarek Veli'nin eve yaklaştığını görünce paniğe kapılmıştı. Hadım yine de görünmeden evden çıkmayı başarmış, bir ağaca sırtını dayayıp ve kalbi deli gibi çarparken Mübarek Veli'nin eve girdiğini görmüştü. Bir süre sonra birkaç adım atmış, sendelemiş ve kendisini dışarıda bekleyen ata binip kaçmaya çalışmıştı. Ama Veli onu görmüştü. Takip başlamıştı ve oldukça uzunca sürmüştü.

İbrahim ardında Azrail'in mevcudiyetini hissediyordu. Hadımın atı çok iyi bir hayvandı ama uzun bir yol kat edince yorulmuştu. Veli, hem İbrahim'in hem de atının boşuna çaba sarf etmesine izin veriyordu.

İbrahim ağa atını mahmuzlayıp Veli'den kurtulmaya çalışıyordu ama yaptıkları sonuçsuz kalıyordu. Veli her zaman onun arkasında hemen birkaç adım gerisinde bitiveriyordu. Masmavi göğe doğru sivrilen Bithynia Olymposu bu sahneye yükseklerden tanık oluyordu.

İbrahim son şansını kullanıp atını kamçıladı ve Veli'yi gerilerde bırakmak istedi. Hatta bir an onu atlatmış olduğunu bile düşündü. Ama kaması, yayı, oklarıyla Mübarek Veli yine arkasından ona yetişmeyi başarmıştı. Gün batımında caninin atı son adımlarını attı ve yere yığıldı. At çatlayarak ölmüştü. Atın üstünden düşen İbrahim hemen ayağa kalktı ve patikanın kenarına doğru koştu. Zaten ötesine gitmesi mümkün değildi, çünkü ayaklarının altında baş döndürücü bir uçurum belirmişti.

Atının üstündeki Veli, karşısına dikildi. Batmakta olan güneş masalsı ışınlarla bu sahneyi aydınlatıyordu. Beypazarlının atı, ölmüş olan öteki hayvanı kokluyor, toynaklarıyla toprağı eşeleyerek yerden toz bulutları yükseltiyor ve durmadan kişniyordu.

Kollarını atının yelelerine dayamış olan Mübarek Veli, uçurumun kenarındaki İbrahim'e gözlerini dikmiş bakıyordu. Sonunda yavaş yavaş, "Zavallı Mehmet'i Bursa'nın ortasında öldürmektense cinayetini burada işlemek daha kolaydı, değil mi?" dedi.

"Evet… Efendim… Ama sizden aman diliyorum. Pişmanım… Bu menfur amel beni perişan etti… Bilemezsiniz… Beni anlayın… Bu emir hem Padişahımdan hem de…"

"...Hürrem Sultan'dan geliyordu…" diye tamamladı Veli. İbrahim başını sallayarak "evet" dedi ve alnından ter akarken devam etti. "Benim katledilmiş olmamın ne faydası var? Sadece ölüler arasında başka bir ölü olacağım…"

"Senin ölmemen için bir neden var mı? Benim de ilahi adaletin bir aracı olduğumu düşünmüyor musun? Bu adalet seni vuracaktır şimdi…"

"Emir vermişlerdi!"

"O adalet bir gün gelir Padişah'ı da Hürrem'i de vurur…" dedi sanki onu duymuyormuş gibi.

"Oğlumu öldürdün, katlettin. Zira Şehzade Mehmet benim de oğlumdu. Ölmeden evvel ne dedi? Konuş! Bilmek istiyorum!"

"Allah'ın emrettiği yerine gelmelidir! Padişah'ın değil, Allah'ın emirlerine itaat etmek için ölüyorum!" dedi diye ekledi İbrahim. "O zaman mademki öldürmüşsün şimdi de Allah da senin ölmeni istiyor," dedi Cihangir'in fedaisi.

İbrahim ağa Veli'nin ayağına kapandı. Ağladı, yalvardı. Mübarek Veli Karahisar-ı Nallulu sahte Salaheddin'in kendisinden aman dilediği sahneyi hatırladı…

Veli onu bağışlamıştı. Şimdi de aynı şeyi yapacak mıydı? Sahte Salaheddin, sadece mütevazı bir kul olan Mübarek Veli'yi katletmek istemişti, İbrahim ise… Adalet'in Veli'yi gönderdiğini görmüyor muydu? Beypazarlı ansızın yayını ve oklarını yakaladı ve "Zavallı Mehmet'i bununla öldürdün… Bu yayı görüyor musun? Efendim Cihangir'in teslim ettiği mektupları Amasya'ya götürdüğümde Şehzade Mustafa'nın bana hediye ettiği bir yaydır. Kış mevsimine meydan okuyarak mektupları ulaştırmıştım. Onun içindir ki bugün Şehzade Mustafa, oğlunu alçakça katleden seni ölüme mahkûm ediyor. Krallara layık kartalları delen Mustafa'nın bu yayıyla öleceksin!" diye bağırdı.

"Aman diliyorum! Merha… Merhamet!" diye kekeledi İbrahim. Hadım fedaiyi yumuşatmak için çaba sarf etmeye devam ederken, ansızın hırkasından bir kama çıkartıp Veli'yi onunla vurmak istedi. Ne var ki kamayı isabet ettiremedi.

"Hain! Köpoğlu köpek!"

Veli, uçurumun kenarında düşmanını devirdi ve hadımı tekrar yakalayarak yandaki hendeğe sürükledi. Şüphesiz yayının ipiyle onu boğmak istiyordu. Fakat İbrahim çırpındı ve kaçmayı başardı. Arkasında feadi koştu, koştu. Yolu uçurumla kesilmişti. Durdu, arkasına döndü.

Veli'nin üstüne doğru geldiğini görünce "Hayıır!" diye haykıran İbrahim, bir adım geriledi.

Kaçınılmaz bir ölüme yol açtı bu adım. Yumuşak kaya topuğunun altından kaydı ve İbrahim uçuruma yuvarlandı.

Mübarek Veli, uçurum kenarında durarak bir kukla gibi falezin dibinde yatan İbrahim'in cesedine baktı. Yüzünden süzülen gözyaşlarıyla orada uzun süre kaldı. Bu hadiseye hiç kimse şahit olmamıştı. Mübarek Veli sağa sola vahşi bakışlar fırlatıp atına bindi ve bütün bu cesetler, bu kanlı entrikalar tarafından takip ediliyormuş gibi ormanlarda amaçsızca, inat ederek, dolaştı, dolaştı, dolaştı...

LI



1556'da Süleymaniye'nin biten inşasıyla ülkenin şan şöhreti daha da zirveye ulaşmıştı. Şah Tahmasp ile zevcesi, Süleyman ve Hürrem hakkında övgü ve coşku dolu mektuplar gönderdiler. Onların birinde Hürrem şöyle adlandırılıyordu: "Göğe yükselen methiyenin parlak mücevheri" ve "Meryem gibi lekesiz".

* * *

1558'de, Nisan ayında, cinayet ve şerefle yüklü Hürrem Sultan öldü. Edirne'den İstanbul'a dönerken üşütmüştü. Hastalığı kısa, ölümü ani oldu. Memalik-i Osmaniye'de vefatı çok büyük yankılara yol açmadı, yine de bilindi

* * *

Hürrem, tüm ikna gücüne rağmen, Beyazıt'ı Selim ile barıştırmayı becerememişti. Gizlice validesinin teşvikini alan Beyazıt, yine gizlice düzme Mustafa'yı desteklemişti. Gaspçı, 19 Ağustos 1555'te infaz edilmiş ve korkunç bir şekilde öfkelenen Süleyman, Hürrem'in yalvarmaları üzerine oğlunu öldürtmemişti. İstanbul civarlarında baba oğul barışmışlardı. Mustafa gibi idam edilmekten korkan Beyazıt, hayatı için endişe duysa da annesi şehzadeyi kurtarmıştı. Süleyman hayatta olduğu sürece Beyazıt ve Selim'in birbirine girmesi imkânsızdı.

* * *

Rüstem Paşa'nın yerine geçen Ahmet Paşa, veziriazam Hürrem Sultan'ın teşvikiyle katledilmiş, Rüstem Paşa'ya eski makamı iade edilmişti.

Süleyman karısına yemin ettiğini ve Ahmet Paşa'yı azletmesinin mümkün olmadığını söyleyince Hürrem, "Peki! Azletme fakat katlet!" demişti.

Bir defa daha kelime oyunlarına başvuran Süleyman, veziriazamını idam ettirmişti. Rüstem istediğini elde etmiş, 1556'da tekrar veziriazam olmuştu.

* * *

Mihrimah'ın, Rüstem'in ve Hürrem'in yaşantısı eskisi gibi Hürrem Sultan'ın ölümüne kadar devam etmişti.

* * *

Osmanlı'dan uzak, çok uzak bir yerlerde İmparator Şarlken, Yuste Manastırı'nda can çekişiyordu. Dünya işlerinden elini eteğini çekerek ve iç huzurunu elde etmek amacıyla bu kuytu yerde inzivaya çekilmişti.

Kışın üşüyor, yazın terliyordu. Ağustos ayının yakıcı güneşi bu yaşayan ölünün başına geçince, imparatora öldürücü darbeyi indirmişti. Charles'ın elinde Roxelane'ın öldüğünü bildiren bir mektup vardı. O kadar hastaydı ki, Süleyman bile ölse farkına varamazdı. Yine de Charles zamanında adil davranmış, imparatorluğunu ailesinin fertleri arasında paylaştırmayı başarmıştı. Süleyman ise böyle bir paylaşım yerine oğullarını öldürmeyi yeğlemişti.

* * *

Kanlı serüven henüz bitmemişti. 1559'da Süleyman, Beyazıt'ı Amasya'ya, Selim'i ise Konya'ya tayin etti. Beyazıt, kendisine ceza gibi olan bu tayini zorla kabul etmiş, her zamanki gibi sonucu olmayan bir maceraya atılıp Konya Ovası'nda Selim'le mücadele girişmişti. Askerlerinin iyi silahı olmadığından mağlup olmuş, Selim onu ezmişti! Herkesin alay ettiği mest Selim, ince Şahî'yi yenmişti!

Beyazıt, sonrasında Şah Tahmasp'ın yanına sığınmıştı. Bu da Süleyman'ın en korktuğu kâbusu değil miydi? Beyazıt için artık validesi de bir şey yapamazdı!

Şah Tahmasp şehzadeyi merasimle kabul etse de Beyazıt bunun "iki manalı ve zehirli bir hediye" olduğunun farkındaydı. Elbette Rüstem bu hikâyede de entrikalarını sergiliyor ve daha önce desteklediği şehzadeye şimdi zarar vermek için elinden geleni yapıyordu.

Şahinşah Tahmasp tereddüt etmiş, ama en sonunda İran ile Osmanlı İmparatorluğu arasındaki münasebetleri daha berbat bir hale getirmemek için gitgide rahatsız eden bir misafir olan Beyazıt'ın infazına müsaade etmeye karar vermişti. Beyazıt, İran'ın pay-ı tahtı olan Kazvin'e üç oğluyla birlikte gelmiş, dördüncü oğlunu da Bursa'da bırakmıştı. Bu mühim değildi! Hepsi de ölmeliydi! Hepsi de! Baba ve oğulları…

* * *

Süleyman, tarihte nadir görülen bir şiddetle kendi canından olanlara kıyıyordu, emirleri kesindi. Hürrem de hayatta olmadığına göre onu durduracak kimse yoktu artık. En sonunda hepsi katledilmişti. Beyazıt'la birlikte olan oğulları ve Bursa'da yaşayan sadece dört yaşında olan dördüncü çocuğu… Bu vesileyle Temmuz 1562'de İmparatorluk nihayet nefes aldı. Süleyman'ın artık katledeceği kimsesi yoktu: Sadece oğlu Selim, İtalyan asıllı eşi Nurbanu ile onların oğulları Murat geride kalmıştı. Rüstem ise Beyazıt'tan daha evvel ölmüştü. Neredeyse vefatına sadece Mihrimah üzülmüş, Nekbet Rüstem ihtişamla defnedilmişti. Ama nereye? Tarih'in sergilediği bir çelişki olarak, karşı çıktığı ve ölümüne neden olduğu Cihangir'in Şehzade Cami'sindeki türbesinin karşısında bulunan başka bir türbeye…

* * *

1566'da çılgın koşusu biten Süleyman, 6 Eylül 1566'da Zigetvar Kalesi'nin zaptından önce ölmüştü. O tarihte Mustafa öleli neredeyse 13 yıl olmuştu. Padişah olan Selim, şarabın da etkisiyle neşeli ve sarhoş olarak Üsküdar'a çıktığında burada onu herkesten önce kabul etmek isteyen Mihrimah bekliyordu.

* * *

1570'de de Selim nihayet hayalini gerçekleştirebilmiş, daha önce Venedikli olan Kıbrıs, Türk topraklarına katılmıştı. Ertesi yılda Hıristiyanlara karşı İnebahtı Savaşı meydana gelmişti; fıçısının üstünde duran ve şarap tanrısı Dionysos'a benzeyen Selim, önce bu yenilgi yüzünden daha sonra da sarhoşluktan temelli batmıştı.

* * *

Yeğeni III. Murat'ın hükümdarlığında servetini hayırlı işlere harcayan Mihrimah bir veba salgını sırasında 1578'de ölmüştü. Son olarak da 1581'de ileri yaşlarda Mahidevran Hatun vefat etmişti. Tarih'in tanık olduğu başka bir çelişki ise, onu himaye eden, onu düşünen tek bir kişi vardı: O da Sarı Selim'in ta kendisiydi. Selim, tam zamanında validesinin eski rakibine para yardımı yaparak destek vermişti. Üstüne üstlük Mustafa'nın türbesini güzel bir şekilde tamir ettirmişti.

Belgelerde Mustafa'ya "ağabeyim" diye hitap ediyordu. Selim zavallı Mahidevran'ın fazlasıyla diyet ödediğini mi düşünüyordu acaba? Yaptıkları tam olarak neydi? Vicdan azabı

mı? Riya mı? Nefretlerin alevlenmesine son vermek mi istemişti yeni Padişah? Bütün bunları hiç kimse bilememişti. Mahidevran zaten çok tehlikeli değildi artık. İstememesine rağmen herkesten daha uzun yaşamıştı. Ve sultanlarla zevceleri, krallarla kraliçeleri yok olurken, başkaları da onların yerine geçiyor, sıradan insanlar da yaşamaya devam ediyordu. Aralık 1553'te Nilüfer bir erkek çocuk dünyaya getirmişti. Cihangir'in isteklerine riayet ederek bebeğe Yahya adı vermişti.

* * *

Mübarek Veli İstanbul'a geri döndüğünde annesi ile çocuğu aramaya başladı. Onları bulduktan sonra, sarayın entrikalarına bulaştırmadan kurtarmayı başardı. Beypazarı'nda dolaşan söylentilere göre ana oğul uzun yıllar bu civarda herkesten saklı yaşadı. Ayrıca, Şehzade Mehmet ölünce, hadım İbrahim'e ne olduğunu aydınlatmaya gerek duyulmadı. İbrahim, bir uçurumun dibinde ve düşmesinden kaynaklanan yaralardan başka izler olmadan bulundu. Ortaya pişman olduğu için intihar ettiğine dair bir söylenti çıktı.

Mübarek Veli'den bahsedilmedi bile. Şehzade Mustafa'nın eski hizmetkârları, efendilerinin dostunu ihbar etmediler. Bu yeni cinayet yüzünden her yere yayılan umumi infial zaten hedeflerine varmış olan canilerin merakını susturmuştu.

* * *

Theodoriadis ile Mübarek Veli asla tekrar bir araya gelmedi. Rum tüccar, III. Mehmet'in hükümdarlığının başlangıcında uzun müddet ticaret yaptıktan, çok dua ettikten ve daha önce sahip olmadığı dürüstlük ününü kazandıktan sonra vefat etmişti. Daha önce öbür tarafa gitmiş olan Rüstem Paşa onu tedirgin etmemişti.

* * *

Ve Mübarek Veli? Ölmedi. Küçük memleketine döndü. Ayşenur ile evlendi. Çok sayıda çocuğa sahip oldu.

Ona iyice bakın şimdi: Ankara'ya yüz kilometre uzaklıktaki Beypazarı'nda yaşıyor. O şimdi orada traktör sürüyor. Bu Veli'nin ta kendisidir. Yıllar önce ölen atasıyla aynı insandır. Haklı olarak sevdiği toprağına kavuşmuştur. Çünkü o, toprakla özdeştir, toprak onunla birleşmiştir. Türk yurdunun dokunulmaz, ebedi ifadesidir o. Onu öldürmeniz mümkün değildir. İşlenmeye muhtaç tek bir karış toprak kaldıkça, o yaşayacak, daha çok dua edip daha çok çalışacaktır.

Süleyman ile Hürrem'in entrikalarını sorsanız hatırlayamaz. Fakat kendisine bıraktıkları abidelere hayrandır... Onların hatırası zaten zaman tüneline karışmıştır… Bildiği bir şeyden emindi Veli: Mahşer gününe sadece üç gün kalsa bile, çalışmalı, çalışmalı, daha çok çalışmalıdır. Bütün imparatorluklar gibi, Osmanlı İmparatorluğu da çökmüş lakin Türk halkı sonsuza kadar yaşayacaktır.

Mübarek Veli toprağında uzun, derin bir iz bırakırken artık geride kalanlara bakmak istememiştir.

